

Norgesfærden

LUTHER COLLEGE
CONCERT BAND

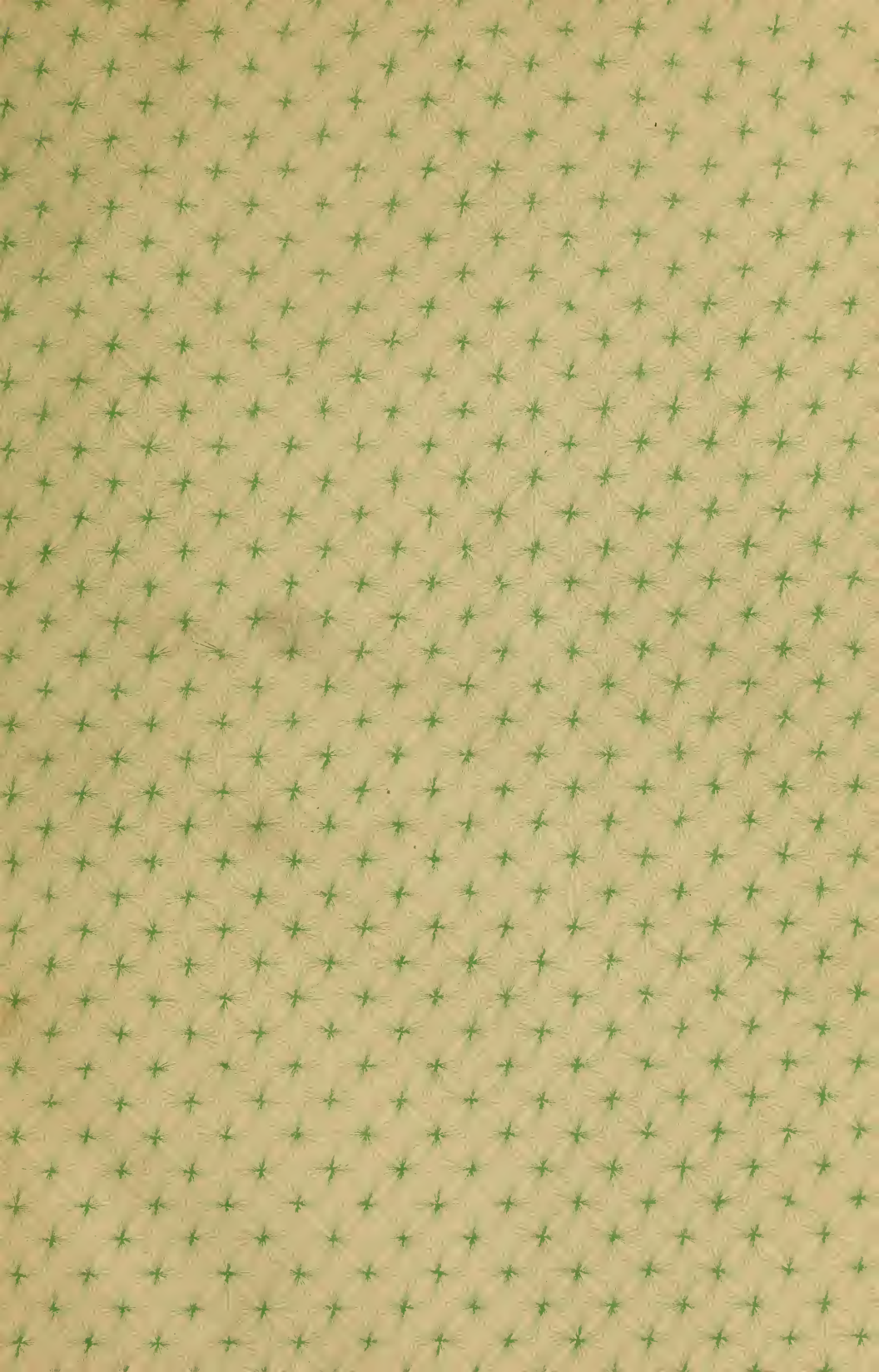

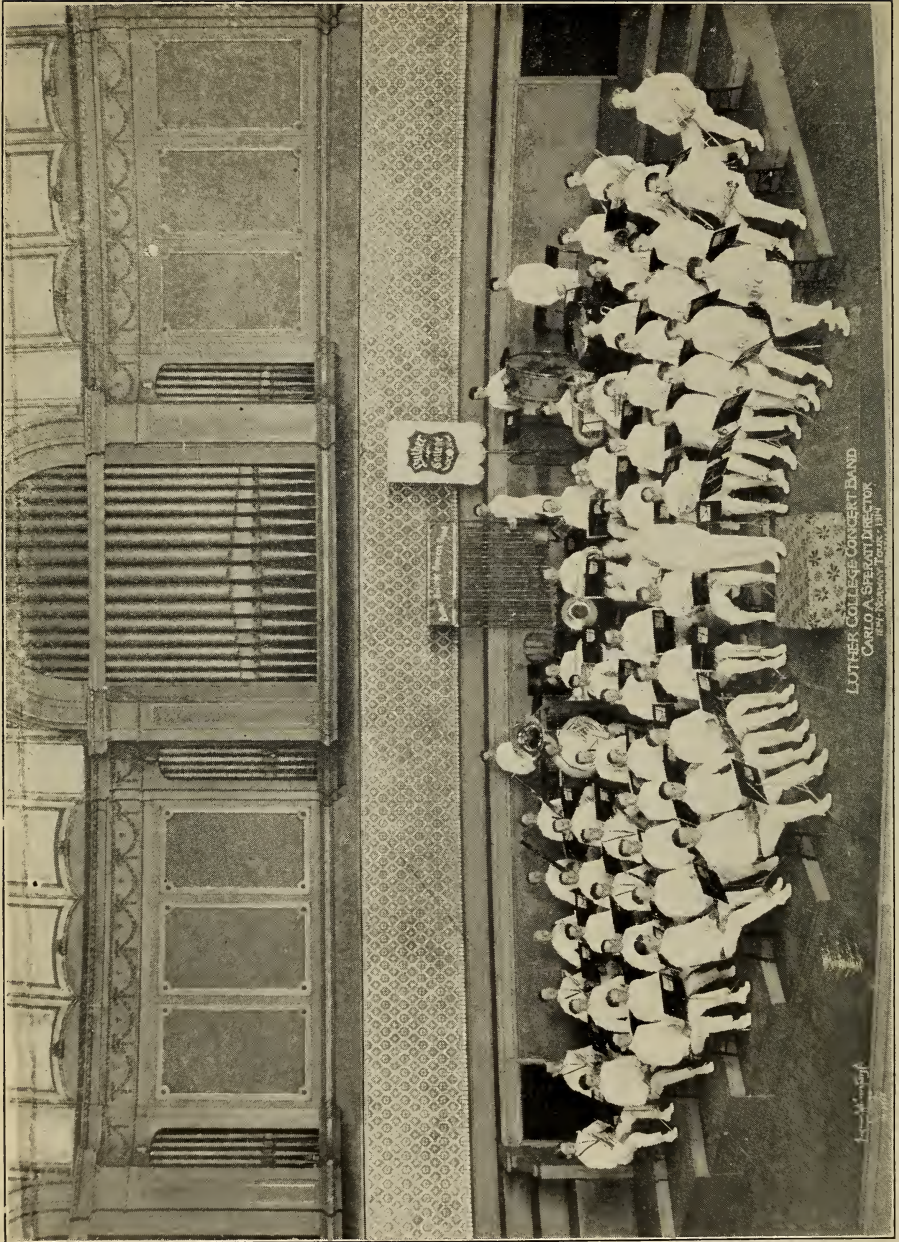
Class DL418

Book L8

Copyright N^o _____

COPYRIGHT DEPOSIT.

LUTHER COLLEGE CONCERT BAND
CARLO A. SPEIGT, DIRECTOR
1914, PROBABLY 1915

LUTHER COLLEGE CONCERT BAND

Norgesfærden

Luther College Concert Band
og Chorus

Koncertturnéen 1914

Udgivet af en komite

Decorah, Iowa
Udgivernes forlag
1914

IL 418
.L 8

COPYRIGHT, 1914
By Carlo A. Sperati
Decorah, Iowa

GALBRAITH PRINTING CO.
Printers in All Languages
Chicago, Illinois

DEC 28 1914

20.00

©CL A 388960

no 1

PROF. CARLO A. SPERATI

FORORD

HENSIGTEN med nærværende skrift er at fortælle om Luther College Concert Bands norgesfærd 1914. Banden har foretaget udstrakte turnéer før, blandt andet to ture til Stillehavskysten. Denne tur blev imidlertid noget for sig selv. Det var jo en enestaaende anledning, Norges jubilæumsaar. Der var udstillingen, de mange festligheder, det udflyttede Norges storartede deltagelse i det altsammen. Og her skulde Banden som repræsentant for Luther College repræsentere et stykke norsk-amerikansk kultur.

Desuden var der besøgene i byer og bygder, den uventede europatur, og saa at alt fra først til sidst faldt saa godt ud for os. Alt dette har vakt interesse ikke blot blandt deltagerne men videnom. Ligesom man i Norge altid vilde faa høre af os om slegt og venner i Amerika, saaledes vilde man her efter hjemkomsten faa høre om hjembygden, slegten og andre i Norge.

Bestyrelsen for norgesfærdens udgiver derfor denne beretning om turen i haab om, at den i nogen mon maa tilfredsstille disse krav.

Saa vilde vi ogsaa med dette skrift sende en hilsen med tak til alle baade i Norge og herover, som bidrog til at færdens blev en succes.

For dem som ikke har reist meget, og som er interesseret i Luther College, eller i Banden, eller de steder, hvor koncerter gaves, vil bogen have interesse. For andre vil den blive mere som en reisebeskrivelse, og reisebeskrivelser er jo ikke altid netop saa underholdende læsning.

De mange illustrationer vil imidlertid forøge bogens værd. De allerfleste er efter kodakbilleder, som korpsets medlemmer tog som det faldt sig. En professionel fotograf, som havde taget det nøiere med opstilling o. s. v., vilde bragt bedre resultater, men man kan da ialfald ikke klage over stivhed, "posing" og lignende.

Det norske sprog er valgt, uagtet den unge slegt vilde stemt for det engelske. Det var jo en *Norgesfærd*, og bogen skulde være tilgængelig ogsaa for dem der ikke læser engelsk. At det er norsk-amerikanere af anden og tredje generation som er forfatterne, bør være af interesse. Det tjener dem, efter min mening, til ros og ogsaa til undskyldning, om nogen skulde synes, at det trængtes. Det er nemlig færdens forretningsfører og dens korrespondent, som velvillig har paataget sig dette arbejde. Det har været fordelt saaledes, at prof. O. A. Tingelstad er ansvarlig for Kap. I-IV, XII, XX-XXIV, og past. J. C. K. Preus for Kap. V-XI, XIII-XV, XVII-XIX. Færdens impressario har skrevet Kap. XVI.

Naar vi nu efter lykkelig tilendebragt færd ser tilbage paa alt, tænker paa reisons betydning, ansvaret, hvor mange ting der ængstede os, hvor let ulykke kunde rammet os, og hvorledes alt er gaaet langt bedre end nogen vovede at haabe, da vil vi ogsaa herfor frembære vor tak og ogsaa her sætte som indskrift collegets motto: "Soli Deo Gloria."

Decorah, Iowa, nov. 1914.

C. K. PREUS.

LUTHER COLLEGE CHORUS

INDHOLDSFORTEGNELSE.

	Side
Kapitel I.	Foranledningen til færden 17
Kapitel II.	Forberedelserne 25
Kapitel III.	Deltagerne 33
Kapitel IV.	Fra Decorah til New York 45
Kapitel V.	Ombord paa "Kristianiafjord" 69
Kapitel VI.	Fra Bergen til Kristiania 85
Kapitel VII.	Første ophold i Kristiania 99
Kapitel VIII.	Koncerter paa Østlandet 113
Kapitel IX.	Fra Trondhjem til Bergen 141
Kapitel X.	Fra Bergen til Kristiansand 161
Kapitel XI.	Fra Kristiansand til Kristiania 183
Kapitel XII.	En uges ferie 203
Kapitel XIII.	Hallingdal — Voss — Valdres 219
Kapitel XIV.	Omkring den 4de juli 229
Kapitel XV.	De sidste dage i Norge 245
Kapitel XVI.	Norgesfærdens impresario har ordet 259
Kapitel XVII.	Hjemover. — Sverige — Danmark — Tyskland 275
Kapitel XVIII.	Belgien — Frankrige — England 299
Kapitel XIX.	Hjemreisen med "St. Louis" 313
Kapitel XX.	Fra Boston til Minneapolis 327
Kapitel XXI.	Turnéens sidste dage 347
Kapitel XXII.	Hjemkomsten 359
Kapitel XXIII.	Forretningsførerens kapitel 371
Kapitel XXIV.	Indtryk fra færden 379
—————	
Tillæg	393

PROF. C. K. PREUS
Bestyrer for Luther College

17de mai 1914

KAPITEL I

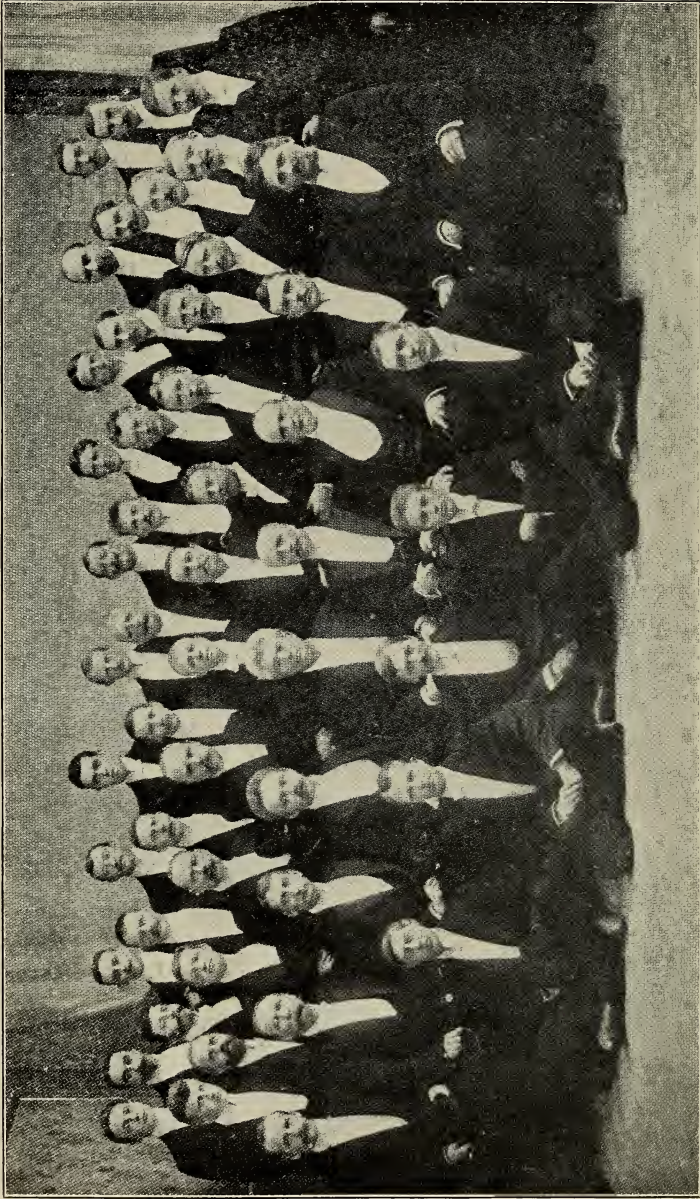
FORANLEDNINGEN TIL FÆRDEN

“Norrønafoiket det vil fare,
Det vil føre kraft til andre.”

ET er denne udfærds­længsel, som for en stor del har skabt nord­mændenes historie. Den har ogsaa spillet sin rolle i det norsk-amerikanske udflytter­folks saga. Udfærds­længselen og et oprigtigt ønske om at forbedre sine egne og sin efterslegts kaar har draget ikke mindre end syv hundrede tusind nord­mænd over havet til Amerika, til “Vesterheimen.” Og ønsket om bedre kaar er blevet rigelig opfyldt. “Nord­mændene har gjort det godt i Amerika.” Udfærds­længselen sidder dog derinde i hjertet endda. Norsk-amerikaneren for­negter ikke sin vikingeherkomst. Ogsaa han vil fare for om mulig at føre kraft til andre.

Men det tør vel siges med sandhed, at hos udflyttede nord­mænd arter denne udfærds­længsel sig som hjemlængsel. “Hvor i verden jeg gaar, om i syd, om i vest, det er dog ei min hjemlige strand; thi det land, som jeg saa

De norske studentersangeres amerikakor 1905

i min barndom, er bedst; jeg er stolt af mit fædreland." Ikke saaledes at forstaa, at nogen stor del af udflytterfolket ønsker sig tilbage til Norge for at bo der; dertil er det gaaet dem for vel i det nye land. Men slegt-skabets baand gjør sig gjældende, og barndomsminderne lyser veien hjem til far og mor og det sted, hvor ens vugge stod. Tanken paa at faa se gamlelandet igjen vokser sig stor og sterk og varm, og en vakker dag saa bærer det ivei, — norsk-amerikaneren reiser hjem igjen — paa besøg.

Denne hjemlængsel er heller ikke fremmed for nordmænd af anden og tredje generation i Amerika. Udflytterfolket har lært sine børn at elske Norge som sine fædres land. Disse børn er naturligvis først og fremst amerikanere; men de fleste af dem er sig dog sin nordiske herkomst bevidst, ja, de omfatter det land, hvor far og mor er kommet fra, med varm interesse og kjærlighed, omend ikke i den udstrækning, som mange baade i Norge og i Amerika mener og ønsker. Nordmændene har jo ord for at amerikaniseres svært let, ja, for let. Alligevel maa det siges, at den opvoksede slegt blandt nordmænd i Amerika er sig bevidst, at den er *norsk-amerikansk*, taknemmelig baade for sin nordiske byrd og for sit amerikanske fødeland. Den har da heller ingen grund til at skamme sig over sin æt.

Det er især i de sidste ti aar, at den studerende ungdom blandt norsk-amerikanerne har havt muligheden af en norgestur klart for øie. Muligheden har naturligvis øget længselen. I denne forbindelse bør derfor nævnes, at aaret 1905 er mindeværdigt for norsk-amerikanere, ikke bare paa grund af de store begivenheder, som det aar fandt sted i Norge, men ogsaa paa grund af de norske studentersangeres besøg i Amerika. Efter manges mening har det besøg gjort mere end nogen anden enkelt ting til at knytte baandene mellem de to lande, ialfald for den studerende ungdoms vedkommende. St. Olaf College Bands norgesbesøg i 1906 og Luther College Concert Bands norgesfærd i 1914 er unegtelig følger af de norske studentersangeres amerikabesøg og indbydelse til at gjeste Norge. Derfor bæres ogsaa de norske studentersangere visselig i taknemmelig erindring af alle vedkommende.

For Luther College Concert Bands vedkommende gjentoges sangernes indbydelse i 1911 under professor C. K. Preus's besøg i Norge som repræsentant for Luther College i anledning af det norske universitets hundredaarsjubelæum. Og da var jubelaaret 1914 allerede saa nær, at det sagde sig selv, at indbydelsen gjaldt det aar.

Ønsket om, at Luther College Concert Band virkelig kunde faa efterkomme en saadan indbydelse, blev mere og mere almindeligt. Det gjaldt da naturligvis at naa Norge tidnok til at være med i Kristiania den store dag, 17de mai 1914. Forat dette kunde ske, maatte skolen slutte meget tidligere end ellers, ligesom der ogsaa var mange andre praktiske vanskeligheder forbundet med en saadan tur, ikke mindst de finansielle. Alligevel opmuntrede den norske synode til denne færd, idet den antog følgende re-

NORGES FLAG

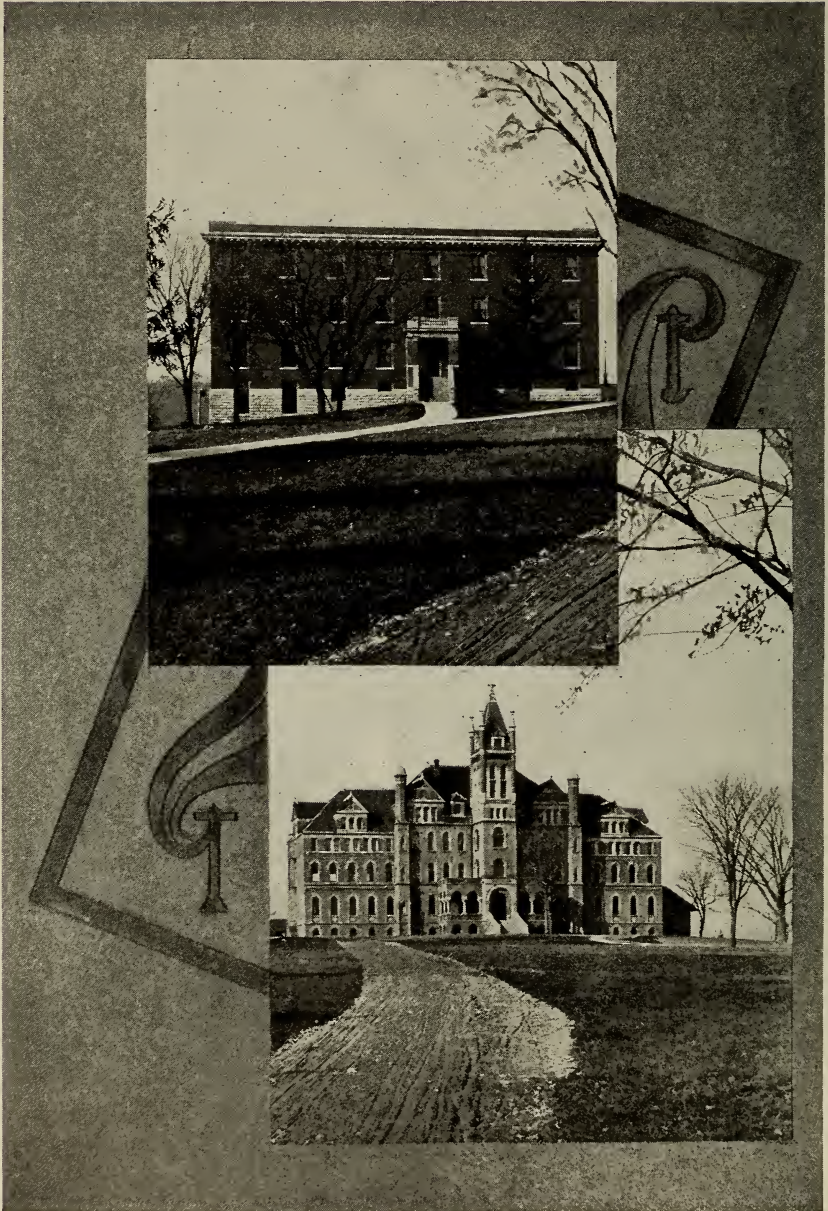
Foræret Luther College Concert Band af Minister L. S. Swenson ved Collegets
Jubilæum den 14de Oktober 1911 med Ønske om Lykkelig
Norgesfærd i 1914

solution paa sit møde i Minneapolis, Minn., i juni 1913: "At Luther Colleges musikkorps kunde komme til Norge næste aar ansees at være meget attraaværdigt, og den nødvendige pengegaranti vil venner af skolen visselig skaffe. Virkeligjøres denne reise, bør skoleplanen indrettes saa, at korpsets medlemmer ikke taber for meget af undervisningen."

Luther College Campus

Hermed var det givet, at Luther College Concert Bands norgesbesøg maatte ske i jubelaaret 1914. Vistnok saa Bandens venner to sider ved denne sag. Det vilde blive overfyldt af mennesker i Norge det aar, sa' man; det vilde blive umuligt at faa skikkeligt logi o. s. v.; opholdet vilde blive for dyrt; folk i Norge vilde have det for travelt med alle sine fester; det var et spørgsmaal, om folk i Norge ikke allerede havde taget sig vand over hovedet med udstillingen i Kristiania; St. Olafskoret havde netop været der aaret før; og disse ture betalte sig aldrig o. s. v. Men derimod gjordes gjældende, at netop i 1914 fremfor noget andet aar *vilde* norsk-amerikanerne bringe sin hilsen; netop da vilde folk i Norge være forberedt paa mange og store besøg; der vilde være den rette feststemning paa begge sider; og hvad udstillingen angik, saa vilde den være grund nok i sig selv til at aflægge Norge et besøg, og "Det udflyttede Norge" ved udstillingen burde suppleres med en saadan repræsentativ samling af norsk-amerikansk ungdom, som Luther College Concert Band vilde være. Anledningen til at gjøre besøget var der; lysten var der; reisepengene maatte man vel kunne skaffe; og folk

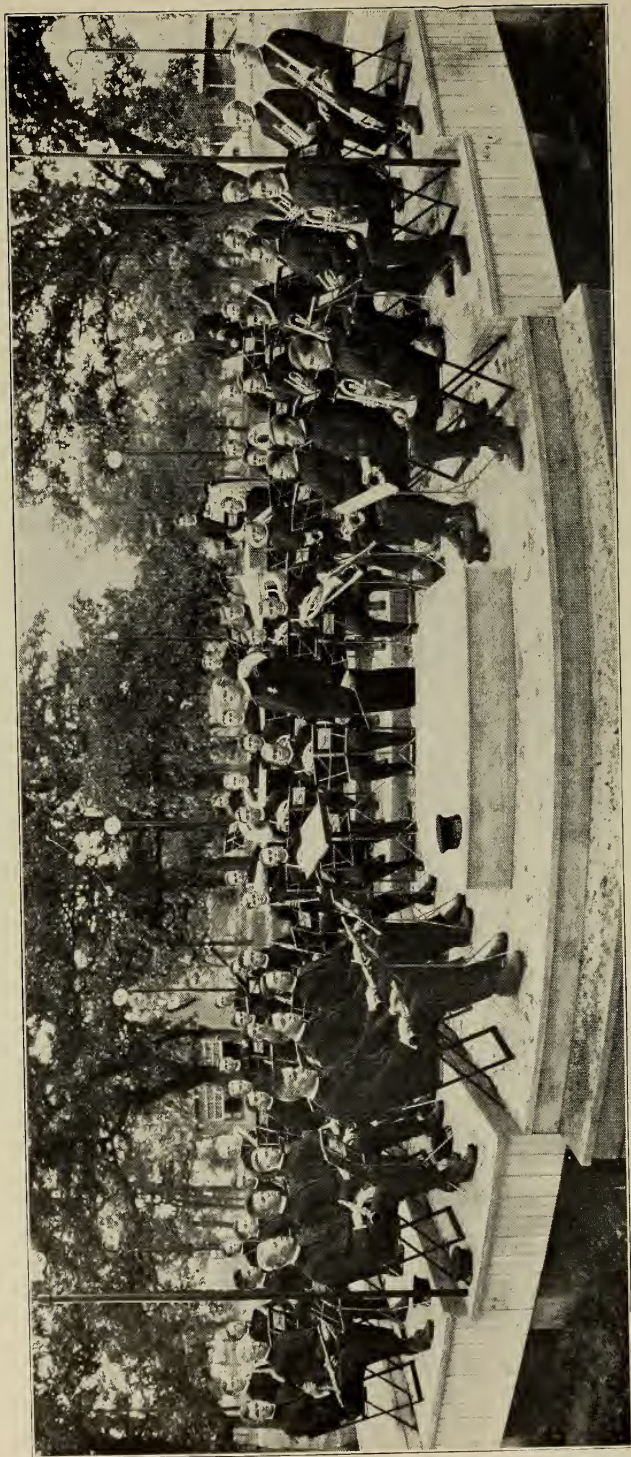

LUTHER COLLEGE

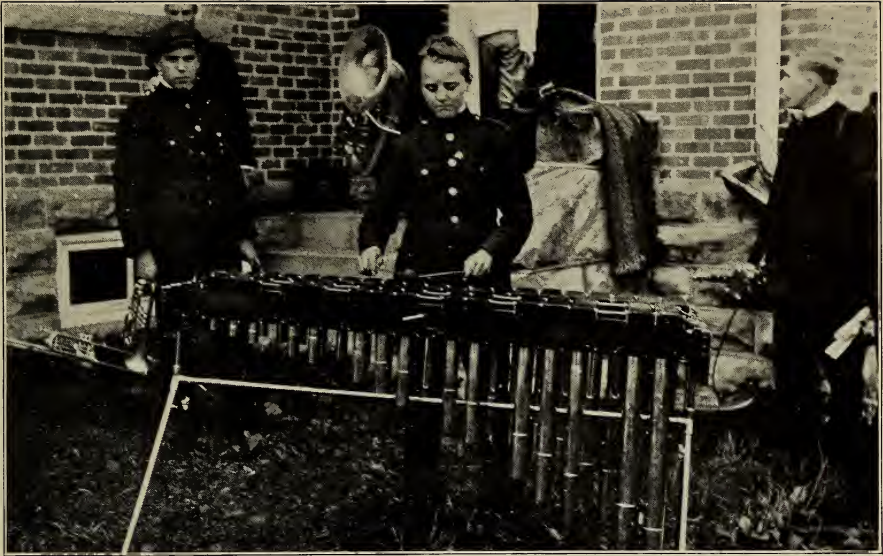
i Norge kunde man nok stole paa vilde gjøre sit til, at færden kunde blive vellykket i enhver henseende. Desuden var Luther College norsk-amerikanernes ældste og fornemste læreanstalt, og Luther College Concert Band en værdig repræsentant for samme.

Luther College blev nemlig, som almindelig bekjendt, oprettet af den norske synode i 1861, netop femti aar efterat Norge fik sit eget universitet. Denne kirkeskole har forsøgt at bevare den gamle norske fædrearv, norskdom og kristendom. Bygget af faa og fattige nybyggere midt i en borgerkrigs rædselstid til et kostende af \$80,000 er den et storslagent vidnesbyrd om kristelige principer i alvorlige nordmænds sjæle. Den er det største ydre bevis for, at udflytterfolket skattede den arv de tog med sig. Tro mod sine grundlæggeres principer indtil denne dag, følte Luther College sig særlig opfordret til at hilse moderlandet i jubelaaret med et besøg af sine sønner. Og det ikke mindst i en brobyggeriets tid som denne, i hvilken hjerterne aabnes for bedre gjensidig forstaaelse. Luther College vilde gjerne, at dette brobyggerarbeide skulde være sundt og sandt, med varige frugter.

Det var ogsaa naturligt, at netop Luther College Concert Band skulde blive skolens repræsentant ved en saadan anledning. Det var jo Banden, som havde modtaget indbydelsen. Banden var en værdig repræsentant for hele skolen, omend dens arbeide drives blot i fritider. Banden havde før foretaget udstrakte koncertturnéer. Indenfor Banden kunde ogsaa et godt mandskor organiseres. Banden med dens kor vilde tale musikkens og sangens sprog, et sprog der kunde slaa an allesteds, tolke hjertets følelser og vække sand feststemning. Ialfald syntes man, at norsk-amerikanernes hilsen til mor Norge i hendes feststund ikke kunde tænkes bragt af den studerende ungdom i Amerika paa skjønnere maade. Luther College Concert Band syntes af selve omstændighederne at være kaaret til at hilse gamle mor Norge i musikkens og sangens hjertesprog paa hendes hundredaarige hædersdag.

LUTHER COLLEGE CONCERT BAND

“Vittie” med sin nabimba.

KAPITEL II

FORBEREDELSENE

FORBEREDELSENE til norgesfærden kan siges at have begyndt allerede aaret efter de norske studentersangeres besøg. Det har altid været Luther College Concert Bands princip at anskaffe sig instrumenter af bedste fabrikat. For stillehavsfærden i 1906 anskaffedes saaledes et helt nyt sæt instrumenter. For norgesfærden blev selvfølgelig intet sparet for at gjøre instrumentationen absolut fuldstændig. Det nyeste nyt skulde ogsaa tages med. I januar 1914 anskaffedes saaledes “Cathedral Chimes” (katedralklokker) og “Nabimba” (nogenlunde lig en xylofon, men med harpeagtig klang). Frank Holton & Co. i Chicago fabrikerede ogsaa en stor “Sousaphone” specielt for Luther College Concert Bands norgestur, og dette instrument tiltrak sig naturligvis megen opmærksomhed paa færden.

Et ligesaa vanskeligt foretagende som anskaffelsen af et fuldstændigt udvalg af instrumenter var anskaffelsen af det nødvendige repertoire for Banden. Da repertoire for norgesfærden omsider forelaa trykt, indbefattede det ikke mindre end 288 stykker foruden instrumental-soloer, vokal-soloer og korets udvalg af sange. — Instrumenter og musik tilsammen re-

præsenterede en værdi af henimod \$10,000, saaledes som de forelaa ved færdens begyndelse.

Da det endelig blev fast bestemt, at Luther College Concert Band skulde gjøre turen til Norge, fandt dirigenten straks, at det vilde være umuligt for ham alene at forestaa færden, faa alt det forberedende arbeide gjort og bære

HR. BIRGER OSLAND,
den norske Amerikalinjes hovedagent i Chicago.

ansvaret for færden alene. Da Synoden blot havde opmuntret til færden og ikke gjort noget videre for færdens iverksættelse, valgte saa fakultetet ved Luther College af sin midte tre mænd som ansvarshavende komite for norgesfærden, nemlig Bandens dirigent, professor Carlo A. Sperati, skolens bestyrer, professor C. K. Preus, og professor O. A. Tingelstad. Komiteen

organiserede sig den ottende oktober 1913 ved at vælge prof. Sperati til formand og prof. Tingelstad til sekretær.

En af de første sager, som denne komite maatte tage op til behandling, var spørgsmaalet angaaende overreisen. Hallinglaget, til eksempel, vilde svært gerne, at Banden og laget skulde reise over med samme baad. Den endelige beslutning blev dog den, at Banden skulde reise med den norske Amerikalinjes dampskib "Kristianiafjord" med afgang fra New York den 5te mai. Det gjordes gjældende, at det ikke sømmede sig for Luther College Concert Band at reise med et skib af en anden linje, aldentid den norske Amerikalinje eksisterede som et synligt led i det brobyggerarbeide, som nu foregaar mellem det gamle og det udflyttede Norge.

Gjennem den norske Amerikalinjes hovedagent i Chicago, hr. Birger Osland, som den hele tid har vist sig forekommende paa alle maader, og med hvem det har været en sand fornøjelse at gjøre forretninger, blev professor Sperati befuldmægtiget til at disponere over et antal billetter. Ved dette arrangement lykkedes det Banden at faa sikret plads for ca. 100 af sine venner, som vilde slaa følge paa overreisen. Samtlige kjøbte saaledes sine billetter gennem prof. Sperati og fik sig anvist sine køier af ham. At dette medførte en hel del ekstra arbeide og en vældig korrespondance, er noget, som siger sig selv. Dirigenten fandt det ogsaa viseligst at foretage en tur til New York i januar maaned, hvor han bl. a. fik bese søsterskibet "Bergensfjord," som da laa i havn. Et snes andre ting, som maatte afgjøres før afreisen, blev ogsaa ekspederte ved denne anledning. Hr. agent Hansen i New York stillede sig velvillig ligeoverfor Bandens begjæringer; og alt blev ordnet paa det bedste.

Et af de vanskeligste punkter i hele forberedelserne var naturligvis finansernes ordning. Ifølge beslutning af Luther Colleges fakultet maatte hvert medlem af Banden, som skulde til Norge, betale ind \$50 til delvis bestridelse af billetternes kostende. Videre indbetalte hvert medlem \$25 garanti-penge, som ved færdens afslutning vilde blive tilbagebetalt, forudsat at der ikke var nogen anke mod vedkommende. Endelig deponeredes af hvert medlem \$25 lommepenge, som tilbagebetaltes proportionelt hver uge forat forebygge, at nogen skulde gaa bankerot under turen. Hvert medlem kunde desuden benytte færdens kasserer som bankier under turen og deponere saa meget, han vilde; saadanne "demand deposits" kunde derfor ogsaa trækkes ud igjen naarsomhelst. Prof. Tingelstad havde det travelt under hele færdens i egenskab af saadan improviseret bankkasserer.

Ingen gjorde regning paa, at turen skulde svare sig. Den ansvarshavende komite fik derfor Winnesheik County State Bank i Decorah til at være Bandens garantist op til \$5000. Banken var sikret mod tab derved, at venner af skolen havde garanteret en lignende sum i tilfælde af underbalance. Samtlige garantisters navne findes optegnede i et senere kapitel.

Bandens kredit maatte naturligvis være god. De tryksager og billeder, som straks maatte ordres til avertering, kostede en ikke liden sum. Dernæst maatte impressario sendes til Norge og forstrækkes med kontanter paa forhaand. Nye instrumenter og ny musik maatte ogsaa indkjøbes. Forretningsføreren udbetalte over \$9000 før færden tog sin begyndelse den

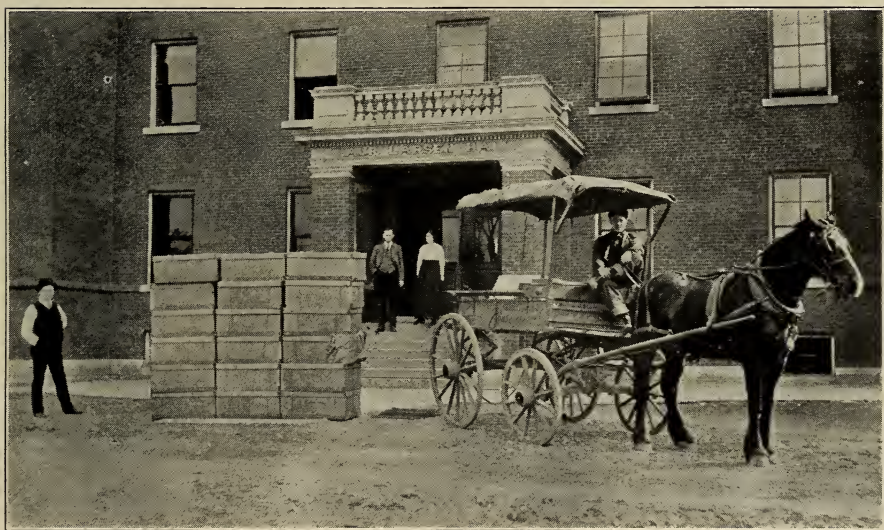
PASTOR JOH. A. MOLDSTAD,
impressario i Norge.

25de april. Der var saaledes ikke saa liden risiko forbundet med foretagendet.

Pastor Johannes A. Moldstad fra Chicago valgtes som Bandens impressario i Norge. Noget heldigere valg kunde vanskelig have været truffet. Med sin erfaring som forretningsmand, før han blev prest, med sit person-

lige kjendskab til folk og forhold i Norge, med sin naturlige energi og ufortrødenhed, og med sit lyse humør og sin store taalmodighed, og ikke mindst paa grund af sin opofrende kjærlighed til Luther College, gjorde han mere til, at turen blev den succes, den blev, end næsten nogen havde kunnet vente. Han reiste over med "Kristianiafjord" den tiende februar fra New York og arbejdede uafslædig i Bandens interesse i over fem maaneder, indtil vi forlod ham staaende ensom og forladt paa bryggen i Southampton den femtende juli.

Mens impressarioen forberedte turen i Norge, havde dirigenten det travelt med at faa musikkorpsets endelige sammensætning afgjort. Hvert medlem maatte underkaste sig baade fysisk og musikalsk eksamen. Der-

De nye uniformer ankommer.

næst maatte følgende fire regler lovet overholdte, forat den nødvendige disciplin kunde opretholdes: først, de to for Banden almindelige regler, at spirituosa nydes absolut ikke, og at brugen af tobak er absolut forbudt; dernæst, iseng kl. 12 midnat, om mulig; og, præcis fremmøde ved alle koncerter, prøver, afreiser, o. s. v. Prof. Tingelstad var den, som især holdtes ansvarlig for reglernes overholdelse og for disciplinen i det hele taget.

Saa var der øvelser for dirigenten at varetage. Dog kunde ikke hele Norges-banden møde op før 21de april. Nogle af Bandens regulære medlemmer for det skoleaar kunde nemlig ikke gjøre turen til Norge, hvorfor enkelte forhenværende Band-medlemmer, som havde været med at bære forberedelsernes byrde, blev indkaldte til at fylde rækkerne. Der blev

saaledes ingen anledning hverken for den samlede Band eller kor at øve sig sammen førend lige før turnéens begyndelse.

Saa var der en uhyre masse detaljer at sørge for. Hvert medlem af korpset maatte anskaffe sig tre uniformer, en blaa "fatigue uniform" til reisedragt, en grøn "regulation uniform" og en hvid gala uniform. Hvert sæt af tre uniformer kostede \$42.65. Dernæst blev der gennem Decorahs velkendte købmand Ben Bear anskaffet én kuffert — "steamer trunk" — for hver to medlemmer af Banden. Hver gut fik lov til at tage med sig blot et vist kvantum klæder, hverken mere eller mindre. Et sangerpodium, som dog blev lidet brugt, blev forfærdiget. Banden medbragte et eget sæt stole og blev oplært til at binde disse sammen seks i bundten, saaledes at de letvindt kunde fragtes. Hvert medlem af korpset fik et eller andet særlig i

WISNESS.

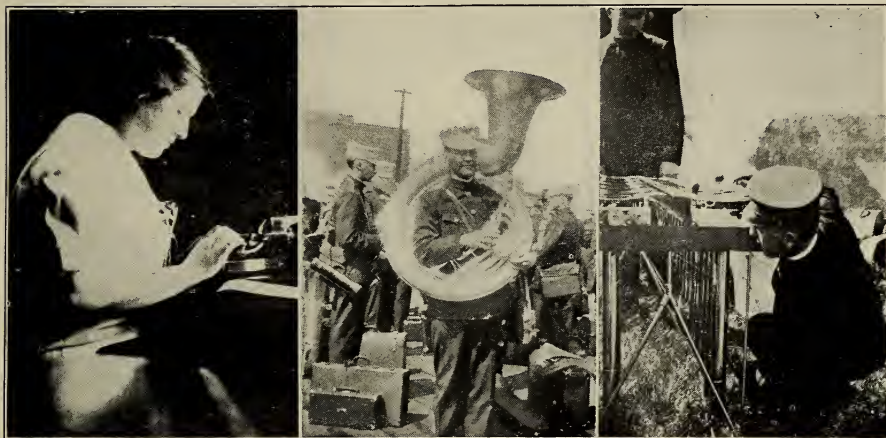
FINDAHL.

J. C. K. PREUS.

opdrag: en sørgede for vask, en anden for avisudklip, en tredie for post, en fjerde for programmer, atter andre for visse dele af bagagen, o. s. v. Altsammen blev organiseret paa forhaand. Hele korpset blev saaledes opdelt i komiteer. De vigtigste stillinger indehavdes af de to "bagagekomiteformænd," som ogsaa fortjener at nævnes særskilt paa grund af deres flid og paapasselighed, nemlig Arthur M. Wisness, "property man," og N. T. Findahl.

Desto nærmere afreisen kom, desto travlere fik færdens deltagere det. Det blev derfor ogsaa klart, at en særskilt mand maatte engageres som bladreferent under færdens. Efter gjentagne opfordringer blev pastor J. Carl K. Preus med i den egenskab, og han arbejdede visselig saa trofast som nogen den tid han var med, nemlig fra 29de april (i Chicago) til 28de juli (ogsaa i

Chicago). Hans korrespondancer indløb regelmæssig til "Decorah-Posten," "Minneapolis Tidende," "Norwegian-American," "Lutheran Herald," "Beloit Daily News," og "Decorah Republican," og af og til til andre blade.

MARIE SPERATI
"on the job."

GERHARD DAHL.
med "Sousaphone."

BREVIG
stemmer nabimba.

Som impresario for koncerterne i Amerika efter tilbagekomsten fungerede professor B. K. Savre, der ogsaa gjorde sine sager udmerket. Korrespondancen før afreisen besørgedes fornemmelig af forretningsføreren med bistand af en, undertiden to, stenografer, nemlig Miss K. Marie Sperati og Miss Ella Tvete.

TROFÆER FRA NORGESFÆRDEN 1914

Luther College Concert Band.

KAPITEL III

DELTAGERNE

LUTHER College Concert Band som sammensat for norgesfærden bestod af seksti medlemmer foruden dirigenten, Fem og firti af disse seksti medlemmer udgjorde et kor. "Luther College Chorus," hvis præstationer tilveiebragte en behagelig afveksling i de regulære koncertprogrammer. Tenoren Ingolf A. Grindeland tjente som solist for koret. Professor Carlo A. Sperati dirigerede ved

alle koncerter under turen.

Nogle ord om Bandens historie kan her ikke være ude af veien. Luther College Concert Band er den betydeligste musikforening ved Luther College, Decorah, Iowa. Ved denne skole har musikken altid floreret. I 1878 organiseredes et musikkorps eller en band, dog ikke med nogen store forventninger, hvad fremtiden angik. Korpset bestod af 11 mand foruden dirigenten. Det optraadte offentlig for første gang paa Gravsmykningdagen den 30te mai 1879, og vandt straks publikums velvilje. De første aar instrueredes Banden af en af sine egne medlemmer. Den første fast ansatte dirigent var Haldor Hanson, nu i Chicago. I hans tid blev alle musikalske kræfter ved skolen forenet under navnet *The Luther College Musical Union*.

I 1905 blev pastor Carlo A. Sperati kaldt til Luther College som professor i musik og religion. Han nedstammer fra en lang række musikere. Navnet Sperati er vel kjendt i Norge. Dirigentens fader, Paolo Sperati, var i mange aar dirigent for anden brigades musikkorps i Kristiania, og hans navn er endnu i friskt minde. Professor Carlo A. Sperati fik sin første un-

dervisning i musik af sin fader og lærte saaledes at spille violin og piano og slaa paa tromme. Blot seks aar gammel optraadte den unge trommeslager som solist baade i Norge og Danmark. Han optraadte ogsaa baade for de danske og svenske kongelige, blev medlem af sin faders orkester, spillede ofte pibeorgel i sin faders sted i en af Kristianias kirker og syntes have en brilliant musikalsk karriere foran sig. Men det var ikke hans faders ønske, at han skulde vie sit liv til musikken. Derfor fulgte han sjøen i nogle aar, kom saa til Brooklyn, N. Y., og blev der organist ved den norske sjømandsmission, hvorfra han under tilskyndelse af diakonisse søster Elizabeth Fedde reiste til Luther College i Decorah forat forberede sig for det teologiske studium. I 1888 dimitteredes han fra Luther College og i 1891 fra Luther

PROF. CARLO A. SPERATI.

Seminar. De følgende 14 aar var han prest paa Stillehavskysten, de sidste 10 aar i Tacoma, Wash. Siden han overtog ledelsen, har Luther College Concert Band gjort store fremskridt og er bleven fordelagtig kjendt vidt omkring. I sommerferien har Banden gjort længere eller kortere koncertturnéer. To turnéer paa ti og tolv uger har været gjort til Stillehavskysten, en i 1906 og en i 1911, og Banden optraadte da i de fornemste byer i de nordvestlige stater og paa kysten. I 1911 udnævntes prof. Sperati til ridder af den norske studentersangforenings orden.

Luther College Concert Band og Second Band, som er forberedende for Concert Banden, udgjør sammen Luther College Greater Band. Som før nævnt, optraadte Luther College Band for første gang paa Decorahs gader

den 30te mai 1879 med 11 mand. Paa Gravsmynkningsdagen den 30te mai 1912, 33 aar senere, optraadte Luther College Greater Band paa de samme gader med 110 mand.

Følgende korte biografiske oplysninger om samtlige Bandens medlemmer blev trykte og uddelte under færden i Norge og viste sig at være af stor interesse. Instrumentet som vedkommende spillede, er angivet først. Tallet i parentes angir vedkommendes dimissionsaar fra Luther College.

Luther College Greater Band.

Dirigent: Carlo Alberto Sperati (88), Decorah, Iowa. Fødested: Kristiania. Faderen fra Italien; moderen fra Danmark.

1st Flute: Carsten E. Sperati (13), Decorah, Iowa. Fødested: Whatcom, Wash. Faderen fra Kristiania; moderen fra Solør.

2nd Flute: Herman A. Preus (16), Decorah, Iowa. Fødested: Spring Prairie, Wis. Søn af professor C. K. Preus, hvis forældre kom fra Kristiansand og Kristiania. Moderen fra Toten.

Piccolo: Paul G. Johnson (16), Spring Grove, Minn. Fødested: Chicago, Ill. Faderens forældre fra Nordre Land og Hallingdal; moderens forældre fra Trondhjem.

1st E_b Clarinet: H. Clarence Hansen (13), Cleveland, Ohio. Forældre fra Spangereid i Sogn.

- 2nd *E_b* Clarinet: Lester W. Gorder (15), Decorah, Iowa. Fødested: Em-metsburg, Ia. Faderens forældre fra Valdres og Hallingdal; moderens forældre fra Hjelmeland og Stavanger.
- Solo *B_b* Clarinet: Melvin O. Andrew (14), Mayville, N. Dak. Fødested: Mayville, N. Dak. Faderen fra Hallingdal; moderens forældre fra Hallingdal.
- Solo *B_b* Clarinet: Arthur M. Wisness (14), Hickson, N. Dak. Fødested; Hickson, N. Dak. Faderen fra Stryn, Nordfjord; moderens forældre fra Næs i Hallingdal.
- Solo *B_b* Clarinet: Elmer R. Hegg (11), Michigan City, N. Dak. Fødested: Whitehall, Wis. Faderen fra Lærdal i Sogn; moderen fra Næs i Hallingdal.

Fotografer fotograferes.

- 1st *B_b* Clarinet: J. Eberhard Opsahl (16), Decorah, Ia. Fødested: Waco, Texas. Faderens forældre fra Gudbrandsdalen; moderens fader fra Hallingdal; moderens bedsteforældre paa mødrene side fra Hol i Hallingdal.
- 1st *B_b* Clarinet: Hartvig K. Narum (17), Decorah, Ia. Fødested: Water-ville, Ia. Faderens forældre fra Hallingdal og Søndre Land; moderens forældre fra Søndre Land.
- 1st *B_b* Clarinet: Alfred O. Nettet (13), Decorah, Ia. Fødested: Winne-sheik Co., Ia. Forældre fra Borgund i Sogn.
- 2nd *B_b* Clarinet: J. Tillman Hanson (18), Lignite, N. Dak. Fødested: Onalaska, Wis. Faderen fra Næs paa Hedemarken; moderen fra Ringsaker, Hedemarken.

- 2nd B \flat Clarinet: Jesse D. Loberg (15), Nelsonville, Wis. Fødested: Nelsonville, Wis. Faderens forældre fra Skien; moderens forældre fra Lærdal.
- 2nd B \flat Clarinet: Carl J. Evanson (ex-14), Portland, N. Dak. Fødested: Portland, N. Dak. Faderen fra Østre Toten; moderen fra Søndre Aurdal i Valdres.
- 3d B \flat Clarinet: Arthur D. Askegaard (15), Comstock, Minn. Fødested: Comstock, Minn. Faderen fra Gjøvik; moderen fra Eidsvold.
- 3d B \flat Clarinet: G. Waldemar W. Kilness (16), Dell Rapids, S. Dak. Fødested: Dell Rapids, S. Dak. Forældre fra Hegre i Stjørdalen.
- 3d B \flat Clarinet: Ralph S. Førde (17), Starbuck, Minn. Fødested: Starbuck, Minn. Faderen fra Voss; moderens moder fra Kristiansand; moderens fader fra Ulling nær Kristiania.

INGOLF GRINDELUND,
tenor.

- Alto Clarinet: Arthur M. Holter (17), Wildrose, N. Dak. Fødested: Delavan, Minn. Faderen fra Hadeland; moderens forældre fra Nummedal og Røros.
- Bass Clarinet: Carl L. Foss (12), Seattle, Wash. Fødested: Eau Claire, Wis. Faderen fra Fet Prestegjeld; moderens forældre fra Ringebu, Gudbrandsdalen.
- 1st Oboe: Walther I. Brandt (15), Macfarland, Wis. Fødested: Brandt, S. Dak. Faderens forældre fra Valdres og Drammen; moderens forældre fra Nittedal og Telemarken.
- 2nd Oboe: Otinus M. Busness (18), Waterville, Ia. Fødested: Waterville, Ia. Faderens forældre født i Hardanger men udvandret til Amerika fra Romsdalen; moderens forældre fra Land.

- 1st Bassoon: T. Elmer Thompson (04), Decorah, Ia. Fødested: Ossian, Ia. Faderen fra Egens sogn, Kristiansands stift; moderen fra Vikøren i Sogn.
- 2nd Bassoon: John T. Linde (19), Plaza, N. Dak. Fødested: Ridgeway, Iowa. Bedsteforældre fra Sogn.
- Soprano Saxophone: Milton A. Jacobsen (18), Luverne, Minn. Fødested: Luverne, Minn. Faderen fra Gjøvik. Moderens forældre fra Land.
- Alto Saxophone: George Ulvilden (16), Sioux Falls, S. Dak. Fødested: Sioux Falls, S. Dak. Forældre fra Værdalen, Trondhjems amt.
- Tenor Saxophone: William J. Larson (16), St. Paul, Minn. Fødested: St. Paul, Minn. Faderens forældre fra Jevnaker, Hadeland, og Mari-dalen; moderen fra Jevnaker.

PREUS

SPERATI

TINGELSTAD

Den ansvarshavende komite.

- Baritone Saxophone: Wilhelm C. Preus (13), Minneapolis, Minn. Fødested: Eau Claire, Wis. Faderens forældre fra Kristiansand og Kristiania; moderens forældre fra Kristiania.
- E♭ Cornet: Henry O. Lysne (15), Amherst Junction, Wis. Fødested: Amherst, Wis. Faderens forældre fra Lærdal i Sogn; moderens forældre fra Voss og Hardanger.
- Solo B♭ Cornet: O. Angelo Sperati (20), Decorah, Ia. Fødested: Tacoma, Wash. Faderen fra Kristiania; moderen fra Solør.
- Solo B♭ Cornet: Jens O. Holum (08), DeForest, Wis. Fødested: DeForest, Wis. Bedstefaderen paa fædrene side fra Hauglum, Arnefjord; moderen fra Frøhningen, Sogn.

- 1st B \flat Cornet: Leif E. Evans (17), Westby, Wis. Fødested: Chicago, Ill. Moderens forældre fra Hallingdal; faderens forældre fra Biridalen.
- 1st B \flat Cornet: Sigurd M. Moe (17), Montevideo, Minn. Fødested: Montevideo, Minn. Forældre fra Hardanger.
- 2nd B \flat Cornet: Ragnar E. Kraabel (16), Clifford, N. Dak. Fødested: Clifford, N. Dak. Faderen fra Gudbrandsdalen.
- 2nd B \flat Cornet: Arthur E. Alfsen (15), Manitowoc, Wis. Fødested: Gjerpen, Wis. Faderen fra Trondhjem; moderens forældre fra Telemarken.
- 1st Trumpet: George A. Baalson (15), Brooten, Minn. Fødested: Brooten, Minn. Bedsteforældre fra Flaa i Hallingdal.
- 2nd Trumpet: Herbert O. Lokensgaard (15), Le Sueur, Minn. Fødested: Norseland, Minn. Bedsteforældre fra Aal og Semdre i Hallingdal.

M. O. ANDREW,
præsident for
Luther College Concert Band

M. L. BREVIG.
præsident for
Luther College Chorus

S. M. TOPNESS,
præsident for
Luther College Musical Union

- 2nd Trumpet: Theo. Gilbertson (16), Portland, N. Dak. Fødested: Portland, N. Dak. Forældre fra Valdres (Begnadalen og Bagn).
- 1st Horn: Chellis N. Evanson (18), Decorah, Ia. Fødested: Callender, Ia. Faderens forældre fra Kristiania og Stavanger; moderens forældre fra Telemarken og Eidsvold.
- 1st Horn: K. Edward Brunsdale (14), Portland, N. Dak. Fødested: Steele Co., N. Dak. Faderens forældre fra Nummedal; moderens fra Hurdal.
- 2nd Horn: Conrad A. Anderson (17), Colton, S. Dak. Fødested: Baltic, S. Dak. Faderens forældre fra Telemarken og Skien; moderens forældre fra Telemarken.
- 2nd Horn: Ingolf A. Grindeland (ex-12), Warren, Minn. Fødested: Warren, Minn. Faderens forældre fra Voss; moderen fra Voss.

- 3d Horn: Brynjolf J. Hovde (16), Wittenberg, Wis. Fødested: Hoboken, N. J. Faderens forældre fra Vossevangen og Bergen; moderens forældre fra Kristiansand og Grimstad.
- 4th Horn: Theodor Stensby (16), Valley City, N. Dak. Fødested: Elverum i Østerdalen. Forældre fra Østerdalen og Solør.
- 1st Trombone: Ward A. Subey (15), Stoughton, Wis. Fødested: Stoughton, Wis. Faderens forældre fra Telemarken; moderens forældre fra Skien og Ulefos, Telemarken.
- 1st Trombone: Sibert M. Topness (15), Lanesboro, Minn. Fødested: Fillmore Co., Minn. Faderen fra Nerstrand, Stavanger; moderens forældre fra Kristiansand og Land.
- 2nd Trombone: Arthur C. Askegaard (16), Comstock, Minn. Fødested: Comstock, Minn. Faderen fra Toten; moderen fra Hallingdal.

Nogle af damerne i selskabet.

- 2nd Trombone: Oscar C. Thompson (16), Lake Mills, Ia. Fødested: Lake Mills, Ia. Faderen fra Vik i Sogn; moderens forældre fra Sogn.
- Bass Trombone: Edvin Tingelstad (17), Silverton, Oregon. Fødested: Hickson, N. Dak. Faderen fra Hadeland; moderen fra Sigdals prestegjeld.
- Bass Trombone: Mikkell Lone (17), Nunda, S. Dak. Fødested: Røldal.
- 1st Baritone: Herman W. Monson (14), Williston, N. Dak. Fødested: Wausau, Wis. Faderen fra Lærdal i Sogn; moderens forældre fra Valdernes.
- 2nd Baritone: Oscar M. Ostlund (16), Duncombe, Ia. Fødested: Duncombe, Ia. Faderen fra Sverige; moderens forældre fra Valdernes og Finø's prestegjeld.

- E_b* Tuba: Paolo H. Sperati (15), Decorah, Iowa. Fødested: Whatcom, Wash. Faderen fra Kristiania; moderen fra Solør.
- E_b* Tuba: Martin L. Brevig (15), Starbuck, Minn. Fødested: Starbuck, Minn. Faderen fra Sigdal; moderens forældre fra Fron i Gudbrandsdalen.
- E_b* Tuba: George O. Loftness (15), Gibbon, Minn. Fødested: Gibbon, Minn. Forældre fra Horningdal og Daviken i Nordfjord.
- B_{bb}* Bass: Reinhardt Ulvilden (13), Sioux Falls, S. Dak. Fødested: Sioux Falls, S. Dak. Forældre fra Værdalen.
- B_{bb}* Sousaphone: Gerhard H. Dahl (08), Sioux Falls, S. Dak. Fødested: Portland, N. Dak. Faderen fra Siljudalen, Telemarken; moderen fra Trysil, Østerdalen.

Banden og dens følge i New York.

- Tympani: Casper M. Austin (18), Colton, S. Dak. Fødested: Colton, S. Dak. Faderen fra Tinn, Øvre Telemarken; moderens forældre fra Nedre Telemarken.
- Snare Drum, Cathedral Chimes, Bells, etc.: Donald J. Haugen (16), Decorah, Iowa. Fødested: Decorah, Iowa. Faderen fra Sigdal. Moderens fader amerikaner; moderens moder fra Valdars.
- Snare Drum, Cathedral Chimes, Nabimba, Bells, etc.: C. Vittorio Sperati (12 aar), Decorah, Iowa. Fødested: Tacoma, Wash. Faderen fra Kristiania; moderen fra Solør.
- Bass Drum: Norman Th. Findahl (17), Vermillion, S. Dak. Fødested: Flandreau, S. Dak. Faderen fra Gudbrandsdalen; moderens forældre fra Sogn.

Som det vil sees af ovenstaaende, er blot to af korpsets medlemmer (naar undtages dirigenten) født i Norge, nemlig Theodor Stensby i Elverum og Mikkell Lone i Røldal. Af de øvrige medlemmer repræsenterer en og tyve anden generation af nordmænd i Amerika, seks og tredive tredie generation, og en, nemlig Opsahl, fjerde generation.

Professor Christian Keyser Preus, Luther Colleges bestyrer, der fulgte med paa færden, er ogsaa af anden generation af nordmænd i Amerika. Ligeledes forretningsføreren, professor O. A. Tinglestad, og Bandens impressario, pastor J. A. Moldstad. Moldstadslegten stammer fra Toten. Færdens bladreferent, pastor J. C. K. Preus, er søn af professor C. K. Preus,

Direktionen.

og repræsenterer saaledes tredie generation. Det vakte ikke saa liden opmærksomhed i Norge, at alle af færdens deltagere baade forstod og talte norsk, omend ikke alle med samme færdighed.

Luther College Chorus, som oprindelig organiseret for færden, bestod af følgende fem og firfirdi medlemmer:

Første tenor (13): Grindeland, Hegg, Nettet, C. Hansen, Førde, Larson, Holum, Moe, O. Thompson, Brevig, Jacobsen, C. N. Evanson, Ostlund.

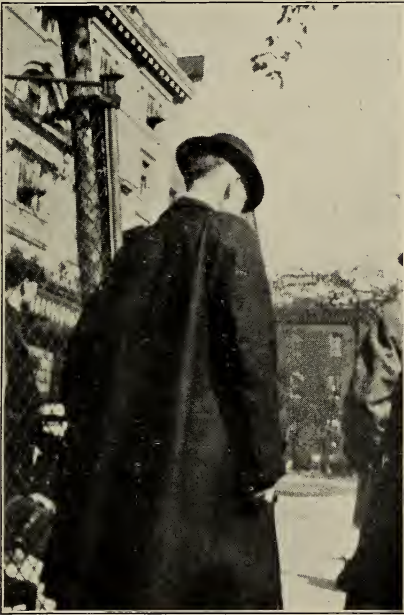
Anden tenor (9): Brandt, Busness, Lokensgaard, A. C. Askegaard, Loberg, A. D. Askegaard, Topness, Linde, Stensby.

Første bas (9): G. Ulvilden, Evans, Baalson, Subey, P. Sperati, C. J. Evanson, Kraabel, Gilbertson, J. T. Hanson.

Anden bas (14): Wisness, Opsahl, Foss, Alfsen, Hovde, Lone, Monson, Loftness, R. Ulvilden, Dahl, Austin, Findahl, Brunsdale, Haugen.

Melvin O. Andrew var præsident for Banden, Martin L. Brevig præsident for koret, og Sibert M. Topness præsident for *Luther College Musical Union*, den fællesorganisation der indbefatter baade band og kor og alle andre musikalske organisationer ved Luther College.

Som ivrige deltagere i norgesfærden bør ogsaa nævnes enkelte damer; først og fremst Mrs. Carlo A. Sperati, der fulgte med paa hele færden, dernæst Mrs. O. A. Tingelstad, der ogsaa var med det meste af turen, og Mrs. C. K. Preus. Desuden følgende, der ogsaa trofast fulgte med i længere

Redaktionen.

eller kortere tid: Mrs. Geo. S. Evanson og Mrs. Margaret Brunsdale, der begge havde sønner i Banden; Miss Lottie Andrew, søster til Melvin Andrew; Misses Ella og Nina Tvete, Mrs. Tingelstads søstre; Mrs. dommer Grindeland og hendes datter Clarice, der fulgte sønnen og broderen Ingolf begge veie over havet; Miss Maude L. Johnson og andre. Dernæst følgende herrer: N. J. Loberg, P. J. Losen, pastor H. E. Baalson, pastor M. A. Christensen, Elmer Brunsdale, John Urness, og mange flere. Alle disse, som her er nævnte, var i kortere eller længere tid under "Luther College Concert Bands og direktions" umiddelbare beskyttelse og bidrog meget til at gjøre turen hyggelig og interessant.

Førend dette kapitel sluttet, fortjener endnu et par personer at nævnes. Da pastor Moldstad fik tilladelse af sin menighed til at reise til Norge som Bandens impressario, var stud. theol. Norman A. Madson opofrende nok til at afbryde sine studier ved Luther Seminar og komme til Chicago for at vikariere i pastor Moldstads kald. Desværre overanstrengte han sig saaledes i dette sit arbejde, at han blev alvorlig syg og maatte slutte paa grund af nedbrudt helbred. Det offer, han bragte, fortjener at mindes her. Hans arbejde varetoges saa i nogle uger af prof. dr. Sigurd Ylvisaker fra Luther College.

Prof. B. K. Savre udførte ogsaa et stort arbejde som impressario for den sidste amerikanske del af turnéen.

Disse mænd kan regnes som fraværende deltagere i færdens.

Tilslut kan nævnes de tre amerikanske jernbanefunktionærer, som stilledes til følgets raadighed henholdsvis af Chicago, Milwaukee & St. Paul R. R., Baltimore & Ohio R. R., og "Nickel Plate" R. R., nemlig Thorval A. Morken, Royal N. Allen og C. A. Asterlin, der alle bæres i velvillig erindring af færdens deltagere.

Banden spiller i Washington.

KAPITEL IV

FRA DECORAH TIL NEW YORK

UTHER College Concert Bands norgesfærd begyndte lørdags morgen den 25de april kl. 7:30. Banden med dens følge begav sig da i et ekstrarog til St. Paul, Minnesota, hvor den koncerterede samme aften. Dagen før afreisen, fredag den 24de april, gaves to afskedskoncerter i Decorah paa operahuset. Den oprindelige plan var at give én afskedskoncert, nemlig fredag aften; men efterspørgselen efter billetter var saa stor, at en ekstrakoncert maatte gives fredag eftermiddag. Der var feststemning og begeistring, især ved aftenkoncerten, og de bortdragende blev sig levende bevidst, at Decorah og omegns befolkning vilde ledsage de unge musikanter med den største interesse og velvilje paa den forestaaende færd til Norge. Man følte uvilkaarlig spændingen, og man fik syn for det store ved Bandens foretagende. Man spurgte sig selv: hvad mon modtagelsen bliver hinsides havet? Derfor lyttede man kritisk til disse den samlede Norges-Bands første præstationer. Lige efter eftermiddagskoncerten gav en musikskjønner fra Chicago, som tilfældigvis traf til at være tilstede ved koncerten, svar paa spørgsmaalet. "Der bliver ovationer!" var hans diktum. Hans profeti var sand; men ingen i Banden vovede at tro det dengang.

Aftenkoncerten var en sand feststund og "blev en af de store aftener i vort musiklivs historie," som der stod at læse i "Decorah-Posten." "Allerede fra første stund af herskede der feststemning i forsamlingen, og idet

tæppet gik op for de gjæve norgesfarere, professor Carlo Sperati og hans kjække gutter, iført sine vakre, hvide uniformer, mødtes de af en begejstret applaus af forsamlingen." Det gedigne program fik en meget tilfredsstillende udførelse, hvorvel man kunde merke lidt ustøhed hos koret, som

MR. THORVAL A. MORKEN.

endnu ikke havde havt stor anledning til at blive sammensunget. Publikum var begejstret, og koncerten blev en musikalsk triumf.

I en pause under programmet traadte byens mayor, Mr. W. F. Baker, frem paa scenen og udtalte byens hjertelige ønske om held og lykke paa norgesturen. Alle byens borgere følte, at Banden hørte dem til, og at Bandens ære var byens ære. Derpaa overrakte mayoren professor Sperati ti

nye femtidaler sedler fra venner i Decorah som et bevis paa deres agtelse og taknemmelighed. Professor Sperati takkede bevæget for gaven og den opmuntring, som dette var for ham og Banden. De vilde lægge sig skolens motto "Soli Deo gloria" paa hjerte. Blot herved kunde de haabe at bringe sand hæder og ære til den skole og by, de repræsenterede.

Det var ikke meget, Banden og dens følge fik sove den nat. Lys brændte hos mange indtil langt ud paa morgenkanten. Det tog lang tid for de uvante hænder at faa pakket al den bagage, som skulde tages med næste morgen. Det var ikke blot til reisen der skulde pakkes, men alle eiendele skulde forvares, før man forlod bygningen. Det tog bagagekomiteen en time at blive færdig i operahuset efter koncerten; ved færdens af-

"Waiting for orders," Union Depot, St. Paul.

slutning i august kunde komiteen ekspedere et lignende stykke arbejde paa ti minutter. Men man var ved godt mod, og trætheden maatte vige for travelheden.

Lørdags morgen bar det saa iveri. Endskjønt det var tidlig om morgenen, havde en stor folkemasse indfundet sig for at ønske de bortdragende lykkelig reise. Merchants Band spillede til afsked. Gutterne gav sit "college yell." Og dermed farvel.

Jernbanekompaniet havde sendt ekstratog med to lokomotiver. Klokkeren et skulde man være i St. Paul, og det gjaldt at der ingen unødige stans blev paa veien. Toget gik ikke engang indom Calmar men strøg nordover fra Conover.

Mr. Thorval A. Morken, banens repræsentant, var med fra Decorah til Chicago og saa til, at alt mulig gjordes, der kunde tjene til følgets komfort, og at intet hindrede eller heftede, hvad transporten angik.

Ved ni-tiden stansede toget fem eller ti minutter i LeRoy, lige paa linjen mellem Iowa og Minnesota. Koncert her? Javel, som farvel til Iowa. Ud med instrumenterne! Med halv instrumentation og uden stortromme begynder koncerten i LeRoy paa signal fra dirigenten. Folket løber sammen; spør: "What's doing now?" Netop som Findahl endelig faar stortrommen ud af bagagevognen, ringer lokomotivføreren til afsked. "All aboard!" Findahl slaar fem seks slag paa trommen som en slags afslut-

Luther Seminar.

tende klimaks, alle stiger ombord i en hast, og den enestaaende koncert i LeRoy er tilende.

Til St. Paul ankom Banden ved et-tiden og blev mødt af den lokale komite med pastor Bergel A. Johnson i spidsen. Ledet af beredent politi marscherede man saa i procession under klingende spil til St. Paul Commercial Clubs lokale, hvor en fortræffelig middag blev serveret. Efter en meget knap middagshvil bar det afsted til Auditorium, hvor resten af eftermiddagen benyttedes til prøve. Om aftenen kl. 6 gav Tvillingbyernes Luther College Club en banket for Banden og dens følge ved Luther Seminar. En kjærkommen anledning til at hilse paa gamle venner og kamera-

ter. Man kunde merke baade af konversationen og af den behandling retterne fik, at alle var som de var hjemme, noget som Luther College gutterne altid er, naar de kommer til Luther Seminar. Her overnattede ogsaa de fleste af Band-gutterne. Mange hjertelige ønsker om lykke og held og Guds velsignelse til færdens modtoges her.

Om aftenen gaves koncert i St. Paul Auditorium. Meget ahang af denne koncert. Henimod to tusinde mennesker var tilstede, et fint kritisk publikum. Men ogsaa denne koncert blev til en virkelig fest fra begyndelse til ende. Allerede indledningsnummeret "gav anledning til en sand ovation," skriver "Minneapolis Daglig Tidende." "Saa begyndte programmet med Ouverturen til Rossinis 'Barberen af Sevilla'. Programmet som et hele stod betydelig over det almindelige ved Band-koncerter, og det var rent forbausende, at blæsere kunde faa stykker som Liszts 'Ungarske Rhapsodi Nr. 2,' Gralsriddernes Procession fra Wagners 'Parsifal' og Peer Gynt

Ved færdens første banket.

Suiten til at klinge saa rent betagende. Dersom programmet lørdag aften var en prøve paa, hvad programmerne bliver i Norge, har prof. Sperati lagt et meget fint skjøn for dagen." Koret gav heller ikke her noget indtryk af ustøhed. Om Selmers "Norge, Norge" skriver Tidende igjen: "Dette nummer kommer sikkert til at rive tilhørerne med i Norge. Bare synet af de kjække gutter, hvoraf vistnok yderst faa nogensinde har seet Norge, vil, naar de synger Bjørnsons herlige vers, være nok til at skabe stemning, og naar sangen da ogsaa faar en af friske og sonore stemmer baaren nuancerig udførelse, maa det erobre tilhørerne fuldstændig." Dette viste sig senere at være saa sandt, som det var sagt.

Ved denne koncert holdt guvernør Eberhart en tale og ønskede lykkelig reise og bad bringe en hilsen frem til Norge fra staten Minnesota. Ingen band kunne bedre tolke Griegs musik end Luther College Concert Band, derom følte han sig forvisset.

Ingolf Grindelands solo og Schuberts Serenade, som sangerne sang siddende i orkestret til akkompagnement af nabimba, virkede her som oftest under færden særlig betagende. Der overrasktes dirigenten blomster, deriblandt en stor buket nydelige roser. En af dem var udtrykkelig bestemt for det yngste medlem, trommeslageren Vittorio Sperati, der spillede nabimba.

Det vakte stor begeistring, da Banden spillede den amerikanske nationalsang "The Star-Spangled Banner." Dog maa det vist medgives, at nordmænd i Norge lægger end større begeistring for dagen, naar Norges nationalsang synges.

Den næste dag var søndag. Allerede klokken 8 om morgenen forlod Banden St. Paul og ankom til Red Wing tidsnok til at overvære formid-

Lutheran Ladies Seminary.

dagsgudstjenesten, ved hvilken formand Bjørge prædikede. Efter endt gudstjeneste togede man op til Lutheran Ladies Seminary, hvor skolens fakultet og elever straks fik gutterne til at føle sig som hjemme. Den middag de unge damer der serverede, hører unegtelig til Bandens "lyseste minder" fra færden. Forskjellige af Bandens medlemmer havde sine søstre eller "cousins" der; resten blev snart kjendt med "somebody else's cousin." En ting er vist, og bemærkedes ogsaa af tilstedeværende, at en vakrere forsamling af "well mannered" unge mænd og kvinder ser man sjelden.

Ved bordet udtalte præsident Allen sin og skolens glæde over at have den ære og fornøjelse at kunne byde Luther College personalet velkommen, takkede for besøget, og ønskede Guds velsignelse til færden. Præsi-

dent Preus svarede med tak for al hygge og venlighed, haabede at de to anstalter maatte være som et søskenpar i Synoden, og at Luther College snart maatte have den ære at byde repræsentanter fra Ladies Seminary velkommen i Decorah.

Poesi og prosa i Red Wing.

Koncerten holdtes i Sheldon Auditorium, og henimod 1000 mennesker var mødt frem. At forsamlingen paa stedet var baade entusiastisk og sympatetisk, er noget som siger sig selv. Kritisk var den vist ogsaa. Men den eneste klage var den, at baade koncerten og besøget var vel kort. Gutterne fik trøste baade sig selv og andre med det engelske udtryk, "Short but sweet."

Interesse hos gammel og ung.

Omtrent kl. halv fem var ekstratoget færdigt. Femten minutter senere bar det ivei, og præcis kl. syv ankom man til La Crosse. Paa veien til La Crosse serverede Mrs. Sperati lunch, sandwiches og kaffe, som dr.

Opsal i Red Wing havde forsynet os med. I La Crosse maatte man jo lige fra toget til koncertlokalet. Pastor H. G. Magelssen mødte frem i spidsen for flere hundrede mennesker og viste veien til byens operahus, hvor koncert gaves en times tid senere for udsolgt hus. Folk var kommet sammen med ekstratog fra Viroqua og andre steder. Banden maatte spille nogle ekstranummere ude i gaden foran operahuset af hensyn til den store menneskemasse, som der var forsamlet. Ogsaa ved denne koncert steg begejstringen meget høit.

Midt under koncerten kom en sterk tordenbyge, saa at Banden fik et vældigt akkompagnement til "The Battle of Little Big Horn." Det øsregnede fremdeles, da koncerten var slut. Gutterne traskede dog fri-

Koncerten i Rio afsluttes.

modig ivei og fandt frem til pastor Magelssens kirke, hvor den gjestfri menighed trakterede med mad og drikke og selskabelighed. Taler holdtes af pastor Magelssen, pastor Vik, og andre, med svartale af prof. Preus. Vi følte, at vi var blandt vore egne.

Imellem kl. tolv og et om natten kom man sig omsider til ro i de sovevogne, som var stillet til Bandens disposition. Det havde været en anstrengende dag. Og morgendagen lovede ikke noget mindre anstrengende, thi den dag skulde man koncertere paa tre forskjellige steder i Wisconsin.

Omtrent kl. otte mandag morgen stansede toget i Rio. Her havde pastor G. A. Sundby arrangeret en formiddagskoncert i sin kirke. Frokost spistes rundt om i hjemmene. Koncerten begyndte ved ti-tiden. Pro-

grammet aabnedes med koralen "Befal du dine veie," spillet efter Bachs udsætning, der klang herlig og inspirerende derinde i kirkehuset. Efter udførelsen af et passende kirkeligt program afsluttede Banden sin koncert udendørs, hvor blandt andet "The Death of Custer" vakte stor interesse. Efter koncerten blev alle bevertet i kirkens underetage med en gjestfrihed, der var egte norsk. Ved et-tiden dampede toget saa videre til De Forest med ankomst did kl. 2:15.

Der var ikke lang tid at gjøre paa i De Forest. Omtrent en halv times tid efter ankomsten begyndte koncerten i "City Hall" for en forsamling, der trods gaarsdagens regn, slemme veie og vaaraannen var noksaa anseelig.

Det var en travel tid.

Akustikken var her særdeles god. Nabimba'en, det nye instrument, var her stillet foran tribunen og fyldte med lethed lokalet. Efter endt koncert blev man ogsaa her bevertet med god norsk-amerikansk mad. Klokken halv seks gik saa reisen videre over Madison til Stoughton.

Da Banden ankom til Stoughton, var klokken allerede henimod halv otte, og koncerten var sat til klokken otte. Huset var udsolgt før den tid. Det var bra at publikum var velvillig stemt, thi det tog over en time at faa alle instrumenterne og vadsækkerne med de hvide uniformer op paa den noksaa utilgængelige scene. Men da gutterne omsider var kommet i orden, gjorde de sit bedste for at tilfredsstille publikum, hvilket ogsaa lykkedes

dem. Det var sent, da koncerten var over, og gutterne var saa trætte og søvnige, som naturligt var, at de med største beredvillighed fulgte sine verter hjem fra den festlige tilstelning, som de altid villige Stoughton folk havde arrangeret til Bandens ære efter koncerten. Dette var maaske den mest anstrengende dag under hele turen, og af gutterne var der ikke mange, som stod op svært tidlig den følgende morgen. Afreisen fra Stoughton fandt ikke sted før om eftermiddagen kl. 4:25. Banden benyttede da en del af dagen til prøve.

Koncerten i Beloit tirsdag aften den 28de april var meget vellykket.

Mrs. Sperati maatte passe paa blomsterne.

Banden havde faaet sove ud natten før; pastor J. C. K. Preus havde ved togets ankomst kl. seks mødt frem paa stationen med komiteer og kjøregreier og havde overgivet Bandens medlemmer i gode hænder; og det rummelige koncertlokale (Kongregationalist-kirken) var vel fyldt af et forstaaelsesfuldt publikum. Programmet var udsøgt, og stemningen hjertelig.

Det var her fra Beloit, at Banden fik sin bladreferent for turen, idet pastor Preus's menighed venligst samtykkede i at lade sin prest faa gjøre turen til Norge sammen med Banden. — Mrs. C. K. Preus fra Decorah sluttede sig ogsaa til følget her i Beloit.

Efterat have tilbragt en behagelig nat i sovevogne, ankom saa det hele følge til verdensbyen Chicago kl. 9:35 onsdag morgen den 29de april. Dette blev en travel og en mindeværdig dag. De fleste af dem, som havde tinget sig plads ombord paa "Kristianiafjord" gennem prof. Sperati, sluttede sig til her i Chicago. Der blev saaledes adskillig over et hundrede mennesker, som tog med Bandens ekstratog østover fra Chicago. Ved middagstider holdtes prøve i Orchestra Hall og om aftenen koncert samstedt. Nettoudbytte ved denne koncert var større end ved nogen anden enkelt koncert paa hele turen. Ved denne anledning modtog ogsaa Banden det prægtige Luther College banner, som brugtes ved senere høitidelige anledninger paa turen, en vakker silkefane i skolens farver, blaat og hvidt,

Bladreferenten fik nok at bestille.

og med skolens segl "Gegraptai," "Det staar skrevet." Det var Mrs. dr. G. A. Torrison, som havde taget initiativet til anskaffelsen af dette banner. Det var syet af Miss Sarah Bødtker, som ogsaa har vundet ry for sin kunst. I pausen under koncerten traadte dr. G. A. Torrison ind paa scenen og overrakte fanen paa Luther College venners vegne. Dr. Torrisons tale var omtrent som følger:

Da det blev bekendtgjort, at Luther College Concert Band og kor skulde foretage en tur til Norge dette aar, forekom det endel af collegets venner, at denne færds store betydning gjorde det ønskeligt, at man kunde føre med sig et nyt banner for den skole som repræsenteredes. Vi var ogsaa saa heldige at have i Chicago en kunstnerinde, en af vore egne kvinder, som var istand til at lage et saadant.

LUTHER COLLEGE CONCERT BAND
CARLO A. SPERATI DIRECTOR
1917-18

L. C. C. B. I ORCHESTRA HALL.

Wm. H. ...
1917

I vil bære det ind i de vakre fjorde og sollyse dale, og op og ned gamle Norges klippefulde kyst. Vi haaber, at dette banner i hvidt og blaat, eders collegefarver, vil være til en stadig inspiration for hvert medlem af eders organisation og en daglig paamindelse paa turen om Luther Colleges idealer, og at det maa hjælpe eder til, hvor I gaar, at lægge for dagen den skoles aand, som sender eder ud.

Vi haaber ogsaa, at naar I bringer dette banner tilbage til gamle Luther College, saa vil det, omend ikke i sin skinnende nyhed som nu, dog straaale med glansen af en lang række af triumfer, og at ved eders held Luther College maa blive bedre kjendt baade hjemme og i udlandet.

Præsident Preus, paa Luther College venners vegne, har jeg den ære

Det prægtige Chicago-banner.

at overrække Luther College gennem Dem, som dets præsident, dette banner.

Talerens forstaaelsesfulde ord fandt fuld gjenklang i det, som udtaltes af professor Preus, idet han paa skolens vegne modtog fanen og takkede for den opmuntring i arbeidet, som denne gave vilde være baade for unge og gamle ved Luther College. Skolen staar for det som er indridset i dens segl, den norske synodes motto "Det staar skrevet." At skolens segl var uløselig forbundet med fanen, viste, at giverne forstod skolens virke. Ligesom seglet ikke kan rives ud uden at ødelægge fanen, saa maa seglets indskrift bevares og holdes i ære, hvis Luther College og dets arbeide skal bestaa.

Selve koncerten i Chicago betegnes af "Skandinaven" som "en enestaaende sukses" baade for Banden og koret. Om Bandens del af programmet skrives bl. a.: "Baade med hensyn til forstaaelse af verkernes

Opstilling i Cleveland.

karakter som til den tekniske udførelse viste Banden sig at staa fuldt paa høide med de dristigste forventninger, og det samme kan siges om en række tiltalende nummere man fik udenfor programmet. Man kunde ikke andet

end beundre den præcision og finhed i udførelsen i mange af partierne, som de unge musikere lagde for dagen, og man kunde rent glemme at det var et musikkorps, man lyttede til, og ikke et strygeorkester, for slet ikke at tale om, at det var amatører, man havde for sig, og ikke professionelle musikere." Om koret siges, at ogsaa det "gjorde sig særdeles fordelagtig gjældende;" "Grindeland har en sjelden vakker stemme, og han sang sit parti med et overmaade vakkert foredrag. Sangen maatte gives da-capo, og det livlige bifald, med hvilket den blev modtaget, gjaldt ikke alene solisten, men ogsaa det aldeles udmerkede akkompagnement. I det hele taget maa det siges, at korets præstationer stod høit hævet over, hvad man ellers kan høre af korsang." Om gutternes optræden siges: "Straks da de 60-70 hvidklædte gutter marscherede ind paa scenen, fik man et i høi grad gunstigt indtryk. Der var noget saa lovende og vakkert over denne ungdomsflok, en kjernesund ungdomsflok, som kommer som et levende bevis paa, at kjærligheden til det land, hvor fædrenes vugge stod i tusen aar, ikke brænder ud i præriesolen, eller feies bort af præriestormen, men at den lever i generationer baade i sang og sagn." Og tilslut: "Den krans, som den ældste norske latinskole i Amerika her sender moder Norge, vil vist ikke drukne i den flom af hæder, som de udvandrede sønner og døtre snart skal bringe hende. Det blir som en hyldest fra barnebarn til bedstemor."

Efter endt koncert gik man ombord paa det ekstratog, som Baltimore and Ohio banen havde stillet til selskabets disposition. Der trængtes fire sovevogne og en bagagevogn for at akkommodere det store følge.

Ved 10-tiden torsdag formiddag kom man frem til Cleveland, Ohio. Vor Frelers menighed med pastor O. A. Strøm i spidsen havde gjort store forberedelser til Bandens modtagelse. Fra stationen toges gutterne paa en automobiltur. Ved 12-tiden spillede Banden ved byens "public square" for en stor skare mennesker, som straks kom sammen. Hovednummeret var "Vor Gud han er saa fast en borg." Derfra gik toget til Vor Frelers menigheds "Church Hall" paa 57de gade, hvor menighedens kvindeforening og ungdomsforening serverede en fortræffelig middag. Pastor Strøm udtalte sin og menighedens glæde over dette besøg fra samfundets ældste skole. Han indbød ogsaa Banden til at komme tilbage til supper kl. 5:30. Prof. Preus takkede for den storartede gjestfrihed og loyalitet mod skolen, som her var bevist. Paa væggene hang Luther College bannere og billeder, damerne var klædte i Luther Colleges farver, og alt tydede paa interesse for den skole, som gjesterne repræsenterede. Taler holdtes ogsaa af pastor Henry Weseloh af den tyske Missouri synode (pastor Weseloh er en klassekammerat af prof. Preus fra Concordia Seminar i St. Louis), pastor C. C. Morhart af den engelske Missouri synode, og prof. Tinglestad. Prof. Sperati blev ogsaa opfordret til at tale, men lod istedet gutterne synge "Ja, vi elsker" og raabe et kraftigt "college yell." Det som især prægede

dette festmaaltid, var den hjertelighed som man føler paa grund af troes-
enighed, og de fleste af talerne gik ud paa at understrege dette.

Der var ogsaa en egen begeistring og stemning i den store forsamling,
som hilsende Banden ved aftenkoncerten i det vakre auditorium. Banden
og koret syntes da ogsaa at være rigtig i sit element og maatte give det ene
ekstranummer efter det andet. Denne gang var det ikke nationalsfølelse,
som bevirkede, at den store forsamling gang paa gang brød ud i stormende
bifald. Det var især tyske lutheranere, som udgjorde tilhørerskaren.
Skandinaverne er nemlig ikke meget talrige i Cleveland. Det skyldes for
en stor del de tysk-lutherske menigheders venskab og velvilje, at koncerten
her blev en saa udpræget succes.

Aften —
Cleveland.

Morgen —
Cumberland.

Middag —
nær Washington.

Da Banden efter endt koncert drog videre, følte den mere end nogen-
sinde før, at den forlod de hjemlige trakter, thi ingen gut i Banden havde
sit hjemsted længere mod øst, og blot en, nemlig Clarence Hansen, i Cleve-
land.

Fredag morgen kl. 9 stansede selskabet og fik frokost ved Queen City
Hotel, Cumberland, Md., i Allegheny-fjeldene. God mad og fjeldluft var
en fortræffelig kombination. Saa gik veien nedover langs Potomac-elven,
forbi Harper's Ferry med John Browns mindesmerke og andre steder vel
kendte fra borgerkrigens dage.

Til Washington ankom toget henved kl. et. Paa stationen mødtes
man af repræsentanter for byens norske koloni. Pr. auto gik det saa afsted
til New Varnum Hotel, hvor lunch serveredes. Derpaa fulgte en lysttur

1. Automobiltur i Washington. 2. Central Park, New York.
3. Seamen's Church Institute, N. Y.

omkring til de mest storartede af byens mange seværdigheder. Det som syntes at gjøre sterkest indtryk paa gutterne var, hvad der fortaltes om byens "million dollar baby," et barnebarn af staalkongen Schwab. Et nylig afholdt geburtsdagsselskab for dette spædbarn kostede ikke mindre end 22,000 dollars.

Kl. 4:30 spillede Banden ved landets kapitolium. Den store trappe paa østsiden af bygningen og græsplænen og promenaden rundt omkring var fyldt med tilhørere. Band-gutternes optræden og udseende var gjen-

KONGRESMAND G. N. HAUGEN.

stand for mange beundrende bemærkninger, og deres præstationer blev sat i klasse med hvad den bekjendte National Marine Band, der her holder ugentlige koncerter, giver tilbedste.

Banden spillede nogle af sine bedste stykker. Kl. 6, mens flaget paa kapitoliet sænkedes, og mens forsamlingen stod med blottede hoveder, spillede "The Star-Spangled Banner."

Det var kongresmand G. N. Haugen fra Iowa, i hvis distrikt Decorah ligger, som havde arrangeret denne koncert. Desværre kunde ikke gutterne faa audiens hos præsident Wilson, noget som man sikkert havde haa-

bet. Al den opstuds, den mexikanske krig voldte, forstyrrede alle planer med hensyn hertil.

Om aftenen havde gutterne fri. De benyttede da anledningen til at bese kapitoliet og det berømte "Congressional Library" og andre interessante steder.

Prof. C. K. Preus, dr. T. Stabo, dr. og Mrs. H. G. Stub og past. J. C. K. Preus blev af kongresmand Haugen forestillet for Norges minister, Helmer Bryn, ved den norske legation. Kl. 8 om aftenen gav kongresmand Haugen en middag paa Congress Hotel. Tilstede var, foruden de ovennævnte herrer og deres damer, ogsaa senator Knute Nelson, minister Bryn, professor og Mrs. Sperati, pastor M. A. Christensen, Torstein Jahr, R. S. N. Sartz, J. Dieserud og andre. Korte taler holdtes af dr. Stub, kongresmand Haugen, prof. Preus, senator Nelson og minister Bryn.

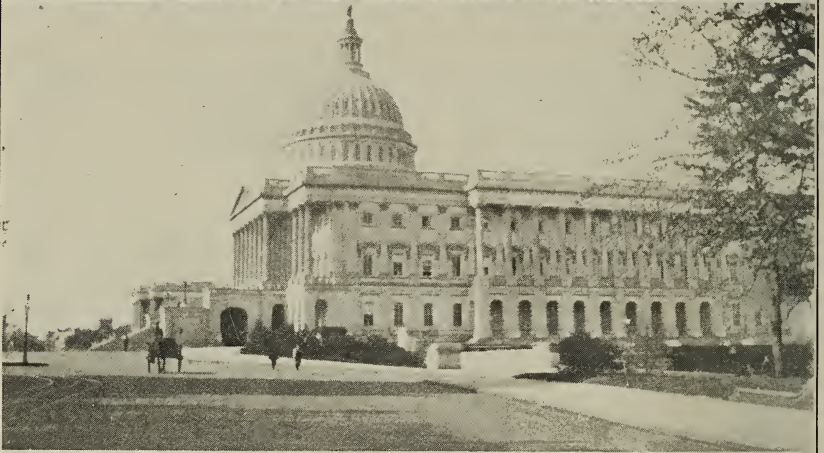

Prof. Sperati træffer slegtninge i Washington.

Følgende hidsættes fra et brev til "Decorah-Posten" fra J. D.:

"Om Luther College Musikkorps og dets besøg i Washington er det kun at fortælle, at det kom, saa og vandt. Takket være kongresmand G. N. Haugens bestræbelser fik hovedstadens musikelskende publikum, den norske koloni iberegnet, høre de kjække gutter spille foran kapitoliets hovedindgang, og det levende bifald, hvormed hvert eneste nummer modtoges, viste, at det noksaa forvænte publikum uden palaver og omsvøb sænket kritikdens fane.

"For første gang i historien lød 'Ja, vi elsker,' modig og selvbevidst, sunget paa offentlig plads i Washington, og den understrøm af varme, der elektriserede tilhørerne, talte tydelig om, at ordene var mere end mundveir for disse unge borgere af et andet land. Den dygtige og populære dirigent

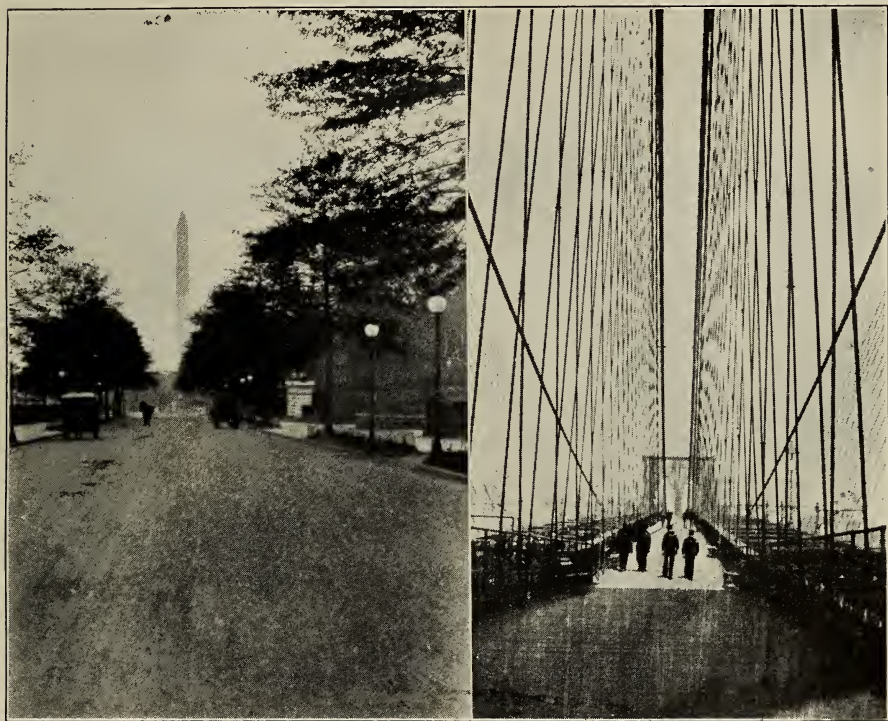
1. Längs Potomac-eiven.

2. Kapitonet i Washington.

3. Skyskrabere i New York.

har den største ære af sine folk, og de hidtil holdte koncerter har jo givet et endog meget storartet udbytte.”

Paa veien fra Washington til New York lørdags morgen stansede man et par timers tid i Philadelphia, netop længe nok til at faa bese enkelte af byens seværdigheder pr. automobil og spise middag i et af de store hoteller. Forresten var man ikke enig om, hvad der var af størst interesse, de forenede staters “Mint,” hvor Onkel Sam laver sine penge, eller “Suffragette”-paraden, der havde bragt tusinder af nysgjerrige folk paa benene.

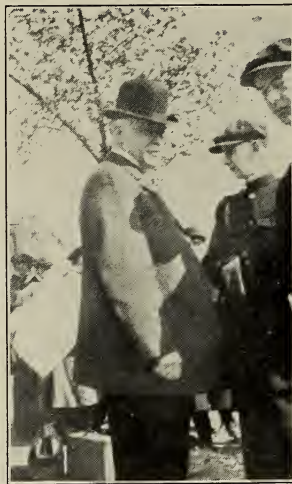
To seværdigheder: Washington-monumentet og “Brooklyn Bridge.”

Ved ankomsten til New York mødte flere af Bandens venner frem, deriblandt den norske synodes utrættelige emigrantmissionær, pastor E. Petersen, der viste vei til Seamen's Church Institute, 25 South St., hvor en hel etage var sat tilside for gutterne. De øvrige medlemmer af følget anbragtes i den norske synodes emigranthjem, 45 Whitehall St., og Broadway Central Hotel. To dage og tre nætter skulde jo tilbringes i denne Amerikas største by.

Tiden svandt dog hurtig. Der var fuldt op af arbeide. Den vældige masse bagage maatte overføres fra bagagevognen i Jersey City til

“Kristianiafjord,” der laa fortøjet langt nede i Brooklyn. De sidste indkjøb til færden maatte besørgeres, og de sidste hilsener før afreisen maatte afsendes. Forskjellige instrumenter maatte repareres o. s. v. Saa var der naturligvis allehaande seværdigheder, f. eks., “Central Park,” “Statue of Liberty,” “Brooklyn Bridge,” og hvem ved at nævne alt, som gutterne syntes, de maatte faa bese. Søndag den 3die mai overvar den hele Band gudstjenesten i Vor Frelzers menighed i Brooklyn, hvor pastor Olaf Turmo fra Clifford, N. Dak., holdt prædiken. Søndags aften talte prof. Preus i Zionskirken, ogsaa i Brooklyn, hvor dr. H. G. Stub havde prædikeret om formiddagen for en stor forsamling. Mandag holdtes prøve, og mandags aften gaves koncert i Academy of Music, Brooklyn.

Presteskabet i New York med pastor Lauritz Larsen i spidsen havde

DR. H. G. STUB.

gjort sin største flid med at avertere denne koncert. Det skyldes deres ihærdige arbejde, at den store forsamling indfandt sig og gjorde sit til, at denne koncert blev kanske den mest vellykkede af alle Bandens koncerter hidtil.

Luther College Concert Band og Chorus var hædret ved, at følgende velkendte personer havde stillet sig som “Patrons” for denne koncert: forbundssenator Knute Nelson fra Minnesota, kongresmand G. N. Haugen fra Iowa, den norske generalkonsul Chr. Ravn, borough-præsident L. H. Pounds, ex-mayor Chas. A. Schieren, dommer A. V. B. Voorhees, Mr. John Aspegren, præsident for American-Scandinavian Society, arkitekt John A. Gade, Miss Emilie Frances Bauer, en af New Yorks mest anseede musik-kritikere, dr. E. Bjørlee, præsident for New York St. Olaf Club, Mr. Isaac

Anderson, præsident for The Atlantic Luther College Club, redaktør A. N. Rygg af "Nordisk Tidende" og Mr. H. H. Lee.

Dette var Bandens sidste koncert, før den drog tilsjøs. Forsamlingen blev begejstret over baade hvad den saa og hørte, over gutternes friske udseende, disciplinerede optræden og vakre spil og sang. Der var en støhed og nøiagtighed i spillet, som et musikkorps opnaar blot ved at optræde ofte. At gutterne baade spillede og sang saa vel, skyldtes ganske vist ogsaa i en ikke ringe grad den store forsamlings vedvarende begeistring, som efter sangkorets optræden blev til en storartet ovation. Da tæppet faldt efter afsyngelsen af Selmers "Norge, Norge," vilde bifaldsstormen ikke give sig. Prof. Sperati maatte frem paa scenen og bukke til højre og venstre. Men han slap ikke med det. Først da prof. Sperati sammen med Ingolf Grinde-

Udenfor sjømandshjemmet i New York.

land, der havde gjort storartet lykke med Kjerulfs serenade, traadte frem, blev det igjen stille.

Da det sidste stykke var tilende, og bifaldet døde hen, lød der pludselig fra galleriet det velkjendte

“Pri — Sec — Ter — Qua,
Hoop-La, Boom-La,
We yell Luther,
Zip, Bang, ‘Rah, ‘Rah!’”

Det var et følge paa seksti unge mennesker fra Perth Amboy, som under ledelse af Nels Smith, en tidligere Luther College elev, havde indøvet L. C. “college yell” og nu gav det tilbudste. I et nu var Band-gutterne samlet igjen midt paa scenen. Fra kraftige lunger lød svaret til vennerne i

galleriet. Forsamlingen klappede og lo, mens prof. Speratis mange gamle venner samlede sig om ham, gratulerede ham med en saadan prægtig band og ønskede følget lykke paa turen.

Saa langt havde alt gaaet godt. Trods anstrengelser havde stemningen været den bedste. Alle følte ansvaret ved en saadan færd, men de saa ogsaa frem til alt det nye og store, baade kjendte og ukjendte, som de i de kommende uger skulde faa se og opleve. Saa gjorde det ogsaa et forunderlig gribende indtryk at møde saa megen kjærlighed og interesse, ledsages af saa manges bønner og gode ønsker, ikke et sted, men alle steder, baade i by og paa land. "Soli Deo gloria!"

“Kristianiafjord” og Kaptein Hiortdahl.

KAPITEL V

OMBORD PAA “KRISTIANIAFJORD”

DET var en høist uhyggelig eftermiddag, den 5te mai, da “Kristianiafjord” forlod New York. Regnet siledede ustanselig. En kold taage havde lagt sig over havnen. Hele skibet og ikke mindst tredje plads var stuvende fuldt af passagerer. Band-selskabet havde bestemt sig til at reise paa tredje plads for at spare paa udgifterne. Det var jo ikke mulig paa forhaand at vide, hvordan indtægterne vilde blive i Norge. Men det vidste man, at udgifterne vilde komme til at blive meget store.

Det tager jo en ikke liden stund for en 11 — 12 hundrede mennesker at komme i orden, efterat skibet er gaaet tilsjøs. De maatte jo allesammen være paa dækket og vifte farvel til slegt og venner, som i hundredevis stod igjen paa bryggen. Men før de kunde faa sig sine kahytter anvist og faa sit tøj bragt derind, var skibet allerede kommet i efterdønningerne af en storm. Det begyndte at rulle noksaa sterkt. Ansigterne blev mere og mere graaagtige. Flere og flere holdt sig nær til rælingen. Mod kveld var der ikke mange igjen paa dækket. Sjøsygen herjede ubarmhjertig.

En opmuntring for os var det, at vort selskabs damer, Mrs. Carlo A. Sperati, Mrs. C. K. Preus og Mrs. O. A. Tingelstad, var blevet betænkt med blomster. Det var bankier H. G. Haugan og hr. Birger Osland, som

havde været saa elskværdige at sende selskabet en afskedshilsen i form af store dejlige blomsterbuketter til damerne.

Forresten vil ikke overreisens gjenvordigheder blive noget langt kapitel. Det var jo en skuffelse for gutterne, at "Freia" chokolade slap op allerede lørdags kveld, og at man efter søndags eftermiddag ikke kunde faa mere "brus." At et vandrør skulde springe og give første oboisten et styrtebad midt paa natten og paaføre ham en langvarig og haardnakket

Sjøen ved dag og ved nat.

forkjølelse, var jo beklageligt. Det var endda bra, at vandet ikke var kogende. Det tredje døgn blev sjøsygen fordrevet, da solen begyndte at skinne, og maanen lyste.

Det var imidlertid ikke saa ubehageligt at reise paa tredje plads, som man skulde tro. Kahytterne er ganske upaaklagelige. Køierne er bra. Desuden er der ogsaa i hver kahyt vaske-anretning, saa en slipper vaske sig i det almindelige vaske-værelse, som forresten ikke var godt indrettet og

Tredje classes bord.

Tredje classes dæk.

Alle dæk.

ikke altid præget af en yderliggaaende renslighed. Hvad der især hjælper en til at glemme andre mindre ubehageligheder, er den udmerkede ventilation. Vi er tilbøielige til at sige, at skibets største dyd er dets gode ventilations-system. Tredje klasse har ogsaa ualmindelig stor dæksplads baade for- og agterud. Af stole til fri afbenyttelse er der ogsaa et større antal. Alle har anledning til at komme ud i sol og frisk luft.

KAPTEIN HIORTDAHL.

Maden paa tredje plads blev ikke altid serveret paa saa appetitlig en maade, som ønskelig kunde være. Men vi havde jo den trøst, at maden var sund, og at det var en overgang. Det er vel ikke saa let heller

at stille det anderledes, naar største delen af passagererne ikke just er saa nøie paa det. Det skal dog være sagt, at opvarterne gjorde hvad de kunde for os. Saaledes holdt de stadig to borde aabne til vor afbenyttelse ved første bordsætning. Gutterne passede ogsaa nøie paa, at de var tilstede, naar der ringedes til maaltid.

At maden er god, siger sig selv naar man ved, at skibets kok var kong Haakons kok i syv aar. Bageren er ikke mindre dygtig. Forresten kan man faa dømmen for sig selv. Er kosten god paa tredje plads, saa er det selvsagt, at den er god andetsteds. Her er spiseseddel for tredje plads for søndag den 10de mai 1914:

PAA DÆKKET.

Skibslæge DeBesche
og Sperati.Sperati som
"nurse."Sperati nyder
"ice cream."Mrs. Sperati og
dr. Stabo.

Frokost: Havregrød, blødkogte æg, koldt bord, kaffe og the.

Middag: Suppe med grønsager, høns i fricase, iskem.

Klokken 3: Kaffe med brød.

Aften: Bankekjød, koldt bord, the.

(Koldt bord betyder kold skinke, steg, pølse, tunge og ost.)

Lad os med det samme faa udtale vor paaskønnelse af den forekommenhed, besætningen paa saa mange maader viste os.

Det som forresten gjorde mere end noget andet til, at vi var glade over, at vi kom til at reise med "Kristianiafjord," var den omstændighed, at skibet kommanderedes af en mand som kaptein Hiortdahl. Ialfald kunde det ikke andet end give en følelse af tryghed at se ham i taage og tykke stadig paa kommandobroen — ved dag eller nat uden forskjel. Vi maatte ogsaa uvilkaarlig lægge merke til den orden og det system, der var i alting. Alt gik stille og rolig. Der syntes herske fuld forstaaelse mellem officerer og mandskab.

"The Dividing Line"

Brus.

Kurtise.

Chokolade.

Gode dage ombord "Kristianiafjord."

Det var en behagelig overraskelse for mange norsk-amerikanere at finde den velkendte Milwaukee-læge, dr. DeBesche, ombord som skibslæge. Ved siden af at se efter syge, saa gjorde han ogsaa ved sit gode humør meget til, at vi ikke kjedede os. Doktoren viste ogsaa gutterne en særegen opmærksomhed. En dag ved Bandens prøve sendte han over 61 naaler til prof. Sperati og gutterne. Det var en liden guldnal i hvid og rød emalje

med linjens merke "N. A. L." Prof. Preus anmodedes om at overbringe en tak til dr. DeBesche, som paa skibets vegne overrakte gaven.

Der var ogsaa andre læger ombord, som gjorde sit til, at reisen over blev lykkelig. Collegets læge, dr. T. Stabo, stod altid rede til at hjælpe, naar nogen feilte noget, som f. eks. mellem Chicago og New York. Han virkede ogsaa paa mange andre maader til, at reisen kunde ordnes paa det bedste og bekvemmeste for følget. Hans interesse for turen, forenet med et nøie kjendskab til alt ombord saavel som paa begge sider af havet, lettete mere end en gang arbeidet for bestyrelsen.

Dr. Magelssen fra Rushford, Minn., var ogsaa med. Han saaes altid paa dæk, men aldrig alene. Hvor han stod eller sad, var han altid omringet af en stor tilhørerskare. Hans vittigheder og uudtømmelige fond af mor-

Preus og dr. Stabo.

Preus og Chas. Weiser.

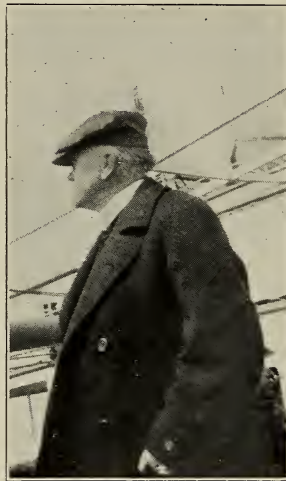
somme skrøner og historier, som man til forskjellige tider fik godt af paa alle dæk, hjalp meget til, at tiden ikke faldt lang.

Der var mange velkjendte norske ombord "Kristianiafjord" den tur. Ja nær sagt alle var norske. De eneste undtagelser, som vi ved at nævne, var Mr. og Mrs. Chas. Weiser fra Decorah, Iowa, og Mr. og Mrs. E. J. Weiser fra Fargo, N. Dak. Disse vilde først gjøre en tur i Norge for saa at fortsætte i automobil ned igjennem Europas fastland.

Af fremragende norske ombord kan nævnes formændene for de tre norsk-lutherske kirkesamfund, dr. H. G. Stub, af den norske synode, dr. T. H. Dahl, af den forenede kirke, og pastor M. G. Hanson, af Hauges synode. Der var ogsaa generalkonsul Ravn fra New York, pianofabrikant Chas. Nelson fra Chicago, en af den norske Amerikalinjes største aktie-

holdere, Mr. O. C. Wold af Chicago, som driver en meget udstrakt forretning i "air brushes." Der var ogsaa en af Norges ældste og bedst kjendte hvalfangere, hr. Ingebritsen. I 40 aar fangede han hval i nordishavet, nord for Norge, siden i tre aar paa Afrikas vestkyst. Nu ligger hans lille flaade paa tre skibe og 150 mand ved Mexikos vestkyst under hans 28-aarige søns kommando. Han selv skulde en snartur hjem og hilse paa gamle venner og slegtninger.

Det kunde synes, som om det maatte blive overmaade ensformigt og kjedeligt paa en ni dages sjøreise. Det var dog ikke tilfælde for vort vedkommende. Naar sjøen ikke var altfor urolig, var der selvfølgelig prøve baade for Banden og koret. Saa var der ogsaa forskellige tilstelninger og "surprises," som virkede oplivende. Der var for det første en del breve

DR. H. G. STUB
paa dæk.

og telegrammer, som modtoges dels paa bryggen i New York, dels paa skibet, efterat det var kommet ud i rum sjø.

Fra L. C. professorer som ikke var med paa turen, modtog prof. Sperati og Banden en lykønskning saalydende:

"God speed your journey and bring you safely back."

Fra L. C. P. L. A. Club af Los Angeles, Cal., indløb dette telegram:

"Director Sperati, Luther College Band and Chorus, S. S. 'Kristianiafjord':

L. C. P. L. A. Club of Los Angeles extends hearty greetings and wishes you a pleasant and joyful trip in Norway. We hope to have the pleasure of extending Los Angeles courtesy when you visit California next year."

1. Sjøsyge.	2. Maren Michelets "candy."
3. Selskabelighed.	4. Solskin.

"KRISTIANIAFJORDS" DÆK.

Fra Ida O. Anderson i Chicago modtoges en vakker hilsen i form af et digt. Det lyder saaledes:

To Luther College Band.

God speed you, spring songsters, with plumage of white,
 To the shores of your sires, the shores of your flight!
 May God bless the touch and the breath which shall bring
 Our message of love to both peasant and King!

When you finally stand on the Motherland's shore,
 Pray, warble as never you warbled before;
 Make her proud of her grandsons from far, far away,
 Who've come, such an eloquent tribute to pay.

Make her feel, thru music your magic pours forth,
 The longing of those who'll not enter her port.
 In our stead, pray, clasp gently her rugged old hand
 With your fingers of music, O white-feathered Band.

Der indløb ogsaa specielle hilsener og lykønskninger fra Ben Bear i Decorah og dr. Warloe i Chicago. Da vi var kommet midt paa Atlanteren, sendte kaptein Hiortdahl bud efter prof. Sperati og overleverede til ham et

brev fra Mr. Walter Adams af Decorah. Brevet var henvendt til "Prof. Sperati, Mrs. Sperati, other Speratis and all other Decorah wayfarers." Brevet indeholder en lykønskning med den vellykkede St. Paul koncert og et udtalt ønske om fortsat held paa turen. Det slutter saaledes:

"Mrs. Adams and her grandparents, Dr. and Mrs. D. E. Cutler, join me in wishing you the best time of your lives and a safe return."

Mer af en "surprise" var det, da Prof. Sperati søndags eftermiddag blæste fem gange i sin lille lommefløjte og samlede alle gutterne paa dæk. Mrs. H. G. Stub traadte frem og overleverede til prof. Sperati en 10 pounds æske med deilig "candy" fra Miss Maren Michelet i Minneapolis, en gammel veninde af prof. og Mrs. Sperati. Hun var blevet meget begejstret over koncerten i St. Paul. Med æsken fulgte ogsaa et brev. Heri siger Miss Michelet blandt andet:

"It was with the keenest pleasure that I attended the concert in St. Paul Auditorium Saturday evening, Apr. 26th, where your boys made such a brilliant showing.

As a little token of appreciation to *you* I have asked Mrs. Stub to bring you from me this little package which I hope you will not 'forsmaa,' and please distribute its contents among the boys on one of the days out upon the Atlantic. I feel quite certain that you will meet appreciation and that your fine looking boys will take Norway by storm. 'Norge, Norge' will certainly appeal to the people of our mother Norway, and your spectacular 'Battle of Little Big Horn' will be a most splendid number for the exposition. You will bring back laurels which will reflect glory upon Norse descendants, who in this Western World have brought honor to Old Norway. My sincere wish that you will reap all which you so truly and honestly deserve."

Prof. Preus takkede paa Bandens vegne for hilsenen, som han vidste gutterne vilde modtage med begejstring. Han nævnte, at Miss Michelet havde virket ivrig for det norske sprogs indførelse i de offentlige skoler i Minneapolis. Denne hilsen var ogsaa et bevis paa hendes interesse for brobygningsarbejdet. Ogsaa det fremmes jo ved norgesfærden. Mrs. Stub blev bedt om at overbringe Bandens hilsen og tak til Miss Michelet. Gutterne udtrykte sin paaskønnelse ved et dobbelt "college yell" og et tredobbelt hurra. Saa uddeltes sukkertøjet. Det smagte fortræffelig.

Der har ogsaa været alvorstunde ombord. Fredag den 8de mai var bededag i den norske kirke. Ogsaa paa "Kristianiafjord" holdtes der gudstjenester. Søndag holdtes der flere gudstjenester. Der var mange præster ombord, og ikke saa faa af dem prædikede. Der kan saaledes nævnes de tre formænd, dr. Stub, dr. Dahl og pastor Hanson, samt presterne O. Turmo, Clifford, N. Dak., R. J. Wisnaes, Hickson, N. Dak., T. Aarrestad, Morris, Ill., M. A. Christensen, Stanwood, Wash., O. B. Tufte, Mis-

soula, Mont., J. P. Øien, Winnipeg, Canada, J. A. Urness, Osage, Iowa, og andre. Desuden var der ogsaa omtrent daglig andagt for gutterne.

Mange glade og forfriskende timer har gutterne tilbragt paa dækket.

1. Sjøsyge.
2. Skibsband.

Der holdt de sig for det meste fra morgen til kveld. De laa dog ikke altid og soled sig. Udenom sine regelmæssige øvelser spillede de ret som det var.

Saaledes gav de en dag en serenade for Stavanger-laget, som 175 mand

Gutterne soler sig.

sterk havde samlet sig paa fordækket. De reiste i flok og følge for at besøge sin fædrene by. Mellem musikstykkerne holdtes der kortere taler af lagets formand og fører, B. Bellesen fra Jewell, Iowa, pastor Christensen, pastor Urness og prof. Preus.

Paa dækket var det ogsaa, at de oplevede hverandre ved at fortælle egne eller andres oplevelser, bedrifter og dumheder. Der var ogsaa altid noget at faa sig en latter over. Som da et par af gutterne kom til en dør hvor der stod "Bad," og lige nedunder "Bathroom." De blev straks enige om, at et "Bad Bathroom" vilde de ikke benytte sig af. Eller da det yngste medlem af Banden skrev hjem til sin søster: "Her er alt for Norge. Jeg har givet alt jeg har. Hvis jeg havde været iland, havde jeg ikke gjort det."

KAPTEINENS MIDDAG

Den største begivenhed under turen var uden tvil den middag, som kaptein Hiortdahl gav for Banden. I fuld gala marscherede selskabet op til første klasses spisesal, hvor kapteinen selv tog imod følget. Der var saapas sjøgang, at nogle glas slængtes paa gulvet, og enkelte ansigter var lidt graa, men selskabets samtlige 67 medlemmer var dog tilstede. Salen var vakkert smykket med amerikansk og norsk flag. Ligesaa med linjens hvide og røde N. A. L. banner. Skibsorkestret spillede under middagen et vakkert program, som stod at læse paa den smagfuldt i guld trykte spiseseddel.

Her er programmet:

1. Parade Marsch Alfr. Svendsen.
2. Solstreif Vals Kr. Holmboe.
3. Potpourri over norske folkemelodier . Alfr. Svendsen.
4. Norrønakkvadet Edv. Grieg.
5. Kronprins Olavs Marsch Oscar Borg.

Det var en i alle henseender stilfuld fest. Gutterne frydede sig ved den deilige mad. Det manglede dem ikke paa appetit, og al tanke paa sjøsyge forsvandt ved første syn af maden. Ved slutten af maaltidet henvendte kaptein Hiortdahl sig til gjesterne saaledes:

"Hr. præsident! Hr. dirigent! Mine damer og herrer! — Jeg betragter det som et privilegium at kunne ønske eder det første velkommen paa norsk grund, her paa havet, under det norske flag.

Eders færd er et led i den kjæde, som binder unge mænd i Amerika og Norge sammen. De norske studenter bragte med sig sangens lysning, I vil med eders musik bebude samarbeidets dag.

Eders første indtryk af norske forhold har maaske været eder en skuffelse, men saa har I ogsaa selv seet, hvorledes I med eders musik har spredt mis-

modet. Eders musik vil bane sig vei til det norske folks hjerte, og I vil være særdeles velkommen over hele det gamle land, ikke mindst derfor at I, som er af 2den og 3die generation, har villet reise med dette skib.

Sjølivet er fuldt af farer og ubehageligheder, og med det sidste har vel ogsaa I gjort bekjendtskab, i allefald den første del af turen; men jeg er sikker paa, at I ogsaa har været betaget af havets storhed og magt, og naar I nu, mange for første gang, sætter foden paa gamle Norge, vil I have glemt alt dette.

Jeg vil til ønsket om et hjertelig velkommen paa norsk grund knytte det haab, at I fra hele eders norgesfærd vil bevare de gode minder om en rig, solbelyst færd. Saa tilslut, gid eders færd maa blive eder alle til glæde og mindet om den holde sig bestandig!"

Paa Bandens vegne svarede prof. Preus:

"Hr. kaptein Hiortdahl! — Paa Luther College Concert Bands, bestyrelsens og deres damers vegne, vil jeg faa lov at bringe Dem vor tak for den elskværdighed, De har vist os fra første stund her ombord, for den ære De beviser os ved denne festmiddag, og for de venlige ord De netop henvendte til os.

Det saa lidt mørkt ud de første dage med taage, styggeveir og sjøsyge, men det er nu over, alt er lyst og hyggeligt, og det har vi ikke mindst den forekommenhed, der har mødt os fra befalets som alle andres side, at takke.

Lad mig med det samme faa lov at komplimentere Dem, hr. kaptein, med den maade, paa hvilken 'Kristianiafjord' er 'managed.' Vi har uvilkaarlig lagt merke til, hvorledes alt her ombord gaar for sig uden skraal og skrig og støiende kommandoraab, og dog gaar alt og gaar godt.

Alt dette har gjort et uventet gunstigt indtryk paa os, og opholdet paa 'Kristianiafjord' vil følge os paa vor norgesfærd og hjem igjen som et kjært minde.

Atter tak, og et leve for kaptein Hiortdahl!"

Efter endt middag spillede gutterne til ære for kapteinen og til slut gav de ham et par af sine bedste "yells."

Ved sidste prøve ombord antog Banden følgende takke-adresse til skibets øverst-kommanderende:

13de mai 1914.

Hr. kaptein S. C. Hiortdahl: —

Det er os en trang at bringe Dem, hr. kaptein, vor tak for alt det gode, der er bevist os under vor overreise paa "Kristianiafjord".

Trods den mængde passagerer og de første dages uhyggelige veir og de dermed forbundne vanskeligheder, har vi kun mødt forekommenhed og opmerksomhed fra alle hold, fra officerer som underordnede.

Det betyder meget for os norsk-amerikanere at blive mødt og modtaget saaledes, straks vi paa vor norgesfærd sætter fod paa norsk grund.

Det bebuder os, at vi er velkommen til vore fædres land. Det viser os, at den norske gjestevenlighed, som vore forældre og bedsteforældre har fortalt os om, endnu lever. Det giver minder med for kommende aar, naar vi driver vor dont paa "terra firma" i det store nordvesten.

Modtag, hr. kaptein, vor tak for Deres personlige elskværdighed og forekommenhed, for den orden og paapasselighed, som vi her har nydt godt af, ligesom for den feststund, De arrangerede for os igaar under Norges og Amerikas flag og farver.

Held og lykke følge Dem, hr. Hiortdahl, og Deres gode skib!

Paa Luther College Concert Bands og bestyrelses vegne, enstemmig tiltraadt i møde den 13de mai 1914. C. K. Preus.

Det var en vakker maade at sige "tak for godt følge," som "Kristiania-fjords" passagerer havde fundet paa. De vilde paa en eftertrykkelig maade lade Banden forstaa, at de paaskjønnede den musik, som korpset fra tid til anden havde opvartet med under reisen. Derfor var det, at man slog sig sammen og gav Banden et større pengebeløb. Til disse fælles gaver føiede Mr. og Mrs. E. J. Weiser af Fargo, N. Dak., en check paa \$100.00 og udtalte sin tak for samværet paa sjøen og haab om en heldig tur. Prof. Preus takkede disse og alle de mange andre som havde været med paa at takke Banden paa en saa vakker maade.

Lidt senere samme eftermiddag — det var den 14de mai — fik vi første glimt af vore fædres land; det var holmerne og fjeldknauserne ved indseilingen til Bergen. Ved dette første syn stod ogsaa vi færdige til med digteren at spørge, "Hvad er dette for mur i havbrynet?"

Dog vi fik snart rede paa, hvad det var. Et markonigram fra dem indenfor denne mur modtoges og oplæstes:

"Passagerer S. S. 'Kr.fj.': —

Vær velkommen, børn af landet,
Norge har en aaben favn,
og fjord og fjelde blomsterrandet
hilser jer i første havn.

Kom. for Det udflyttede Norge."

Saa kom lodsens i sin lille motorbaad. Nogle minutter efter havde vi passeret det første fyrtaarn, og landet havde sluttet os i sin favn.

1. Første fyrtaarn.

2. Lødsen kommer.
DET FØRSTE LAND.

3. Landkjending.

“ULLENSVANG”.
Indseiling til Bergen.

KAPITEL VI

FRA BERGEN TIL KRISTIANIA

FØRSTE INDTRYK

ET var en deilig, solblank vaaraften, at “Kristianiafjord” skjød ind mellem øer og holmer, ind i fjorden, som fører op til landets gamle handelsstad, Bergen. Vaarens frodige frønsvær, træernes unge blade, blomsternes yndige farvespil, — alt med de graabrune fjeldknauser i baggrunden, gjorde sit til, at indseilingen kunde blive saa henrivende som vel mulig.

Det var dog ikke alt. Folket, saa vel som naturen, vilde være med at hilse velkommen de tusinder af landets børn og børnebørn, som kom for at gjeste gamle Norge. Allerede langt ude i fjorden begyndte smaabaade og “launches” at møde “Kristianiafjord” og slaa følge indover.

Ved 8-tiden mødte vi damperen “Ullensvang,” den officielle modtagelsesbaad. Ombord var brigademusikken og Bergens mandskor paa 150 mand. Da saa de to skibe side om side gled ind i havnen, veksledes der med sang og musik fra begge skibe. Norske og amerikanske fædrelandsange og marscher lød om hinanden.

Bergens sangkor bragte de besøgende en anslaaende velkomsthilsen i en sang forfattet for anledningen af O. S. M. og sunget efter melodien til Griegs "Sangerhilsen." Det var en

HILSEN TIL NORSK-AMERIKANERNE

Vær velkommen, børn af landet,
Norge har en aaben favn!
Fjord og fjelde blomsterrandet
hilser jer i første havn!
Gamlelandet byr til fest,
hil jer hver en jubelgjest!

Engang landet mindre evnet,
tus'ner søgte nye kaar.
Hjemfærdsveien nu er jevnet,
fremskridt gennem dalen gaar!
Fædres kamp og sønners fiid
kroner nu den nye tid!

Vær velkommen, moder venter,
flag er heist ved hus og gaard!
Glædens lyse solskin tændt er,
festlig synger fugl om vaar!
Gjensynsjublen bruser frem,
hil jer, I er kommet hjem!

Der var nok mange, som gjerne vilde være med i denne velkomsthilsen, efter det syn at dømmes, som mødte os i havnen. Sikkert et par hundrede baade af alle slag og størrelser sluttede sig omkring amerikafareren, straks den havde kastet anker paa sit vanlige sted i Puddefjorden. Og omkring paa bryggen og paa stranden, paa hustagene og opefter fjeldkanterne, stod der i tusindvis af mænd og kvinder, gamle og unge. De viftede med lommetørklæderne, og flag viftede fra hjem og gaard; der raabtes hurra, saa det ljomedede mellem fjeldene, og folk blev staaende indtil langt paa kveld.

Den officielle modtagelse skede imidlertid ombord paa "Kristianiafjord." Fra damperen "Ullensvang" steg modtagelseskomiteen ombord. Amerikanerne samledes oppe paa dæk. Men det var ikke godt at komme til orde. Fra den store skare af omliggende fartøjer var der adskillig støi. Efterat komiteens formand, hr. agent B. Brynhildsen, flere gange havde raabt "dampskibene maa tie stille," blev der saapas ro, at det var muligt for talerne at komme til orde.

Det var stiftsprovst Carsten Hansteen, der i velvalgte og hjertelige ord ønskede gjeesterne velkommen til Norge. "Det er," sagde han, "noget af det største, naar de ældste børn, som har været ude, kommer hjem for at

Modtagelsen i Bergens havn.

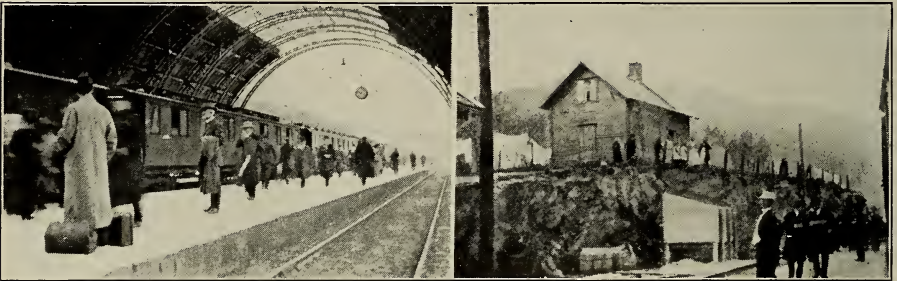
tage mor i haanden og deltage i høitidelighederne." Det var Norges folk en glæde at tage imod og ønske velkommen saadant besøg fra landet dervest.

Formand T. H. Dahl svarede paa de besøgendes vegne. Taleren udtalte alles glæde over at kunne faa aflægge Norge et saadant besøg i jubelaaet. Takkede ogsaa for den hjertelige modtagelse.

En ting vil vi gjerne have sagt, og det er, at ingen kunde andet end faa det sterkeste indtryk af, at norsk-amerikanerne, alle sammen, var hjertelig velkommen til landet.

Her i havnen paa "Kristianiafjords" dæk var det ogsaa, at vi mødte vor impresario, pastor Joh. A. Moldstad. Han var i følge med Bergens sangere og modtagelseskomiteen. Fra deres skib hilsende han Decorah-delegationen velkommen med et kraftigt, skjønt "enstemmigt": "Pri — sec — ter — qua" etc., vort "college yell." Pastor Moldstad, som havde været i landet i to à tre maaneder, havde gjort alle forberedelser for henimod 70 koncerter. Et stort og noksaa vanskeligt arbeide.

Det blev henimod midnat, før folk kom sig til ro den nat. Egentlig kan der ikke være tale om ro, thi losse-apparaterne holdt saadan støi hele natten, at folk flest meget liden eller ingen søvn fik. Allerede kl. 4 næste morgen begyndte folk at komme ud paa dækket. Fra kl. 7 til 9 blev passagererne ved hjælp af smaa fartøier bragt over paa kaien. Et sidste blik paa det stolte skib, og overreisens viderværdigheder og behageligheder var tilende.

I Bergen.

Toget stanser.

Det var ikke meget, vi fik se af Bergen denne gang. Allerede kl. 10 skulde ekstratoget afgaa til Kristiania. Vi fik ikke tid til stort mer end at marschere opigjennem nogle smale, krogede gader, — formodentlig ifra middelalderens tid, — bli beundret (?) af indbyggerne, og søge at finde frem til Bergensbanens station.

OVER HØIFJELDET

Det er en uforglemmelig tur over fjeldet ifra Bergen til Kristiania. En deiligere aarstid kunde nu heller ikke tænkes. Midt i mai er der jo fuld vaar i dalførene, mens der paa høifjeldet er streng vinter. "Skjønne vaar, velkommen til vor bygd igjen," synger digteren. Og at digterne skulde finde sig bevæget til at synges en saadan vaars pris, er ikke underligt! En glemmer ikke let det syn, som møder øiet, idet man sidder og ser ud igjennem jernbanevognens store vinduer. Solen speiler sig i fjorden, fossene og bækkene glitrer som krystaller, idet de tumler sig nedover fjeldet. Det frodige græs, de grønne blade, de friske blomster, de velstelte gaarde og de

rødkindede børn, — alt tyder paa, at her er luften ren, her er jordbunden kraftig, her er maden sund. Vi begynder at fatte ikke bare, hvorfor nordmændene har været et kraftigt, et modigt folk, men ogsaa hvorfor de skjønne kunster, malerkunsten, digtning, musik, har været et særkjende for dette folk ifra gammel tid. Guds natur, dystert og haardt, men ogsaa mild og yndig, har præget dette folk langt mod nord.

Toget gaar ikke videre hurtigt opover de sterke stigninger og rundt de skarpe svingninger. Dog varede det ikke mange timer, før vi merkede et betydeligt omslag. Luften blev ganske kold. Træerne stod bladløse. Hvor vi havde ventet at se græs, var der bare sne, mens fjeldsjøerne og elvene endnu laa skjult under vinterens is. Ja, der stod endog lokomotiver med sneplog foran, bedækket med nysne. Vinter midt i mai, — paa høifjeldet.

Toget — Udenfor — Indenfor.

Der var ogsaa andre ting, som tiltrak sig vor opmærksomhed, idet vi drog opover. Disse trakter var ikke saa fremmede for os, som man skulde tro. Stationsnavnene var for en stor del vel kjendt iblandt os. Idet vi bevægede os op forbi Sørfjord, passerede vi det ene sted efter det andet. Der var Garnæs, Vaksdal, Dale, Bolstad, Evanger, Voss og mange andre steder. Ved Voss stansede toget i nogle minutter, saa vi fik anledning til at gaa ud og bese os. Vossevangen er vakker, det er sikkert. Kaffeen og kagen ved stationen smagte ogsaa fortræffelig. I nærheden af Voss passerede vi senator Knute Nelsons fødested. Til ære for vor bekjendte landsmand sendte gutterne ud igjennem de aabne vinduer et rungende hurra og "college yell." Ligesaa da toget strøg forbi vor mangeaarige lærer prof. L. S. Reques hjemstavn.

Længer oppe passerede vi den historiske Sverresti, hvor kong Sverre i spidsen for birkebeinerne undgik baglerne, da de mente at have ham omringet. Vi kunde ogsaa nævne stationerne Ygre, Grave, Reime, Mjøllfjell og Myrdal. Lige i nærheden af Myrdal stansede toget i nogle minutter, forat de reisende kunde faa betragte den storslagne Flaamsdal, som siges at være en af landets vildeste og interessanteste fjelddale. Straks udenfor Myrdal er Gravehalstunnellen, den længste af de 178 tunneller imellem Bergen og Kristiania.

“All Aboard.”

Ifra Myrdal gik det videre forbi Hallingskei til Finse, banens høiestliggende station. Baade ved Myrdal og Finse er der anledning til at gaa af og faa sig mad. Den smager godt der oppe i den friske, kolde fjeldluft. Men vore gutter har ogsaa andet at bestille. Naturen frister nogle til at benytte sine “kodaks,” mens andre kaster snebold, staar paa ski eller underholder sig med et tamt rensdyr, som vandrer omkring ved stationen med en meget overlegen mine.

Knut Nelsons barndomshjem.

Reime.

Flaamsdalen.

Ved Finse holdes der hver sommer ved St. Hans tid et større skirend. Det synes underlig at tale om skirend midt i juni, men da vi først i juli igjen reiste over fjeldet, stod der op imod væggen en mængde ski, som vidnesbyrd om, hvad der faa dage før var foregaaet.

Langs Bergensbanen.

Denne vinter har dog en stor fordel fremfor vinteren i almindelighed. Den varer ikke saa længe, — det vil sige for den reisende. Naar man begynder paa nedgangen, gaar det meget hurtigt. Snart er man igjen omringet af vaarens skjønhed. Og en fagrere vaar kan en ikke tænke sig. Som vi gled ned igjennem Hallingdal med dens veldyrkede og oppudsede gaarde, med vandet i forgrunden og snefjeldet i baggrunden, og saa lidt længer nede i dalen fik se ud over Krøderens speilblanke vand, lød det blandt gutterne: "This beats America."

Naturen begeistrede; men der var andre ting, som paa en særegen maade

Minder fra Finse.

rørte hjertestregene. Det var det velkommen til landet, som folket langs hele veien mødte os amerikanere med. Lige ifra Bergen til Kristiania vaiede flag over bygd og by. Nede i dalen saavel som oppe i aasen stak de høie hvide flagstænger op mellem træerne. Paa toppen vaiede landets fagre flag. Enkelte steder saa vi ogsaa "the Stars and Stripes." Der maa være sterk fædrelandskjærlighed i et land, hvor man finder paa hver en gaard baade flag og flagstang, som er i hyppig brug. At der den dag var heist flag for os, gav os en følelse af, at her hilsendes vi først og fremst som norske ætlinger.

Paa høifjeldet.

I Hallingdal.

fjerne Amerika. Ved flere stationer, især nedover Hallingdal, var endel kvinder fremmødt i nationaldragt. De blev en kjærkommen skydeskive for fotografierne. De syntes slet ikke føle sig stødt over, at gutterne viste dem saa megen opmærksomhed. Lidt undselige lod nok enkelte af disse godslige koner til at være, men man behøvede ikke nøde dem til at stille sig i geled for at blive fotograferet.

Men dette var ikke alt. Folk havde vist rede paa, naar toget med amerikanerne skulde passere; thi langs hele veien stod der folk og viftede og raabte hurra, idet toget for forbi. Ved stationerne havde folk flokket sig sammen. De fleste øiensynlig for at faa et glimt af udlændingerne; enkelte for at faa spørge efter slegt og venner i det

Gravehalsen.
Finse.Myrdal
Reime.

Straks udenfor Hønefos sagtnede toget, og idet man saa ud af vinduet, fik man øie paa et helt regiment af soldater opstillet langs banen til ære for norsk-amerikanerne.

Men det var ikke alene oppe i fjeldbygderne og udover landet, at de amerikanske nordmænds ankomst vakte opsigt. Mens vi endnu var midt oppe i vinteren, kom der et telegram saalydende:

“Nordmandsforbundet ønsker Luther College studenter hjertelig velkommen til vore fædres land.

Paa forbundets vegne,

Morgenstjerne.”

Aal og Gol i Hallingdal.

Da toget ved halv 12-tiden ankom til Kristiania, havde der samlet sig ved stationen en stor menneskemasse, som med hurraraab hilsende amerikanerne velkommen. Luther College selskabet modtoges paa en mer høitidelig maade af Nordmandsforbundets ærværdige formand, stortingspræsident Berner, og dets sekretær, hr. Morgenstjerne. Blandt andre, som ogsaa var mødt frem, kan nævnes hr. Olaf Udnæs og familie, konsul Olaf Rove fra Milwaukee, Wis., og advokat Wegge, som for nogle aar siden boede i Minneapolis. Straks efter ankomsten marscherede vi til Vaterlands skole, hvor gutterne skulde have sit logi.

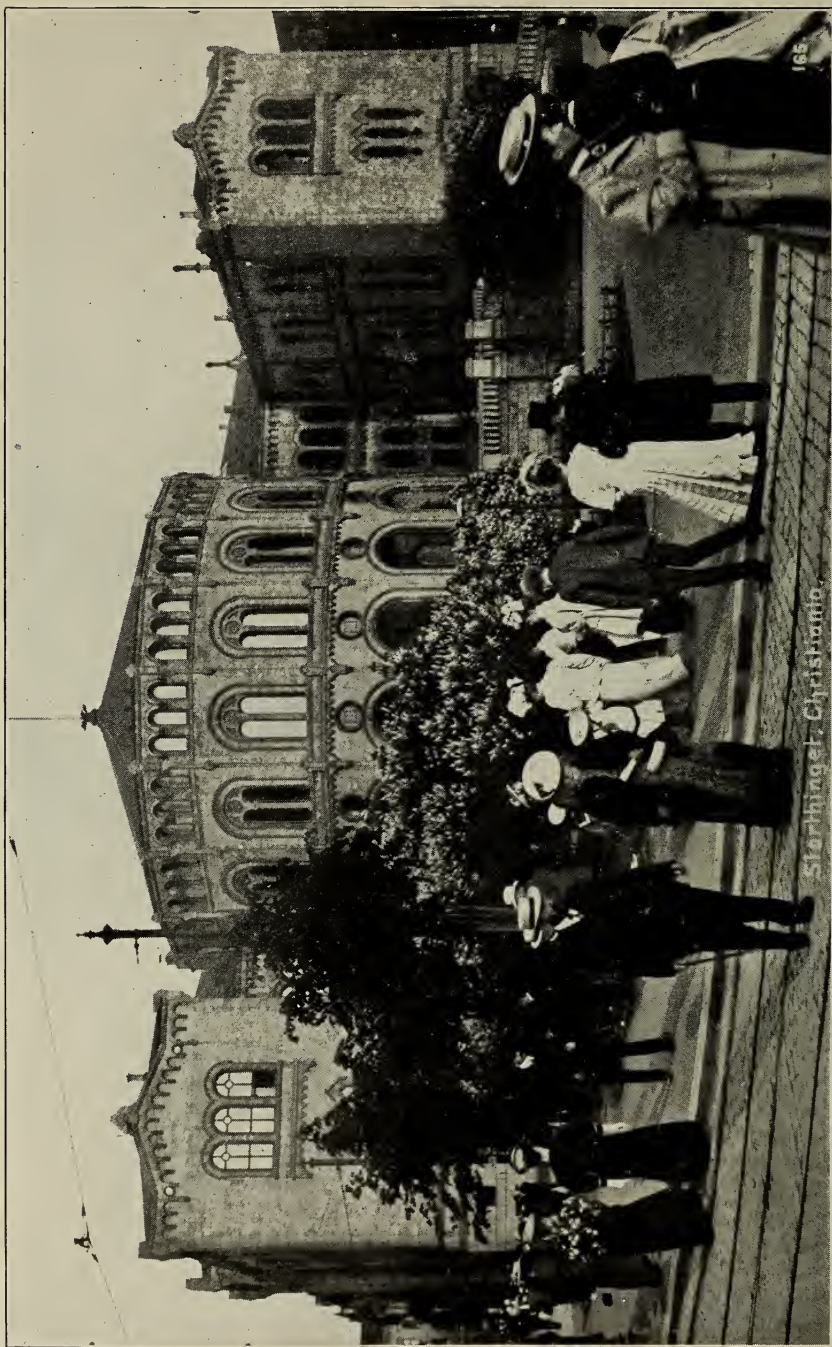
Det var nok med blandede følelser, at gutterne lagde sig til at sove paa sine fladsenge den første nat paa norsk grund. De var glade over, at den lange reise var vel overstaaet; glade over, at være ankommet til landets hovedstad. Det var dog ikke frit for, at de ængstede sig lidt ved tanken

Vaterlands Skole

paa morgendagen. Hvad vilde den bringe dem? Hvordan vilde deres spil blive modtaget? — Men ungdommen lader sig ikke let berøve sin søvn. Snart var alle mand i Morfeus' arme.

En ting fortjener her særlig at nævnes, den imødekommenhed som vistest vort selskab fra toldvæsenets side. Al vor bagage blev sendt ifra Bergen direkte til toldboden i Kristiania. Da prof. Preus dagen efter vor ankomst kom ned til Rivierbryggen og forklarede for bestyrelsen, hvem og hvad vort selskab var, havde vi ingen vanskeligheder. En maatte ogsaa uvilkaarlig lægge merke til den orden og det system, som prægede alt vedrørende toldvæsenet. Saaledes kunde man i et øieblik finde al sin bagage. Den var ordnet alfabatisk. Toldvæsenets imødekommenhed var en stor hjælp for os. Det sparede baade tid og besvær.

Stortinget - Christiania

STORTINGSBYGNINGEN.

Kongefamilien.

KAPITEL VII

FØRSTE OPHOLD I KRISTIANIA

UTHER College Concert Bands første koncert i Norge skulde have været holdt i den store sangerhalle paa udstillingsgrunden. Men det blev der ikke noget af. Trods det, at impressario, pastor Moldstad, havde gjort overenskomst for brugen af hallen allerede flere uger i forveien, fik han, faa dage før koncerten skulde afholdes, besked om, at vi ikke kunde faa benytte den. Det var selvfølgelig en skuffelse. Men der skulde være kommet saa mange blomster ind til udstillingen, at man ikke kunde finde plads for dem andetsteds. Desværre fik vi ikke engang se blomsterne.

Den første koncert blev dog ikke mindre vellykket. Den holdtes i universitetets nye aula eller festsal om aftenen den 16de mai. Alle følte, at her var det kritiske tidspunkt i hele det store foretagende. Blev denne første koncert i alle maader vellykket, vilde det være af den allerstørste betydning for hele turnéen i Norge. Det var derfor ikke at undres over, at der var adskillig spænding i forventningen af, hvad aftenen vilde bringe.

Universitetets smagfulde festsal er ikke stor. Omkring 1000 mennesker fyldte den til trængsel ved denne første koncert. Det sagdes, at det var for en stor del hovedstadens musikere og musikskjønnere, som havde indfundet sig for at høre, hvad deres amerikanske frænder kunde præstere, og paa samme tid hilse dem velkommen. Banden fik ogsaa den hjerteligste modtagelse. Begejstringen syntes at gribe alle med en gang. Prof. Sperati havde forstaaet at ordne sit program saaledes, at publikums interesse ikke alene skulde holde sig lige til det sidste nummer, men at den maatte tiltage efterhvert. Det kan med sandhed siges, at det var mer end nogen havde

vovet at tænke eller haabe, at hovedstadens kritiske publikum kunde slippe begejstringen saaledes løs. Vi forstod jo nok, at dette skyldtes fuldt saa meget publikums interesse og sympati for de unge musikere og deres dirigent, som virkelig beundring for deres kunst. Dog laa der i denne modtagelse en stor opmuntring, saavel som en forsikring om, at Banden vilde blive vel modtaget udover landet.

End mere steg begejstringen, da studentsangernes formand, overretssagfører C. Winther-Hjelm, forat fremhæve sin paaskjønnelse af prof. Speratis meriter, traadte frem og overrakte dirigenten en vakker laurbærkrans. Hr. Winther-Hjelm takkede for sidst, idet han mindede om studentsangernes amerikafærd i 1905. Det var en begivenhed, som alle færdens medlemmer satte stor pris paa. Nu haabede de, at Amerika-

Universitetets Aula.

studenterne maatte faa en ligesaa tilfredsstillende tur i Norge. Med disse udtalelser ønskede han dem velkommen til moderlandet.

Prof. Preus, færdens talsmand, svarede, som "Morgenbladet" siger, "med en længere tale, som ved sin enkle hjertevarme og fine humør var et lidet mesterverk af oratorisk kunst." Var det for publikums vedkommende "rasende morsomt," som en mand i forsamlingen havde sagt, at høre gutternes spil, saa var det end mere morsomt for de besøgende at blive modtaget saaledes, som Banden var blevet modtaget i Norge. Først den storlagne modtagelse i Bergen. Nu denne begejstring i Kristiania. Det var langt mer, end man havde vovet at vente. Vi kom jo ikke for at brilliere men for bl. a. at vise Mor Norge, at de som for halvhundrede aar siden drog ud med i det høieste salmodikon, havde kommet sig lidt i kulturel hen-

seende. Kun en gang før, sagde taleren, havde han været vidne til saadan begeistring. Det var under borgerkrigen i Amerika, da det 15de Wisconsin regiment — de norskes regiment — forlod Madison, Wisconsin. Dengang blandedes begeistring med taarer. Nu var det kun glæde. Mødet med studentersangerne i 1905 var storartet. Saadan sang var uhørt iblandt Amerikas nordmænd. Nu fik man ogsaa opleve at mødes blandt dem med

Slottet fra Stortinget.

den samme begeistring, som de ved sin sang havde vakt paa hin side havet. For en saadan modtagelse bragtes en dybtfølt tak. Gutterne udbragte et rungende "college yell."

Efter koncerten overrakte konsul Gade prof. Sperati en pragtfuld rosenbuket fra "American Club." Det var vist "American Beauties."

Stortingspræsident Berner udtalte ogsaa til prof. Preus efter koncerten, at dette var ikke alene "rasende morsomt," men ogsaa "straalende vakkert."

Efter koncerten var korpset af studentersamfundets bestyrelse indbudt til en fest i samfundets lokaler. Samfundets formand, kand. Worm-Müller, hilsende gæsterne velkommen og ønskede dem alt held og lykke paa norgesfærden. Prof. Preus takkede paa gæsternes vegne.

Om denne første koncert siger "Ørebladet" blandt andet: "L. C. C. Band and Chorus fra Decorah fik den hjerteligste modtagelse ved sin festkoncert i Aulaen igaar. I sine gulhvide uniformer vandt de sympatiske unge mænd straks alles hjerter for sig. De ranke spænstige skikkelser mindede saamen om alt andet end læsning og pug. Og da de tog fat under

sin bekjendte dirigent, professor Carlo Sperati, maatte man uvilkaarlig spørge sig selv: Hvilket "College" i gammellandet vil kunne sætte sammen et orkester paa over 60 amatører, saa flinke og intelligente i og for sig og saa godt sammenspillet? Det var 'rasende morsomt' at høre dem. Ikke mindre lykke gjorde de, da endel af dem optraadte som kor a capella." Af "W. M." Om samme koncert skriver "P. R." i "Tidens Tegn":

"Det store, rigt besatte blæseorkester udførte sit program med al ønskelig applomb og præcision. Og det var saamen ikke smaa opgaver, de havde stillet sig. Man fik foruden en hel del lettere populære sager ogsaa høre saa fordringsfulde ting som 'Gralssiddernes Indtog' af 'Parsifal,' Peer Gynt-suite og ungarsk rhapsodie Nr. 2 af Liszt, hvoraf særlig den sidste maa fremhæves som en udmerket præstation. De mange sværheder baade for enkelte instrumenter og hvad hele apparatets samvirken angaar klartes paa en meget rosværdig maade. Der var forresten over det hele et pust af friskhed og ung energi, som gav sig udtryk i en sterkt aksentuert rytmik og livlige dynamiske afskygninger. Han (prof. Sperati) viste sig som en sjelden dygtig dirigent med ægte musiktemperament og en distinkt og karakterfuld anvendelse af taktstokken."

"T. T." skriver i "Verdens Gang":

"Vi lidt høitidelige nordmænd er i vor lige høitidelige festsal vistnok ikke vant til saa alsidig sammensatte programmer med musik, som spænder over et omraade fra Sousamarscher og Salomevalser til Lisztske rhapsodier og Wagnersk Parcifalmusik spækket med patriotiske og humørfyldte taler. Vi har imidlertid godt af den slags forfriskende rystelser, som kan bidrage til, at vi ikke stivner helt i vore tilvante former." (Dertil siger vi bravo!)

"At det flinke og veldisciplinerte korps ogsaa mestrer ting af lødigere kunstnerisk gehalt viste et par nummere af Griegs 'Peer Gynt-suite' og Liszts rhapsodi, som blev virtuost og effektfuldt spillet. Sangen," siger han, "røbet ogsaa klanglig raffinement med særlig smukke pianoer."

17de MAI I HOVEDSTADEN

Festlighederne i Kristiania den 17de mai 1914 vil blive et varigt minde ikke mindst for de mange norsk-amerikanske deltagere. Det var en stor-slagen fest og en vakker fest. Da frihedsdagen iaar faldt paa søndag, holdtes der passende gudstjenester tidlig om morgenen og kl. 12 middag. Disse antog nærmest karakter af minde- og takke-gudstjenester for hundredaarig fred. Saaledes gaves der i Vor Frelzers kirke i forbindelse med gudstjenesten en for anledningen skrevet religiøs kantate.

Det som for os var det mest imponerende ved festlighederne, var formiddagens kolossale barnetog. Det er noget enestaaende for os ialfald at faa se en 30 tusind skolebørn og ungdom, national- og festklædte, toge igjennem byens gader. De mange "Brass Bands" — hver skole havde

Barnetoget 17de mai.

sin — af gutter i 10 — 14 aars alderen gjorde ogsaa et sterkt indtryk. Fædrelandskjærlighed kan neppe bedre indprentes børnene end ved en saadan grundig indøvelse af nationale sange og musik og ved deres fremtrædende brug ved saadanne festlige leiligheder. L. C. C. Band var paa opfordring med i toget og var under processionen gjenstand for stadig hyldest fra menneskemasserne, som fyldte fortaugene langs hele linjen. Et brus af bifalds- og hurraraab strømmede dem imøde efterhvert, som de skred frem. Toget, som sattes i gang ifra stortorvet, gik opover Karl Johan forbi slottet. Dronningen og kronprins Olav var ude paa balconen.

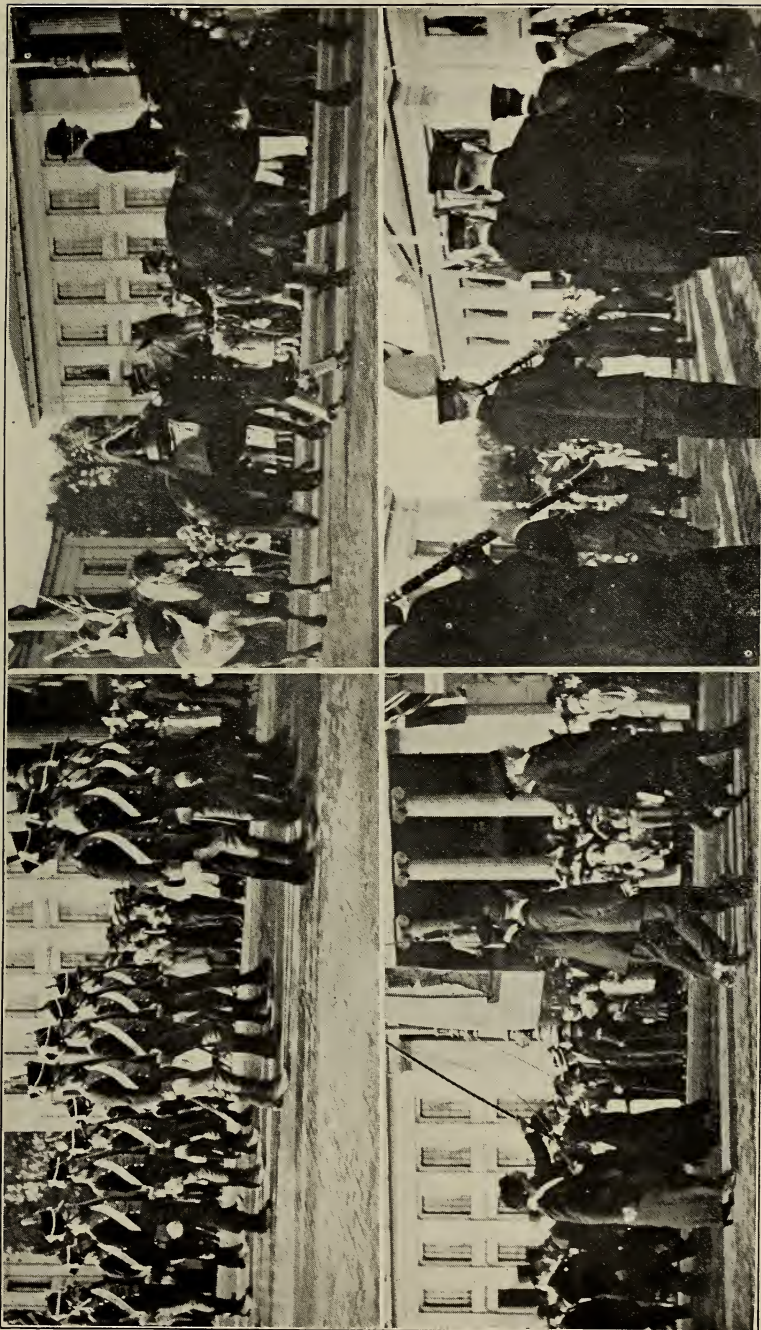

Tivoli.

Da Banden marscherede forbi, spillende "Ja, vi elsker," reiste dronningen sig, og kronprinsen viftede lystig med det norske flag. Toget opløstes igjen paa idrætspladsen bag universitetsbygningerne.

Vi lagde med tilfredshed merke til, at legationssekretær Morgenstjerne ifra Washington sluttede sig til Bandens fanebærere under processionen — nok et bevis paa brobyggerarbeidet. Hr. Morgenstjerne, som jo har besøgt Luther College, er sekretær for Nordmandsforbundet, og som saadan havde han permission under udstillingen.

I middagsstunden holdt Banden koncert paa Tivoli. Her var selv-

BORGERTOGET 17de MAI.

- 2. Bondebryllup.
- 4. L. C. C. B.

- 1. Soldater fra 1814.
- 3. Studenterne.

Banden ved slottet og paa
Karl Johan — 17de mai.

følgelig fyldt til trængsel. Der var ogsaa vedvarende begeistring, haandklap og bravoraab.

Prof. Sperati og prof. Preus, som dagen forud havde haft audiens hos kong Haakon, var med deres damer sammen med andre amerikanere indbudt til at deltage i en souper paa slottet. Alle var enige om, at kongen var, som

en konge burde være, mandig, ligefrem og hyggelig. Dronning Maud viste sig ogsaa at være meget elskværdig.

Kl. 4 om eftermiddagen fandt det store borgertog sted. Toget, som sattes i bevægelse ifra Kontraskjæret, var ganske betydeligt. Det førtes an af en afdeling artilleri i udstyr fra 1814. Saa fulgte studenterne med sorte duskeluer. Næst kom bondetoget, som repræsenterede et bondebryllup. Nationaldragterne tog sig fortræffelig ud. Saa kom norsk-amerikanerne med L. C. C. Band i spidsen. Tilslut en del repræsentanter for forskellige arbejds- og andre foreninger. Der skal have været en 2 à 3000 amerikanske nordmænd i processionen. Hver af dem kan have al grund til at føle sig stolt. Eftersom man skred frem, lød det fra folkemassen paa fortaugene saavel som i vinduerne og paa tagene: "Der kommer amerikanerne!" Og straks brød der løs et øredøvende bravo- og hurraraab. Kristiania "Middagsavis" siger om dette tog, at "alt stilledes i skyggen i publikums interesse for norsk-amerikanernes procession med deres smaa og store stjernebannere og Luther College musikkorps i teten i de sære dragter."

Maalet for processionen var fæstningspladsen. Paa tribunen, omgivet af et større antal regjeringsmænd, sad kong Haakon. Skaren skred forbi med hatten i haanden og blikket vendt mod kongen. Hans majestæt var lidt højere og lidt vakrere end folk flest.

Her holdtes ogsaa flere taler i anledning dagen. Ved programmets slutning defilerede toget tilbage forbi tribunen.

KONCERT OG FEST

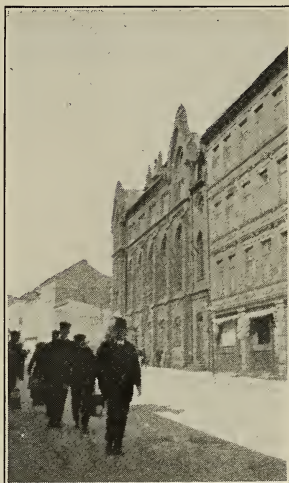
Mandag den 18de mai var hviledag for gutterne. Det trængte de ogsaa. Reisens strabadser og 17de mai festlighederne havde været noksaa anstrengende. Men tirsdags aften var der igjen koncert, denne gang i Calmeyergadens missionshus, som for anledningen var smagfuldt smykket med kranser, guirlander og flag saavel norske som amerikanske.

"Verdens Gang" beretter om denne koncert:

"Igaar aftes gav det udmærkede norsk-amerikanske orkester og kor fra Luther College sin næstsidste koncert i Kristiania, i Calmeyergadens missionshus. Der var solgt 2900 billetter, og mindst 1000 mennesker maatte gaa uden at faa plads. Man har neppe nogensinde tidligere i det gamle missionshus været vidne til en saadan begeistring som igaar. Der maatte gives en række ekstranummere, og bifaldet vilde ingen ende tage."

"Morgenbladet" siger: "L. C. C. Band and Chorus har like fra første stund af vundet alles sympati. Et nyt bevis derpaa var, at alle pladse i det vældige lokale ved koncerten i Calmeyergadens missionshus igaar var optaget længe før den tog sin begyndelse. Folk stod pakket i alle gange, og stemningen var den aller bedste. . . . Begeistringen var stor."

I en kort tale under koncerten takkede prof. Preus missionssselskabet for den ære, det havde bevist Banden ved de vakre dekorationer. Da programmets sidste stykke var spillet, blev forsamlingen staaende og klappe. De vilde have mer. Prof. Sperati gav et par ekstranummere tilbedste. Saa sendte han gutterne bort. Men folket fortsatte med at klappe. Tilslut opfordrede prof. Sperati hele forsamlingen til at istemme fædrelands-sangen. Da den var sunget tilende, forlod forsamlingen lidt efter lidt lokalet.

Calmeyergadens Missionshus.

SANGERFEST

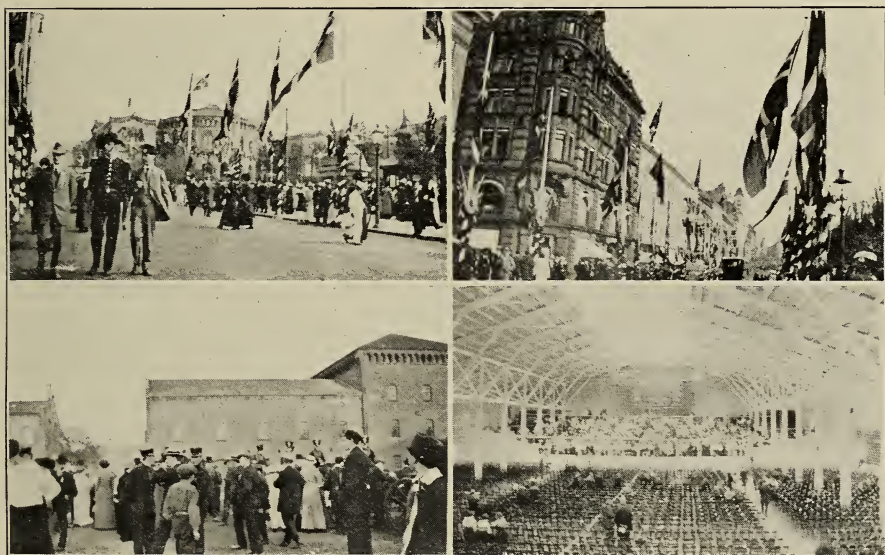
Efter koncerten i Calmeyergadens missionshus samledes Collegegutterne med studentersangforeningen og medlemmer af Amerikakoret i 1905 til en stemningsfuld fest i samfundssalen. Da vi med prof. Sperati i spidsen, ført af formanden i foreningen, Winther-Hjelm, traadte ind i salen, lød "Sangerhilsen" os imøde, sunget af det fortræffelige studentekor. Efterat formanden havde ønsket gæsterne velkommen, serveredes en deilig dessert og en aldeles fortræffelig — ganske amerikansk — "fruit punch."

Saa gav formanden ordet til formanden for studenterforeningens Amerikakor, dr. Thomsen. Han gik i sin tale tilbage til amerikafærdens, som for alle deltagerne var et kjært minde. Han talte om den færds betydning for en ny samfølelse, berørte forskellige af korets oplevelser og dvælte ved besøget i Decorah. Han mindede særlig om collegets under-skjønne beliggenhed — det mindede om Norge —, om den "baseball game"

de der fik se, om afdøde formand dr. Korens tale til dem, om Bandens sere-
nade under prof. Speratis ledelse.

Han vendte sig saa til professor Sperati, som bar sangerordenens
ridderkors paa sit bryst, og meddelte under den sterkeste tilslutning, at
ordensraadet havde besluttet at ophøje ham til kommandørstand. Saa
reiste alle sangere sig, og Bellmans "Hør, pukar och trompeter," tonede
gjennem salen. Og da man kom til slutstrofen: "Carlo, var værdig! Carlo,
tag stjærnan her!" fæstede dr. Thomsen kommandørbaandet om professo-
rens hals.

Kommandør Sperati takkede paa sin beskedne maade for den store og
ufortjente ære. Han skildrede, hvorledes studentersangen altid havde

Omkring i hovedstaden.

været maalet og forbilledet for sangernes arbeide i Amerika. I gamle dage
var det Pariserkorets sang, som havde staaet som det ledende, og efter 1905
havde man faaet nye impulser som aldrig før. Dengang koret fra Luther
College skulde reise til Norge, havde man sagt: "Dere maa da ikke drage
did med norsk musik — syng amerikanske sange." Men det var norske
toner og norsk sang, de havde arbeidet med i de mange aar, og det var
norsk musik, de maatte føre med sig. I et pligttopfyldende arbeide for
norsk sang i Amerika vilde professoren søge at gjøre sig værdig til kom-
mandørkorset.

Senere talte præsident Berner og professor Preus, som begge omtalte
sangens betydning som brobygger mellem nordmændene paa begge sider

af havet. Præsident Berner udbragte et leve for sangerne paa begge sider af Atlanterhavet. Prof. Preus foreslog, at der sendes hilsningstelegrammer til kong Haakon og præsident Wilson. Telegrammet, som straks efter oplæstes, lød saaledes:

“Norwegian student singers and Luther College Concert Band and Chorus in jubilee assembled send greetings.

Preus, Winther-Hjelm.”

Saa gav studenterkoret tilbedste en del af sine vakre sange, deriblandt Kjerulfs “Solvirkning,” og “Dans, raabte felen,” og “Helsing fra Norig” af Joh. Haarklou, som ogsaa selv var tilstede. Denne sang var skrevet specielt for amerikafærden i 1905. Og slig som de kunde synge! “Nothing like it.” Det var en enestaaende fest, en fest som gutterne ret kunde sætte pris paa. Den fik en passende afslutning ved, at begge kor sang “Ja, vi elsker” under prof. Speratis ledelse.

KONCERTEN SOM ORDNEDE SIG SELV

Det havde ikke været tanken at holde flere koncerter i hovedstaden under dette første ophold. Men efter utallige opfordringer gav bestyrelsen efter, og det blev besluttet, at Banden skulde optræde endnu en gang i universitetets aula.

Der havde gaaet rygter om, at Banden den aften vilde komme til at holde koncert paa Nationalteatret; ja, det havde “sogar” været averteret i aviserne. Nu behøvede man kun at bekjendtgjøre, at koncerten vilde bli holdt i aulaen, saa blev salen fyldt i en hast. Den samme begeistring raadede her som ved de tidligere koncerter.

Akershus.

“Morgenbladet” siger i anledning denne koncert:

“Koncertforeningen og kor følges fremdeles af den samme folkegunst, som fra første færd af har mødt dem her i gamlelandet. Den vil sikkert holde sig usvækket, og de unge sympatiske studenter vil da ved sin hjemkomst have et helt triumftog at gjemme paa i erindringen. Igaar ved den sidste koncert i universitetets festsal var der atter fuldpakket af tilhørere, som benyttede anledningen til at aabne sit hjerte for studenterne. Der var fuldt op af bifald og anerkjendelse i alle former.”

Det var en fornøjelse at se, hvorledes prof. Sperati hver dag mødtes og gjenkjendtes af ungdomsvenner og beundrere; hvorledes efter koncerterne hans faders gamle elever kom frem for at hilse paa sønnen, i hvem faderen igjen syntes at leve for dem, og som nu selv har gjort sig saa fortjent ved sit arbeide for sangens og musikkens udvikling blandt de norske amerikanere.

Det var en stor opmuntring baade for prof. Sperati og gutterne at blive gjenstand for en saadan enestaaende hyldest i Kristiania. Det viste ikke blot, at gutternes spil gjorde et godt indtryk, men ogsaa, og maaske fremfor alt, at der blandt Norges folk er en dyb venskabsfølelse og interesse for dem, som bor over havet, og for hvad de foretager sig ogsaa paa de skønne kunsters omraade.

FRA UDSTILLINGEN I KRISTIANIA.

Hønefos.

KAPITEL VIII

KONCERTER PAA ØSTLANDET

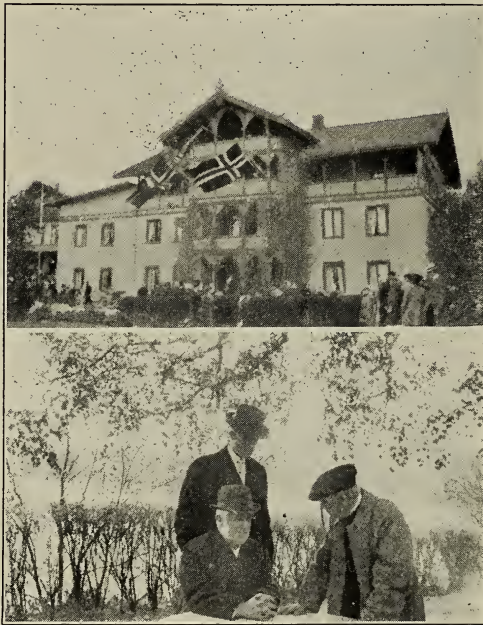
RISTI himmelfartsdag forlod Banden Kristiania. Klokken 10 ankom vi til Hønefos. Ved stationen var flere hundrede mennesker fremmødt, og sogneprest Otto Christophersen ønskede følget velkommen. Med modtagelseskomiteens formand, overretssagfører Joh. Schroeder, og tandlæge Iver Krohn i spidsen førtes gæsterne til hotellet, hvor frokost ventede paa dem.

Ved 11-tiden samledes man til gudstjeneste i kirken, som var fyldt til trængsel. Mange slap ikke ind. Pastor Christophersen ønskede frænderne fra Amerika velkommen. Prof. Preus prædikede over dagens tekst, og L. C. kor sang "Gud signe Norrigs land," og tilslut stemte hele forsamlingen i et par vers af fædrelandssangen.

Umiddelbart efter gudstjenesten togede man over til folkeskolens gymnastiklokale. — Vi kan forsikre redaktøren for "Ringerikes Blad," at vi fik et meget fordelagtigt indtryk af byen tiltrods for, at vi blev ført "nedover Øiabakken istedenfor gjennom Stabellgaten." Middagen var storartet. Man havde her gjort den heldige ordning, at gutterne skulde sætte sig paa andenhver stol. Resten optoges straks af byens fagrere kjøn, som heldigvis var bra talrigt. Det er overflødig at sige, at det var en belivet stund.

Der var ogsaa en række livlige taler. Skolebestyrer Prytz bød "vær-saa-god." Tandlæge Krohn, som i nogle aar boede i Chicago, holdt hoved-talen. Professor Preus og prof. Sperati talte begge paa collegets vegne. Korte taler holdtes ogsaa af hr. Joh. Schroeder, pastor Christophersen og pastor Moldstad. Den sidste forsikrede gutterne, at han paa alle sine reiser omkring i landet ikke havde seet saa mange vakre unge piger som netop her i Hønefos. Efter middagen serveredes kaffe i hotellets have.

Koncerten holdtes om eftermiddagen under aaben himmel i haven ved Glatveds hotel. Henved 3000 mennesker var tilstede. Begejstringen var

HØNEFOS.

1. Glatveds hotel.

2. I haven.

stor. Folket trængte saa nær ind paa Banden, at professor Sperati tilslut maatte bede dem flytte sig bort ifra "fencet;" men det forstod de ikke.

Det gamle hotel, som siden vi var der siges at være nedbrændt, var interessant paa grund af nogle gamle vægmalerier af bondemaleren Peer Oldnæs. Beliggenheden lige ved vandet var ogsaa vakker.

Festlighederne afsluttedes derved, at pastor Christophersen umiddelbart efter koncerten takkede for det store fremmøde og for besøget. Afreisen foregik fredag morgen kl. 10 med toget til Drammen.

"Ringerikes Blad" skriver om besøget:

"Det blivende indtryk af koret var særdeles godt. Lærere som stu-

denter var overmaade tiltalende og kjække mennesker. Alles optræden var mønsterværdig.

Det er os en glæde, med sandhed at kunne notere dette om vore stam-

HØNEFOS.

1. Paa stationen.

2. Ungdommen.

mefrænder fra Amerika. Vi tror ogsaa, at det minde, de vil tage med sig om os fra vort sted, vil være godt." — Vi forsikrer, at det er det.

Om koncerten siger det samme blad:

“Som man paa forhaand kunde tænke, blev koncerten en stor succes. Der var en kraft, sikkerhed og renhed i spillet, som i høi grad maatte beundres. Med overlegen virtuositet blev tonerne slynget i hverandre fra de forskjellige instrument-afdelinger til et særdeles tiltalende hele.”

Udsigten over Drammen.

Det var omtrent midt paa dagen, fredag den 22de mai, da Banden ankom til Drammen. En stor folkeskare var fremmødt paa stationen. Byens sangerforbund og grosserer O. Johannessen fungerede som modtagelseskomite og hilsede velkommen i tale og sang.

Straks efter ankomsten gaves der frokost for gæsterne i parken. Her holdtes tale af kontorchef Holmen. Saa tog man en fodtur op i Bragernesaaen for at nyde udsigten. Ved 5-tiden samledes man saa igjen i parken til festmiddag. Paa sangerforbundets vegne ønskede kontorchef Holmen velkommen tilbords. Borgermester Gurstad holdt talen for gæsterne. Taleren fremhævede, at man i Norge holder paa at amerikaniseres, at der var noget amerikansk i landets sidste udvikling. Dette øger samfølelsen. Impressario, pastor Moldstad, svarede paa gæsternes vegne og takkede for al udvist gæstfrihed.

Koncerten holdtes i teatret og var i alle henseender vellykket. Den eneste hage ved dette mindeværdige besøg var, at kun en liden del af folket

Drammens festivit.

fik høre gutternes spil. At der var begeistring for spillet og skuffelse over ikke at faa høre det, fik vi erfaring for efter koncerten. Gaderne var stuvende fulde af folk, som insisterede paa, at gutterne skulde spille for dem. Det var der desværre ikke tid til. Det var kun ved en forenet kraftanstrengelse, at gutterne var istand til at trænge sig frem til stationen i tide til at naa toget, som skulde føre dem tilbage til Kristiania.

Det var noksaa stridt at maatte afsted igjen om morgenen kl. 8 efter at være ankommet til Kristiania ved midnatstid ifra Drammen. Gutterne blev dog snart lys vaagne, da de fik rede paa, at det nu bar afsted ud til det historiske Eidsvold. Ved kl. 9-tiden steg vi af hurtigtoget ved Bøn sta-

tion. Saa blev vi befordret med kjøretøier op til Eidsvoldsbygningen. Det var for de flestes vedkommende noget nyt at kjøre i trille, kjærre, kariol og hvad mer de kaldes, alle disse for amerikanere saa ukjendte men interessante kjøregreier.

Det var overmaade interessant at faa bese Eidsvoldsbygningen med alle dens historiske gjenstande; interessant ogsaa at sidde paa Eidsvoldsmændenes bænke og høre paa konservator Lange, som har indlagt sig saa stor fortjeneste ved at samle indboet, fortælle i korte drag de historiske begivenheder, som har gjort Eidsvoldsnavnet og Carsten Ankers navn til trylleord iblandt det norske folk.

Banketten i Drammen.

Koncerten skulde imidlertid holdes i gymnastiklokalet ved høiskolen, som ligger i nærheden af Eidsvold station. Kjøreturen derhen, en 5 à 6 engelske mil, var meget vakker, og den festmiddag, som serveredes i høiskolen kort efter ankomsten, var ganske fortræffelig. Bestyrer Sørensen talte for gæsterne, og professor Preus svarede paa disses vegne.

Gymnastiklokalet var pakket ved koncerten, og det var ogsaa et begejstret publikum. "Eidsiva" siger om koncerten blandt andet: "Af programmets mange nummere var det den uopslitelige negerdrøm 'Down by the Swanee River,' som mest tog publikum med storm. Ikke engang Griegs deilige Peer Gynt suite magtede at rive saa med, som det løsslupne

humør og den gribende vemod i dette tonemaleri fra negerlivet i sydstatene," etc. Til slut takkede ordfører Venger for besøget og musikken og udbragte et leve for gæsterne.

1. Eidsvoldsbygningen.

2. Grundlovsværelset.

HAMAR

Samme aften var der koncert i Hamar. Den modtagelse som vi fik paa stationen, vil staa for os som et uforglemmeligt minde. Da toget stansede, saa vi ud over et hav af paraplyer, hvorpaa regnet plaskede og

silede af. Men lige udenfor vor vogn stod byens korforening og sang "Lad os hvirvle velkomstsangen, brødre, mod det vaade tog." Ikke før var sangen slut, før et musikkorps paa henvend 70 gutter stemte i et af sine bedste nummere. Det var en hjertelig modtagelse. Dog regnet og tidens knaphed gjorde, at den blev ligesaa kort som vellykket.

Efterat gutterne i hast havde faaet sig noget at spise i forskellige af byens hjem, samledes man til koncert i byens parkpavillon. Det var som "Hamar Stiftstidende" sagde, at "et ubegrænset antal mennesker blev efterhaanden stuvet sammen i pavillonens begrænsede rum, og situationen var trykket. Ikke før havde imidlertid studenterne stemt i en klingende

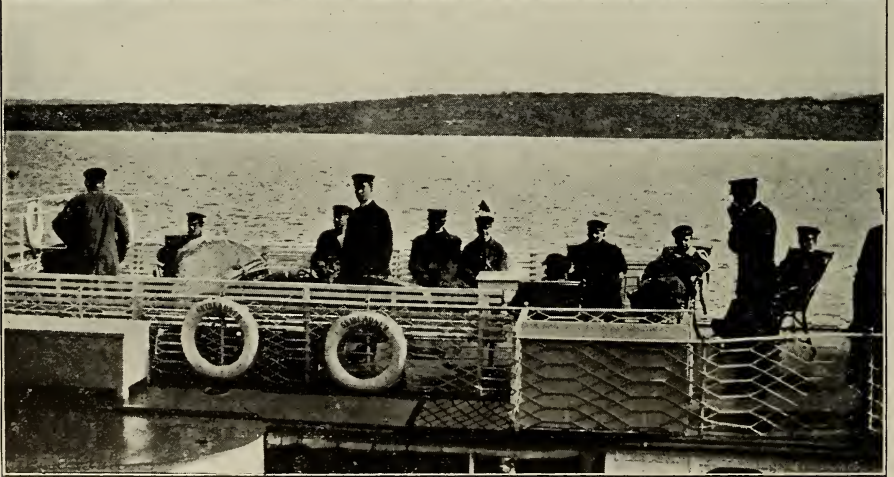
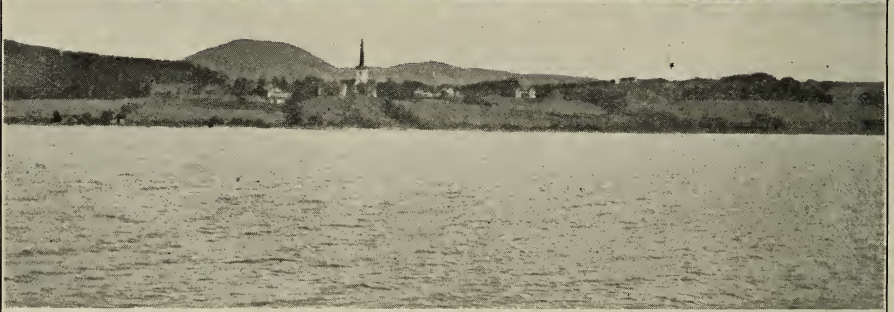
Afreise fra Hamar.

marsch, før humøret kom op, og man opgav enhver tanke paa at staa paa egne ben, saalænge der var plads paa naboens." Om Lee Johnsons "Battle of Little Big Horn" siger samme blad: "Det var fænomenalt. Foruden hestetrampen og vilde indianerhyl skuffende udført af orkestrets medlemmer fik man knaldende revolverskud og salmen 'Nearer, my God, to Thee' som slutningseffekt! Nummeret indeholdt ogsaa musik." Og gutternes "college yell" omtaler det som "en taktfast brølen af en lang række som det synes helt vanvittige ord og stavelser. Pragtfuldt!" Den store forsamling stod saa tætpakket, at gutterne maatte klatre ind gennem vinduerne for at naa sine pladse. Ved koncertens slutning udbragte klokker Trætteberg et leve for gjesterne.

GJØVIK.
Brygge og mandskor.

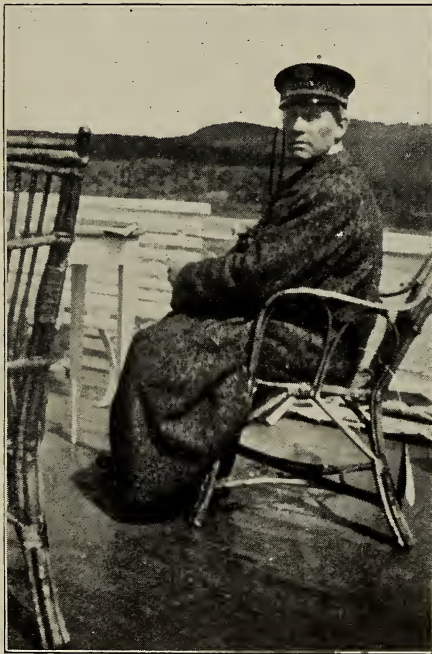
Efter koncerten holdtes fest i haandverkerforeningen med taler for gjeesterne af politimester Skavlan og for dirigent Sperati af skolebestyrer Sandvik. Prof. Preus takkede paa gjesternes vegne. Der var ogsaa sang af mandskoret saavel som af et blandet kor under hr. Sandviks ledelse. Da selskabet naeste morgen drog afsted med skibet "Skreia", var bryggen fuld af folk, som var kommet ned for at tage afsked med amerikanerne.

Mjøsen.

GJØVIK

Turen over Mjøsen til Gjøvik var lidt kjølig, men dog ikke mindre vakker af den grund. I Gjøvik stod man fuldt færdige til at tage imod gjeesterne. Byens mandskor saavelsom afholdsforeningens kor var mødt frem med sine faner og hilsede velkommen med sang. Redaktør Iver Tveit holdt velkomsttalen. Saa gik man i flok og følge op til ridehuset, hvor den første koncert holdtes. Det store lokale var aldeles udsolgt. Musikken klang ogsaa fortræffelig i den store træbygning. Det vandt sterkt bifald

Sperati ombord paa "Skibladner."

baade blandt Bandens medlemmer og blandt tilhørerne, da en flok af byens unge damer traadte frem til scenen og overøste musikkorpset med et blomsterregn.

Henved kl. 5-tiden samledes man paa Tranberg for at se Gjøviks omegn fra denne deilige udsigt. Efterat man var blevet bevertet med kaffe og tilbehør, var der en del sang samt taler af ordfører Leif Castberg og professor Preus.

Om aftenen holdtes kirkekoncert. Atter fuldt hus. Til slut holdt pastor Nitter en anslaaende tale for færdens deltagere og bad disse tage med sig mindet om Hunns og Gjøviks kirkes altertavle.

Det er vanskeligt at tænke sig en deiligere tur end at seile over Mjøsen paa en mild, solblank vaardag, — netop saadan som da vi den 25de mai tog over med "Skibladner" fra Gjøvik til Lillehammer.

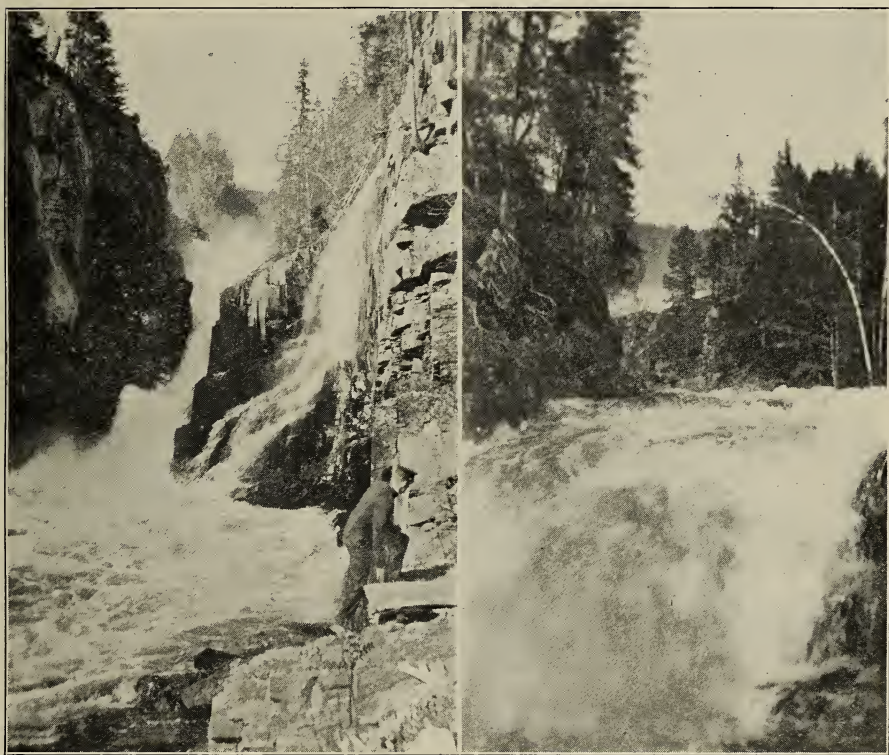

Ankomsten til Lillehammer.

Mens vi stod fordybet i den deilige natur paa alle sider, saa vi pludselig en liden baad med amerikansk flag stikke ud i sjøen og ro nær os. "Det er en amerikaner som bor i det lille hus og vil hilse," sagde kapteinen. Det

var Johs. Skyberg, som fra 1874 til 1898 havde "general store" i Grand Meadow, Minnesota.

Besøget i Lillehammer var enestaaende. Allerede længe før vi kom til byen, mødtes vi af festkomiteen, som ifra sin motorbaad steg ombord og stiftede bekjendtskab med færdens ledere. Borte i bakken lød der kannon salut. Og lidt før vi ankom til selve byen, modtog vi en hilsen fra en del skolebørn, som sang og viftede. Gutterne hilsede igjen med sit "college yell."

Mesna fossene.

Da skibet lagde til bryggen, stemte Lillehammers sangere i Griegs "Sangerhilsen." Gutterne sang "Ja, vi elsker." Derpaa bød brugseier Formoe paa festkomiteens vegne de fremmede velkommen til Lillehammer. Prof. Preus takkede for den hjertelige modtagelse.

Saa gik det i procession med Lillehammer musikforening i spidsen op til banklokalet, hvor logierne blev anvist.

Kl. 2 serveredes frokost i festivitetslokalet, hvor man fik stifte be-

kjendtskab med flere af byens damer og herrer. Her ønskede da ogsaa byens ordfører, bankchef Fougner, de fremmede velkommen. Prof. Preus svarede.

Efter frokosten tog man sig en tur opover langs de vakre Mesna

Skrefsruds museum.

Maihaugen.

fossene. De var vel ogsaa paa det allervakreste netop da. Det var jo i mai.

En del af selskabets ivrigste fodgjængere gik ogsaa lige op til det lille saakaldte "Skrefsrud Museum." Det ligger en 1000 fod over Mjøsøen. Det lille hus er reist paa det sted, hvor den bekjendte missionær tilbragte

flere af sine barndomsaar. Det er interessant ogsaa paa grund af sine samlinger fra fjerne lande.

Mest interessant ved besøget i Lillehammer var dog de bekjendte sandvigske samlinger paa Maihaugen. Dr. Sandvig, som her har indlagt sig saa stor fortjeneste, var selv tilstede og førte et følge omkring i de forskjellige bygninger og forklarede de mange interessante gjenstande, som han har bragt sammen paa dette sted. Kun skade, at man ikke kunde være i ro

Man konfererer med kapteinen.

paa et saadant sted i nogle dage. Dr. Sandvig gav ogsaa som erindring om besøget hver af færdens ledere et eksemplar af en meget vakkert udstyret bog, som han har udgivet om disse samlinger.

Koncerten holdtes om aftenen i det fri paa "leikarvolden" paa Maihaugen. Henved 4000 mennesker siges at have været tilstede. Det

var ogsaa en forsamling som forstod at sætte pris paa musik, enten det var af mer høitidelig art eller den populære musik. Bifaldet var stormende.

Efter koncerten samledes saa igjen gjeester og verter til en fin dessert i det flotte festivitetslokale. Tandlæge Hendrichsen bød velkommen til festen, og professor Preus holdt svartalen. Ordfører Fougner udbragte et leve for selskabets damer, og sluttelig udbragte sogneprest Woll et leve for professor Sperati. Efter at have overnattet i Lillehammers gjestfri og hyggelige hjem fortsattes reisen næste morgen. Det gik med eget skib tilbage til Hamar og derifra med tog til Elverum.

Elverums mandskor og modtagelseskomite hilsende gjeesterne velkommen med sang og en kort tale af bankrevisor J. R. Graff. Saa blev man straks ført med automobiler og andre kjøretøier ud til det nye Terningmoen soldaterhjem, som bestyres af pastor og fru Erickson. Soldaterne marscherede op foran bygningen, og gutterne sang et par sange. Saa takkede

Paa Tærningmoen, Elverum.

kaptein Rud for besøget, og tilslut udtalte prof. Tingelstad gutternes store interesse for, hvad de her havde seet for første gang i Norge. Han forsikrede, at norsk-amerikanerne af fuldt hjerte vilde være med dem i farens stund.

Ud paa eftermiddagen holdtes kirkekoncert, og kl. 7 samledes man til fest i Elvarheim. Denne afbrødes imidlertid snart, da man maatte gjøre sig færdig til den anden koncert. Begge koncerter holdtes for fuldt hus. Ved den anden koncerts afslutning udbragte byens ordfører, hr. Røkke, en hjertelig tak for besøget.

Saa vendte man tilbage til Elvarheim, hvor festen fortsattes. Ved siden af en overflod af god mad var der en lang række af aandrige og belivede

taler. Seminarbestyrer Schulstad talte for gæsterne, og professor Sperati takkede for al udvist venlighed baade ved besøget paa Terningmoen og nu ved festen. Saa var der taler af sogneprest Rudolf Olsen, som i sin tid var lærer ved Luther College, og som nu sendte hilsen tilbage til skolen; af professor Tingelstad og pastor Moldstad. Da saa tilslut politimester Andraesen havde takket for maden, blev man forestillet for sine verter og af dem ført til de forskjellige hjem, som sørgede vel for sine gæster over natten.

Det var godt at faa sove ud, før reisen fortsattes. De fleste i selskabet havde saavidt faaet frokosten i livet, da vi kl. 12 næste dag drog afsted til Tønset. Her blev vi af ordføreren og formandskabet ført hen til "Hektoens Hotel." Efter at have beseet bygden lidt nærmere og spist aftensmad, drog vi udover til kirken, som ligger paa en forhøining over Glommen

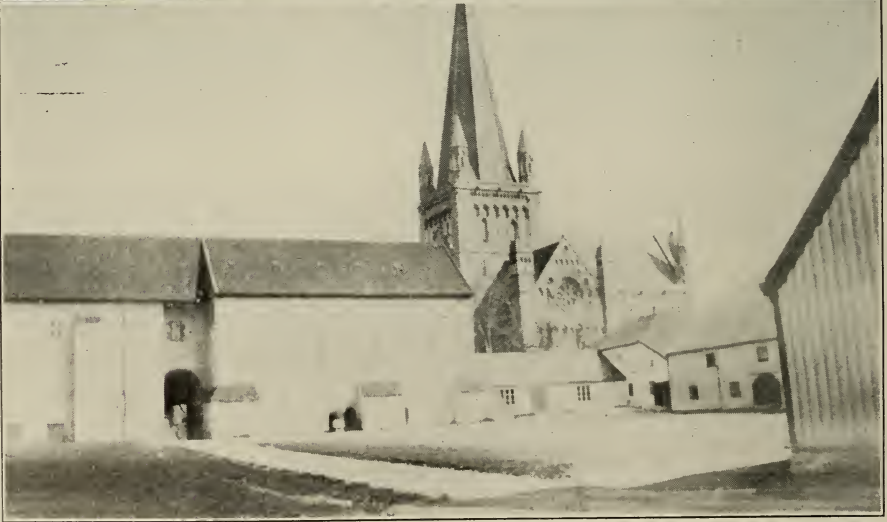

Tønset.

et par engelske mil ifra stationen. Kirken var fyldt til trængsel. Forat de mange, som ikke slap ind, ikke skulde blive altfor skuffede, gav Banden nogle nummere tilbedste ude paa kirkevolden.

Efter koncerten samledes man i "Rambu," byens festlokale. Her sang kvartetten "Ljom" flere morsomme sange. Ordføreren ønskede velkommen, og sogneprest Støren holdt en kort anslaaende tale. Pastor Moldstad mindede i sin svartale om, at en af Luther Colleges mest berømte sønner stammer ifra Tønset, nemlig dr. Ludvig Hektoen i Chicago. Ved midnattid brød man op, og gutterne gik tilkøjs i sovevogne, som stod færdige ved stationen. Næste morgen ved $\frac{1}{2}$ 8-tiden steg vi af i Trondhjem.

Besøget i det gamle Nidaros var baade hyggeligt og interessant. Allerede ved ankomsten kl. $7\frac{1}{2}$ om morgenen blev vi hilset velkommen af

1. Trondhjem. 2. Domkirken ifra jernbanebroen.
3. Domkirken ifra kongsgaarden.

Trondhjem: 1. Fjeldsæter, 2. Fæstningen, 3. Kongsgaarden.

den amerikanske konsul, hr. Rasch-Nielsen, og hans hustru samt studentersamfundets vice-formand, hr. Dahl. I løbet af dagen besøgte gutterne byens og omegnens seværdigheder, saasom Fjeldsæter, fæstningen, Munkholmen o.s.v. Konsul og fru Rasch-Nielsen gav en stilfuld middag for Bandens bestyrelse paa Fjeldsæter kl. 5 eftermiddag. Om aftenen holdtes koncert i logens store sal for fuldt hus, hvor begejstringen steg højt. Denne

1. Udsigt fra Tønset kirke.
2. Stiklestad kirke.

naede sin klimaks, da studentersamfundets fungerende formand, løjtnant Killingland, under stormende bifald traadte frem og hang en mægtig laurbærkrans om professor Speratis hals.

Efter koncerten var vi studentersamfundets gæster ved en souper i Harmonien, studenternes festlokale. Ialt deltog omkring 200 mænd og

kvinder i banketten. Løitnant Killingland ønskede de indbudne velkommen tilbords. "Nidaros" (avis) bemærker: "De amerikanske gjester viste sig at være afholdsfolk, men glimrende selskabsmennesker." Den egentlige festtale holdtes af redaktør Aars-Johanssen. Professor Tingelstad svarede paa gjesternes vegne. Det var i det hele taget en meget vellykket fest.

Af særlig historisk interesse var selvfølgelig besøget ved den gamle Stiklestad kirke, der staar som et mindesmerke paa stedet, hvor Olaf den hellige faldt. Straks ved ankomsten til Værdalen station blev vi bevertet med frokost. Under maaltidet ønskede ordfører, pastor Veel, gjesterne velkommen. Han oplæste ogsaa et par vakre digt forfattet for anledningen, det ene af hr. Ole Moe, det andet af lærer Brønstad. Det sidste lyder:

MOR NORGE

til norsk-amerikanerne
paa Stiklestad 29de mai 1914.

„Velkomen mine søner og døttre hit til Nord!
De kjem paa høgtidsgjesting til Norig Dykkar mor,
og lenge hev De lengta fyrr fram til meg De fann,
ja, lenge hev De lengta til fedres fagre land!

Velkomen mine søner og døttre hit til fest!
De kjem paa blaae bylgja ifraa „ Det fjerne vest.”
Ja, lengta hev eg lenge aa sjaa Dykk borneborn
her paa dei gamle tufter, der fedre var tilforn.

Fram gjenom lange tider, kvar sumar, haust og vaar,
dei reiste fraa meg borni, og eg sat att her saar.
Ja, sturen sat eg ofte og trudde eg var gløymt;
Men no so fær eg fagning langt meir enn eg ha drøymt.

Kor er eg ikkje fegen, som gjesting fær idag,
av staute borni mine som kjem i slutta lag.
Ja, mor De vilde gledja i dette høgtidsaar,
og Dykkar helsing fager til moderhjarta naar.

De kjem med glade tonar i fager samklang støypt,
og hundradaarets minne i toneflaum vert døypt.
Til Stiklestad De stemmer, til martyrkongens val,
der sterke, store minner stig fram fraa Sagas hall.

Velkomen, ja, eg ynskjer av heile hjartans grunn,
De her maa finna frender i denne gjestingsstund.
Naar ferdi so er enda, festferdi heim til mor,
berre fagre minner fylgja fraa fedres dyre jord”.

Peder Brønstad.

Den gamle, ærværdige kirke var fuldpakket. Banden spillede ifra koret, som siges at dække det sted, hvor Hellig-Olaf faldt. Efter koncerten besaa man ogsaa St. Olafs monumentet, som er reist paa en forhøining et lidet stykke ifra kirken. Sogneprest Veel holdt ved koncerten en kort tale, hvori han omtalte stedets historiske minder og takkede for besøget. Ved tilbagekomsten til stationen spillede Banden nogle stykker for den menneskemasse, som der havde samlet sig. Spillet lønnedes ogsaa med kraftigt bifald. Klokken 4 fortsattes reisen til Stenkjær.

ORDFØRER WENDELBO.

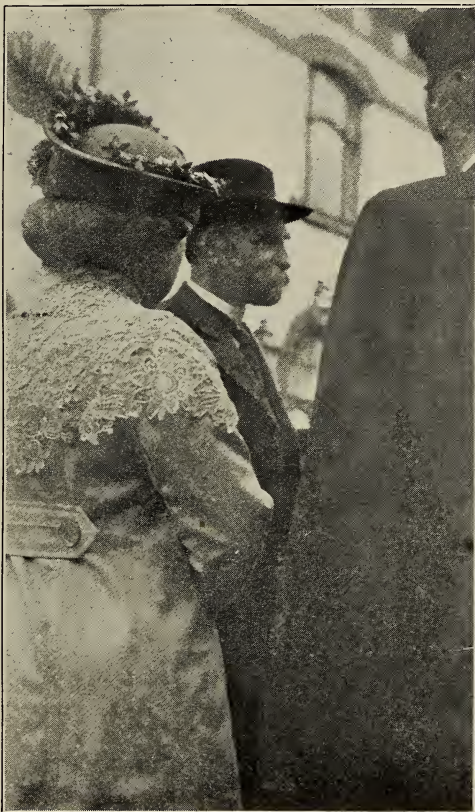
STENKJÆR

Ved ankomsten til Stenkjær blev vi modtaget af arrangementskomiteen, hvis formand, overretssagfører Wist, bød velkommen. Klokken 6 holdtes kirkekoncert for udsolgt hus. Straks efter koncerten blev vi vist omkring til de forskjellige hjem, hvor vi var indkvarteret. Det var godt at faa nyde hjemmenes ro og den gode norske mad.

Allerede ved kl. $\frac{1}{2}$ 8-tiden samledes man igjen til friluftskoncert i

skolegaarden, hvor et par tusind mennesker under stigende begeistring stod og hørte paa det henved to timer lange program. Efter det sidste stykke rettede ordfører Wendelbo en tak til musikerne, og forsamlingen stemte i et 3 x 3 hurra.

Straks efter koncerten førtes vi saa hen til arbeidersamfundets lokale, hvor der skulde holdes fest. Efterat overretssagfører Wist hav-

MARTIN KVÆNNAVIKA.

de budt gæsterne velkommen, holdtes der en række taler. Ordfører Wendelbo talte for gæsterne. Lærer Elstad talte om korpsets norgesbesøg. Prof. Tingelstad takkede for al udvist venlighed og opmærksomhed. Farver Berg holdt derpaa en tale med et leve for musikernes kjærestere i Amerika. Pastor Moldstad holdt en klingende tale om fædrelandskjærlighed. Saa talte lærer Elstad igjen for dirigenten, og professor Sperati svarede i nogle faa velvalgte ord. Aftenens glansnummer var dog

uden tvil en sang digtet for anledningen af skrønemageren Martin Kvænavika. Hele selskabet reiste sig og istemte sangen, som gaar paa melodien "For Norge, kjæmpers fødeland."

Det er vor sjæl en frydfuld trang
 At træffe vore brødre.
 Vi elsker alle musik og sang,
 En arv fra vore fædre.
 Vi grene er paa samme træ,
 For samme Gud vi bøiet knæ,
 And we are praising Him to-day
 For lykken han os skjænket.

Velkommen hid, I kjække folk
 Fra landet bag Atlanten,
 I taler godt foruden tolk,
 Paa ægte norsk, minsandten.
 Yes, very well, how do you do?
 Til gamle Norge stod din hu.
 She's blooming up in red and blue,
 Til velkomst hun sig pryder.

Fra Uncle Sam I bærer frem
 En hilsen, naar I kommer,
 Til alle disse tusen hjem
 I jubelaarets sommer,
 Og hver en dal og hver en nut
 Velkommen byr den raske gut,
 Naar i sit horn he gives a toot.
 Good! sir det klare ekko.

Musikkens toner fryder os,
 Saa vakkert som I spiller,
 Snart som fjeldets stolte fos
 Og snart som lærkens triller.
 American as you are born
 And I shall say you blow your horn!
 Sligt hørtes aldrig her tilforn.
 You boys are perfect masters.

Og tag saa med en hilsen fra
 Good old Indtrøndelagen,
 Og si, vi alle har det bra,
 Det er jo hovedsagen.
 Summer short and plenty snow,
 Too little money har vi jo,
 Men kommer gjør de nok, you know,
 The star of hope is winking.

United States vil haste paa,
 Der er ei no' som hefter,
 Og gamle Norge ligesaa,
 Hun lunker sagte efter.
 De to nationer vil gaa fram,
 Hurra for hende! Hurra for ham!
 Mother Norway and Uncle Sam,
 Shake hands, good friends for ever!

I Levanger holdtes middagskoncert. Vort ekstratog ankom til Levanger kl. 12. Det var en vakker modtagelse, man her havde faaet istand; vakker at se paa, vakker at lytte til. Et prægtigt kor fra Klæbo seminar var mødt frem og for pigernes vedkommende i nationaldragter. De sang

Klæbo Seminar Sangkor.

“Brudéfærden” og sang den med forstaaelse. Rektor Falkenberg hilsende selskabet velkommen i en kort tale og udbragte et leve for gæsterne. Prof. Tingelstad takkede for modtagelsen og støttedes som sedvanlig af gutternes “college yell”.

Saa gik man i procession, med seminarets kor i spidsen, til ridehuset, hvor koncerten holdtes for en meget stor forsamling. Efter det sidste stykke bragte sogneprest Gilhuus Banden en hjertelig tak for besøget i Levanger og udbragte et 3 x 3 hurra. Prof. Tingelstad takkede for os. Efter at have spist middag i Baklunds hotel drog vi tilbage til Trondhjem.

Der var ingen tid at spilde, da Banden kom tilbage til Trondhjem. Klokkeren var allerede over seks, da vi steg af toget. Kl. 7 skulde koncerten begynde. Imidlertid var gutterne blevet vant til at rappe sig, saa de

klarte ogsaa det. Præcis til den bestemte tid begyndte koncerten. Der var en anseelig forsamling tilstede tiltrods for den store udvandring fra byen, som altid finder sted pinseaften. Musikken klang ogsaa blødt og vakkert under domkirkens mægtige hvælvinger.

Mas og moro.

Om eftermiddagen pinsedag holdtes friluftskoncert i den gamle kongsgaard, lige ved siden af domkirken. Omkring 3000 mennesker var tilstede. Ved koncertens slutning traadte gamle pastor Magelssen, en svoger af pastor Kr. Magelssen paa Highland Prairie, frem paa tribunen og tak-

kede for besøget og musikken og bad gjesterne tage med en hilsen til Amerika. Prof. Preus svarede med en tak for al udvist gæstfrihed i Norge og især her iblandt trønderne.

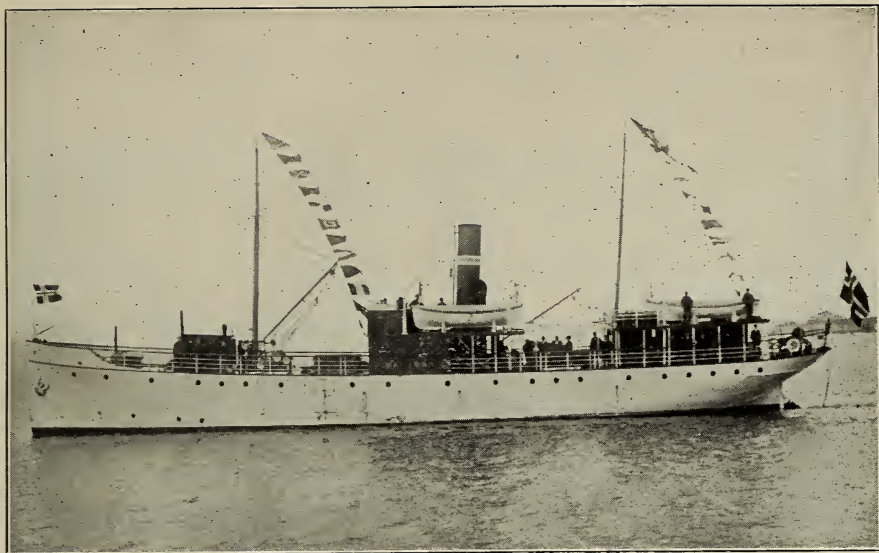

Et og andet.

Senere paa eftermiddagen blev vi ført igjennem domkirken af en hyggelig "guide," som vidste at fortælle mange interessante ting om kirkens historie saavel som om forskellige eiendommeligheder ved dens konstruktion.

St. Olavs støtten ved Stiklestad.

“Aafjord.”

KAPITEL IX

FRA TRONDHJEM TIL BERGEN

ORGESFÆRDENS glanspunkt var utvilsomt kystturen fra Trondhjem til Kristiania, ifra den 1ste til den 21de juni, med dampskibet “Aafjord.” Det vakre, nye dampskib tilhørte Namsos dampskibsselskab og var leiet for hele turen. Det var 131 fod langt og var indrettet med køier for omkring 80 personer.

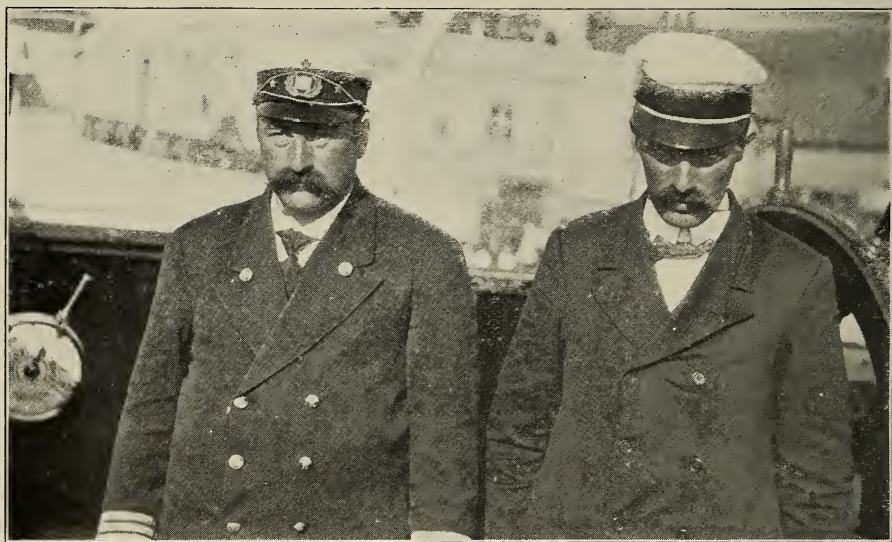
Denne tur var enestaaende. Veiret var næsten udelukkende vakkert. Ingen sjøgang, og regnveir kun en gang. Dernæst maa det vel siges at være enestaaende at blive modtaget saaledes, som det skede nærsagt paa hele turen: med kanonsalut, flag, fyrverkeri, dekorationer paa brygger, i kirker og sale, med sang og taler, med store, begejstrede forsamlinger, med fester og banketter. Det var visselig uforglemmelige dage!

Det var en stor forsamling, som viftede og raabte hurra til “Aafjords” passagerer, da skibet henved midnatstid pinsedag drog ud ifra Trondhjem. En ikke mindre interesseret folkeskare var paa fode, da skibet næste for-

middag lagde ind til bryggen i Kristiansund. Byens ordfører I. O. Sundet steg straks ombord og hilsede paa gæsterne, som derpaa førtes over til Grand Hotel, hvor en let frokost serveredes.

Bladet "Nordmør" beretter, at gutterne efter frokost "tog sig en tur rundt i byen og blev forhaabentlig i lige grad imponeret af seværdighederne og byens damer." Vi skal blot tilføie, at da det var anden pinsedag, overvår vort selskab ogsaa gudstjenesten, hvor pastor Kjelland forrettede.

Klokken et holdtes koncert i bedehuset. Om aftenen holdtes kirkekoncert for fuldpakket hus. Sogneprest Hansen takkede for den hilsen i musik, som gutterne under ledelse af prof. Sperati bragte gamlelandet nu i jubelaaret.

Kaptein Hellem og lods Aspelund paa "Aafjord."

"Romsdalsposten" siger om denne koncert: "Sjelden eller aldrig har vi hørt slig musik i vor by. De enkelte musikere behandlede sine instrumenter som rene virtuoser, og samspillet blev, som rimelig kunde være, virkningsfuldt."

Mellem de to koncerter samledes gæsterne og en del af byens folk til fest i det nye bedehus, hvor der bevertedes med kaffe, chokolade, smørrebrød m. m. Der holdtes taler af ordføreren, af pastor Kjelland og skolebestyrer Fostervold. Professor Tingelstad svarede for gæsterne.

Før afseilingen spillede Banden nogle stykker for den store folkeskare, som havde samlet sig paa kaien for at tage afsked med sine amerikanske gæster. Det kan ligesaa godt siges med en gang, at det blev som en regel

1. Parti fra Kristiansund.

2. Festivitetsbygningen i Kristiansund.

paa denne kysttur at spille ved indseilingen saavel som ved afseilingen. Det skal ogsaa siges, at det aldrig manglede paa begeistring blandt tilhørerne, som ofte taltes i tusindvis.

Det kan nævnes, at festkomiteen i Kristiansund bestod af ordfører Sundet, skolebestyrer Fostervold, de herrer Wangberg og Leif Bang, samt

1. Veblungsnæs.

2. Ved Romsdalshornet.

fruerne Sundet, Aas, Thorkildsen og Hauff-Olsen. De havde ogsaa forstaaet at gjøre sine sager godt.

Det var ikke meget vi saa paa turen fra Kristiansund til Veblungsnæs i Romsdalsfjorden. Da reisen jo foretoges om natten, og da vi skulde forbi den urolige og berygtede Hustaviken, fandt de allerfleste det tryggest at

Fra Veblungnæs.

komme sig ned i køjerne snarest mulig. Næste morgen befandt vi os ved Veblungsnæs.

Kirken, hvor koncerten holdtes, var fyldt til trængsel. Hvorledes man var istand til at stuve sammen omkring 600 mennesker i den tilsyneladende

1. Nær Molde.

2. Udsigt fra parken i Molde.

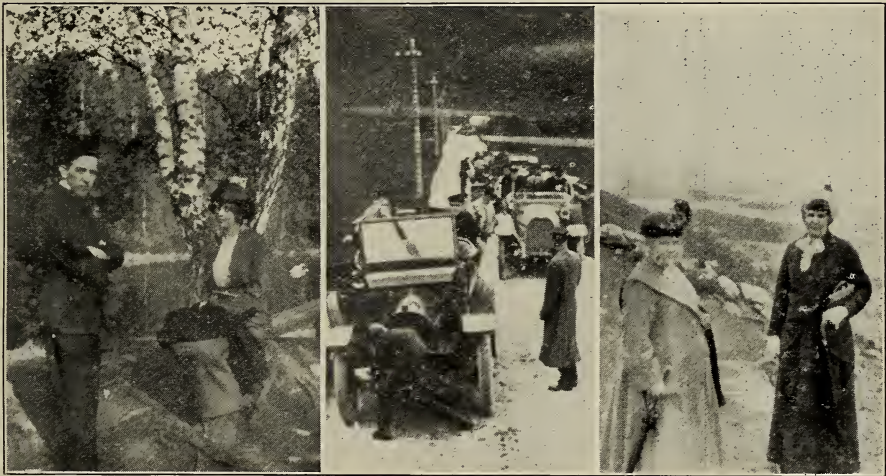
lille kirke, vil forblive en gaade. Ved koncertens slutning takkede sogneprest E. Hatlemark for, at man ikke havde gaaet dette lille sted forbi.

Efter koncerten fik man en tur ud til Romsdalshornet. Grytten automobilselskab havde stillet fem store automobiler til korpsets disposition.

Disse gjorde to vendinger, saa at alle kom derud. Tufen var kold, men storslagen. Vi tog os ogsaa en spadsertur ud paa ekserserpladsen lige i nærheden. Omgivelserne er mægtig imponerende.

Da vi om eftermiddagen gled ud over fjorden, gjorde man os opmærksom paa, at fra disse trakter stammer Luther Colleges lærer, dr. K. Gjerset. Vi saa ogsaa Sinklar støtten, som staar hvor den bekjendte skotlænder gik i land med sine 1400 mand. Saa fik vi naturligvis ogsaa historien om Peter Klungnæs, som førte fienden paa vildspor.

Besøget i Molde var kort, men interessant. Vi havde hørt, at den tyske keiser ofte besøger disse trakter, fordi han og mange med ham betragter dette som Norges vakreste by. Vi blev heller ikke skuffet. Den skovbevoksede by var overmaade vakker. Udsigten ifra parken oppe i aasen over

1. Paa Maihaugen.

2. I Romsdalen.

Mrs. Sperati og Miss Gjermo.

byen var henrivende. Det er vel ikke mange steder, man faar se ud over en saadan samling af øer og holmer med en krans af sneklædte fjelde i horisonten.

Koncerten holdtes i byens kirke. Om den siger "Romsdals Budstikke" blandt andet: "De forskjellige nummere udførtes enestaaende nøiagtig, fra de bløde, fine toner, der i samme øieblik vekslede med sterke brusende akkorder, og som i fællesskab gjorde et mægtigt indtryk paa den store tilhørerskare." Da koncerten var tilende, takkede byens ordfører, advokat Hertzberg, korpset for den velvilje det havde vist Molde ved sit besøg.

Her i Molde kirke fik vi se det bekjendte alterbillede, "Paaskemorgen," af Axel Ender. Vi havde før seet vakre kopier af dette; men originalen var

dog noget for sig selv. Det er vel værd at tage sig en tur til Molde alene for at se dette mesterverk af byens første kunstner.

Før afreisen gav Banden en liden koncert ifra baaden for den store forsamling af interesserede folk, som havde samlet sig paa bryggen.

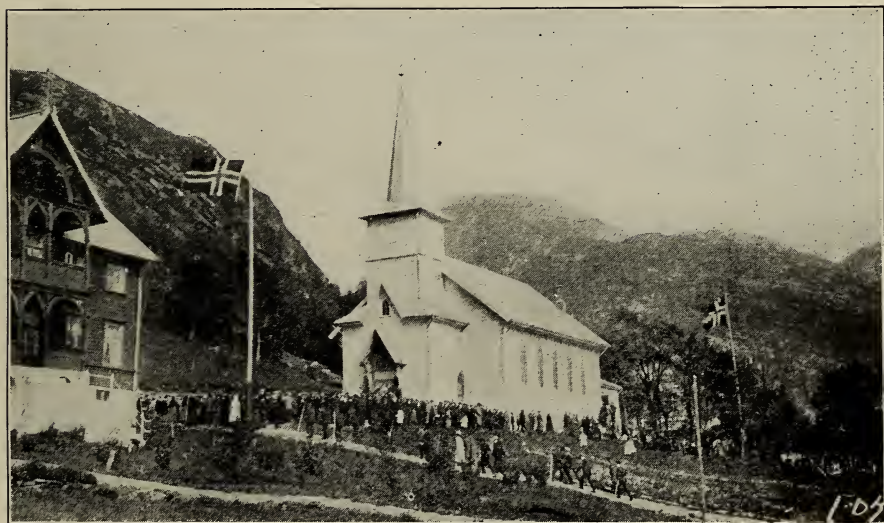
Aalesund og ankomsten did.

Besøget i Aalesund blev en begivenhed. Da "Aafjord" henved 10-tiden lagde til ved Skansekaaien, steg straks ordfører Anders N. Aarsæther og byfoged Rønneberg ombord og hilsede paa de besøgende. Banden gjorde

sig istand og marscherede spillende gennem byens gader op til St. Olafs plads og tilbage igjen. Saa var der prøve i kirken, hvor den første koncert skulde holdes. Den nye kirke er stor og vakker; men for stor var den ikke. Huset blev ganske fuldt.

Ud paa eftermiddagen blev vi ført en tur omkring i byen, som gav indtryk af at være en af landets mest moderne byer, og saa op paa Aalesundsakslen, hvor udsigten var storslagen.

For at sikre en stor søgning ved aftenkoncerten, som holdtes i Arbejderforeningen, havde ordfører og magistrat sendt ud flyveblade med opfordring til forretningsdrivende om at stænge sine butikker kl. 7, saa betjeningen kunde faa være tilstede ved koncerten. Dette var vist blevet

Moldøyen.

efterkommet af de allerfleste, thi lokalet var adskillig mer end fuldpakket. Publikums hyldest var ogsaa intens og langvarig. Prof. Sperati blev fremkaldt gjentagende gange. Til slut blev der overrakt ham en buket blomster. Ved koncertens slut udbragte byfoged Rønneberg et leve for L. C. C. Band og Chorus.

Det var en fin og gemytlig fest, som holdtes efter koncerten i afholdsforeningens lokale. Det var en fest for L. C. C. B. og andre norsk-amerikanere, som var hjemme paa besøg. Dekorationerne tiltalte os mer end sedvanlig; thi foruden norske og amerikanske flag og vaabenmerker, var salen smykket i L. C. farver, blaat og hvidt, og midt paa væggen en stor "College Button." Dette sidste skyldtes nok Miss Thea Gjermo, som for

nogle aar siden opholdt sig i Decorah. Miss Gjermo havde ogsaa i dagens løb taget sig af selskabets damer, trakteret kaffe og givet dem en deilig automobiltur.

Ved festen hilsedes velkommen af byfoged Rønneberg. Ordfører Aarsæther holdt hovedtalen, hvorpaa professor Tingelstad svarede. Senere holdt byfogden tale for de andre gæster, og hr. M. Ingebrigtsen takkede paa de udvandrede vegne.

Tilstede ved festen var ogsaa fru Henriette Flem, en datter af forhenværende prof. og fru Landmark. Prof. Landmark var som bekjendt i flere aar knyttet til Luther College som lærer. Enkefru Landmark bor nu i Aalesund, ligesaa hendes tre døtre. Fru Landmark var ikke istand til at

Sandene.

overvære koncerten og festen. Hun sendte dog en hilsen til prof. Preus og til Banden, hvem hun tilegnede følgende vers:

En kjærlig tak for kjærlig tanke!
 Gud signe hvert et fjed I gaa!
 Han glæde, trøste og os sanke
 til høitidsstund bag skyen blaa.
 Tak for hvert frøkorn, som I strøde
 i kjærlighed i hjemmets jord!
 Maa frændehjerner nu ha' møde,
 og kvæges gjennem aand og ord!

Moldøen var et af de mindste og yderstliggende steder vi besøgte. Der manglede dog ikke paa hjertelighed i modtagelsen. Det var rørende at se de mange robaade og motorbaade, fyldte med festsmykkede folk, stevne ind mod det lille ladested. Viceordfører Vaage fungerede som talsmand for modtagelseskomiteen. Pastor R. Nybo takkede ved koncertens slutning paa forsamlingens vegne for besøget. Da forfriskninger efter koncerten serveredes hos grosserer Ulf Lem, holdt lærer Kvalheim en liden tale, hvori han udtalte, at "saa'n musik ha' me aldrig høyr't makjen te'."

“ØIKJEFLATEN,” Sandene.

Sandene i Gloppe siges at være et af de vakreste steder i Nordfjord. Folk fra fjernt og nær hjalp ogsaa til, at besøget blev saa høitideligt og vellykket som vel mulig. Fungerende ordfører Gloppestad bragte selskabet den officielle velkomsthilsen under æresporten paa bryggen. Saa marscherede Banden op til byens "Maihaug" paa Alfred Holviks jord. "Øikje-flaten" kalder man egentlig dette sted, som vel uden overdrivelse kan siges at være det mest storslagne, naturskjønne sted, hvor Banden har spillet paa hele turen. Fjeldet med fosseduren paa den ene side, "utsynet" over

fjorden og bort i snefjeldene paa de andre kanter. Sagfører Nils Støve holdt en vakker liden tale efter koncerten.

Det spurgtes, at folk langveis fra begyndte at komme til byen allerede dagen før koncerten. Enkelte af gutterne fandt her, som ogsaa paa mange andre steder, slegtninge, hvis navne de neppe kjendte før. Mangt et rørende møde kunde saaledes fortælles om.

Enkelte af selskabet var saa heldige at faa gjøre en snartur ud til den gamle Gimmestad kirke, som ligger en 5 à 6 engelske mil ud paa landet. Den skal være en af landets ældste trækirker. Den var ogsaa i mange henseender særdeles interessant.

Der var ogsaa en middag for gæsterne i Sivertsens hotel. Der trak-

Stryn i Nordfjord.

teredes med fersk laks fra elven udenfor og med aarhane fra fjeldet. En meget velsmagende raritet. Hr. Sivertsen og hustru er unge folk og har begge været i Amerika. Til ære for dem sang gutterne nogle af sine amerikanske sange.

Længer inde i Nordfjord kom vi til Stryn. Da baaden lagde til bryggen ved Visnæs, udbragte viceordfører Rasmus Sæther en velkomsthilsen. Paa bryggen var ogsaa pastor R. J. Wisnaes og O. A. Wisness fra Hickson, N. D., samt M. A. Wisness fra Maddock, N. D. O. A. Wisness er fader til Arthur Wisness, medlem af Banden.

Straks ved ankomsten stod henved 40 kjøreredskeer færdige til at

1. Mindresunde.

2. Paa vei til koncerten.

3. Ved Stryn kirke.

Nordfjordeid.

tage selskabet ud til Mindresunde, et særdeles vakkert vand ovenfor Nedre Stryn kirke, hvor koncerten skulde holdes.

Kirken blev for liden, saa koncerten maatte holdes udenfor. Efter

1. Gaarden Ylvisaker.

2. Sogndal.

koncerten serveredes middag. Korte taler holdtes af pastor Farnes, der talte paa landsmaal, samt af kunstmaler Tranaas.

Om kvelden samme dag — det var den 5te juni — skulde der være

I Stryn.

Visnæs.

Sogdal.

koncert i Nordfjordeid. Afreisen fra Stryn var blevet noget forsinket paa grund af festlighederne og kjøreturen, saa det blev noksaa sent, før vi kom frem til Nordfjordeid. Dog, folk havde ikke tabt taalmodigheden. Et stykke ude i fjorden mødtes vi af flere motorbaade fulde af folk og prydet paa det skjønneste med flag og birkegrønt. Paa en af dem var der ogsaa en band, som hilsede gæsterne med national musik. Paa bryggen holdt viceordfører, lærer Hjelle, velkomsttalen. Sogneprest F. Olsen frembar ogsaa efter koncerten en hjertelig tak til Banden for "den minderige stund, forsamlingen havde havt ved den fagre sang og den framifraa vakre musik."

Ved en koselig fest efter koncerten mindede postmester Schmidt om, at naar nordmændene i det sidste aarhundrede havde gjort store fremskridt, saa skyldtes dette for en stor del den støtte, de havde faaet fra norsk-amerikanerne i alt, som gjaldt frihed og fremgang.

Det var skam, men her som i Stryn maatte vi gjøre som fanten, stryge, saa snart vi havde faaet mad. Vi maatte reise kl. 4 for at naa frem tidsnok til Sogndal.

Det var først da vi dampede indover Sognefjorden, at turens egentlige solskin begyndte. Som en sagde, da han holdt tale, "herefter kom man til at sige, at den første sommerdag i Sogn i 1914 var, da L. C. C. Band kom til bygden."

Paa denne tur passerede vi den majestætiske Fridthjofstøtte paa Vangsnes. Det er den tyske keiser, som har ladet den reise. Straks før vi kom til Sogndal, fik vi se gaarden Ylvisaker. Her stemte gutterne i et dobbelt "college yell" til ære for professor dr. Joh. Ylvisaker, som her tilbragte sin barndom, og for hans søn Sigurd, lærer ved Luther College.

Paa bryggen holdtes en kort velkomsttale af "Sogns Tidendes" redaktør Jens Kvale. Efter koncerten, som gaves paa en gaardsplads nær kirken for meget over tusinde mennesker, holdt sogneprest Joh. Brochmann en tale, som var præget af dyb kjærlighed til fædrelandet saavel som sympati for de udvandrede nordmænd. Nabopresten, sogneprest Bull-Hansen, oplæste derpaa et digt forfattet i anledning Bandens besøg. Vakkert heder det i et vers:

Gud glæde dere, som fjelde og fjord
i jubelaaret tilbage sender
til landsmænd derborte i fremmed land
med hilsen fra sletter og dale og strand
og med dette dybt taknemlige ord:
 Vi kjender, vi kjender
 de udstrakte hænder!
 Tak! Tak for I kom!

Lefse og vafler var glanspunktet i den fest, hvori vi deltog efter koncerten. Mens gutterne gjorde sig disse sager tilbedste, holdt overlærer

Sogndal. — Fridtjovstøtten.

Hauge en kort tale til gæsterne. Gutterne takkede for maden og for al velvilje ved et kraftigt hurra og "yell." Saa fortsattes turen til Vik.

Oberstløjtnant Lunde viste sig som en meget fornuftig mand, da han

Vik i Sogn.

som modtagelseskomiteens formand indskrænkede sin velkomsttale til nogle faa velvalgte ord og et leve for norsk-amerikanerne. Vi var nemlig ogsaa her forsinket. Men den store folkeskare, som havde samlet sig fra de om-

liggende steder, var meget taalmodig. Med byens forskjellige foreningers faner i spidsen togede følget lige op til kirken, som var aldeles fuldpakket.

Om koncerten udtaler "Sogningen" meget vakkert: "Det rene spil og det til det yderste fuldkomne samspil, som L. C. C. Band under dets fremragende dirigent hr. professor Speratis ledelse præsterte, er saa mesterlig, at man nærsagt sidder med en følelse som om orkestrets mange instrumenter var et mangetonet instrument spillet af en mand — dirigenten selv. . . ."

Umiddelbart efter koncerten havde vi den ære og glæde at hilse paa fru Schiertz, den eneste gjenlevende søster af afdøde formand dr. V. Koren. Fru Schiertz er 82 aar gammel; men ikke destomindre kom hun den to norske mil lange sjøvei for at overvære koncerten. Det var ikke vanskeligt at kjende igjen i hende dr. Korens fine, intelligente træk.

Trods den knappe tid gik enkelte af selskabet en snartur hen og besaa de to gamle og merkelige kirker, Hopperstad stavkirke og Hove stenkirke. Begge er fra meget gammel tid. De har dog været restaureret, saa de er i fuldstændig god stand.

Besøget i Vik afsluttedes med en hyggelig fest i ungdomslagets nye lokale. Overretssagfører Harald Riisnes talte vakkert for gjesterne. Pastor Moldstad svarede paa ægte "Sognamaul." Den almindelige mening var, at han klarede dette ganske upaaklagelig.

Under fyrverkeriets skin og kanonsalutens rullende ekko drog vi saa bort fra disse egne, hvor saa mange gjæve norsk-amerikanere stammer fra.

Det var et ukunstlet, uforfærdet og sympatisk folk vi traf her i disse vestlandsbygder. De stod for os som landets bedste og mest egne sønner og døtre. Maatte deres ætlinger blandt os altid være disse gjæve kystens folk til ære!

“Gamlehaugen,” minister Michelsens hjem.

KAPITEL X

FRA BERGEN TIL KRISTIANSAND

SYVENDE juni — hos syvende juni helten — i syvende juni værelset! Det er i korthed glanspunktet i vort besøg i Bergen. Minister Michelsens hjem, “Gamlehaugen,” ude ved Fjøsanger, er i sig selv en seværdighed. Men selvfølgelig var det for at faa hilse paa statsministeren selv, at vi efter indbydelse drog derud, ledsaget af komiteen for det udflyttede Norge.

Efterat gutterne havde hilset ministeren med fædrelandssangen, serveredes kaffe under træerne i haven. Under festen holdt statsministeren følgende tale:

“Jeg maa faa lov at sige professor Preus, hans kolleger og lærlinge ved skolen tak for den opmærksomhed, de har vist mig ved at komme herud paa besøg. Det er en af de ting jeg sætter stor pris paa. Allerede i 1906 havde jeg den glæde at se repræsentanter for norsk-amerikansk ungdom hos mig. Det stjernebanner som vaier der, er et minde fra det besøg. Jeg har fra det besøg havt et godt indtryk af amerikansk ungdom. Tak, I som er unge, for, at I vil foretage en saadan tur herover. Det er jo ikke med eder som med gamle, der drives herover igjen af hjemlængsel. Men I har dog

en dyb følelse af noget som fæster eder til Norge. Jeg vil bede eder bevare denne samfølelse. Den vil blive til gjensidig støtte.

Naar I vender hjem igjen, saa send en tanke over til os. Vær vis paa, at vi følger med eder.

I de vanskelige tider i 1905 var vor bedste støtte deltagende tanker og bønner derborte fra vesten. Jeg vidste ikke før den tid, at der var et folk derude i vesten, som følte saa. Men vi føler en dyb taknemmelighed overfor den sympati, som har været vist os blandt det norske folk i Amerika.

Saa vil jeg faa ønske eder vel hjem igjen. Jeg forsikrer eder igjen, at jeg sætter den høieste pris paa dette besøg."

Professor Preus svarede med følgende tale:

"Hr. statsminister!

Statsminister Michelsen og prof. Preus.

Først vil jeg paa vort korps' og direktions vegne bringe en tak for indbydelsen til at komme herop og for ministerens venlige ord til os.

Norsk og amerikansk politik har vel ikke stort med hinanden at gjøre, men desto mere har vi norsk-amerikanere med norsk kultur og norske traditioner at gjøre. Deri har vi vore rødder, og, som Roosevelt siger, skal et folk trives i et land, maa det tage noget af hjemmejorden med.

Det er det, den skole som har sendt os, har prøvet at gjøre, naar den efter fattig leilighed har søgt at bevare det vi har af norsk. Og det vi beder om er, at man iblandt vil sende os en venlig tanke, vil søge at give os et bevis paa forstaaelse i vort stræv.

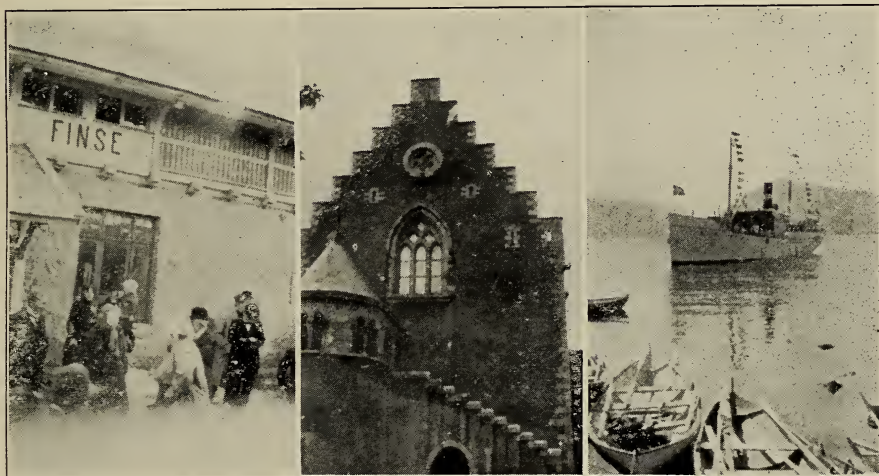
Atter tak for den ære og den glæde, dette besøg har givet os, og saa et hurra for hr. statsminister Michelsen."

Statsministeren viste personlig selskabet omkring i 7de juni værelset

og igjennem det deilige parkanlæg, som omgiver hjemmet. I 7de juni værelset raabtes hurra for 7de juni og statsministeren. Ved 7-tiden drog vi tilbage til Bergen. Alle var enige i, at disse par timer paa "Gamlehaugen" vil blive en af turens mindeværdigste stunder.

Det var en travel dag i Bergen. Med gudstjeneste, to koncerter og besøget hos statsministeren paa programmet blev der ikke stor tid til at se sig omkring i den historiske by. Vi fandt dog tid til at besøge Haakonshallen og Valkendorfstaarnet samt spadsere langs Tyskebyggen. Enkelte besaa ogsaa Bergens museum, Mariakirken o. s. v.

Konserterne var begge vellykkede. Det er af interesse at læse aviserens forskjellige kritik over koncerten i domkirken. "Vikar" skriver i "Arbeidet":

Finse

Haakonshallen.

"Aafjord."

"Jeg kan ikke mindes, at 'Maaneskinsonaten' nogensinde har grebet mig saa dybt, slig som den igaar blev spillet af dette store blæseorkester. Det blev en oplevelse og der var sikkert flere end jeg, som havde ondt for at holde taarerne tilbage."

Om samme koncert siger "R." i "Bergens Tidende":

"Samspillet var meget godt, og totalindtrykket var derfor særdeles gunstigt. Det vidner meget om dirigentens evner og dygtighed. Desto mere uforstaaelig var det derfor for referenten, at Beethovens Maaneskinsonate (første sats) stod paa programmet. Beethovens adagio og — blæseorkester!!"

Aftenkoncerten holdtes i Nygaardsparken for en forsamling paa 6 à 7 tusind mennesker. Der var ustanselig jubel og begeistring. Ikke mindst

var dette tilfældet, da koret sang bergensernes nationalsang, "Jeg tog min nystemte citar ihænde," som var indøvet for anledningen. Stormende blev bifaldet, da agent B. Brynhildsen traadte frem og overrakte dirigent Sperati en storartet laurbærkrans, knyttet i blaa, røde og hvide silkebaand.

Professor Preus takkede Bergen og bergenserne for den storartede modtagelse der var bleven norsk-amerikanerne tildel, og udbragte et leve for Bergen.

20% af indtægterne ved denne koncert gik til jubelfondet for børn.

Tilstede ved koncerten var hr. Ola Johan Særvold og hustru fra Strandvik. Hr. Særvold er Luther College graduent, men har i de senere aar boet paa sin fædrene gaard nogle mil udenfor Bergen.

Øistesø i Hardanger.

Før aftenkoncerten tilbragte prof. Sperati med hustru og sine 4 sønner en meget hyggelig stund hos sin svigerinde, den bekendte skuespillerinde fru Octavia Sperati, i hendes idylliske hjem lige ved Nygaardsparken.

Digteren Wergeland har ret, naar han beskriver Hardanger som underdelig. Turen ind gennem den solblanke fjord kan ikke beskrives. Den maa opleves. Vi fik ogsaa et meget fordelagtigt indtryk af folket. Der var mange tilreisende, som var kommet baade over land og over vand. Da "Aafjord" lagde til bryggen i Øistesø, lød der os imøde sang fra et blandet kor i Hardanger dragt. Der var kvinder med skaut og uden skaut. Ved afreisen sang dette kor "Brudefærden." Til gjensvar sang gutterne "Kjærringa med staven." Der heder det i andet vers, "Vil du være kjærring,

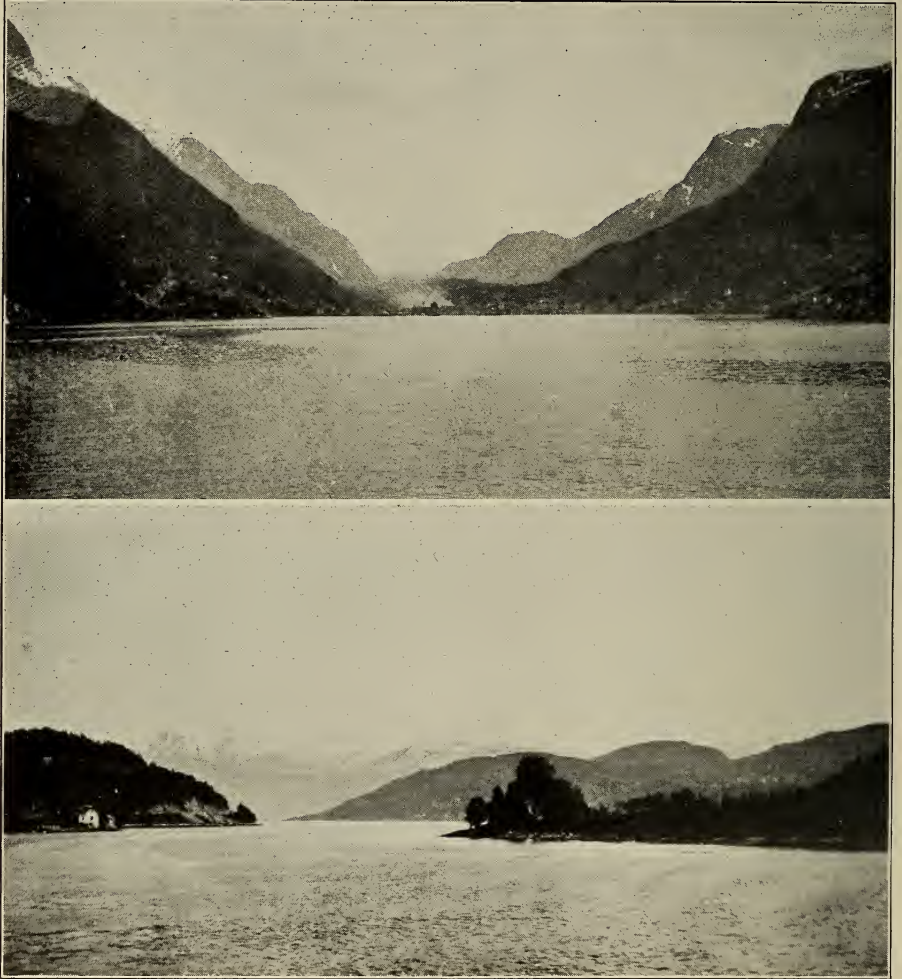
1. Hardangerkor synger "Brudfærden."
2. Den opvoksende slegt i Øistesø.

skal jeg være mand." Professor Sperati advarede gutterne mod at gjøre kur til dem som havde skaut paa hovedet. De var allerede taget, forklarede han. Det var en fornøielse at høre, hvor godt disse bygdefolk, som sagdes slet ikke at forstaa noder, sang under ledelse af sin dirigent, hr. Flotland.

Da koncerten var slut, holdt sogneprest Christie en kort, inderlig tale.

Paa folkets vegne modtog han gjesterne som repræsentanter for slegt og venner over i Amerika. Nær sagt alle i denne bygd har slegtninge derover. Dette binder folket nærmere sammen.

Professor Preus takkede for de venlige ord og pegte i korte træk paa hardangerfolkets stilling blandt de norske i Amerika.

1. Odda i Hardanger.
2. Hardangerfjorden.

Samme dags aften holdtes koncert for fuldpakket kirke i Odda. Efter koncerten var der festmaaltid i "Hardanger Hotel." Efterat kasserer Ravn havde ønsket velkommen, talte bankchef Jersin for gjesterne. Professor Preus svarede.

Skjønt det var midt paa natten og alle var trætte, var der noget som maatte sees. Selskabet blev ført igjennem de store "Alby United Carbide Factories," hvor der aarlig produceres 80,000 ton carbide. Disponent Rosengren og andre af fabrikkens bestyrelse var saa venlige at vise vei og forklare hele processen fra først til sidst. Kraften til denne uhyre fabrik faaes fra det bekjendte Tysse kraftanlæg, som vi havde passeret paa turen indover.

Baronen i Rosendal.

Klokken var henved et, før vi endelig blev færdige til at forlade dette interessante sted.

Det er sandt som der stod at læse i "Hordafylket":

"I Odda havde nok gutterne holdt det gaaende udover kvelden, saa de kom sent tilkøis og maatte 'lur an av' paa morgenkvisten." Ligesaa sandt er det, at de holdt det gaaende de timer, de var i Rosendal, — dette idylliske sted.

Under anførsel af pastor Andr. Andersen og lensmand Meidell drog vi

i flok og følge op til Rosendalshaven og borgen, eller som det ogsaa kaldes, baronierne. Over porten til borgens gaardsrum mødtes vi af indskriften, "Melius mori in libertate quam vivere in servitute." — Hellere dø i frihed

Lensmandshave og brygge,
Rosendal.

end leve i trældom. Saa maatte naturligvis stedets historie frem. Den gaar lige tilbage til omkring 1660, da en dansk baron, Ludvig Rosenkrans, i enevældets tid blev misfornøjet med forholdene i Danmark og kom og

kjøbte denne vakre landeiendom. Efter den sidste Rosenkrans blev eiendommen solgt til biskop Londeman, som blev adlet under navnet Rosen-crone. Nuværende eiere tilhører familien Rosen-crone.

Da vi inde paa gaardspladsen stemte i "Ja, vi elsker," gik døren op, og borgfruen traadte ud og inviterede selskabet paa en runde indendørs. Særlig interessant var "statholderværelset" med alle dets aarhundreder gamle historiske billeder, bøger, vægtapeter og andre gjenstande. Tiden blev altfor kort.

Paa veien til kirken gjordes en liden afstikker indom til lensmanden. Der bænkedes man i bøgelunden om bordene, "hvor ca. 30 ægte rosendalske rømmekoller stod opstillet i rad og række med lefse, havrefladbrød og kringle til." Det var ny kost for mange af gutterne; men den syntes smage fortræffelig. Det forsvandt som dug for solen.

Ankomsten til Haugesund.

Under bevertningen fik vi en sang, forfattet for anledningen af sogneprest Andr. Andersen. Den lød saa:

Mel: Me heisar vaart flag —

Me helsar Dykk gjævaste langferdsfolk
 av syskendelaget dervest;
 i ungdom so fager med tonar til tolk
 De kom til vaar bygd med fest.
 Men — sjaa deg ikring paa pletten du stend —
 i sumarens vänleik vaar heimlege grend —
 :|: med "Melderskin," "Nuten" — so høgt og so fritt —
 og tænk — dette land er og ditt!

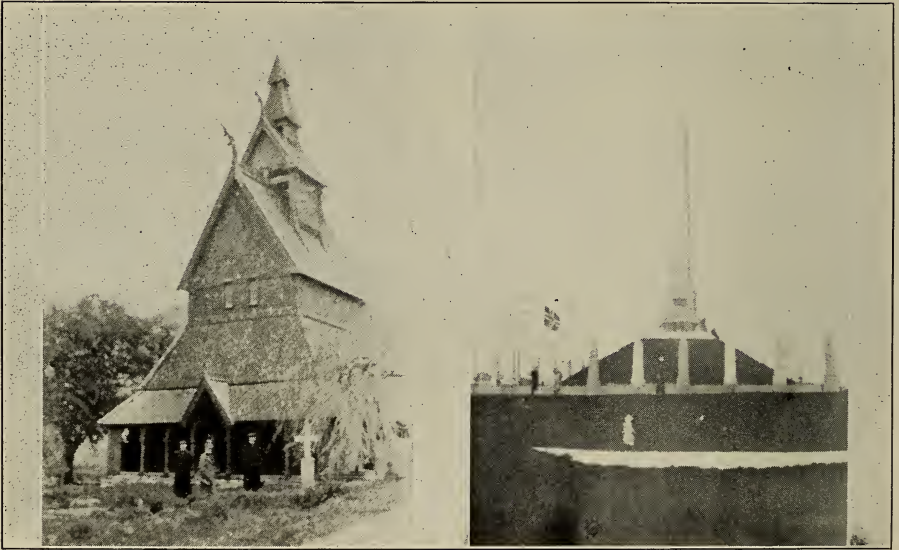
Du høyrde saa titt, det vart sagt i ord
 so varme som ord kan bli,
 at fagraste landet det laag dernord —
 i minnernes trylleri.

Vist dalen er trong, og livskaari smaa,
 men enno so hev det 'kje stende paa —
 |: vert viljen lagt til, so skyt *her* og upp
 den v naste velstandsknupp.

Tak helsing daa med — heim til mor og far
 derburte i framand land!

Me tykte, at sonen var gasta kar
 han søkte si heimlege strand.

Og gamle mor Noreg, furet og arm,
 ho lyfter i havbryn sin veirbidte barm
 |: og ynskjer: Gud signe deg, son min, vert *stor*
 men gl ym ikkje "gamle mor."

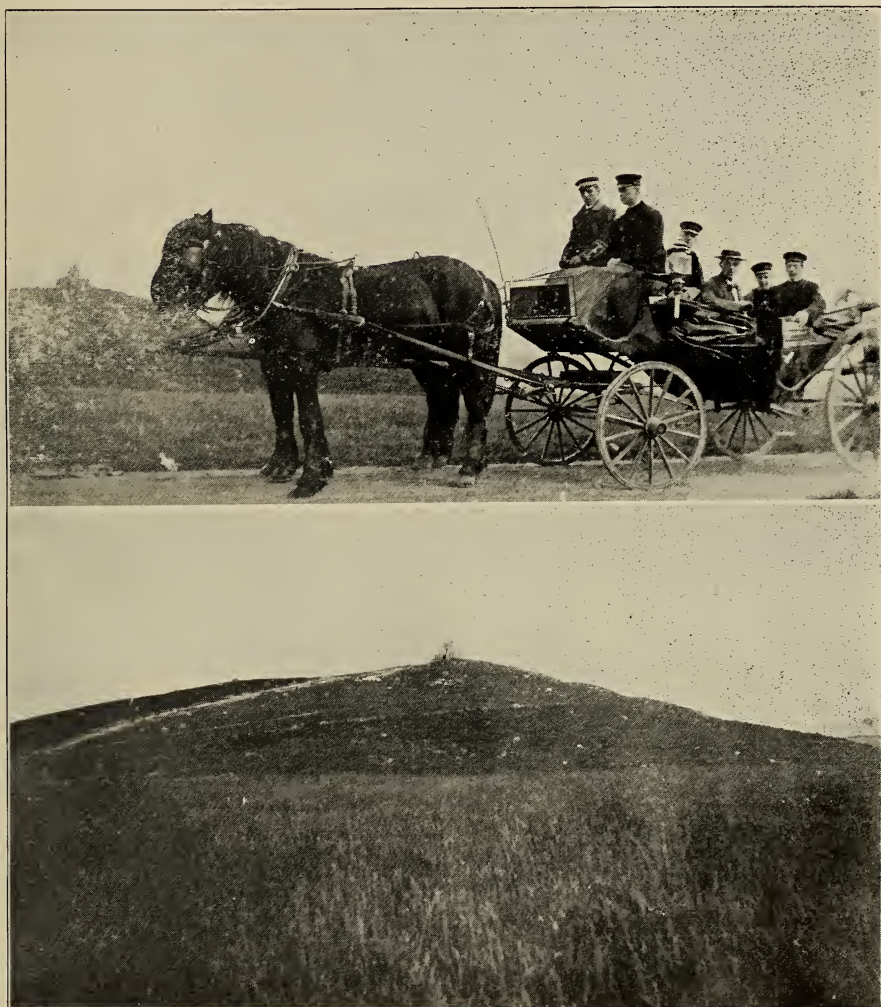
1. Hopperstad stavkirke, Vik i Sogn.

2. Haraldst tten ved Haugesund.

Prof. Tingelstad takkede for alt, vi havde nydt, og gutterne gav sin tilslutning ved sit "skole rop," som "Hordafylket" siger "hørtes lidt kinesisk-japansk-malayisk-indiansk ud, men det var morsomt." Saa holdtes koncert i Kvinherreds gamle kirke, som siges at være ifra det 12te aarh. og som har et interessant gravkammer med en række balsamerede lig henlagt i sarkofager.

Straks efter koncerten tog vi afsked med Hardanger og begav os udover til Haugesund.

Der var en ustyrtelig masse mennesker paa bryggen i Haugesund, da vi ved kl. 6-tiden lagde bi. De stod pakket som sild paa alle kanter, ja næsten lige op til kirken. Byens sangerforbund og musikkorps var mødt frem og gav tilbedste af sine repertoarer. Skibsreder Lars Meling udtalte

En kjøretur ud til Ullenhaugen.

byens glæde over at modtage saadanne sjeldne gjester. Koncerten holdtes i byens mægtige kirke, som er en af de største og mest moderne som Banden har spillet i. Hver eneste billet var udsolgt, allerede før koncerten begyndte.

Efter koncerten var der en bogstavelig folkevandring ud til Haraldshaugen, som ligger lidt i nord for selve byen. For os var det vel værd den

noget trættende spadsertur. Byens musikkorps ledede den egentlige procession og klarede sine sager godt; men paa grund af den store folkestimmeligik det pinlig smaat for "young America" baade frem og tilbage. Der skulde have været lidt amerikansk fart i toget.

Da menneskemassen, som ansloges til 6 à 7 tusind mennesker, havde samlet sig omkring støtten, sang sangerforbundet "Haugesundssangen," hvorpaa dr. Rønnevig talte anslaaende om det "historiske utsyn" fra Haralds haug. Prof. Tingelstad bragte en hilsen fra udflytterfolket. Saa veksledes der sange mellem de to kor, og tilslut sang hele forsamlingen "Ja, vi elsker." Det var en meget stemningsfuld feststund.

Vi maa faa lov at hidsætte den velkomsthilsen, som stod at læse i "Haugesunds Dagblad" for 9de juni 1914. Den er et vakkert vidnesbyrd om den hjertelighed, som mødte os paa saa mange steder og paa saa mange maader.

VELKOMMEN

"Fra en av vore abonnenter paa Karmøen — en ældre kvinde — motok vi idag et brev, som i rørende ord retter en anmodning til os — en anmodning som det er os en glæde at følge. Hun skriver og fortæller at hun har 7 barn — 4 gutter og 3 jenter i Amerika. De reiste alle dit for mange aar siden og de har alle stiftet familie, saa du forstaar det er stor slegt, jeg har i Amerika, sier hun i brevet. Hun har gjentagne gange faat brev om, at hun maatte komme til Amerika — hvert av hendes barn vil gjerne ha hende hos sig og stelle det gjildt og godt for hende de aar hun har igjen. Men hun kan ikke reise fra Norge — jeg kan simpelthen ikke reise fra Karmøen, staar der i brevet. Men jeg er allikevel ikke mindre glad i Amerika — kanskje mer, heter det videre, og derfor er det jeg vil be dig, Redaktør, at ønske de norsk-amerikanske sangere, som kommer til Hauge-sund tirsdag kveld, et hjertelig velkommen. Først og fremst fra os tusener av mødre og fædre rundt omkring her paa vestlandet, som har vore kjære derborte — fra os som har vore derborte i første led og et likesaa hjertelig velkommen fra dem som har sine derborte i andet og tredje led. Vi tænker alle paa dere i det store landet og knapt gaar der dag tilende, som vi ikke ønsker dere alle godt! Vi følger dere i tankerne baade naar dere er i arbeide og til fest. Vi vil dere det bedste i det fædreland dere av fri vilje valgte dere.

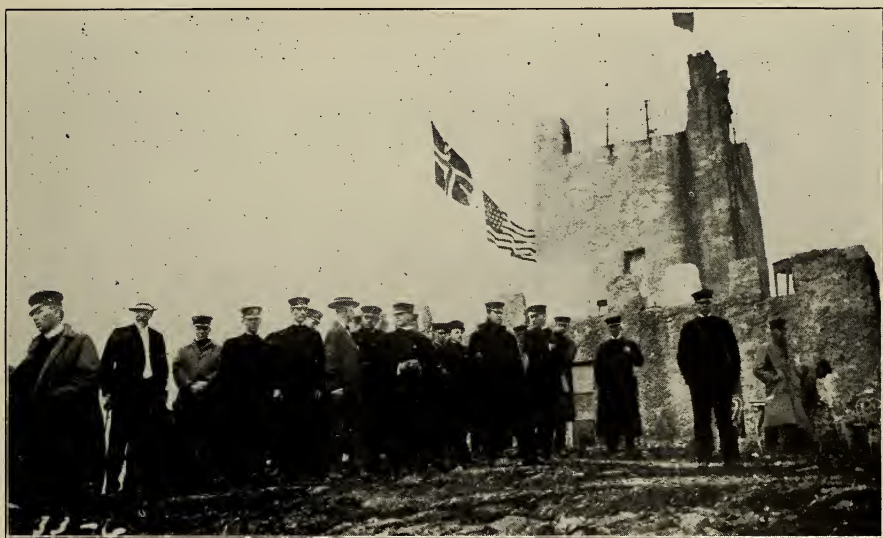
Og naar vi faar besøk av dere — eller deres barn og barnebarn, saa fyldes vore hjerter med taknemmelighet, ti vi faar se de bedste bevis paa at det har gaat dere vel og at dere har skicket dere som vi bad om og søkte at opdra dere til.

Gud velsigne dere alle og det kjærligste og hjerteligste velkommen til Haugesund den 9. juni."

Gutterne satte stor pris paa at faa tilbringe en hel dag i Stavanger, landets fjerde by. Byens folk havde ogsaa gjort sig umage for, at besøget skulde blive baade interessant og hyggeligt. Da "Aafjord" lagde til kaien, spillede Banden "Ja, vi elsker," hvortil kommunekorpset svarede med at spille "Star-Spangled Banner." Derpaa steg ordfører L. T. K. Geertsen ombord og ønskede gjesterne velkommen, idet han udtalte haab om, at de vilde "befinde sig vel her og tage med sig et lyst minde ogsaa herfra."

Efter at have beseet byen, samledes man til koncert i domkirken ved kl. 1-tiden. Vi lader "E." i "Stavanger Aftenblad" udtale sig om koncerten.

"Det var," siger "E.," "meget interessant at høre dette musikkorps, som for det meste bestaar af ganske unge studenter. Korpset blev ypperlig

Paa Ullenhaugen ved Stavanger.

dirigeret af hr. Carlo Sperati. Instrumenterne var klangfulde og stemningen ren, og de forskellige nummere blev fremført med en sjelden præcision og vakkert musikalsk foredrag. Musikken klang prægtig i det store hvælvede rum, og det er aldeles enestaaende at høre saa god hornmusik."

Sogneprest Gjerløw takkede hjertelig for den glæde og nydelse, de amerikanske studenter havde skaffet folket i Stavanger ved sin vakre musik og sang.

Om eftermiddagen fik vi, som Orkesterforeningens gjeester, en kjøretur ud til Ullenhaugen, som ligger lige ved Hafersfjord, hvor Harald Haarfagre vandt det sidste store slag i sin kamp for at samle Norge til et rige. Da vi alle stod samlet ved monumentet og nød udsigten, holdt Orkesterforeningens formand, kjøbmand Lauritz W. Hansen, en kort tale til de besøgende. Der-

paa overtog hr. Jonas Oftedahl pladsen som historisk "guide." Han skilte sig ogsaa bra ved sit hverv. Vi samlede os et helt lidet fond af historiske oplysninger, som er knyttede paa det aller nærmeste til dette sted.

Saa blev vi ført videre ned til en af Bjellands hermetikfabrikker. Vi fulgte brislingen ifra den stund den kom ind fra fiskerbaaden, og til den stod fuldt færdig til at sendes over til Amerika. Det var interessant at se, hvorledes det her virkelig gik med amerikansk fart. Disse sardiner smagte ogsaa fortræffelig.

Friluftskoncerten, som om aftenen holdtes ude paa Bergsted, havde samlet flere tusind tilhørere. Efter koncerten udbragte pastor Ebbe Moe, en forhenværende Luther College elev, en tak til Banden, som hele forsamlingen gav sin tilslutning til ved livlig applaus. Derefter traadte pastor M. A. Christensen fra Stanwood, Wash., som et par dage før havde stødt

“Aafjord” i Egersund.

til os, frem og tolkede koncertgivernes tak for den hjertelige modtagelse, de havde mødt i Stavanger.

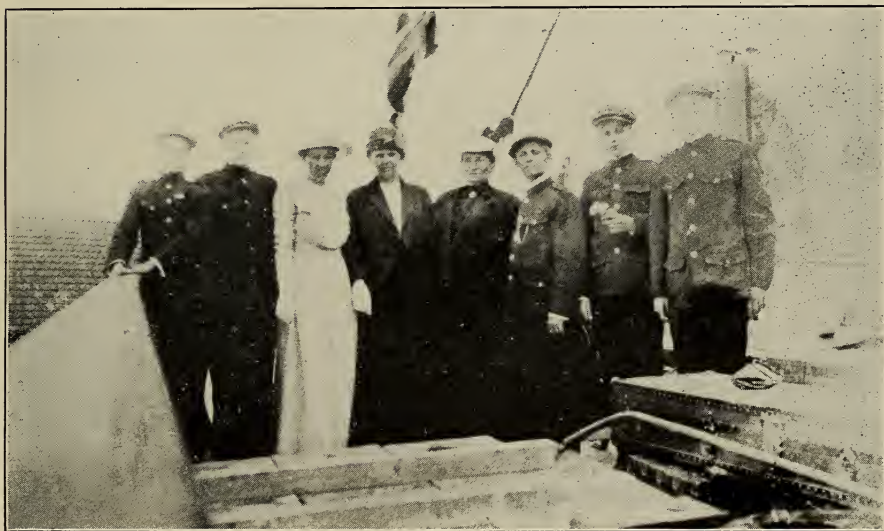
Straks ved ankomsten til Egersund blev vi af modtagelseskomiteen ført omkring for at bese byen. Dette gjaldt især byens fayancefabrik, — den eneste i landet. Disponent Middelthon førte os selv omkring, ledsaget af købmand Albrethsen og overretssagfører Friele. Her fik ogsaa hver mand sig overrakt som minde fra fabrikken og byen en meget morsom alkemugge med indbrændt indskription “Erindring fra Egersund, 11 Juni, 1914.” Da følget havde beseet fabrikken, blev den lukket for resten af dagen, saa arbejderne kunde faa anledning til at høre koncerten.

Den høitidelige modtagelse fandt sted paa bryggen kl. 12. Først lød “Sangerhilsen” fra byens mandskor, dernæst velkomsttale af købmand Albrethsen, modtagelseskomiteens formand. Prof. Tingelstad takkede fra

skibets dæk. Derefter marscherede man med guttemusikkorpset i spidsen gjennom byens smykkede og folksomme gader til kirken. Gutterne var gjenstand for stor oppmerksomhet. Fra balconen hos overretssagfører Friele overøstes de med en blomsterregn; udenfor middelskolen stod alle pigerne opstillet og gav gutterne hurraer. Kirken var aldeles full af tilhørere.

Efter koncerten spilte Banden nogle stykker for en stor forsamling udenfor kirken paa jernbaneplassen.

Før afreisen serveredes forfriskninger paa "Ellingsens Hotel." Her takkede professor Tingelstad for den storartede modtagelse Banden havde

Prof. Sperati træffer - "søster Elisabeth" i Egersund.

faaet, for de smaa musikanter og sangforeningens fremmøde, for den vakre udsmykning af byen og for stjernebannerets heisning inde ved kirken. Kjøbmand Albrethsen takkede for besøget og ønskede selskabet en fortsat heldig reise.

Da vi kom ombord, fandt vi, at damerne havde sendt vaser med blomster ombord til bestyrelsen. Ligesaa havde hr. Middelthon sendt en særegen erindring fra fabrikken til færdens ledere og damer.

Da Flekkefjords sangkor havde glædet os ved sin "Sangerhilsen," greb byens ordfører, hr. Brække, ordet og udtalte, at omend Flekkefjord ikke kunde byde paa de store byers seværdigheder, saa maatte han dog faa tilladelse til at sige, at man her syntes, at Flekkefjord havde den fagreste natur i hele Norge.

Om koncerten siger "Flekkefjords Tidende":

“Der var mange som var bange for, at et saa stort kor af blæseinstrumenter vilde virke voldsomt sterkt. Dette var dog ikke tilfældet. De ypperlige instrumenter klang rent og fint og var udmerket samstemte. Helhedsindtrykket blev derfor af en betagende virkning.

Modtagelse i Egersund og Flekkefjord.

I Sperati har ogsaa koret en dirigent af Guds naade. Den taktstok svingedes med myndighed, samtidig som den elektriserede musikerne.”

Tilslut frembar provst Fladmark en hjertelig tak for den glæde og nydelse, Banden havde givet tilhørerne ved sin musik og sang. Alle i

kirken reiste sig og gav sin tilslutning til provstens ord. "Mange herfra har slegt derover," fortsatte provsten. "Vi ved og føler, at I derborte har spredt ære over det land, som vi elsker. Det er vor bøn, at det udvandrede Norge maa blive rigt velsignet. Gud velsigne den norske ungdom derover!"

Idet professor Tingelstad takkede for den store tilslutning til koncerten, sagde han: "Vi ønsker, at I skal opfatte besøget som et bevis paa, at vi har bevaret kjærlighed til fædrelandet, til Norge, at selv anden og tredje generation af udvandrerne, som vi repræsenterer, har kjærlighed til vikingernes hjemland. Ikke bare kjærlighed, men ogsaa forstaaelse, nationalitet og kristelig aand maa binde os sammen, idet vi skjønner, at ved at være fædrene

Valse kirke.

tro, kan vi være de bedste borgere (hvad vi ogsaa har ord for derover). Vi gjengjælder alle gode ønsker som her er udtalt."

Senere om aftenen var der fest i banksalen. Cand. jur. D. Arnesen bød de fremmede velkommen. Saa var der sang af byens mandskor og pianospil af hr. Waldemar Reiersen og fru Stilling. De spillede en andante af Sinding for to pianoer. Hans Seland, vel kjendt i Amerika, opvartede med nogle af sine skrøner. Det var en meget hyggelig aften. Festlighederne afsluttedes henved midnatstid.

Fredag den 12te juni var en strid dag for Banden. Der var nemlig tre koncerter paa programmet. Og det er jo i sig selv et helt dagsverk. Der skulde være kirkekoncerter i Valse, Farsund og Mandal. "Aafjord"

kom ind saa langt som til Farsund. Derifra maatte vi gaa med "Farø," en mindre baad, op til Helvig. Her stod 30 kjøretøier parat til at befordre os ud til Vanse kirke. Skjønt det var midt paa dagen, var der dog mange folk. Provst Revsum takkede i varme ordelag for den uforglemmelige koncert, som folk havde vist, at de satte pris paa. Prof. Tingelstad besvarede provstens tale.

Kl. 3 blev vi modtaget paa kaien i Farsund. Med guttemusikken kom

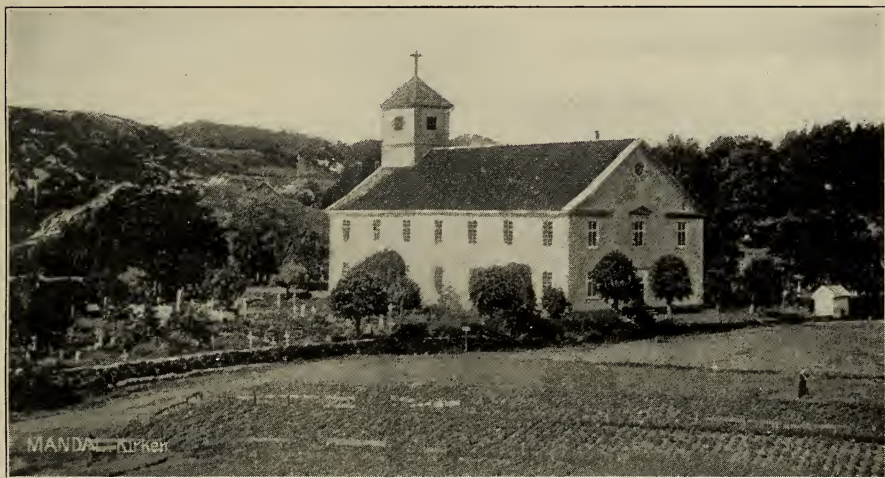

Modtagelsen i Farsund.
(3 x 3 hurra!)

byens skolebørn og bystyret ned til skibet. Viceordfører, sagfører Abrahamsen, "tolkede i velvalgte og anslaaende ordelag de følelser, som besjælede byens borgere ved dette møde." Efterat prof. Tingelstad havde takket for den vakre maade hvorpaa vi var blevet modtaget, togede man med guttekorpsen i spidsen til kirken. Oppe i hovedgaden stod der opstillet unge piger i nationaldragter, og overfor æresporten dannede smaa-piger med blomster og norske flag spalier. Det lod til at være fuldstændig festdag for by og bygd.

Dagens tredje koncert holdtes i Mandal. Den korte velkomsthilsen udbragtes paa bryggen af ordfører Chr. A. Christensen. Saa svulmede folketoget opover mod kirken. "Lister og Mandal Amtstidende" karakteriserer koncerten som en stemningsfuld fest; siger ogsaa videre: "Solisten var den unge Ingolf Grindeland. Han har en ikke stor, men meget fin og vakker tenor, og han synger overmaade kultiveret. Særlig nydelig var det at høre 'My Old Kentucky Home'."

Efter koncerten kom festen i Skriverhaven. Snart sad man bænket omkring de lange festdækkede borde. Under det høje løvtag lyste elektriske lamper. Det var et fortryllende sted. Efterat viceordfører Fjeldgaard havde udbragt en velkomsthilsen, holdt hr. Christensen festtalen for

Mandal kirke.

de amerikanske brødre. Professor Tingelstad svarede paa denne tale. "Talen var," siger "Amtstidende," "jevnt, roligt, mandigt i sit udtryk for den norsk-amerikanske selvfølelse som i sit udtryk for kjærlighed til stamlandet." Saa veksledes der med sang fra byens mandskor og den kristelige ungdomsforenings kor. Det sidste lededes af fru Clara Holmesland, som ogsaa sang et par soloer med meget godt foredrag. "Siden," siger "Amtstidende," "blandet gjester og verter sig i spredte klynger. Ungdommen søgte let og snart sammen, og det lod til, at de kjække, velopdragne, disciplinerte gutter fra Luther College fandt afskeden fra vor kvindelige ungdom forholdsvis bitter."

Der skal mod til at vove en koncert midt paa dagen en travl sommerlørdag. Og det maa være noget ganske særegent, dersom det skal trække

“fuldt hus.” Dette gjorde dog Bandens koncert i Grimstad lørdag den 13de juni.

Vi fik ogsaa en hjertelig modtagelse paa bryggen af byens magistrat, politimester og formandskab, med ordføreren, konsul B. Einersen, som talsmand. Pastor Moldstad takkede for velkomsttalen.

Efter modtagelsen strøg gutterne afsted, indtil det var tid at samles til koncerten. Nogle gik til det fristende badested, andre drog for at se Terje Vikens grav.

Før afreisen nød vi en velmagende middag i Møllers hotel. Sogneprest Holst holdt en kort, men vakker tale. Idet professor Tingelstad svarede, nævnte han to anseede familier i Amerika, som har sin herkomst

Grimstad.

fra disse trakter, nemlig Torrison familien i Manitowoc, Wis., og hr. Kiland, Madison, Wis. Deres navne har ogsaa været knyttet til Luther College.

Ordfører Einersen takkede professor Sperati for alt det vakre, han og hans kor havde givet dem. Prof. Sperati udtalte sin paaskjønnelse af de gode ord og bragte takken videre til sine energiske og villige musikere.

Siden hjemkomsten har professor Sperati modtaget to eksemplarer af “Turisthaandbog” fra turistforeningen til minde om besøget.

Det var ikke mange steder, at saa mange høitidlige personer var tilstede for at høitideliggjøre vor ankomst som i Kristiansand. Der var fremmødt ordfører Andersen, kaptein Jørgensen, biskop Støylen, kjøbmand Sikveland, børskommisær Ericksen, amerikansk konsul Rosenkilde, samt

deres hustruer. Det var jo ogsaa passende paa en maade; thi fra denne by stammer ialfald to familier, hvis navne har været nær knyttede til Luther College ifra dets grundlæggelse, nemlig Larsen og Preus. Prof. dr. Laur. Larsen og afdøde formand H. A. Preus kom begge fra Kristiansand.

Efterat vor Band havde spillet "Ja, vi elsker," og brigademusikken havde svaret med "Star-Spangled Banner," betraadte kaptein Jørgensen den flagsmykkede talerstol og holdt følgende velkomsttale:

"Studenter!

Udfartslængselen har altid været sterk hos nordmændene, men aldrig sterkere end naar det gjælder verdensdelen paa den anden side af havet.

Modtagelsen i Kristiansand.

Hundredetusinder af landsmænd har i tidens løb søgt sig et virke i den store republiks stater; men kjærligheden til Norge har de ikke mistet, — det er eders færd, studenter, et vidnesbyrd om.

Iaar, da vi her hjemme feirer hundredaarsjubileum for vort lands frihed og uafhængighed, har vi den glæde at se skarer af udvandrede landsmænd og deres efterkommere stevne hjem over havet for at tage del i vore mindefester. Det viser, at norsk sprog og kultur og norsk musik er baand, som er saa sterke, at mange aartier og tusinder af mil ikke kan slide dem over.

Paa eders færd langs vor kyst har I sikkert følt, at om der end kan være meget som maa synes eder, der tilhører et stort og rigt samfund, smaat og

trangt, saa banker dog alle hjerter eder imøde, og eders musik knytter varige baand, hvorsomhelst I gaar iland.

Paa Kristiansands kommunes vegne ønsker jeg eder, repræsentanter for det udflyttede Norge, velkommen hid til stiftsstaden paa Sørlandet.”

Professor Tingelstad udtalte vort selskabs paaskjønnelse af den hjertelige modtagelse.

Vi skal her ogsaa faa føie til noget af hvad “T. K.” i “Fædrelandsvennen” siger om koncerten.

“Sang og musik maa staa høit i Amerika. For hvert kor eller amatørorkester som kommer hid, bliver man mer overbevist om dette. Stemmerne er kultiverede, og musikerne behandler sine instrumenter med fuldendt smag og megen dygtighed. Alt vidner om musikalsk forstaaelse og god detaljinstruktion. Jeg haaber at vore egne ‘professionals’ var tilstede i kirken og lærte. Men det er vel et forfængeligt haab! — Pianissimoet syntes at være orkestrets styrke. Dette kom bedst frem i salmen ‘Velt alle dine veie.’ Det er meget sjelden at høre et saa udmerket pianissimo hos os. Naar man tager i betragtning, at samtlige orkestrets medlemmer er amatører, saa staar vor norske musikalske forstand ganske stille: Hvorledes kan dette være mulig? Jo ved samhold, god diciplin og energisk arbeide er det mulig. Men her har vi meget at lære af vore amerikanske landsmænd. — Hr. Grindelands høie tenor er noget af det mest uforfalskede og egte, jeg nogensinde har hørt.”

Efter koncerten førtes vi hen til Ynglingeforeningens lokale til en festlig sammenkomst. Paa indbydelse af foreningens formand, E. Eriksen, forsynede man sig fra de smukt dækkede borde. Imedens underholdt foreningens orkester os med vakker musik.

Biskop Støylen var tilstede og holdt talen for gæsterne. Biskopen udtalte det norske folks glæde over saadanne besøg fra vesten, men dvælede hovedsagelig ved det store arbeide, det norske udflytterfolk havde udført paa det kirkelige omraade; omtalte hvor vel anseede de er i sit nye fædreland, men beklagede ogsaa, at en stor del af dem, som nu udvandrer til Amerika, ikke holdt helt maal med de tidligere kuld og deres ætlinger. Taleren lagde for dagen et nøie kjendskab til amerikanske forhold og en dyb sympati for sine landsmænd derover.

Før man brød op var der ogsaa taler af professor Tingelstad og pastor Grimm.

Paa bryggen i Arendal.

KAPITEL XI

FRA KRISTIANSAND TIL KRISTIANIA

ET kan vel virke lidt ensformig paa læseren at følge med saaledes fra sted til sted med det staaende program: modtagelse, koncert, fest og festtaler, afsked. For os blev det dog ikke ensformigt. Dertil var der altfor meget egte norsk hjertelighed og gæstfrihed. Der var ogsaa altid noget nyt.

TIL DE NORSK-AMERIKANSKE MUSIKERE!

Hil dig, du barn af landet her nord;
— dit tonende komme!
Den sangbund, du har saa varm og saa stor,
den fik du i blodet, i sjælen, af mor,
mor Norge, — tomme for tomme,

Tak, at du kom med festklang og sang
til os i sommer! —
Hjerterne alle varmt mod dig slaar,
og solskinsflom af den norske vaar
imod dig kommer.

Tak, du hvide og skinnende fugl,
som vilde os bringe
bud fra det land saa tonerigt frem
saa eventyrskjønt til de norske hjem
paa din lyslette vinge.

Vi sender vor tanke til verden den ny —
dit hjem derover,
hvor flyttfugllængslerne dirrende gaar
mod gamlelandet, — den norske vaar,
de drømmende, tyste skoger.

Hil være dit komme til landet her nord,
din flugt over havet!
Din dvælen paa forfædres hjemlige jord,
hvor huldrer og nisser og troldskab end bor — — —
Hil tonernes tryllestave!

“Th. B.”

Arendal.

Denne velkomsthilsen stod at læse i "Agderposten," Arendal, lørdag før vor ankomst. I samklang hermed var ogsaa den velkomsthilsen, som byfoged Harboe i spidsen for modtagelseskomiteen mødte os med paa bryggen, da vi ved 1/210-tiden søndag morgen lagde til. Efterat man havde stiftet lidt nærmere bekendtskab og hørt dagens program, fordelte selskabet sig og overvar gudstjenesten i byens to kirker.

Der holdtes to koncerter i byens store kirke. Ved middagskoncerten var der 1200 tilstede, saa mange som kirken lovlig kan holde. Ved den anden koncert kl. 6 var der 1400. Da det viste sig, at der vilde blive stor tilstrømning, havde man indhentet speciel tilladelse hos politiet til at gjøre plads for 200 mer end almindelig. Ingen syntes dog derved at lide nød eller nyde koncerten mindre.

Om aftenen var der en vakker tilstelning i byens stilfulde festivitetslokaler, der i samme grad som kirken var fyldt til trængsel. Viceordfører, bankchef Hammer, holdt en vakker tale for gjesterne, hvortil professor Tingelstad svarede. Senere talte ogsaa sogneprest Bøe om amerikansk skolevæsen, og pastor Moldstad konkluderede med en tale for Arendal og en skaal for Arendals kvinder.

Mens forsamlingen nød de delikate forfriskninger, underholdtes de med musik af Arendals strygeorkester og sang af fru arkitekt Møller, som alle høstede det hjerteligste bifald.

Under stormende hurraraab fra en stor folkeskare og musik ombord drog vi videre ved 12-tiden.

Med et rungende hurra hilsede Risørs befolkning, ledet af ordfører O. P. Ohlsen, os velkommen mandag morgen. De mange skolebørn i 17de mai dragt gav hilsenen et særdeles festligt præg. Byens magistrat, formandskab og bystyre var ogsaa fremmødt mandsterke. Verter og gjester begav sig straks til kirken, hvor koncerten skulde holdes kl. 12.

Imidlertid fandt gutterne, at der var rummelig tid til lidt adspredelse. En del drog afsted til byens nye bad, mens andre tog sig et egte saltvandsbad. Atter andre gjorde sig tilvens med nogle smaa gutter og fik en seiltur i den friske bris. De var bare smaa gutter, skjønt man maatte tro de var fuldvoksne mænd, naar man lagde merke til den færdighed, hvormed de haandterede sine smaa farkoster.

Efter koncerten samledes man til en hyggelig lunch i raadhuset. Paa indbydelse af ordfører Ohlsen fandt man snart plads ved smaa borde sammen med byens damer og herrer. Byfoged Borge talte for gjesterne. Taleren dvælede ved de slegtskabs baand, som eksisterer mellem nordmændene paa begge sider af havet. Ogsaa musikken er et bindeled. "Jeg havde den glæde," fortsatte taleren, — "ja oplevelse at være tilstede i Kristiania den 17de mai iaar og høre og se Luther College Band først om formiddagen i barnetoget og senere i borgertoget om eftermiddagen. Der steg et brus, en storm af begeistring fra folkemasserne, hvor de norsk-ame-

rikanske studenter drog frem med sit 'Stars and Stripes' og norske flag i spidsen.

Da, ligesom idag, følte vi alle en intens glæde og stolthed over, at de er vore — vore egne landsmænd — disse staute, energiske unge mænd, som lyste af livsmod og livskraft og tonet den ud af sine lungers fulde kraft."

Prof. Tingelstad takkede paa gjesternes vegne. "Det er en storartet modtagelse, vi har faaet i Norge, lige ifra ankomsten med "Kristianiafjord"

Risør kirke.

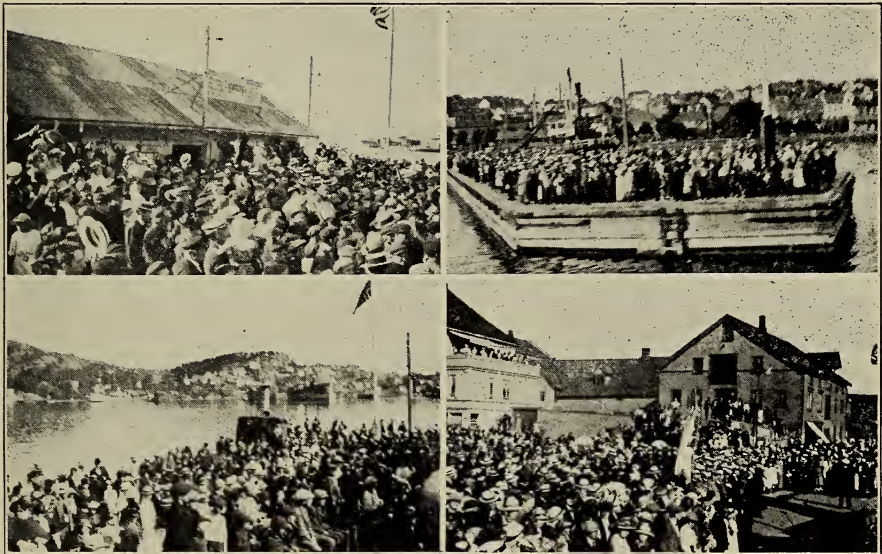
i Bergensleden og til nu i Risør. Saadant havde vi ikke drømt om." Taleren nævnte ogsaa, at skjønt de, paa to undtagelser nær, var født i Amerika, saa havde dog alle disse unge mænd følt en trang til at se det land, hvor deres forfædre havde levet. De var først og fremst amerikanere, men det hindrede ikke, at de droges imod det gamle land. Der var meget at lære for amerikanerne ogsaa i Norge, og det havde været en glæde at se, hvor langt man var fremme paa mange omraader her i Norge.

Der holdtes ogsaa kortere taler af skolebestyrer Kringlen og overrets-sagfører Stenersen samt af professor Sperati og pastor Moldstad.

Efter en livlig afsked paa bryggen fortsattes reisen til Kragerø.

Kragerøs modtagelseskomite mødte os længere ude i havnen, hvor de kom ombord og hilsede paa bestyrelsen. Da vi lagde til bryggen, udbragte ordføreren, sagfører Johnsen, et 3 x 3 hurra for gæsterne. Ogsaa her havde avisen, "Kragerø Blad," lørdag i forveien indeholdt et vakkert digt "Vel-mødt! Til norsk-amerikanerne."

Efter koncerten, som ogsaa her i lighed med Risør holdtes i en fuld-pakket kirke, samledes man til banket i byens festlokale. Blandt de mange flag som prydede salen, var det største Stjernebanner vi saa i hele Norges

1. Kragerø.

2. Larvik.

3. Sandefjord.

4. Tønsberg.

land. Da vi med professor Sperati i spidsen traadte ind i salen, gik teppet op for scenen, og "O Tonevæld" brusede os imøde fra byens mandskor.

Under festen holdt hr. Einar Juul en tale for gæsterne. Han har selv i flere aar boet i Amerika og talte om amerikanske forhold med en forstaaelse, som man ikke finder hos andre end dem, som selv har seet og studeret forholdene. Han pegte paa det store og haarde rydningsarbejde, som norske pionerer i Amerika havde udført. De var ikke draget bort fra sit fædreland, fordi de var misfornøjet, men paa grund af fattigdom. Som to af de mænd, der havde staaet i spidsen og været foregangsmænd i den norske udvikling derover, nævnte taleren den norske synodes to afdøde formænd, H. A. Preus og dr. V. Koren. Taleren fremhævede ogsaa, at det var de

norske kirkesamfund derover, som mere end noget andet havde bevirket norskhedens bevarelse og fremgang i Amerika.

Professor Tingelstad svarede paa Bandens vegne. Han berørte den storartede modtagelse, Banden havde faaet i Norge, — det var som at komme hjem til jul. Han paapegte ogsaa det gjensidige gavn af et saadant besøg; man lærte hinanden bedre at kjende, og for at være den bedste amerikanske borger maatte norsk-amerikaneren kjende sit fædrene folk. Ved et saadant besøg som dette fik man et dybere indblik i den norske folkekarakter og blev bedre sat istand til at gjøre sin indsats i det amerikanske folks karakter, der holdt paa at dannes hinsides det store hav.

Der holdtes ogsaa en kort tale — delvis paa engelsk — af kirkesanger Eide. Han sluttede med at udbringe et leve for præsident Wilson. Provst Hirsch, der er formand i kirketilsynet, talte for færdens impressario, pastor Moldstad, hvem han takkede for, at Kragerø ikke var blevet forbigaaet. Hr. Juul udbragte en skaal for professor Sperati. Baade professor Sperati og pastor Moldstad takkede for den udviste opmærksomhed.

Besøget i Skien var noget ekstraordinært i flere henseender. For det første maatte vi op kl. 5 om morgenen; for det andet saa havde vi en deilig udflugt; og for det tredje var der bare én koncert. Kl. 6:30 afgik "Victoria" fra Telemarksbryggen. Telemarksselskabet havde stillet skibet til fri afbenyttelse for Banden. Disponent Holm fulgte med. Sogneprest Hauge var udflugtens egentlige leder. Ynglingeforeningens kor var ogsaa med. Det hilsede os velkommen, da vi gik ombord i "Victoria." Dr. H. G. Stub og frue, som i de dage besøgte pastor Hauge, var ogsaa i selskabet.

Det var en særdeles vakker tur. Naturen var paa det aller skjønneste. Det gik igjennem sluserne ved Løveid, saa opover Norsjø og igjennem sluserne ved Ulefos og Eidsfos. Vrangfos var turens egentlige maal. Det siger sig selv, at alle gjerne blev staaende og betragte denne tumlende vilde fos. Dog, sognepresten indbød til frokost. Smørrebrød, frugtvin og andet godt smagte ganske fortræffelig under de høie furutrærs skygge. Tilbageturen foregik med skibet "Inland," og kl. 2 var vi igjen i Skien.

Kl. 4 eftermiddag gav Skiens formandskab festmiddag for Banden. Ordfører Solheim, som ønskede velkommen, takkede for besøget og udtrykte byens glæde derover. Sogneprest Hauge holdt den egentlige festtale. Blandt alle dem, som iaar gjestede os af landsmænd fra den anden side af havet, var det en særlig glæde at modtage denne skare unge mænd, som kom fra det anseede Luther College og bragte med sig prægtig sang og musik. Vi her i landet og her i byen vilde være glade, hvis vi kunde yde noget igjen, hvis gjesterne følte noget ved at se Norges natur, hvis de følte sig beslegtet med folket, hvis de syntes de var ligesom hjemme her ogsaa og følte sig ét med vort folk.

Professor Preus takkede for den venlige modtagelse og de venlige ord. "Overalt i Norge modtages vi med aabne arme. Vi har faaet følelsen af,

Udflugt til Vrangfos.

at vi er kommet blandt vore egne folk, og den følelse har vi haft under turen idag. Vi reiste til Norge iaar af mange gode grunde, først og fremst for at give de unge anledning til at se Norge og kjende det bedre. Der er mange i Amerika, som siger, at norsk er et upopulært fag i skolerne, det staaer iveien for engelsken og betaler sig ikke. Vi vilde derfor gjerne vække for-

staaelsen og kjærligheden overfor Norge og norsk kultur.” (Efter “Varden.”)

Koncerten havde trukket fuldt hus, skjønt der var regnveir, — ca. 15 — 1600 mennesker. Bladet “Fremskridt” siger om koncerten: “At et saadant orkester vil kunne klinge fyldig og helstøbt, vil ikke kunne forundre nogen. Men den ualmindelige velklang og den uendelig fine nuancering gav vidnesbyrd om en sjelden høi grad af musikalsk forstaaelse hos dirigent og orkester, i forbindelse med et intenst forudgaaende arbeide. I Händels “Largo” og “In the great Beyond” spillede der saaledes et pianissimo, som uvilkaarlig ledet tanken hen paa det fineste strygeorkester.” . . .

Vrangfos.

Det var en lang og slapset spadsertur efter koncerten ud til Follestad hvor “Aafjord” havde maattet lægge til. Ikkedestomindre fulgte en hel del af byens folk med derud. Som belønning fik de da ogsaa en del lystige amerikanske marscher, som de i Norge sætter saa stor pris paa.

Sandefjord havde vi hørt omtale som hvalfangernes by. Og folk ifra byen betragter stedet som et centrum for hvalfangsten. Flere kompanier har hjemme her. Deres flaader er virksomme paa nærsagt alle verdens farvande. Det er ogsaa herfra, at de flydende kogerier har sin oprindelse.

I lyset af dette var det ganske naturligt, at vi troede de rygter, vi havde hørt, at Sandefjord er Norges rigmandsby. Dette negtedes dog af folk til

hvem vi nævnte det. Derimod tør vi trygt sige, at byen gav indtryk af at være hjemstavn for noksaa almindelig velstand, paa samme tid som dens flotte hjem vidnede om, at ogsaa rige folk boede her.

Da vi mellem kl. 9 og 10 formiddag var færdige til at træde iland, hilsede byens sangforening os med et sangnummer, "Hjemover fra langreis," hvorpaa ordfører Hoffstad traadte frem og forsikrede færdigen, "at vi alle er glade, ja stolte over den ære, Dere har bevist vor by ved dette besøg. Et 3 x 3 hurra for vore norsk-amerikanske gæster." Efter afsyngelsen af fædrelandssangen bragte hr. Ekeland en velkomsthilsen fra Sandefjords sangforening.

Det sagdes at være noget ganske enestaaende der i byen at samle om-

Saltvandsbad.

kring 900 mennesker til en middagskoncert. Da sogneprest Smidt takkede for koncerten og besøget, pegte han paa den store forsamling som bevis paa, hvor stor pris man satte paa besøget.

Kl. 1:30 samledes vi med byens formandskab i badets festivitet, hvor middag indtoges. Der holdtes taler af ordfører Hoffstad og professor Preus. Efter festen gav gutterne tilbedste en del af sine sange inde i festsalen. En stor forsamling af badegjæster ifra forskellige lande var tilstede. Det lod til, at de satte pris paa en saadan ualmindelig underholdning. Efter at have vekslet afskedshilsener med den store forsamling paa bryggen, gik kursen til Larvik.

LARVIK

Det var graakoldt, da vi om morgenen besøgte Sandefjord; men skyerne spredte sig, og solen kom frem, saa vi fik en deilig aften i Larvik. Det var ogsaa meget heldigt; thi glanspunktet i besøget der var jo festen i byens bekjendte bøgeskog. Den havde ikke været netop saa behagelig i regnveir eller graaveir.

Før vi nærmere omtaler denne store fest, maa vi faa nævne, at vi paa bryggen straks ved ankomsten blev mødt af modtagelseskomiteen, som bestod af de herrer Høeg, Karl B. Løwe, Speilberg, Borch-Jenssen, Johs. Hagen og Joh. Dyring. Efterat komiteen havde hilset paa bestyrelsen, ønskede viceordfører konsul Høeg paa kommunens vegne gysterne velkommen, og professor Preus svarede paa korpsets vegne.

Kirken var overfyldt ved koncerten. Det gjorde os godt at høre sogneprest Mossins hjertevarme tale til slut. At man her glædede sig over besøget, er utvilsomt. Den store forsamling reiste sig ogsaa i tilslutning til, hvad sognepresten udtalte. Det kan have sin interesse for enkelte at høre, at professor F. M. Christiansons fader overvar denne koncert. Prof. Christianson er som bekjendt dirigent for banden ved St. Olaf College.

Saa var det festen i "Bøgeskogen." Ved 9:30-tiden var vist de fleste af Larviks voksne indvaanere rykket ind i skogen, der var festlig oplyst af kulørte lamper. Idet vi traadte frem foran musik-pavillonen, hilsendes vi med sang af den kristelige ungdomsforenings sangkor. Deres første nummer var en velkomsthilsen digtet for anledningen. Sogneprest Mossin havde skrevet ordene, hvortil organist Oscar Meier Hansen, som ogsaa dirigerede koret, havde komponeret musikken.

Sangen lyder:

Vel mødt idag
med stjernebanner og norske flag!
Vort haandslag stemmer med hjertets slag.
Se nu vort land:
bøken heroppe og bølge ved strand.
"Vel mødt idag" — de roper jer an.

Norge — vor mor.
I ser det grønnes og alting gror.
Sjøen derute saa fager og stor
— den er vor lyst —
med sjømand, fisker og lods ved kyst.
Vel mødt blandt os fra dens bølgede bryst.

Tak at I kom!
Vist skal I finde her hjerterum.
Det ord er mere end tale tom.
Lad knyttes baand:
rækkes skal alle vor broderhaand
med varme hjerter i ærlig aand!

Mens borgermusikken underholdt folkemassen, fortrak vi sammen med byens "spidser" til en rummelig platform, hvor der serveredes kager, frugt og forskjellige uskyldige drikkevarer.

Vi skal faa lov at hidføre de to taler, som holdtes ved denne fest. De er et godt og forholdsvis fuldstændigt udtryk for de tanker, som blev fremholdt ved fester rundt omkring i landet. Vi hidsætter referatet fra "Jarlsberg og Larviks Amtstidende."

Viceordføreren slog straks paa glasset og uttalte omtrent følgende: Ærede forsamling av landsmænd i Norge og Amerika! Vi læser i aviserne om hvormange der reiser til Amerika om uken. Dette fortsætter. Summen for hele aarets utvandring faar vi ogsaa; den varierer sterkt. Mellem 15 og 30,000 drager aarlig over havet for at bosætte sig der. Vi læser slikt med sorg og beklagelse. Det er vore unge, sterkeste landsmænd, der reiser. Er der grund til at beklage sig herover? Heldigvis kan man la være at besvare, at det er en sorg. Reis, lær og velkommen tilbake! Men den allerstørste del blir borte, og dette er ganske sikkert et tap for vort land av vore bedste kræfter. Det er vistnok saa, at reisetrangen ligger nordmændene i blodet. Fra gamle dage kjender vi hvorledes de drog ut paa vikingetogt. Iaar feirer vi hundredeaaret for vor opvaagnen efter en lang dvale. For hundred aar siden fik vi vor egen konstitution, vor egen konge og vi gled ind i en rolig periode. Men vi var dog ikke helt tilfredse trods stor fremgang i dette tidsrum. Saa kom 1905, da vi blev et helt frit folk med egen konge og regjering. Det knep, men det gik. Vi har ved mange leiligheter erfaret, hvorledes vore landsmænd i Amerika følger os. Men dette erfarte vi først rigtig i 1905, da merket vi hjerterne banke blandt vore landsmænd — hvorledes de fulgte os. Ofte kommer en stor skare hertil, endel for at bli og andre for at reise tilbake. Idag har vi en stor flok av norsk-amerikanere, som er født derover. Tal med dem, de vil høre alle tale vort norske sprog.

Det vidner om, at vore brødre har forplantet os til det nye land. De har ført med sig vort sprog og vor kultur. Vi takker, fordi de saaledes har værnet om kjærligheten til det gamle land, furet og veirbidt som det er, det haarde klippeland, men hvoriblandt der findes mange herlige sletter. En tak til de gamle fra Amerika, som har værnet om kjærligheten til landet. Tak til de unge, som kommer hit og tak til Luther College for den deilige musik! Bring hilsen med tilbake fra os og vær velkommen igjen!

Dermed runget et tre gange tre hurra igjennem skogen.

Derefter klang rektor Preus' sterke røst: Norske mænd og kvinder! Tak for det hjertelige velkommen her i landet. Tak for fremmøtet i kirken og tak for prestens vakre ord der. Tak for sangen og de venlige hjertelige ord fra deres ordfører. Det er nu over en maaned siden vi kom ind til Bergen. Vi møttes med sang og musik. Norske gamle sangere blandet sin stemme om norske sange med vore. Intet kunde bedre fortolke for-

staaelsen. Vor reise i Norge har været et triumftog — vistnok ikke for vor sang og musik. Norge er jo kjendt hele verden over for sin sang og musik. Besøket i Amerika av norske studenter i 1905 gav støtet til vore færdar. Vi fik øinene aapne for at Norge slet ikke laa saa langt borte. Naar man beklager det store tap ved utvandringen, vil vi nævne dennes lyse sider. Da vi kom ind til Bergen sa en til en anden: liker du at drive landbruk her? Hadde ikke vore forfædre lært at stræve i Norge, vilde de ikke kunne ha sat slike merker i Amerika. Hvor nordmænd kom ogsaa i vikingetiden, satte de merker efter sig. Hvor de kom hen blev de til vel-signelse, og de kom alle steder. Nu er de reist ut paa fredelige vikingetog — for at stifte hjem, for at bli selveiere og er blit det. I Dakota er f. eks. 10,000 norske farmere. I Norge lærte de at tjene deres brød slig, og de gjør det. To ting maa vi særlig lægge merke til her i Norge, det er nationalfølelsen, som den vises for vore øine og den store fremgang i industrien og at den menige mand faar det godt. Vi skal ikke lokke nogen til Amerika, ialfald ikke jeg. Norge er et land, hvor der er godt at bo. Som utvandrere har vi og har hat vanskelige tider. Vi prøver at stride igjennem, og vi haaber dere vil forstaa os og vi dere. Der kan komme tilbake hit folk, som skryter naturligvis og der kan komme folk over til os, som ikke er bedste karer, men saa prøver vi at gjøre folk af dem. Vi vilde gjerne deres aviser ikke skulde fortælle saa ofte om alt det gale, der foregaar hos os. Faar aviserne fat i en rigtig fæl historie, saa pynter de den med overskriften "Amerikansk" og dermed er historien fra Amerika. Amerika har gjort det godt for os, vi er amerikanske og elsker Amerika som hustruen vor og glemmer ikke Norge som vor mor. Vi kommer for at lykønske med de hundred aar og for at vise, at nordmændene er gaat frem i Amerika og vi vil ha, De skal forstaa dette.

Dermed utbragtes Luther Colleges særlige 'hurra.'

Tilslut gav Larviks sangforening nogle nummere tilbedste, og foreningens formand, K. Speilberg, udtalte foreningens tak for det "pust af hjertelighed og kjærlighed, I bærer for Norge."

Det var en stor fest. Ved midnatstid begav vi os ledsaget af en uhyre folkemasse ned til "Aafjord," som under hurraraab og spil gled langsomt fra bryggen.

Det er ikke alle, som kan taale at deltage i fester og spise fin selskabsmad to gange om dagen i flere uger. Enkelte af færdens medlemmer havde ogsaa begyndt at ytre noget om, at det skulde være godt at slippe festligheder i nogle dage ialfald.

De som gik med saadanne tanker fik sine ønsker opfyldte, da vi kom til Moss. Vort besøg kunde i korthed beskrives saa: Vi kom, vi spillede, vi reiste. Det bør imidlertid erindres, at dette var en middagskoncert i en fabrikkby. Der var dog en noksaa respektabel forsamling tilstede ved koncerten.

Heller ikke i Fredrikshald kunde nogen klage over, at vi blev bebyrdet med for megen festlighed. Da vi kl. 6 gik iland, blev vi straks ført paa en snartur op forbi kirken og ad Slingveien op igjennem fæstningen, Fredriksten. Her besaa vi befæstningerne ved Gyldenløve, Klokketaarnet o. s. v. Af særlig interesse var Karl XII's støtte og stedet, hvor han døde. Vi kunde dog ikke undgaa følelsen af, at det synes lidt meget, naar lærde mænd benytter sin tid og sine evner til i hele bøger at behandle spørgsmaalet om,

Moss kirke.

hvorvidt Karl XII faldt paa det sted nordmændene har merket med en stor jernkugle, eller om det var 4 à 5 meter længer oppe, som svenskerne paastaar.

Koncerten holdtes om aftenen i Immanuels kirke for omtrent fuldt hus. Fra kirken gik vi lige tilbage til baaden. Her blev vi forestillet for komponist Oscar Borg. Han havde været tilstede ved koncerten, hvor hans komposition, "Gud signe Norrigs land," stod paa programmet. Han fik

et egte amerikansk hurra og "college yell." Før afreisen havde der samlet sig en masse mennesker paa bryggen. Paa de tilstedeværendes vegne rettede toldbetjent Holm-Hansen en hjertelig tak til Banden. Folket gav sin tilslutning ved et dunderende hurra. Prof. Preus holdt fra skibets dæk en kort tale til forsamlingen. Mens Banden spillede, gled baaden sagte ud fra bryggen.

I Sarpsborg gik alt for sig stille og rolig. Da koncerten var slut, henvendte sogneprest Fyhn sig i en overmaade vakker tale til Banden og især til professor Sperati. Idet han paa Sarpsborg bys vegne takkede for besøget, ønskede han gjesterne alt godt ved deres færd i fædrelandet og en god hjemreise. Denne hilsen besvaredes af professor Preus, som forsikrede,

Fredriksten fæstning.

at nordmændene over i Amerika altid vilde bygge paa den arv de tog med sig fra moderlandet.

Om koncerten læser vi i "Glommen": "De mangeartede og for os fremmede instrumenter gav hele klangen en lidt anden karakter end den man ellers hører af janitscharkorps, og man syntes af og til at høre violiner, bratcher, celloer o. s. v."

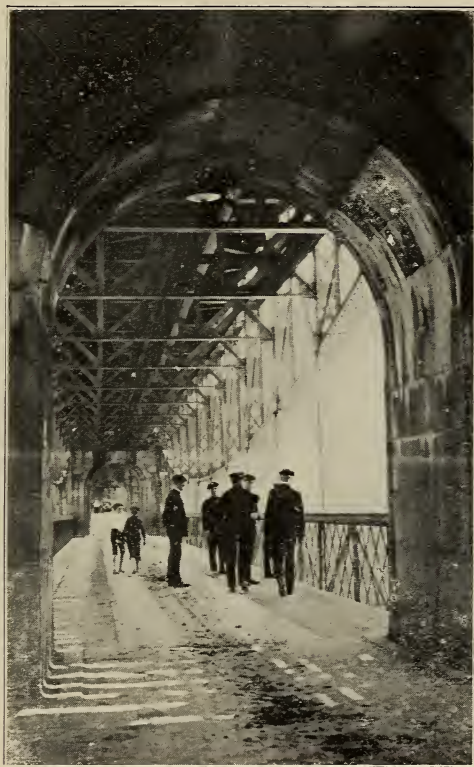
Under besøget i Sarpsborg benyttede gutterne anledningen til at bese Sarpsfossen, som skaffer saa mange mennesker levebrød.

Det var et fortræffeligt mandskor, som hilsende os paa bryggen i Fredrikstad. Foreningens formand, lærer Arnesen, holdt ogsaa en vakker liden velkomsttale, hvorpaa professor Preus svarede. Lige ved bryggen ligger en stor idrætsplads. Gutterne var ikke sene til at sætte sig i besid-

delse af den. Til stor fornøjelse for den folkeskare, som snart samlede sig, spillede de "base ball." Det var nok første gang, man havde seet noget saadant der.

Da koncerten begyndte, var Vestsidens kirke fyldt til sidste plads. Adskillig over 1000 billetter var solgt. At musikken tiltalte publikum, tør vi vist slutte af, hvad vi læste i "Fredrikstad Blad."

"Imidlertid spillede de unge norsk-amerikanske studenter saa godt,

Bro over Sarpsfossen.

at man blev helt henført, og en af tilhørerne forglemte i den grad, hvor han var, at han begyndte at klappe; men da han ingen tilslutning fik, gav han straks op."

Uden at der i forveien var gjort nogen foranstaltninger, fik Fredrikstad sangforening istand en informel sammenkomst i Turnhallen. Et righoldigt dessertbord stod dækket, og gæsterne lod sig det sikkerlig smage. Korte taler holdtes af lærer Arnesen, professor Preus og lærer Torp. Hvad der

især faldt efter vor smag, var den prægtige sang som vore verter under ledelse af klokker Moe gav tilbedste. Koret, som talte omkring 70 mand, havde netop holdt paa at forberede sig til den store landssangerfest i Kristiania. Da vi senere hørte dem inde i hovedstaden, blev vi befæstet i vort indtryk, at det var et af landets bedste mandskor.

Da "Aafjord" kom til Horten, blev der bragt ombord til almindelig uddeling eksemplarer af "Hortens Avis." Paa bladets første side stod følgende:

Fredrikstads modtagelse.

HELSING

til

NORSK-AMERIKANSKE STUDENTERKOR.

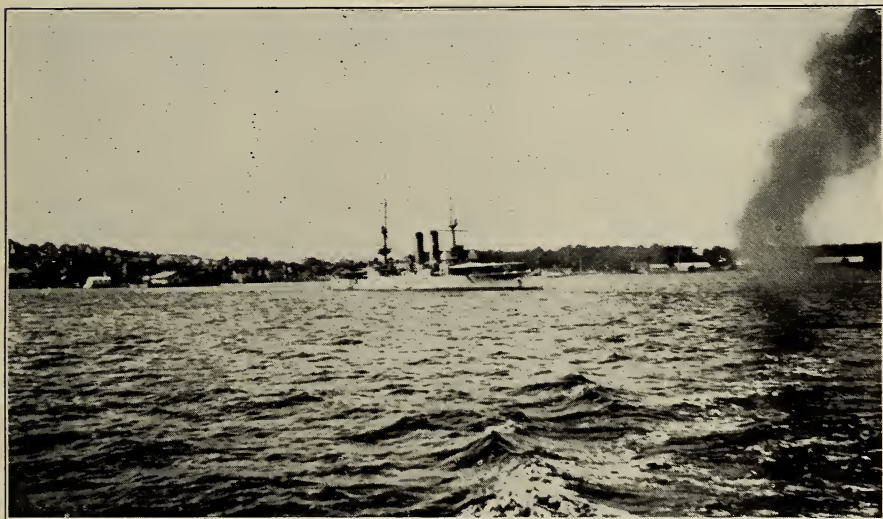
Velkomen helsar vi alle deim
 som kjem med tonar fra Vester-heim,
 og endaa syner, at norskdom lell,
 — traass framan-sveimen — naturleg fell.

Kvart døyke vatn, kvar glittre-tind,
 kvar gran som svagar i sumar-vind,
 kvar fugl som tirlar mot klaare luft
 byd dykk velkomen til heimleg tuft.

Og naar de atter til kamp og kav
fraa Norig dreg over store hav,
daa vil i hugen kvar minne-blom
fraa heimlands-ferdi ha heiders-rom.

Hortens Avis, 19. juni.

Ved koncertens slutning takkede sogneprest Bugge i hjertevarme ord for Bandens korte, men hyggelige besøg. Her ved Horten fik vi se flere af Norges krigsskibe. Gutterne benyttede ogsaa anledningen til at bese Norges marines værft og sjøkrigsskole.

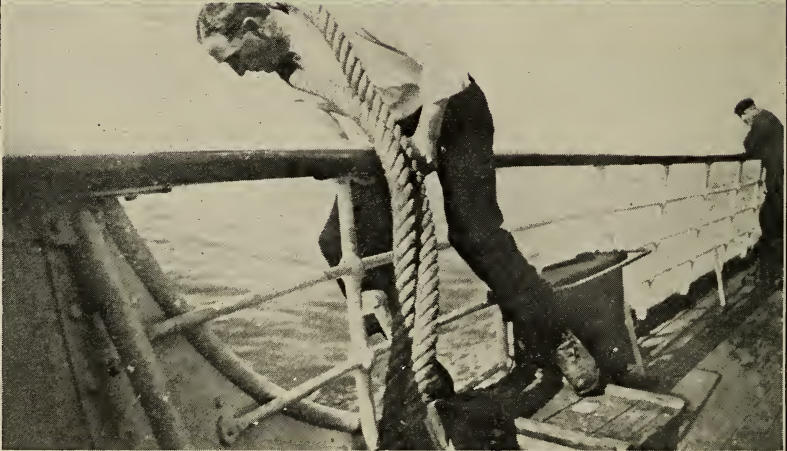

Orlogsskib ved Horten.

TØNSBERG

Kystturnéens sidste koncert holdtes i Tønsberg. Turen fik ogsaa her en passende afslutning. Efterat byens store mandskor havde sunget sit velkommen paa den folkefyldte brygge, drog man straks opover til kirken. Da kirken kun rummede omkring 1000 mennesker, blev ogsaa mange staaende udenfor under koncerten.

Da vi havde beseet byen og faaet aftensmad, samledes gutterne paa dækket med sine instrumenter. Byens befolkning ventede sig vist noget;

Sidste dag paa "Aafjord."

thi en meget stor del af den havde samlet sig paa bryggen. Banden gav ogsaa en hel liden koncert, før vi endelig under vedvarende hurraraab og viften satte kursen mod Kristiania.

Indseilingen til Kristiania kunde neppe være dejligere end den nat, vi stevnedede ind med "Aafjord." Fjorden laa der som et mægtigt sølvspeil. Det dæmpede lys fra nordvestens rødmende horisont kastede et fortryllende skjær over den stille natur. Næsten lydløst bevægede baaden sig frem

Spejder mod land.

forbi øer og holmer. Det var som om man ikke rigtig vovede at forstyrre den slumrende natur. Det var ikke at tale om at lægge sig, før solen igjen henved kl. 2-tiden begyndte at forstyrre de fantasi-billeder, som naturen saa stille havde vækket i vore sind.

Der var forresten en ting til, som holdt mange af gutterne vaagne langt udover natten. Næste morgen, søndags morgen kl. 5, skulde vi gaa iland, Da skulde gutternes ferie begynde. Spørgsmaalet var da, hvad skal vi foretage os, hvor skal vi reise hen denne uge, som vi har til vor disposition?

1. Aafjord.
3. Veblungsnæs.
5. Vik i Sogn.
7. Stavanger.

2. Kristiansund.
4. Nordfjord.
6. Rosendal.
8. Egersund.

Paa ferie i Begnadalen, Valdres.

KAPITEL XII

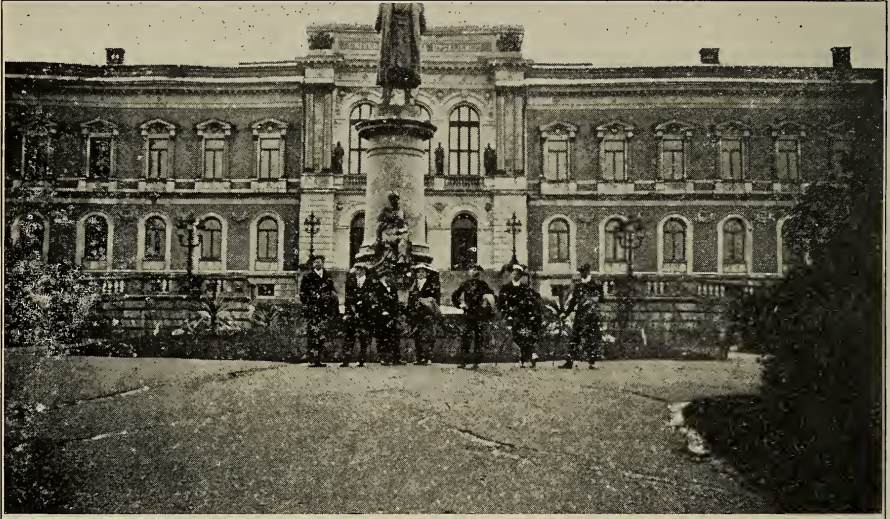
EN UGES FERIE

ALLEREDE klokken fem om morgenen den 21de juni begyndte Band-gutterne at forlade "Aafjord." De maatte saa tidlig op for at komme afsted paa forskjellige tog. Thi nu var den lovede ferie kommen, og de fleste af gutterne skulde ud for at besøge de bygder og byer, hvorfra deres forældre eller bedsteforældre udvandrede. I enkelte tilfælde viste det sig dog, at hele slekten var udvandret til Amerika. Andre havde under Bandens turnée allerede besøgt sine bygder. Disse foretog da for en del andre reiser. Saaledes reiste flere til Stockholm, enkelte ogsaa til Upsala og Gøteborg. Kun nogle faa blev igjen i Kristiania. Disse benyttede da anledningen til at besøge udstillingen, Holmenkollen, Bygdø museum og andre steder af interesse i hovedstaden og dens omegn.

Det var i Stockholm, at en af gutterne paa en restauration bad om et glas vand. Opvarteren vilde næsten ikke tro sine egne øren. "Det er tyve aar siden nogen mand bad om et glas vand her!" Men med svenskernes

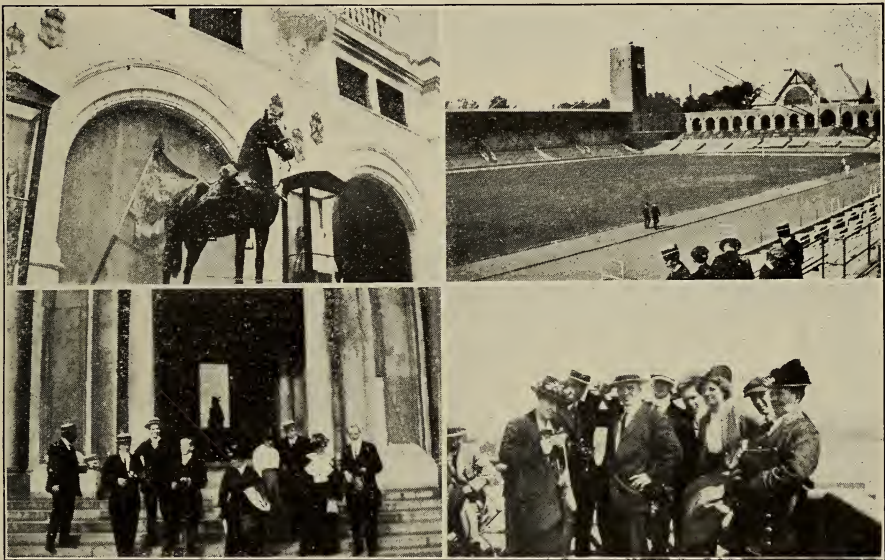
bekjendte imødekommenhed gik han straks for at skaffe det. Efter en stunds forløb kom han igjen; men vand havde han ikke. Derimod kom han med en flaske brus. Andet slags vand fandt han ikke.

1. Universitetet i Upsala.
2. Kjøretur i Stockholm.

Forresten vil vi overlade det til gutterne selv at fortælle om sine oplevelser i ferien. Fra turen til Stockholm, Upsala og Gøteborg fortæller saaledes en af deltagerne omtrent som følger:

“Søndags aften (den 21de juni) begav vi os tre i følget paa reisen til Stockholm, og ankom did den næste morgen. Der fandtes ingen tredje klasses sovevogn paa det tog; derfor forsøgte vi at sove som bedst vi kunde i de haarde sæder. Ved vor ankomst gik vi øieblikkelig tilsengs i Hotel Terminus og sov til middags. Imidlertid fik vi vore klæder presset. Saa gik vi ud og kjøbte hver vor straahtat og stok, iførte os vore hvide strømper og syntes vi var rigtig nogen sprader. Aldrig havde nogen eftermiddag forekommet os saa fornøielig. Intet andet at bestille end magelig at slentre omkring, noget splinternyt for os. Ingen koncert paa en hel uge, ingen ordre at afvente eller lystre, absolut tilfredshed. Vi gad ikke engang fore-

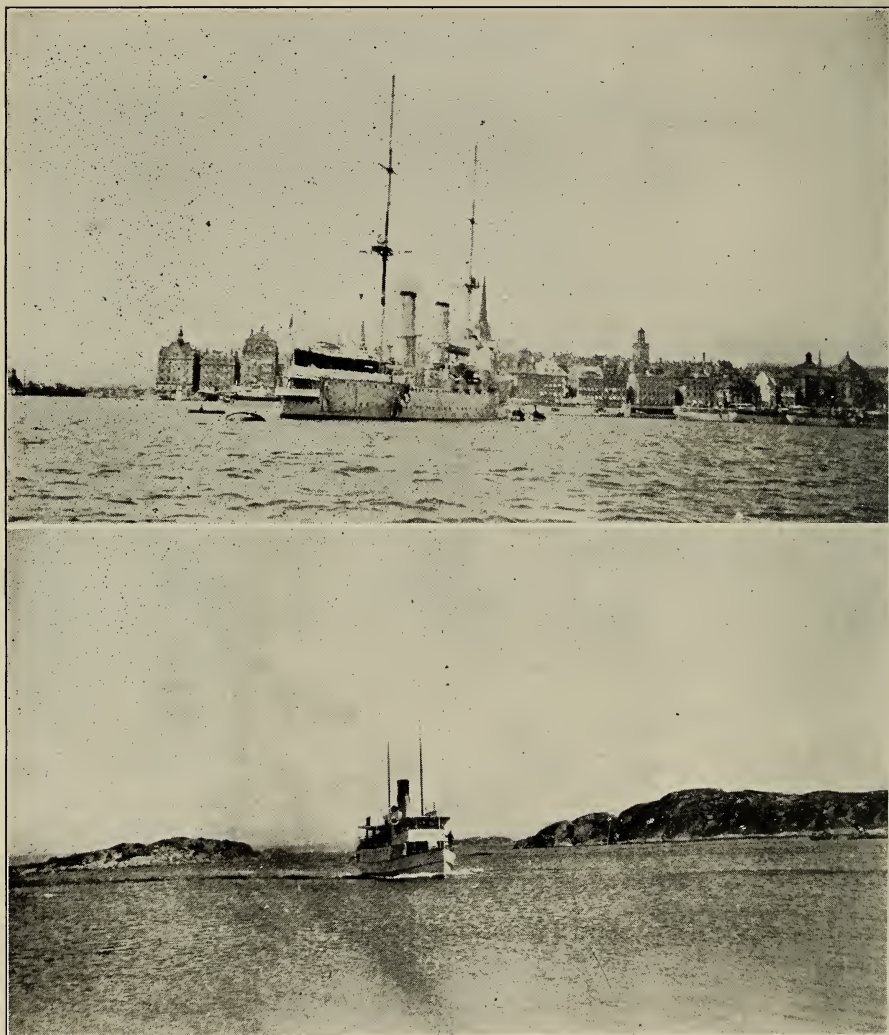
I STOCKHOLM.

1. Gustav Adolfs hest.	2. Stadion.
3. Foran Nationalgalleriet.	4. Ved "Katrina-hissen."

tage nogen udflugt den første dag. Med aftentoget ankom tre til af vore kamerater. Vi fik os et godt maaltid mad i "Fürstenhof" og begav os saa ud til Hasselbacken, noget lignende Tivoli i Kristiania.

Dagen derpaa "sightseeing." Først en lang tur i en "gumminakkevogn" ("rubberneck wagon"), saa om eftermiddagen fik vi besøge det kongelige palads; vi saa altsammen indtil kongens privat værelser. Besøgte ogsaa Nationalgalleriet og saa Zorns og Liljefors's malerier. Vi besøgte ogsaa det store Nordiska Museum, hvor vi saa Gustav Adolfs hest og den dragt, som Karl den 12te bar, da han faldt ved Fredriksten; endvidere Stadion, hvor de olympiske lege holdtes i 1912; den kongelige opera; teatret,

opført til et kostende af kr. 7,000,000; Riksdagshuset; Ridderhuset; det kongelige bibliotek, hvor vi saa Codex Aureus og den berømte "djævelens bibel" (Gigas Librorum).

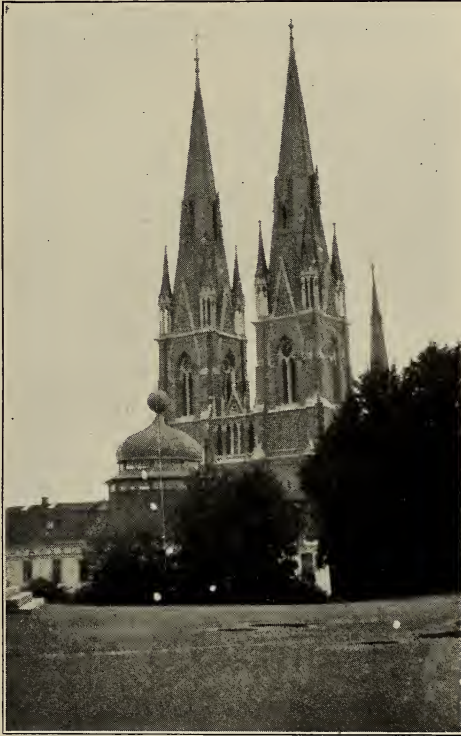
1. Tysk skoleskib i Stockholms havn.

2. Nær Gøteborg.

Onsdag drog vi til Upsala, omtrent en times vei fra Stockholm. Vi var nu ni i følget. Der saa vi det berømte universitet; den prægtige Upsala domkirke med dens mange kongelige grave.

Torsdags aften tog tre af os med toget til Gøteborg, tolv timers vei; tilbragte den næste dag ved Styrsø, et ypperligt badested; besøgte de vigtigste steder af interesse i Gøteborg, f. eks. Gøteborg museum med dets fürstenbergske samling, der som zoologisk samling og kunst-samling overgik alt vi havde seet. Der saa vi mange af Liljefors's malerier, ligeledes den største hval, der nogensinde er blevet fanget.

Da vi tællede vore penge den kveld, fandt vi, at hele vor kassebehold-

Upsala domkirke.

ning vilde blive 40 øre tilsammen, efterat vi havde løst billet til Kristiania. For disse købte vi lidt mad den næste morgen paa veien til Kristiania. Vi kunde ingen drikkepenge give, derfor bar vi selv vore vadsækker til stationen paa egte amerikansk vis." —

Følgende optegnelser fra den samme tur blev gjort af en anden deltager:

"Billetten fra Kristiania til Stockholm kostede kr. 14.30. Fjorten timers vei. Sverige er et vakkert land. Husene paa gaardene er smaa. Veiene er ypperlige. Der er meget god drænering, og det bølgende landskab

ligner Wisconsin. Kvæget er af det rød- og hvid-flekkede slag. Skogen bestaar for det meste af furu og gran.

Jeg har aldrig seet saa mange slags traade lede ind til nogen by som ind til Stockholm. Vort følge tog ophold ved Hotel Terminus tvers overfor jernbanestationen. Vi besøgte Skansen, et friluftsteater nogenlunde ligt Tivoli. Stor festlighed i Stockholm den 23de juni, thi den 24de var helligdag.

24de juni: Forlod Stockholm kl. 10:20, ankom til Upsala kl. 11:25.

Karl XII's mindestøtte.

20,000 indbyggere. Regnveir. Besøgte universitetets aula — en storartet bygning. Besaa gravpladsen, hvor mange berømte mænd ligger begravet. Besøgte domkirken, 700 aar gammel. Søjlerne paa indsiden er mindst fem fod tykke. Saa Emmanuel Swedenborgs grav, ligeledes Gustav Vasas. Tilbage til Stockholm kl. 2.31 e. m. Regn fremdeles.

Frokost den 25de juni, 55 øre. Besøgte Nordiska Museum. Saa rustningerne, som havde tilhørt Gustav Vasa og hans tre sønner. Ligeledes

de klæder, Gustav Adolf var iført, da han blev skudt; saa hvor kuglerne havde gaaet igjennem, blodet o. s. v. Fik ogsaa se hans hest. Alt i dette museum var meget gammelt og dog af overmaade fin konstruktion, et talende vidnesbyrd om kulturen paa Luthers tid. Saa Karl XII's dragt og blodige handsker, som han bar da han blev skudt i Norge.

Vi besøgte ogsaa den svenske konges palads. Vi traadte gjennem sideporten ind paa en stor aaben plads, hvor soldater havde eksersis. Kongen var ikke tilstede. Vi vandrede igjennem flere af kongens værelser. Gardiner og tapeter af et slags kunstig lyserød silke. Paa væggene 1200 horn og hoveder af vilde dyr, kongen havde skudt.

Besøgte Nationalgalleriet. Svensk billedhuggerkunst staar meget høit.

Hylsefabriken i Raufoss.

Paa væggene mange malerier af dyr o. s. v. Mange kunstnere holdt paa med at kopiere disse malerier.

Naar man mødes i Sverige, gaar man altid til venstre. Automobileer gaar altid til venstre. Bygningerne i Stockholm er alle af omtrent samme høide og næsten alle af fin sten. Broerne er dekoreret med vakre statuer. Folk er lyslette. De bevæger sig sagte og magelig. Vi fik det indtryk, at de lever høit. Landet i sin almindelighed er velstelt, og alt er net. Togene løber ikke saa hurtig som i Tyskland, Frankrige eller de forenede stater. Af automobileer er der mange.” —

De fleste af Bandens medlemmer tilbragte dog sin ferie i Norge og spredtes over snart sagt det hele land. Deres oplevelser kunde fylde flere bøger. Her kan kun fem faa fortælle. En fortæller saaledes:

“Jeg tilbragte min ferie paa Toten. En dag kjørte vi udover til østre Toten henimod Lena station og saa den mest bebyggede del af bygden. En anden dag gik vi op til Raufoss, hvor vi gik igjennem hylsefabrikken. Denne fabrik eies af staten og tillaver al ammunition, alle patroner og kugler, som bruges af norske soldater og af den norske flaaede. Det tog det meste af eftermiddagen at bese denne fabrik, og der blev vist os stor imødekommenhed. Altsammen var værdt at se og af særlig interesse for os, som aldrig havde seet noget lignende. Vi fik se, hvorledes et stykke kobber ved at gjenemgaa elleve forskjellige processer og elleve forskjellige maskiner blir til en kugle, og vi fik tage et eksemplar med fra hver maskin. — En tredje dag var vi oppe ved Starum “eksisplads” og besaa os. Dette sted

Fra ferien i Norge.

er for kavalleri og derfor lidt forskjelligt fra andre saadanne steder, som vi saa; der var 300 heste. Vi fik se en liden manøvre, mens vi var der.

Jeg forlod Toten lørdag. Tog med baad til Hamar, derfra med toget til Bøn station, hvor jeg paa tre timers tid var heldig nok til at finde min moders fødested. Jeg var ogsaa heldig nok til at træffe en gammel mand paa 70 aar, som havde gaaet paa skole sammen med min moder. Alt dette var et blot og bart træf, thi jeg vidste intet bestemt om noget. Min moder døde for mange aar siden, og alt jeg vidste var, at hun kom fra Eidsvold. Da vi var oppe ved Eidsvoldbygningen, havde jeg spurgt en gammel mand om oplysninger, og han havde fortalt mig om flere gaarde af samme navn som min moders. Jeg traf den rette gaard ved første søg, og ankom til Kristiania samme aften. Men jeg fandt ikke en eneste slegtning i Norge.” —

En anden fortæller følgende: "Endskjønt ferien var kort, fik jeg besøge næsten alle mine slegtninge. Fire af os reiste med Valdresbanen fra Kristiania til Fagernes søndag eftermiddag. Mandag morgen tog vi med automobil gjennem Valdres og Borgund og gjorde turen saaledes, at vi fik se lidt af Jotunheimen. Vi kom saa langt som til Nystuen hotel til middag.

Bondegaard og sæterhytte i Hallingdal.

Omtrent kl. 5 naede vi vore første slegtninge, eieren af det berømte Mari-stuen hotel. Her tilbragte vi tre dage med at besøge folk, bese os, klyve op i fjeldene, se paa Suletind og andre toppe, besøge sætre og fiske fjeldørret med krog og line, baad og net. Der var fossefald, hvorsomhelst man vendte sig. Vi fortsatte nedover dalen og gennem Lærdal til Lærdalsøren, idet vi

besøgte slegtninge og bl. a. den gamle Borgund kirke paa veien. Fredags morgen reiste vi med baad fra Lærdalsøren til Flaam, som ogsaa ligger ved Sognefjorden. I Flaam hyrede vi en kjærre til at tage os opover Flaamsdalen, et af de mest storslagne partier i hele Norge, og det mest storslagne, jeg saa paa hele turen. Da vi nærmede os Myrdal, begyndte veien at gaa i zikzak opover, og ved at læse en plakat ved veikanten blev vi opmærksom paa, at nu maatte vi stige ud og gaa opover. Det var en anstrengende marsch, men udsigten var henrivende. Fra Myrdal tog vi med toget til Ask station nær Hønefos paa Ringerike, hvor vi tilbragte én dag hos min bedstefars broder. Min bedstefar forlod Norge som ung gut; derfor vil dette besøg hos hans broder være et af mine kjæreste minder. — Vi besøgte ogsaa den berømte Norderhov kirke og saa gravstederne til Anna Kolbjørnsdatter og hendes mand.” —

Fra sit besøg i Hallingdal opregner en af gutterne følgende indtryk: “Paa veien opover til Aal i Hallingdal via Bergensbanen blev jeg meget overrasket ved at træffe bekjendte fra min fødeby (i Amerika). Jeg havde ingen anelse om, at de var i Europa. Saaledes traf vi meget ofte amerikanere i Norge.

Jeg havde en meget hyggelig kjøretur i en kjærre fra Aal omtrent syv engelske mil til mit bestemmelsessted. Jeg saa mange gamle gaarde langs veien — mange med kjendte navne.

Jeg tilbragte nogle dage i det hus, hvor min bedstemor var født. Hun forlod sit hjem i 1856 og reiste til Amerika. Det var slegtninge, som boede paa gaarden fremdeles, og de undersøgte med største interesse mine forskjellige eiendele og lyttede til hvert eneste ord, jeg fortalte om, hvorledes vore forfædre havde bosat sig i Amerika, og hvorledes nordmændene nu er spredt over hele Nordvesten.

Jeg tilbragte ogsaa en dag paa den gaard, hvorfra jeg har mit navn.

En dag tilbragtes paa en sæter, som bestyredes af en tremønning af mig. Hun havde netop kogt prim; jeg fik smage; den var fortræffelig.

Den 23de juni tilbragtes paa toppen af en af bygdens høieste fjeldknauser, af hvilke der var mange. Den var bedækket med sne, saa at jeg fik den fornøielse at deltage i et sneboldslag ved midsommer.

Om aftenen — det var Sankt Hans aften — saaes mange baal. Det er skik og brug at prøve, hvem der kan faa istand — den største ild? — nei, den meste røg.

Af stor interesse for mig var det at finde ud, at snart sagt hele bygden var i slegt med mig. Jeg blev derfor indbudt fra hus til hus, og paa hvert sted bød man mig straks en kop kaffe, lefse, flatbrød, ost, prim, kager o. s. v. Da dette havde varet en stund, følte jeg mig noget utilpas. Deres gjestfrihed slog mig som rent framifraa.

Jeg samtalte med mange gamle gubber, og blev overrasket ved at erfare, hvor nøie de kjendte til de forenede staters historie. Der var især en, som vidste meget mer om Cleveland, McKinley, Lincoln og Garfield end

“Aa mjølke gjeita.”

mange amerikanere. Naturligvis var alle af den formening, at de forenede stater vilde sluge Mexiko den sommer.

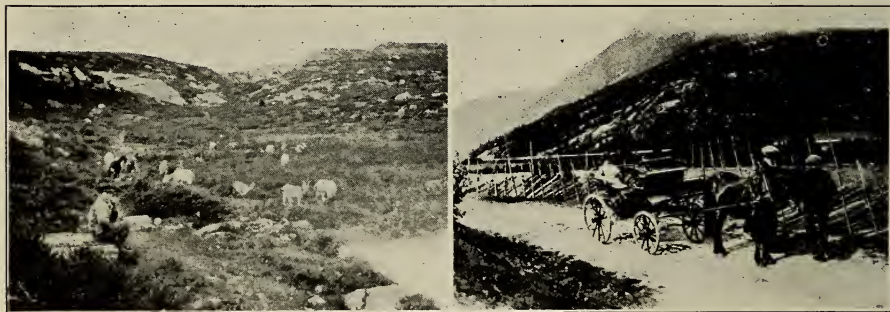
Jernbanen havde bragt med sig stor forbedring i bygdens kaar. Folk

var kommet i nærmere forbindelse med udenverdenen baade med hensyn til handel og paa andre omraader." —

Fra et Hallingdalsbesøg kommer ogsaa følgende interessante beretning:

"Endskjønt meget træt forlod jeg Kristiania tidlig søndags morgen paa vei til Gulsvik i Hallingdal sammen med en kamerat, der dog skulde til Aal.

Jeg vidste, at der i nærheden af Gulsvik boede en mand, som havde været i Amerika i sin ungdom, og som kjendte min fader. Jeg fandt hans hjem, men han selv var i Kristiania. Jeg var saa aldeles udkjørt, at jeg bad om lov til at faa lægge mig. Saa sov jeg til sent den næste morgen. Ved frokosten fik jeg greie paa, hvor mine nærmeste slegtninge boede, og begav mig saa ud for at finde dem. Efter omtrent fire mils gang fandt jeg den gaard, hvor min bedstefar paa mødrene side havde boet. Han var nu der i besøg og følte sig aldeles som hjemme. Vi havde en hyggelig samtale om vore oplevelser paa reisen.

Gjætergut og skydsgut.

Udpaa eftermiddagen kom der flere gamle mænd for at snakke med bedstefar. De havde alle kjendt ham, før han drog til Amerika, og de ledede snart samtalen ind paa gamle dage. De blev saa interesseret, at de aldeles glemte mig; men det gjorde samtalen saa meget morsommere for mig. Jeg havde hørt mange skrøner før, men ingen fuldt saa interessante som disse. De fortalte om gamle dage, da alle hallinger var knivehallinger, da frieriet foregik i jentens hjem om natten, da der var feider mellem de gamle familier blandt 'Gulsvikbønderne' og 'Sønstebygaardkarerne.'

Efterat jeg havde besøgt andre slegtninge, gik jeg op til det sted, hvor min bedstefar og min oldefar var født. Min onkel var nu med mig og viste mig rundt i bygden.

Kronen paa alt var dog besøget paa sæteren. Tidlig en vakker morgen tog vi veien opover med en ung gut til veiviser, og straks fulgte vi de krogede stier opigjennem granskogen, der klædte hele aasen. Vi roede

over to tjern, og kastede ud garn i det sidste. Efter omtrent $2\frac{1}{2}$ timers gang, kom vi til en liden leirplads. Vi var baade trætte og sultne; tændte derfor ild og drak kaffe. Jeg var den, som kogte kaffeen, og fik den til saa sterk, at vi turde ikke drikke svært meget. Saa gik vi videre opover fjeldet, indtil vi kom til en rydning i skogen. Her var sæteren. Vi var noksaa trætte, men vilde alligevel tage nogle billeder, førend solen gik ned. Det gjorde vi, endskjønt myggen voldte os adskillig fortræd.

Da sæterhytten ikke var beboet, havde vi taget med os nøglen i den hensigt at gjøre op ild til sæterjentene, som vi vidste skulde komme op efter os. Men vi fandt et hespelaas udenpaa døren, og da vi ikke havde

1. Sagbrug.
3. Sæterhytte.

2. Stabur m. m.
4. Laave.

nogen nøgle til det, stod vi der. Vi forsøgte at aabne vinduerne, men til ingen nytte. Tilslut blev myggen saa umulig, saa utaalelig, at noget maatte gjøres. Saa brød vi laasen istykker og gik ind. Snart knitrede ilden lystig, og da sæterjentene kom, holdt vi netop paa med at koge kaffe. Jenterne ryddede op i hytten, mens vi lavede aftensmad.

Snart begyndte det at regne, og det holdt paa saa længe jeg var vaagen, og det vil sige næsten hele natten, thi det var en haard seng jeg havde, bare fjæler, intet andet.

Den næste morgen var vi lidet udhvilte, men vi fortsatte dog længer op i fjeldet. Vi kom tilbage til tidlig middag. Ved 11-tiden om formid-

Fra Hardanger.

dagen forlod vi hytten igjen, endskjønt meget modstræbende, og denne gang bar det nedover fjeldet.” —

En af gutterne forlod Kristiania mandags morgen og reiste pr. jernbane til Bergen, derfra med baad til Stavanger. Underveis blev han kjendt med en sjøkaptein, der netop var ankommet med sit skib til Fredrikstad fra Australien via Queenstown efter 120 dages seilads, uden traadløs, aldeles overladt til sine egne hjælpeklider. Denne gut fortæller videre:

“Ankom til Stavanger kl. halv-ti om formiddagen og mødtes der af min fader. Vi gik ombord paa en liden fjord-damper paa vei til min faders gamle hjem. Vi reiste akkurat den samme vei, som min fader pleiede at reise for 50 aar siden, naar han skulde til byen. Han kjendte hver bugt i fjordene, hvert rev og hver ø, som man vidste at nævne. Alt syntes staa

Norsk soldat og svensk politibetjent.

fuldstændig friskt i hans minde tiltrods for, at han ikke havde været der paa 50 aar.

Den næste morgen undersøgte vi saa det gamle hjemsted. Mange ting var uforandret. Der var den samme laave som for 50 aar siden. De folk, som boede paa gaarden, var meget glade over at se os og udviste stor gjestfrihed. Om eftermiddagen klatrede vi op paa toppen af et høit fjeld, som stod der i nærheden. Min fader fortalte mig, at han som smaagut pleiede at løbe hele veien opover. Nu var det noksaa anstrengende at komme sig derop. Det var meget interessant at høre fader fortælle om sine oplevelser fra den tid, da han som smaagut kløv opiblandt bjergknauserne. Vi besøgte flere af faders gamle kjendinger den dag. Allesteds vi gik, maatte vi spise. Da kvelden kom, havde vi denne ene dag siddet tilbords omtrent syv gange.

Den følgende morgen roede vi ud et lidet stykke forat se paa makrel-fiskerne. En flok havde faaet bare 50 fiske, mens en anden flok havde faaet flere tusen paa en gang. Jeg forsøgte mig ogsaa med roning og syntes, jeg klarede det noksaa bra, men jeg lagde nok merke til, at flere af de gamle fiskere var tilbøjelige til at smile ad mine forsøg. En gammel mand havde fanget en stor laks den morgen. Da jeg spurgte, *hvor* stor, o. s. v., smilte han blot. Han negtede aldeles at beskrive den fisk, han havde fanget.

Altfor snart gik det op for mig, at jeg maatte tilbage til Kristiania til den 28de juni. Jeg reiste tilbage til Stavanger, tog saa med "Dronningen" til Bergen og derfra med Bergensbanen for tredje gang. Turen var end mere interessant denne gang end første gang. Langs linjen mødte jeg flere af Band-gutterne, som allesammen skulde tilbage til Kristiania.

Dette besøg til min faders gamle hjem, samt anledningen til at tage billeder af de mange ting, som jeg havde lært at kjende gennem min faders beskrivelser lige fra den tid, jeg var smaagut, blev en af mine mest behagelige oplevelser paa norgesturen." —

Ja, saaledes kan hver enkelt af de seksti Band-gutter fortælle om sine oplevelser fra denne ferietid; men de kan ikke alle komme til orde her, hvadenten de reiste op til Trøndelagen, Gudbrandsdalen eller "det under-skjønne Hardanger." Dog, der kan hilses fra alle og takkes hjertelig for al kjærlighed og gjestfrihed udvist i hin mindrigte tid.

Om direktionen er at melde, at den tilbragte en stor del af ferien i Kristiania af forretningshensyn. Dirigenten og hans familie tilbragte en meget hyggelig og interessant dag ved Roverud station i Solør, hvor de besøgte Hofoss og Hokaas gaardene, hvor Mrs. Sperati og hendes forældre er født. Før afreisen fra Kristiania fik dirigenten ogsaa saavidt tid til at besøge Bygdø museum for endnu engang at se det gamle familie flygel, som blev bygget specielt for hans fader. Prof. Preus aflagde Drammen et kort besøg; og forretningsføreren besøgte slegtninge og sine fædres tomter paa Hadeland tre dage og ledte efter sin bedstefars fødested i Hallingdal en dag.

En "Knivehalling" med hest og vogn.

KAPITEL XIII

HALLINGDAL — VOSS — VALDRES

ET var med nyt mod og friske kræfter, at gutterne samledes igjen i Kristiania den 28de juni. Fra kl. 9 til kirketid var der prøve. Der maatte jo nye sager til for koncerten, som skulde holdes i Tivoli om eftermiddagen. Banden havde ved sit første besøg i hovedstaden holdt fire koncerter for udsolgt hus. Ikkedestomindre havde vi hørt rygter om, at man ventede paa Bandens tilbage-

komst. Det viste sig ogsaa ved koncerten søndag eftermiddag, at man endnu ikke havde faaet formeget af gutternes musik. Forsamlingen var meget stor, og begeistringen gik høit.

Den oprindelige plan var, at Banden skulde spille en hel uge ved udstillingen. Denne ordning blev dog forandret. Det viste sig, at der var tilstrækkelig musik, baade band-musik og orkester-musik. Dernæst — og det var det afgjørende for os — var der saa mange kjendte steder rundt omkring i landet, hvor folk gjerne vilde have besøg af Banden, og som vi gjerne vilde faa gjeste, at det vakte almindelig tilfredshed, da vi fandt, at kontrakten med udstillingsbestyrelsen kunde forandres uden vanskeligheder.

Blandt de steder, som vi saaledes fik anledning til at gæste, var de tre i Amerika saa velkjendte og vel repræsenterede bygder, Hallingdal, Voss og Valdres.

Det var en snartur, vi foretog til disse tre bygder. Søndag aften forlod vi Kristiania. Allerede onsdag kveld maatte vi være tilbage. Jernbanekompaniet havde stillet to nye tredje klasses sovevogne til vor disposition for turen. De var særdeles bekvemme og behagelige, og vi følte os ganske udhvilte, da vi næste morgen befandt os i Hallingdal.

NESBYEN I HALLINGDAL.

1. Toget.	2. Nationaldragter.
3. Stationen.	4. Kirken.

Der var mange steder i Hallingdal, hvor Banden vilde have været hjertelig velkommen, og hvor vi gjerne havde aflagt besøg; men der var ikke tid. Kun ét kort besøg kunde der blive, og det faldt paa Nesbyen, som ligger midt oppe i dalen.

Koncerten var sat til kl. 10 formiddag. Dette gav rummelig tid til at nyde den frokost, som bygdens gode folk havde sørget for. Provsten Schulz, ordfører Jorde og andre kom ned til toget, da det led til den tid folk flest staar op. Disse fordelte selskabet og sendte dem omkring til nærliggende hjem, hvor de blev rigelig bevertet.

Koncerten holdtes i kirken, hvor provsten i en stemningsfuld tale

tolkede bygdens glæde over dog engang at faa et amerikakors besøg, takkede og sendte hilsen og gode ønsker til de mange hinsides havet.

Prof. Preus udtalte, at der var en tilstede, som paa dette sted var nær-

Et flygtigt bekendtskab.

Efter koncerten i Nesbyen.

mere til at tale paa norsk-amerikanernes vegne, nemlig prof. Tingelstad, som paa mødrene side stammer fra Hallingdal; denne takkede da for den hjertelige modtagelse og tolkede den unge slegts følelser ligeoverfor den

gamle hjembygd, hvorfra saa stort antal havde fundet vei til Vesterheimen, og hvorfra saa mange gjæve norsk-amerikanere stammer.

Efter koncerten spillede Banden nogle marscher udenfor kirken. Der toges ogsaa nogle fotografier. Ordfører Jorde talte anslaaende. Prof. Preus svarede og takkede for al gjestevenlighed. Gutterne gav sin begeistring luft i hurraraab og "college yells." En velsmagende lunch serveredes i hast, og saa gik vi igjen ombord i toget, som stevnede mod Voss. Alle beklagede, at besøget i Nesbyen maatte blive saa kortvarigt.

Det var anden gang vi drog over høifjeldet; men det var ikke mindre interessant af den grund. Gutterne maatte ogsaa denne gang stige af

Vossevangen.

ved Finse og Myrdal. Dog ikke nu saa meget for at stille en evig hunger med chokolade og "smørrebrød med paalæg." Dette var ikke længer nyt. Desto mere ro fik de til i nogle minutter at nyde den storslagne og vilde natur, — forudsat at man ikke fik en snebold i nakken! Ved Finse stod en mængde ski opimod væggen. Det var St. Hans tid, og det store midsommers skirend havde netop fundet sted.

Voss har en god klang i Amerika. Derifra, som fra Hallingdal, Valdres og andre bygder, kom saa mange, hvis navne staar at læse blandt dem, der gjorde det grundlæggende arbeide for kirken blandt os. Ogsaa ved Luther College har navnet Voss en egen betydning, som prof. Preus i en tale efter

koncerten pegte paa; thi en af skolens ældste lærere har sin herkomst fra denne bygd, nemlig professor L. S. Reque. Vi er alle enige med vor gamle lærer, at Voss er en af landets fagreste bygder.

Bygdefolket havde ogsaa her faaet istand en hyggelig fest. Da vi paa indbydelse af Voss formandskab samledes i ungdomsforeningens lokale, ønskede ordfører Finne i nogle velvalgte ord Banden velkommen, og idet han paa bygdens vegne udtalte sin glæde over, at vi kom, mindede han om de mange baand, som knytter denne bygd til det nye hjemland.

Koncerten holdtes i den ærværdige Vossekirke, som siges at være ifra 1270. Den var ganske fuldpakket. Stedets prest holdt tilslut en vakker tale til gutterne og takkede for besøget, som havde glædet saa mange. Det gjorde godt, sagde han, at se den unge skare og høre deres vakre sang og musik. Han ønskede Herrens velsignelse over færdens. Prof. Preus udtalte vor paaskjønnelse af den modtagelse, bygden havde beredt os.

I Voss kirke.

Som eksempel paa, hvor drevet gutterne var blevet i at haandtere og ekspedere færdens bagage, kan nævnes, at inden 15 minutter efter koncertens afslutning var al bagage, alle instrumenter og alle mand paa stationen parat til afreisen.

Gutterne syntes ikke bekymre sig større, enten de fik frokost eller ei næste morgen. Sovevognene var vist altfor behagelige. Kun nogle enkelte var paa benene tidlig nok til at faa frokost i Roa. Men saa var der jo mad at faa ganske snart ved Dokka og andre stationer. Man behøver ikke sulte længe ad gangen paa disse turer. Det har jernbaneselskaberne sørget for. I et virkeligt nødstilfælde kunde man jo ogsaa stige af en gang imellem og nyde egnens deilige jordbær, som gutterne fandt en overflod af.

Jernbanereisen opigjennem Valdres var straalende vakker. Udsigten

over Randsfjorden saa vel som nedover Etnadalen maa regnes blandt noget af det herligste vi saa i landet. Det var som en af gutterne sagde: "man maa bruge sin kodak hele tiden."

Naturen ved Fagernes er ganske henrivende. Dog der var andre ting, som lagde beslag paa vor opmerksomhed. Straks ved ankomsten blev vi af ordfører Svennæs indbudt til middag i Fagerlund hotel, hvor den officielle modtagelse fandt sted.

Hardanger dragter paa Voss.

Under middagen holdt ordføreren følgende tale:

"Mine damer og herrer! Naar vi idag har den ære at ha besøk av det norsk-amerikanske musik- og sangkor, vil jeg paa Valdresdalens vegne ønske dem hjertelig velkomne og takke for, at de vilde reise herop og holde koncert. Ved dette besøk har jeg faat et synligt bevis for, at der mellem norsk-amerikanere og norske er et kjærlighetsbaand, der har sit utspring fra de ømmeste og fineste hjerterøtter og som altid blir sterkere og sterkere. Dette

er det som er sambaandet mellem norsk-amerikanerne og de norske og dette maa aldrig svækkes, men stadig styrkes til gjensidig hygge og nytte.

Jeg vil ogsaa haape, at vore kjære norsk-amerikanere maa faa med sig et eller andet godt minde fra vor kjære Valdresdal ved dette besøk og i det haap ber jeg mine ærede damer og herrer drikke en skaal for det norsk-amerikanske musik- og sangkor." (Efter "Valdres" avis.)

Reiste med sovevogne.

Professor Preus svarede med en lidt længere tale, hvori han gav et overblik over valdresernes stilling i Amerika, med særligt henblik paa den virksomhed, de siden de første tider har ydet i det kirkelige arbeide blandt udflytterfolket. Taleren pegte ogsaa i store træk paa, hvad nordmændene i det hele taget har udført i sit nye hjemland.

Mellem Voss og Valdres.

Koncerten holdtes i Folkvang, og den store sal var fyldt af et interesseret publikum snart sagt fra alle bygder i Valdres. Banden fik en hjertelig modtagelse. Da bifaldet havde lagt sig efter det første nummer, ønskede redaktør Hovi færden velkommen til Valdres. Taleren forsikrede,

Nyder naturen ved Fagernes.

at folk i Valdres satte stor pris paa dette besøg baade for musikens skyld saavel som paa grund af slegtsfølelsen. "Luther College har," fortsatte han, "spillet en fremtrædende rolle kulturelt seet, og det har gjort meget for norskdom i Vesterheimen."

Forsamlingens bifald steg med hvert nummer. Da jubelen var brudt rigtig løs efter "Stars and Stripes," traadte fru Charlotte Moe frem og overrakte professor Sperati en lyre med strenge snoede af nationalfarver. Hr. Moe er vel bekendt i Amerika som Hardanger-violinist.

VESTRE SLIDRE KIRKE,
hvor pastor Nils Brandt er døbt.

Da koncerten var slut, rettede overretssagfører Simers paa forsamlingens vegne en hjertelig tak til dirigent, musikere og sangere, ikke alene for den glæde, de havde beredt folket ved at komme til Valdres, men ogsaa for den kunstnydelse, de ved sin koncert havde bragt bygden. Forsamlingen stemte i et 3 x 3 hurra for norsk-amerikanerne.

Professor Preus takkede paa korpsets vegne for al den venlighed, som var blevet lagt for dagen. Det var en glæde at faa synge og spille i takt

med fosseduren udenfor. “Valdres er noget af det skjønneste vi har seet,” sagde taleren, “og det glæder os, at I vil give os en harpe med de norske farver, som ogsaa er de amerikanske farver. Tak for sympatien og forstaaelsen. Vi vil tage med os tilbage en harpe af minder fra turen til

Vestre Slidre, Valdres.

Valdres.” Den hyggelige festkoncert endte med gutternes vanlige afskeds-hilsen — “college yell.”

Natten tilbragtes i sovevognene, og næste morgen rullede toget afsted til Kristiania, hvor vi ankom støvede og noget trætte efter den lange reise.

Foran Lincoln-busten, 4de juli 1914.

KAPITEL XIV

OMKRING DEN 4de JULI

A Amerikas frihedsdag nærmede sig, begyndte ogsaa norsk-amerikanske besøgende i alle dele af landet at drage til hovedstaden. Dette merkede man først egentlig ved Nordmandsforbundets banket paa Holmenkollen onsdag aften den 1ste juli. Bandens bestyrelse var indbudt til banketten. Professor Preus, som repræsentant for staten Iowa, var tilstede og overbragte hilsen fra statens

guvernør i lighed med andre staters repræsentanter.

Professor Sperati kunde selvfølgelig ikke være tilstede ved denne banket; thi Banden, som samme eftermiddag var vendt tilbage fra turen til Valdres, holdt om aftenen koncert i Calmeyergadens Missionshus. Vi kan kun sige som sedvanlig, at det store lokale var fyldt til sidste plads, og at begejstringen var stor. Programmet var selvfølgelig nyt, og hvert nummer syntes falde i publikums smag. Professor Sperati fik her nok et bevis paa den paaskjønnelse og agtelse, han nyder i hovedstaden. Denne gang

kom det i form af en deilig rosenbuket. Vi indbildte os, at det var vor yndlingsblomst "American Beauties." De var næsten ligesaa vakre.

Efter koncerten begav gutterne sig igjen til sit vanlige sovekvarter i Vaterland skolehus. Dette blev gutternes "headquarters" de næstfølgende dage.

Udstillingsbestyrelsen og andre i hovedstaden havde paa forskjellige

Holmenkollen.

maader vist sig meget imødekommende ligeoverfor Banden. Saaledes havde gutterne fri adgang til udstillingsgrunden til hvilkensomhelst tid. For at vise sin paaskjønnelse af al opmærksomhed tilbød Bandens bestyrelse at give nogle gratis koncerter. To af disse holdtes paa udstillingsgrunden torsdag eftermiddag og aften. Skjønt der daglig var meget god musik paa grunden, merkede man dog let, at publikum særlig interesserede sig for

gutternes spil. En masse mennesker samlede sig straks og paahørte staaende begge koncerter, som bød paa en del af den i Norge saa populære amerikanske musik. Da eftermiddagskoncerten var afsluttet, gik vi paa indbydelse af sekretær O. G. Ullnæs til en af udstillingens restauranter, hvor velsmagende forfriskninger serveredes.

Den paafølgende dag kom en af gutterne, — det siges, at det var "Finny," — i samtale med et medlem af den tyske band, som hver dag spillede paa udstillingsgrunden. Denne tysker paastod uden omsvøb, at gutterne var professionelle musikere, som gav sig ud for at være studenter. Vi er ikke rigtig kommet paa det rene med, om hans grund for denne paa-stand var, at gutterne spillede for godt til at være amatører, eller at de — og specielt "Finny" — talte tysk for daarlig til at være studenter.

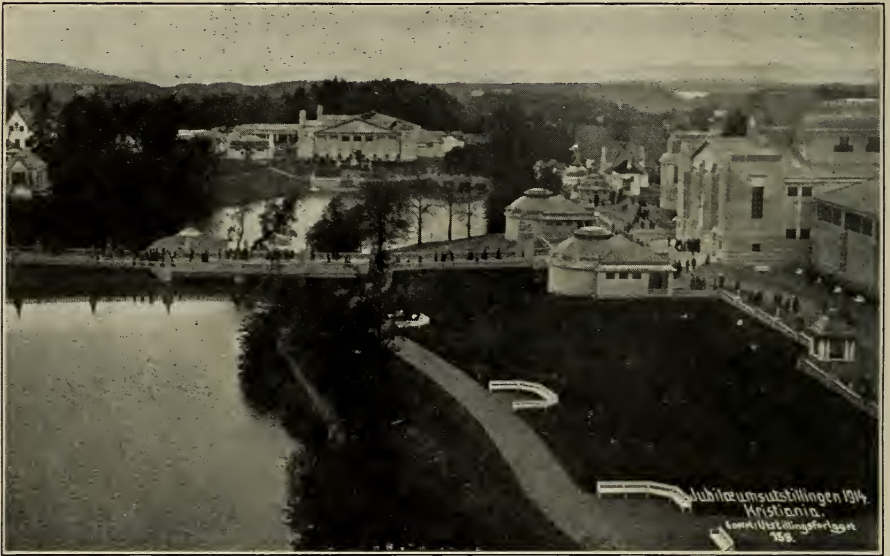
Sovekvarter i Vaterlands skole.

Fredag aften holdt Banden sin sidste koncert i Kristiania. Det var en benefice for feriekolonierne. Koncerten holdtes paa St. Hanshaugen. Aftenen var varm, og ikke mindre end 9000 betalte entrée. Folk vilde øiensynlig benytte sig af denne sidste anledning til at se og høre den norsk-amerikanske "College Band", som havde gjort et saadant triumftog gennem landet. Det lod til, at folk gjerne vilde sende Banden hjem med det mest fordelagtige indtryk af det norske folks interesse for de udvandrede landsmænd. Det gjorde de da virkelig ogsaa.

Det kan ogsaa nævnes, at vi mødte og fik hilse paa ikke saa faa kjendte folk fra Amerika. Der var mange af dem i den store forsamling.

De som var med i fjerde juli festlighederne i Kristiania iaar, vil vist alle være enige i, at frihedsdagen kun yderst sjelden faar en saa storslagen festligholdelse i Amerika. Dagens program var anstrengende og langt. Det var en prøve paa amerikansk "strenuous life." Ikke mindst anstrengende var det for vore gutter.

Kl. 10 formiddag samledes Banden paa udstillingsgrunden ved kolonaden nær hovedindgangen. Kl. 11 skulde den spille ved overdragelsen af Nord Dakotas Lincoln-buste. Lidt før den fastsatte tid marscherede gutterne med L. C. C. B. banner, et amerikansk og norsk flag og det 15de Wisconsin regiments gamle silkebanner i spidsen ud til stedet i parken,

Udstillingen.

hvor den i et stjernebanner tilhyllede buste stod. Guvernør Hanna af Nord Dakota holdt hovedtalen, hans datter foretog afsløringen, og saa overrakte guvernøren stortingspræsident Løvland et smukt dedikationsdokument.

Stortingspræsident Løvland udtalte en varm og ærbødig lykønskning for dagen og bad guvernøren overbringe Nord Dakotas befolkning en hilsen og tak fra stortinget og det norske folk.

Han overdrog derpaa monumentet til Kristiania by, hvis ordfører, advokat Heyerdahl, i en kort og hjertevarm tale paa byens vegne takkede for gaven.

Der var ogsaa enkelte andre kortere taler. Banden spillede et par

stykker, og det norsk-amerikanske norgeskor, som i disse dage var i Kristiania, sang flere sange. Det kan siges med det samme, at dette kor sang godt og gjorde stor lykke paa sin norgesfærd. Den vakre fest sluttede med, at Banden og sangerne i fællesskab istemte "Star-Spangled Banner" og "Ja, vi elsker."

Der var vist mange, som maatte undvære middagsmad den dag. For gutternes vedkommende var der meget liden tid tilovers, da de allerede kl. 1 skulde være parat med sine instrumenter ved den amerikanske legation. Minister Schmedemann holdt nemlig "reception" for amerikanerne i byen, og det var besluttet, at Banden skulde give en serenade i legationens have paa den tid.

Glimt fra 4de juli i Kristiania.

Da det led lidt udover eftermiddagen, samlede norsk-amerikanerne sig i Kronprinsens gade ifra det amerikanske gesandtskab og opover til Drammensveien. Man gjorde sig færdig til at marschere til stortingsbygningen, hvor den højtidelige overlevering af mindegaven skulde finde sted kl. 3. Præcis kl. 2:30 satte processionen sig i bevægelse. Banden med sine flag og sit banner gik i teten. Derpaa fulgte det norsk-amerikanske sangkor og andre foreninger, ogsaa med sine faner. Endelig fulgte en stor skare mænd og kvinder, som var kommet for at gæste fædrelandet, men som ogsaa derover vilde intet heller end at vise sin kjærlighed til sit nye fædreland, de forenede stater. Kristianias aviser meddelte, at der var 3—4000 norsk-amerikanere, som deltog i processionen, kvinder saavelsom mænd.

Hvad vi særlig lagde merke til og det med stor glæde og tilfredsstillelse,

var de mange flag, tildels amerikanske, som vaiede fra hvert hus langs processionslinjen, og den store folkemasse, som havde samlet sig paa fortaugene og ellers, hvor der var plads, lige ifra Kronprinsens gade og op til Løvebakken ved stortingsbygningen. Her havde politiet sin store vanskelighed med at holde passagen aaben for processionen. Det var ganske, som det havde været den 17de mai.

Vakkert skriver "Ørebladet" om dette tog:

"Et gribende syn, der rørte til taarer, var det, man havde, da norsk-amerikanernes store tog marscherede gennem Carl Johans gade til stortinget. Det var varme og inderlige følelser, som dette tog af landsmænd

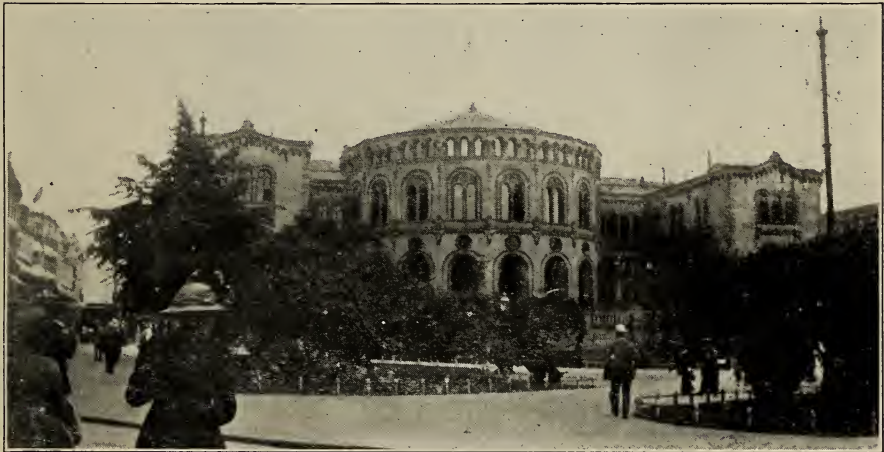
Et øiebliks rast før vi gik til ministeren.

fra hele Amerika satte i bevægelse hos de hundreder af tilskuere, der stod opstillede paa fortaugene og ved Løvebakken, — saa sterke, at de hurraer, som ellers lyder saa let her tillands, døde paa læberne. Ofte var vi betaget af beundring over den imponerende offervillighed, som nu officielt skulde besegles, og grebet af tanken paa, hvad der laa mellem den dag, da disse mænd og kvinder forlod hjemlandet for at søge lykken hinsides havet, og den dag, da de under stjernebanneret og gamlelandets frigjorte flag i sluttet fylking togede gennem Norges hovedstad, besjælet af kjærlighed til det land, som havde fostret dem, men ikke kunnet byde dem virkefelt, og af stolthed over den store stat, hvor de har fundet gode rummelige arbejdskaar og bygget sit hjem, æret og agtet som udmerkede borgere.

Det viste paa mændene med de furede træk og de skarpskaarne, sterke skuldre, at de ikke havde faaet noget givendes, men at de havde maattet slide godt for at naa saa langt. Men man saa ogsaa paa dem, at de havde kjæmpet og seiret. Derom vidnede ikke mindst den store skare af frisk, lysklædt ungdom, som flokkede sig under fanerne med stjernebannerets farver paa de unge skuldre.

Det var en af de skjønneste oplevelser i dette rige aar, at se norsk-amerikanerne toge frem til stortinget, og vi er dem alle dybt taknemmelige for dette uforglemmelige minde."

Banden og Amerika-sangerne var blandt de udvalgte, som efter speciel indbydelse slap indenfor indhegningen omkring Løvebakken. Et hav af

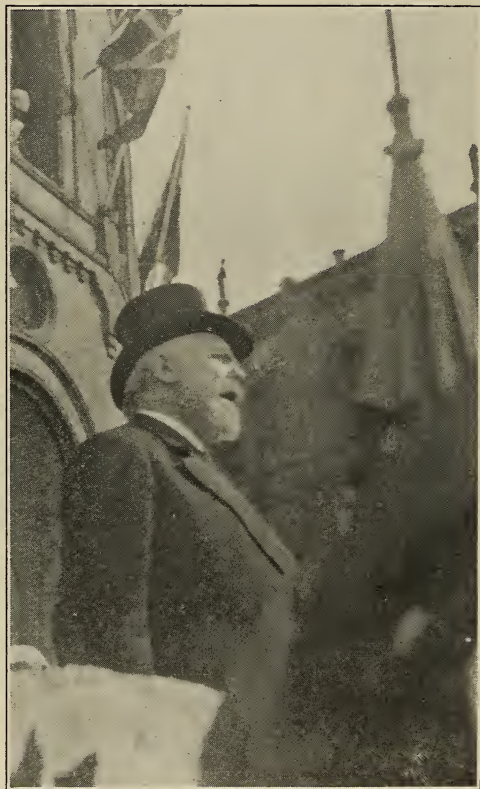
Stortingsbygningen.

mennesker, nordmænd og amerikanere, fyldte terrænet udenfor. Stortingsmedlemmerne med præsidentskabet i spidsen traadte straks ud. Professor dr. H. G. Stub, den norske synodes formand, besteg derpaa den improviserede talerstol, og idet han i de hjerteligste ordelag bragte en hilsen ifra norske mænd og kvinder i Amerika, overrakte han "mindegaven" til stortingspræsident Løvland.

Amerikakoret sang derpaa "Naar fjordene blaaner" under komponisten hr. Alfred Paulsens ledelse. Præsident Løvland takkede paa maalet for den storslagne gave, hvis største værd er den kjærlighed, som har baaret den frem. Hr. Løvlands vakre tale sluttede med et "Leve de forenede stater," hilset med endeløs jubel. Saa spillede Banden "The Star-Spangled

Banner," og dr. Stabo fra Decorah oplæste en fortegnelse over de forskellige bygdegaver. Tilslut udbragte doktoren et "Leve Norge," og gutterne spillede "Ja, vi elsker." Den smukke høitidelighed sluttede med et leve for stortinget, udbragt af præsident Berner.

Vi tilstaar aabent og arlig, at vi med den største glæde forlod Løvebakken. Det heder jo, at vi amerikanere er vel vant til en stegende sol,

Stortingspræsident Løvland modtager mindegaven.

og at man i Norge ikke kjender til generende varme. Men det er tvilsomt, om vi paa hele vor tur, gennem "syv kongeriger," var udsat for en saa brændende hede som der paa den stenlagte Løvebakke under eftermiddags-solens stegende straalere.

Banden marscherede straks tilbage til legationen, hvor gutterne fik lægge fra sig sine instrumenter. Deres strabadser var dog ikke tilende.

Kl. 6 skulde de spille "base ball" ude paa udstillingens stadion. Alt var i orden. Gutterne havde bragt med sig fuldt udstyr af dragter, baller, handsker o. s. v. for anledningen. Præcis kl. 6 begyndte spillet. "Bill" Preus var kaptein for de graa, R. Ulvilden for de røde. De første kaldte sig vestlændinger, de andre østlændinger. Det var en god "game." Gut-

"Russer" ved "base ball gamen."

terne spillede med meget "snap" og havde faa "errors." Vestlænderne gik af med seiren. "Score," 5 — 2.

Vi skal ikke gaa nærmere ind paa spillet; men de allerfleste vil uden tvil interessere sig for, hvad de norske aviser har at sige om det. Det tør vi vel sige er en ny og original "write-up" for en "base ball game."

"Morgenbladet" skriver:

“Base ball-opvisningen, som de amerikanske studenter gav lørdag paa stadion, havde samlet ca. 1000 tilskuere, mest norsk-amerikanere, som med stor interesse fulgte spillet. Det er jo første (?) gang man har haft anledning til at se base ball her hjemme, og for folk som aldrig har seet eller spillet det, er det meget vanskeligt — ja, umuligt — at følge med. Men norsk-amerikanerne var med! De jublede, raabte og skreg og satte nok stor pris paa at faa se det amerikanske nationalspil udenfor U. S. A.'s grænser. Den udenforstaaende, som fulgte særlig interesseret med, gik det ogsaa snart op for, at dette maatte være morsomt.”

Saaledes skriver “Ørebladet”:

“Base Ball” i Kristiania.

“Man fik ikke se nogen sportskonkurrence i almindelig forstand; ‘Base-Ball’ byder ikke paa for eksempel en fodbolds-kamps stadige intense spænding; det kan nærmest karakteriseres som en kompliceret udvidelse af vor boldslagning; men det var alligevel en morsom leg, der nok kunde have sine spændende episoder. Publikums livlige meningsudveksling og engelske udraab gav den norske tilskuer en liden smag paa, hvor anderledes livlig det gaar til ved de amerikanske sportspladse.”

Mest fornøielig er dog den omtale, som spillet fik i “Tidens Tegn.” Der heder det:

"BASEBALL-OPVISNINGEN

DE AMERIKANSKE STUDENTER PAA STADION

Den som igaareftermiddag, intet anende, passerte forbi Stadion, maatte nødvendigvis tro, at der foregik masse-mord indenfor. Afbrudte rasende udraab fra de formentlig overfaldne, langtrukne brøl fra mange struber fløj over indhegningen og bragte den intet anende til at udbryde: Hvad ial-verden foregaar her! Hvor er politiet?

Men lyttede man vel efter, var der et vist system i brølene, ja man

Scener fra Vaterlandskolen.

kunde nu og da opfange engelske ord og udraab: Go on reds — knock them down — right — fault — Ball — Bravo — fine —

To make a long story short — det var de amerikanske studenter, som spillede Baseball, eller rettere — det norsk-amerikanske publikum, som lod sig henrykke af dem. Vi befinder os indenfor. Opefter de omkring selve spillepladsen godt besatte tribuner er der "American Haircutting" over hele linjen og meget amerikansk guld i tænderne.

Ude paa pladsen er spillerne i fuld aktivitet. I første øieblik minder deres vide, folderige dragter om enkelte cirkusklovnere. Men ved nærmere eftertanke skjønner man, hvor praktiske de maa være, ikke mindst i en varme som igaar. Det ene parti (hvert af de to er paa 9 mand) har graa, det andet rød dragt, men selv kalder de sig vestlandske og østlandske

lag efter sine forældres oprindelige bostavn her i landet. Spillerne er nemlig studenter af udelukkende norsk afstamning.

Hvad selve spillet angaar, saa tror vi ikke at nogen detaljeret forklaring om det har nogen hensigt. Tiltrods for at det er amerikanernes national-

4de juli i Kristiana.

spil, har det nemlig havt vanskelig for at vinde jordbund udenfor Amerika. Det er fjernt beslegtet med vor udmerkede, men nu mindre paaagtede ballslagning. Det er imidlertid ganske anderledes kompliceret og spilles med en morderisk haard ball og et digert kølleagtig balltræ. Den som slaar,

bruger da ogsaa begge hænder, idet ballen saa haardt og saa skrudd som mulig, men paa en ellers reglementert maade, gives op af en af modspillerne (the pitcher). Mens ballen — enten det nu er en 'pole' eller 'markstryger' — er i bevægelse, eller rettere ikke katchet, løber de, som er 'inde' fra base (svarende til 'rotte'), til base. (De er fire.) Kommer nogen gennem helt til 'home base' ('inderotta') faar hans parti et point.

Vi havde ikke seet længe paa spillet, før vi var paa det rene med, at det var "a good game," en betegnelse som vi ikke tviler om vilde stige til "a splendid game," ved nærmere bekjendtskab. Første gang vil man letforstaaelig have nok med at lære selve spillemaaden.

De talrige norsk-amerikaneres henrykkelse var forsaavidt bevis nok.

4de juli i Kristiania.

Og den lille eftermiddagsstund var sikkert 'en velkommen liden pause i receptions' og høitideligheder. Dem faar man nemlig *altid* nok af."

— Saa langt "Tidens Tegn." —

Kl. 7 afbrødes spillet. Det var tid at gjøre sig færdig til festens store banket. Bandselskabets samtlige 67 medlemmer var indbudne som gjester. Kl. 8 præcis maatte gutterne i sine hvide uniformer være i sine pladse. Festen blev en begivenhed ikke alene for os og andre norsk-amerikanere, men ogsaa for Kristianias festvante folk.

Vi lader "Morgenbladet" beskrive festen.

"Bilerne stormede i en eneste kø op foran udstillingens indgangsportal, trikkerne duvede 'fuldt besatte' op Kirkeveien, — og ind gennem portene

gik en ustanselig strøm af festklædte damer og herrer med smaa stjernebannere fæstet paa brystet.

Sangerhallen straaled af lys og hvide duger; bordene var dækket i en snes kilometerlange rader, og prangende valmuer paa alle borde gik som røde traade fra balustrade til galleri.

Den vældige sal fyldes lidt efter lidt, bordenes rækker befolkes. Nationalteatrets orkester sidder agtpaagiven paa galleriet, og vel 8 skjærer med et en pragtfuld fanfare gennem rummet. *Kongen* kommer, fulgt af konsul Herman F. Gade, aftenens toastmaster, og præsident Berner, Nordmandsforbundets formand. Kongens bord er dækket paa balustraden, 1 meter

4de juli i Kristiania.

over alt folket. Opover bakken mod orglet staar bord ved bord, og foran sig kan kongen se udover et hav af lyse og mørke hoveder.

Der er 2600 aktive deltagere i banketten, halvparten saa mange som vilde med. I løbet af eftermiddagen fredag maatte banketkomiteen vise bort 1500 og igaar formiddag 1500 nye som alle vilde have adgangskort. Alt var udsolgt — —.

Kongens bord var smykket med blomster og stjernebannere — forøvrig de eneste som merkelig nok saaes i salen. Ved kongens høire side sidder æresgjesten, guvernør Hanna, ved hans venstre side konsul Gade, og ved kongens bord sees ellers stortingspræsident Løvland, statsministeren, udenrigsministeren, minister Schmedemann, ordfører Heyerdahl, fremtrædende norsk-amerikanere — mange med damer.

I et hjørne har de norsk-amerikanske sangere faaet plads.

Umiddelbart efterat kongen har taget plads tager konsul Gade ordet og takker kongen fordi han var kommet tilstede ved festen og havde kastet glans over den ved sit nærvær. Længe leve Norges konge!

Fanfare, kongesang, hurraraab og bifald."

Saa langt "Morgenbladet."

Saa talte kongen med sin klare, distinkte stemme, som hørtes til den fjerneste krog af den store sal:

"Jeg vil med en gang faa lov til at takke for de hjertelige ord, som er udtalt til mig. Det er mig en stor glæde at være tilstede her iaften, hvor der er samlet saa mange amerikanere, som er kommet hid i anledning af vort

4de juli i Kristiania.

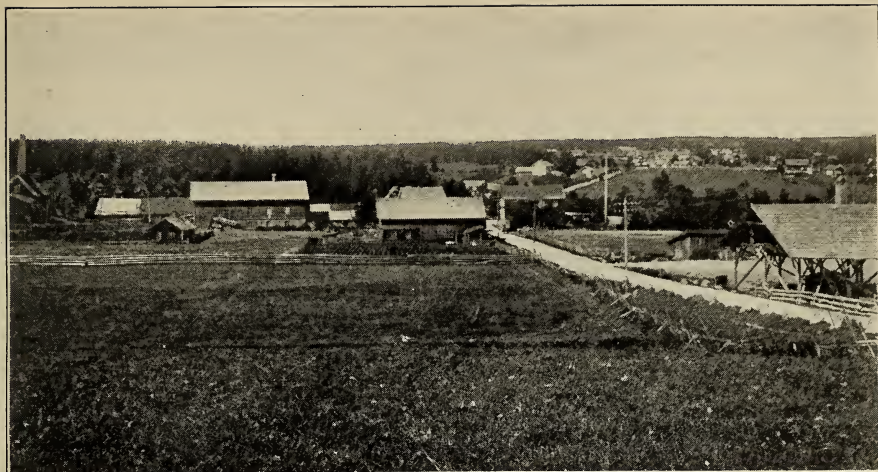
jubilæumsaar, mange af dem for at se igjen gamle kjære tomter, andre for at se steder, som de har hørt sine forældre eller andre slegtninger fortælle om. Jeg haaber at de alle vil have bare gode minder med sig hjem, naar de reiser tilbage igjen. Og jeg vil bede Dem bringe en hilsen fra mig til alle derborte, som ikke har kunnet være med Eder hid. Kongen udtalte tilslut paa engelsk sine bedste ønsker for De Forenede Stater og udbragte et leve for De Forenede Staters præsident. Sjelden har hurraerne lydt kraftigere selv under sangerhallens tag, og kongens hjertelige ord blev derefter fulgt af langvarigt bifald." (Efter "Tidens Tegn").

"Amerikanerne er praktiske," siger "Morgenbladet." "De lader taler være taler og menu være menu."

Saasnart man var færdig med maden, gik man over til talerne. De var mange, men heldigvis ikke lange, og for det meste meget gode. Vi skal blot nævne, at dr. F. G. Gade henvendte nogle venlige ord til Banden, hvis besøg man i Norge havde sat saa stor pris paa, og hvis musik langt overgik, hvad landets skoler kunde præstere. Sluttelig bragte professor Preus en tak fra Luther College Band og talte varmt for den gode forstaaelse mellem nordmænd verden over.

Festen var over, og snart befandt deltagerne sig udenfor, hvor bomberne smaldt og raketterne knitrede mod aftenhimlen. Fyrverkeriet var i fuld gang.

Det var noksaa stridt ovenpaa dagens mange strabadser at maatte spadserie tilbage lige til Vaterlandskolen. Men hvad andet kunde man gjøre? Folk næsten sloges om de "biler," som var uheldige nok til at befinde sig ved udstillingsportene, da folkestrømmen kom. Og de smaa "trikker," som kom ruslende, hvad kunde vel det forslaa? Med siddeplads for 24 og staaplads for en haandfuld, kommer man ikke langt, naar der er tusinder om at gjøre. Vi maa sige med dansken, "paa den maade kan man kjøre mange folk paa mange dage." Og saa for at sætte kronen paa verket: Efter kl. 12 ingen "trik"!

Paa Toten aflagdes Bandens sidste besøg.

KAPITEL XV

DE SIDSTE DAGE I NORGE

FREISEN fra Norge skulde finde sted tirsdag den 7de juli.

Det var besluttet. Ruten for hjemreisen var bestemt og billetterne bestilt. Der var dog endnu et par store bygder, hvor Banden ikke havde været, og som man følte ikke burde forbigaaes. Det var Hadeland og Toten. Skjønt man gjerne havde holdt sig i ro eller beseet hovedstaden i de par dage, som var igjen før afreisen, saa blev dog en snartur ordnet ud til disse bygder.

Efter lørdagens anstrengelser var de fleste lidt søvnige og trætte, da vi kl. 8 søndag morgen drog ud til Gran paa Hadeland. Der skulde være folkefest. Om formiddagen prædikede professor Preus for gutterne og en del af bygdens folk, som allerede havde indfundet sig i lunden, hvor festen skulde holdes. Efter denne gudstjeneste førtes Banden hen til et nærliggende pensionat, hvor en middag af den deiligste norske mad serveredes.

Der var averteret, at Banden vilde spille fra kl. 2 til kl. 8. Det var nu lidt for drøit selv for vore "ihærdige og energiske gutter." Med enkelte

kortere pauser holdt de det dog gaaende fra kl. 2 til 6. Folket holdt ogsaa ud merkvaerdig bra. Man merkede intet til, at forsamlingen, som talte omkring 3000, formindskedes, før Banden gjorde sig færdig til at gaa.

En liden afbrydelse i musikken blev der, da lensmand Grimsrud i en

Koncerten ved Gran.

kort og kraftig tale takkede, fordi Banden trods den knappe tid ogsaa vilde aflægge denne bygd et saa hyggeligt besøg.

Det var selvsagt, at professor Tingelstad maatte tale her. Hadeland er hans bygd. Hans fader, Bent Tingelstad, var døbt og konfirmeret i

Søsterkirkene ved Gran. Han takkede slegten paa begge sider af havet for de kjærlighedens baand, som binder norsk-amerikanerne selv i anden og tredje generation til gamlelandet og især til deres fædrenebygd. Tilslut takkede han for al udvist gjestfrihed. Han havde al grund til at føle sig stolt af sin bygds folk.

Megen melk paa Hadeland.

Jahren, Hadeland.

Efter endt koncert blev gutterne ført omkring til bygdens gaarde og omliggende smaabyer, hvor de da paa det aller bedste blev sørget for til næste morgen. Prof. Preus og enkelte andre overnattede ved Røikenviken hos hr. Hvinden, som for nogle aar siden besøgte Decorah og Luther College. Han har et deiligt hjem og en prægtig gaard.

Det var ikke stor fare for, at vi skulde komme til at glemme besøget i Gran. Men nogle af bygdens gjæve folk har sørget for, at de ikke bare ikke skal blive glemte, men at de skal komme til for alle tider at indtage en særstilling i den række af kjære minder, som vi førte med os hjem fra færd i Norge. De har nemlig gennem pastor Moldstad senere oversendt Banden et overordentlig vakkert norsk flag som erindring fra besøget paa Hadeland.

Efter hjemkomsten modtog ogsaa professor Sperati følgende vakre digt til minde om samme besøg:

En julidags tindrende høisommerglans
 laa lys over enger og li,
 tusen smaa blomster bandt solfestens krans,
 livsglæden den sang paa hver sti —
 med løv om sin pande stod sommeren brud,
 fra hele naturen i helgedagsskrud
 steg hymner til lyset og livet.

— — — — —
 Paa Gran man ventet no rart den dag,
 de viftet i vinden de rødmende flag,
 fra nord og fra syd, fra øst og fra vest
 kom store skarer, som skulde til fest.
 Han Lars og a Anne, hu Marte, han Per,
 med store og smaa, de maatte nu der, —
 tænk, norsk-amerikanere med musik, ja det,
 det var en fryd at baade høre og se.
 Og "The Star-Spangled Banners Sønner" som kom
 var knyttede til os med hellige baand.

Derfor gamle og unge i flok og følge,
 som et festklædt tog over veiene bølget.

"Hvad er her paa færde?" en fremmed spør.
 "Vet du ei det? Nu, saa stans da og hør."

Over brede bølger kom en ungdomsskare
 at gjæste landet, der hvor fædrene har bygt,
 langs Norges sommerlyse strande fare
 og se det smile mot sig høit og trygt,
 at hilse paa de trange, stængte dale,
 de blanke fjorde, stolte, hvide fjeld,
 for saa at slutte færd i de lyse sletters løvomsuste sale
 mens julihimlen hvælvet solblaat tjeld —

de vilde ta et billed med
 av gamlelandets herlighet.

Og den flokken gav med unge varme hænder
 et rigdoms væld, hvorhen de for,
 de eiet tryllens øklen, vi fra eventyret kjender,
 der aapner porten til hver lukket sjæl paa jord,
 de var av muser og av lyse guder skjænket
 den undermagt, som alle hjerter naar —
 Apollo hadde den i toners tempel bænket
 at tolke livets fryd og sorg i høst og glade vaar.

— — — — —
 Ja, den dagen blev en sjelden fest,
 der var glans og stemning gjæst —
 Skjønt solen stekte, sveten silte,
 var alle glade, spøkte, smilte —
 puf og knubs i folkevrimlen
 ænstes ei, for hele stimlen
 bare ett de ventet paa:

“Tænk, hvad vi skal høre faa!”

— — — — —
 Saa mye rart, aa du, aa du,
 mener dette til aa spille paa, mon tru?
 “Nei, se den store gryta, du, derborte,
 det lange smale hornet og det rare korte —
 saa mange slags instrumenter skulde ingen set —
 faa dette til at laate alt ihop, det blir vist ikke let.”

— — — — —
 “Hys — nu kommer det — gi agt.”

Aa, vidunderlige toners magt,
 mesterverker i festlig glød
 ut over mængden i soldagen lød.
 Krigslarmen drønet, kanontordnen, rop,
 seir eller død for den kjæpende hop,
 saa stilner det, hør, nu er slaget forbi —
 slutningen: “Nearer, my God, to thee.”

Ja, her kan jeg ikke finde ord
 for alt, hvad vi fik i feststunden stor —
 vi førtes til hjemlandets glitrende fjord,
 hvor brudfærden i baaten ror,
 ilte til kirken, hvor klokkerne ringe,
 til heien, hvor bølingens bjelder klinge,
 til fjerne, fremmede lande og folk —
 for alt, hvad vi drømmer, musikken er tolk.

— — — — —
 Tonerne løfter og tonerne letter,
 tonerne kvæger og sorgerne sletter,
 bærer til sollyse høider mot Gud;
 et skjønhetens tempel, ikraft av hans bud,
 reiser de høit over hver den som lytter,
 op i de lysere lier de flytter
 hverdagens møie og kampe og strid,
 sænker i sindet sin helgedagsfred.

Snart ligger havet mellem os og dere,
 og skiller med sit brede, blanke blaa,
 men mindets rigdom vil som skat vi bære,
 og samværs stund i fest vil for os staa.

— — — — —
 Og til Erindring fra de bygder brede,
 med hjertenstak for hvad I gav,
 ta dette FLAG, gjør os den glæde,
 at la det bringe hilsen over hav,
 til landsmænd i den nye verden,
 gid det maa vaie over broderkjæden sterk,
 av varme tanker følges det paa færden,
 maa ogsaa det faa fremme *samlings verk*,
 faa være med at knytte folk og lande sammen,
 til seir og styrke for normannastammen.

Og kjærlighets troskap jo lyser saa glad,
 i bannerets farver de sterke —
 slegt efter slegt skal de samles paa rad
 under korsets velsignende merke.
 Hvor norrønafolket end bygger og bor
 paa det gyngende hav, paa den fremmede jord,
 mor NORGE vil favne dem alle og hver —
 hver enkelt hun har jo saa inderlig kjær.

— — — — —
 Saa tak for samvær, mindet længe leve!
 Det var en herlig dag, vi hadde der ved Gran.
 Naar tanken over havet vist igjen vil svæve,
 husk og engang iblandt da os paa *HADELAND*.

(L. H.)

Tilegnet "The Luther College Band and Chorus" til
 minde om Koncerten ved Lidskjalv, Gran, Hadeland,
 søndag den 5te juli 1914.

Mandag morgen skranglede vi opover forbi Eina til Kolbu i Vestre Toten. Ved stationen var bygdefolket mødt frem med et større antal kjøreredskaber, hvormed vi blev befordret udover til Kolbu kirke. Først paa programmet var middag. Den blev sørget for paa de omkringliggende gaarde. Et større antal spiste hos menighedens hyggelige prestefolk, pastor og fru Monsen.

Pastoren fortalte, som bevis paa hvorledes amerikansk indflydelse gjør sig gjældende ogsaa paa disse trakter, at der i bygden er en mand, som heder saa meget som Ola Chicago og en anden, som har det høist betegnende navn Hans New York. Pudsigt var det ogsaa, at mens den ene boede i nærheden af "Allesteds," saa havde den anden sit hjem i "Ingensteds." Pastoren fortalte ogsaa, at da en konfirmant gut blev spurgt, hvor han var

ifra, svarede han: "Ifra Ingensteds." "Og hvor er det da?" spurgte presten. "Nær Allesteds," svarede gutten. — Det bør maaske bemerkes i parentes, at disse steder ikke er opgivet i "Bennetts Norge" som steder der vil være af særlig interesse for turister.

Kirken var fuld ved koncerten. Til slut takkede pastor Monsen for besøget, som var en stor glæde for bygden og en begivenhed i dens rolige liv. I skolehuset nær kirken serveredes en velsmagende lunch før afreisen.

Trods det at det begyndte at smaaregne, saa var det dog en vakker kjøretur gennem den frugtbare bygd med dens store velstelte gaarde. Veien gik til Bildt, et kort stykke forbi Hoff kirke i Østre Toten. Her i bygdens store festivitetslokale — det siges at være det største i nogen lands-

Eina — norsk station.

Bygd — holdtes koncerten, den sidste i Norges land. Trods silregnet kom folk i flok og følge fra fjernt og nær. De gik, de kjørte, med én hest og med to, de kom susende i "biler." Lokalet blev stuvende fuldt, og den store forsamling modtog hvert nummer med stormende bifald.

Skolebestyrer Heggen takkede i en munter og hjertelig tale Banden, fordi den vilde gjeste ogsaa denne bygd. Professor Preus takkede for den velvilje, som var blevet lagt for dagen ved dette besøg. Vi var særlig interesseret i denne bygd, fordi flere navne som har været og er knyttet nær til Luther College, har sin oprindelse ifra disse trakter. Afdøde pastor J. A. Ottesen, som altid var en varm ven af Luther College, kom herifra. Hans fader, Otto Christian Ottesen, var i sin tid prest ved Hoff kirke. Fra

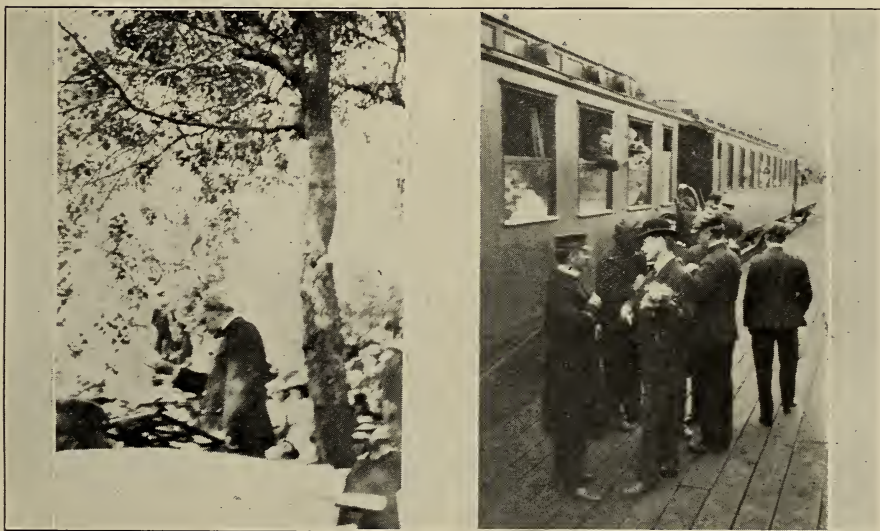
Gaarden Moldstad. Vestre Toten.

denne bygd stammer færdens impressario, pastor Moldstad. Collegets læge, dr. Stabo, og hustru er totninger. Mrs. C. K. Preus er født i Østre Totens prestegaard. Stedets kirkesanger, hr. Kolsrud, er gift med søster af professor Tingelstads fader.

Det vakte den største begeistring blandt gutterne, da det under koncerten bekendtgjordes for dem, at hjemreisen vilde indbefatte besøg af

Kjøbenhavn, Berlin, Wittenberg, Eisenach, Køl'n, Paris, London o. s. v. Dette kom som en fuldstændig overraskelse for gutterne og satte dem i en udmerket stemning, som ogsaa lod sig merke i en energisk og livlig udførelse af programmet. En times selskabelighed fulgte paa koncerten. Der opvartedes ogsaa med forfriskninger.

Natten tilbragtes i bygdens forskellige lune hjem. Men næste morgen blev der et knibetag. Kl. 7 skulde toget afgaa fra Lena station. Der var adskillig spænding, da det led mod tiden for afreisen, og det viste sig, at flere gutter endnu savnedes. Da toget stod ved stationen, saaes de sidste at komme nedover i strygende galop. Kusken brugte svøben ganske for-

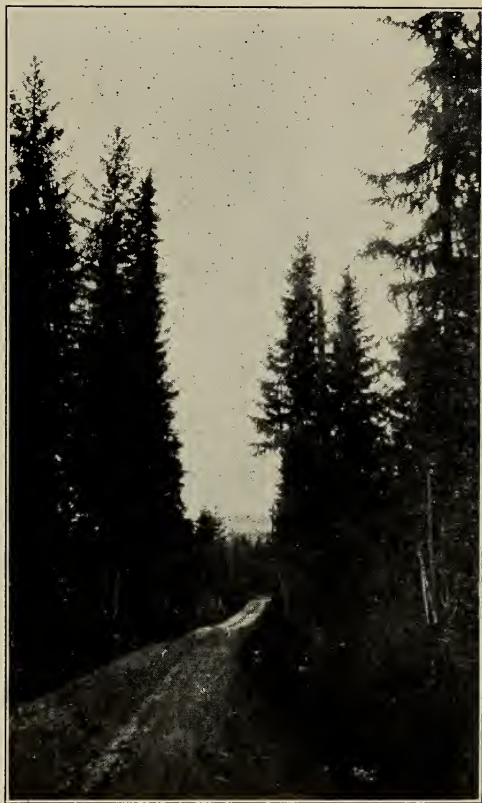
Sperati dirigerer.

Moldstad konverserer.

svarlig; men det var ikke saa greit for den lille hest, som paa de glatte veie slæbte paa fem mand. Vi ved ikke bestemt, om det var for disses skyld, toget blev staaende i ro saa længe; men de kom da med.

Kl. 11 formiddag var vi tilbage i Kristiania. Kl. 5:30 skulde den endelige afreise ske. Vi svimlede næsten ved tanken paa alt, som maatte gjøres paa de 6 timer. Bare det at pakke ind gutternes største instrumenter, som skulde sendes direkte over til England, var et kolossalt arbejde. Saa var der en del af gutternes klæder og en stor samling gamle rariteter til L. C. Museum, som maatte pakkes med adskillig forsigtighed. Der var for eksempel en meget gammel klokke, som professor Preus havde faaet tag i oppe i Hallingdal. Havde det ikke været for et par meget flinke tjenere

ved hotel Augustin, saa er det et stort spørgsmaal, om alt dette var blevet færdigt i tide. Det bør nævnes her, at Hotel Augustin var hovedkvarter for Bandens bestyrelse under de forskellige ophold i Kristiania. Hotellet viste sig at være et centrum for norsk-amerikanere, og dets bestyrelse og tjenerskab udviste den største forekommenhed, der vi gik ud og ind, og det ikke mindst i den travle tid før afreisen.

Mellem Vestre og Østre Toten.

Til trods for alles hjælpsomhed og vore egne anstrengelser, viste det sig at være umuligt at faa alt ordnet den dag. Professor Preus blev derfor igjen indtil næste dag. Der var regninger at betale for logi, for kjøring o. s. v. Det var nødvendigt at se til, at alt vort gods kom vel ombord i skibet, som skulde føre alt, undtagen selskabets haandbagage, over til Southampton.

En ting til — “last, but not least” — det var ønskeligt at have en repræsentant ved den store festmiddag, som den norske regering den samme aften gav for de forskjellige norsk-amerikanere og især for udsendingerne fra de forskjellige stater.

Med dette og meget mer for øiet blev professor og Mrs. Preus over til næste dag. De naaede os igjen i Kjøbenhavn.

Gutterne havde det ogsaa særlig travelt den sidste dag. En havde endnu ikke været paa Holmenkollen; en anden havde ikke seet større af

Hoff kirke, Østre Toten.

udstillingen; en tredje maatte partu ud til Bygdø museum. De fleste havde naturligvis udsat med at købe erindringer til dem som var hjemme. Nu maatte det ske. Om ikke andet, saa maatte de i en hast faa et egte norsk aaklæde til mor, en pipe til far, en naal til søster og en tollekniv til bror.

Hid og did sprang de. De faa stakkars kroner, de endnu havde i lommen, fik ben at gaa paa. Hvad skulde de vel med kroner paa fastlandet eller over i Amerika! Nei, lad dem kun gaa, nu er tiden at bruge dem!

Da det led til den tid, toget skulde afgaa, samlede de sig lidt efter lidt i Østbanens hovedstation. Der saaes ikke megen bagage. “Orders” var:

“Travel light.” Men jamen var mange lommer tunge. Det som var kjøbt i sidste øieblik maatte ogsaa med.

Mange bekendte, slegtninger og venner havde samlet sig for at sige

Tordenskjold plads, Kristiania.

Bennetts billetter benyttes.

farvel og ønske selskabet en god hjemreise. Der vankede da ogsaa blomster og andre erindringer til baade denne og hin.

I sidste øieblik kommer agenten fra Bennetts Reisebureau løbende med

de 79 billetter, som følget havde bestilt for turen fra Kristiania til London. Det havde ikke været nogen simpel sag at ordne en saavidt vidtløftig affære "on short notice." Men bureauet, der allerede før havde staaet os til tjeneste i mange maader, var ogsaa her istand til at "make good."

Saa ringer klokken, konduktøren blæser i sin lille lommepibe, gutterne læner hovederne ud gennem de aabne vinduer, et sidste hurra og "college yell," og mens vore venner staar igjen og vifter, glider toget ud.

Vi er paa veien hjem!

Sidste farvel.

Bedehuset i Kristiansund.

I Stiklestad kirke.

Der blev resultater.

KAPITEL XVI

NORGESFÆRDENS IMPRESSARIO HAR ORDET

ORAT disse beretninger skulde blive fuldstændige, besluttedes det, at færdens impressario skulde skrive et kapitel om sine erfaringer under forberedelserne for turnéen i Norge. Dette følger hermed.

Det var nok nærmest halvt i spøg det først blev nævnt, at undertegnede skulde drage afsted for at forberede Norgesfærdens for Luther College Concert Band.

Da det saa blev alvor og jeg ikke kunde slippe, var det med frygt og bæven ligeoverfor det store ansvar, at jeg forlod Chicago søndag den 8de februar for at gaa ombord i "Kristianiafjord" to dage senere. Min 71 aar gamle moder slog følge for at gjense Norge efter mere end 40 aars fravær.

I flygende snestorm forlod vi Brooklyn tirsdag midnat; og storm havde vi nok af paa hele reisen. Efterat den første dag var overstaat, forblev vi begge friske og havde det baade godt og hyggeligt. Ved middagstid den første dag kom doktor Carl Thaulow og bad mig med til hospitalet for at døbe en gut, som netop var født. Kort efter døde den lille, og den følgende dags eftermiddag holdt jeg begravelse paa tredje plads dæk. Der var flere

Befordring paa sjø og land.

syge at se til, og tiden blev altfor knap. En ung mand døde ganske pludselig; han blev ogsaa begravet tilsjøs. Søndag holdt jeg gudstjenester baade paa anden og tredie plads. Om hverdagene holdt jeg aftenandagt paa tredie plads, og spisesalen var altid stuvende fuld.

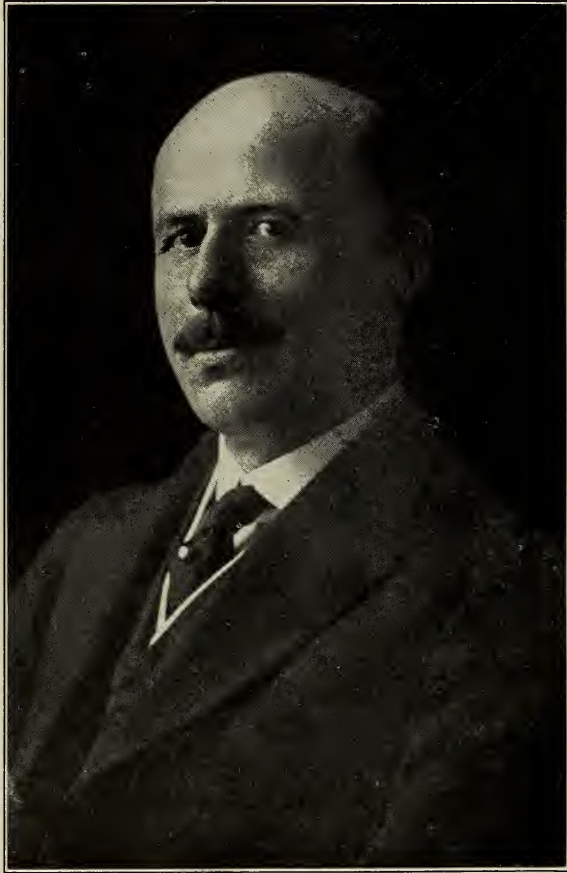

MINISTER L. S. SWENSON.

Der var kun 257 passagerer ombord, saa der var god tumbleplads. Nogle kom langveisfra. Doktor Hans Thue og fru Hildur Fjord Thue var fra Shanghai, Kina. Den svenske adelsmand C. A. Von Horn og frue havde været paa verdensomseiling og kom fra Australien. Den kjendte ingeniør Anton Larsen Westgaard fra New York skulde hjem paa en kort ferietur.

Fruen var med for første gang. Der var mange andre hyggelige mennesker i følget; og skibets oldfrue, fru Mais Johannesen, bidrog meget til passagerernes hygge.

En aften jeg sad som gjest inde i kaptein Hiortdahls lugar kommer der svartelegram fra kaptein Thomsen paa "Fredrik VIII." Han takkede

MINISTER ALBERT G. SCHMEDEMANN.

for kaptein Hiortdahls gratulationer, men beklagede, at han desværre var paa vei til Azorerne efter kul. Det var skibets første reise over havet. Fra "Bergensfjord" klagedes, at den storm, som vi havde med os, voldte dem vanskeligheder og forsinkelse.

Fredag middag den 20de februar, efter ni dage og fem timer, ankret vi paa Bergens havn i straalende solskin. Det var et deiligt syn da vi seilet

mellem fjeldknauserne indover fjorden. Disse fjeld og denne fjord var det sidste, moder havde set af Norge i 1873; og gjerne havde jeg læst hendes tanker nu, mens hun stod deroppe paa dæk og saa dem igjen.

Ved halv femtiden gik jeg iland for at træffe avisfolkene. Da øsregnet det; og vi skyndte os alle ind i en butik for at anskaffe os paraplyer.

Lørdag morgen forlod vi Bergen med Kristianiatoget. Veiret var klart

W. MORGENSTIERNE,
sekretær for Nordmandsforbundet.

og skarpt; men førend vi naadde høifjeldet fik vi en rasende snestorm, saa togene efter os stod fast. Vi kom vel frem klokken halv elleve om aftenen og skyndte os hen til hotel Augustin.

Søndag morgen gik vi til Johanneskirken, hvor sogneprest Christopher Bruun prædiket. Derefter gjaldt besøget gamle tomter og gamle venner.

Mandag morgen tog jeg fat paa mit arbejde. Det gjaldt at begynde

rigtig. Jeg opsøgte derfor først min ven Charles Bennett af Bennetts Tourist Bureau for at faa veiledning. Saa gik jeg til Nordmandsforbundet, hvor jeg fandt sekretær W. Morgenstjerne paa sin plads. Han havde været baade i Chicago og Decorah og blev min gode ven og trofaste raadgiver. Koncertturnéen skulde begynde i Kristiania og helst paa Utstillingen. Det første jeg havde at gjøre var derfor at faa ordnet alt med Utstillingens bestyrelse, og allerede tirsdag formiddag havde jeg et møde med sekretær

J. W. CAPPELEN som halling.

Lehmkuhl. Gjennem præsident Berner havde de forenede staters minister, prof. Lauritz S. Swenson, allerede forrige aar anmeldt Luther College Concert Bands besøg, samt Bandens villighed til at spille paa Utstillingen. Bestyrelsen havde sendt et velvilligt svar.

Fredag eftermiddag ringte jeg op til min fordums nabo Albert G. Schmedemann fra Madison, Wis., de forenede staters minister i Norge. Da han hørte stemmen i telefonen, fik jeg skjænd, fordi jeg havde tøvet saa

længe med at besøge ham; men nu maatte jeg skynde mig, da de straks skulde ha eftermiddagskaffe. Jeg tog med første "trik." Det var ikke netop saa mange maaneder siden vi havde truffet hverandre i Chicago; men man kan godt tænke sig, at vi ikke manglede samtaleemner. Jeg maatte endelig komme snart igjen, og var der noget han kunde hjælpe til med, vilde det glæde ham særdeles.

Under mit ophold i Kristiania og paa mine reiser traf jeg selvfølgelig mange interessante og elskværdige mennesker, som burde omtales her; men skulde jeg skrive om alle mine oplevelser, blev det en bog istedetfor et kapitel. Omtrent en uge efter min ankomst til hovedstaden gik jeg en eftermiddag ind i den 85-aarige bog- og musikforretning paa hjørnet af Toldbodgaden og Kirkegaden for at hilse paa en mand, som jeg ved en hændelse traf paa Christen Fretheims hotel i Flaamsdalen i juli 1908; det var Jørgen Wright Cappelen, den gamle forretnings nuværende indehaver. Vi fornyet bekjendtskabet, og dette blev snart til venskab. Et lykketraf var det baade for mig og Banden. Boghandler Cappelens mest udprægede egenskab er hans store og hjertelige gjestfrihed. Baade han og hans hustru viste mig megen elskværdighed. I Cappelens "overlærer-middag" den 7de mars traf jeg Kristianias samtlige overlærere, stiftsprovst Gustav Jensen, advokat Harald Mortensen, doktor Christophersen, sogneprest Christophersen i Hønefoss og mange flere. Da han den 1ste april feirede sin forretnings 85-aars jubilæum, samt da han den 5te mai holdt fødselsdagsgilde, havde jeg den fornøjelse at hilse paa Kristiania avisernes redaktører, stortingspræsident Løvland, gamle rektor Knudsen, hvis lærebøger i tysk benyttedes ved Luther College i min tid, doktor Anders Sandvig, statsadvokat Haakon Løken, kronprins Olavs lærer, og flere dusin andre.

Takket være stiftsprovst Gustav Jensen, fik jeg søndag 8de mars være tilstede ved biskop Støylens ordination i Vor Frelsers kirke.

Ved det aarlige skirend (hoprendet) paa Holmenkollen var jeg ogsaa tilstede. Særdeles interessant var det at se folkelivet blandt de tusinder, der ligesom vi gik tilfods den lange vei fra byen. Sporvognene kunde jo sørge for blot en brøkdel af folkemassen. Der var helg i hovedstaden, og feststemningen varede til langt paa nat.

Medens jeg ventede paa svar fra Utstillingen, benyttede jeg en del af tiden til at ordne med koncerter i omegnen. En lørdags aften havde boghandler Cappelen samlet en del venner paa sit landsted Gulleikrud paa Hadeland. Der var statsadvokat Haakon Løken, overretssagfører Syvert Floberg fra Solør, fætterne Audun og Kjell Koren. Paa søndag kom disponent Magnus Dahl og gaardbruger Peer Rundelen. Dyb var sneen, og sneede gjorde det baade lørdag og søndag; men i peisestuen var det varmt og lyst; maden var fortræffelig; og de fleste af gjesterne var musikalske, saa mandag morgen kom altfor snart. Men da skinet ogsaa solen, og udsigten fra Gulleikrud var aldeles henrivende. Resultatet af denne land-

tur og mødet med Magnus Dahl blev den storartede festdag paa Gran den 5te juli.

Nogle dage senere drog jeg afsted til Hønefoss, hvor sogneprest Christophersen og disponent Carsten Dysthe allerede havde begyndt at vække

1. Foran peisetuen paa Gulleikrud, 16de mars 1914. — 2. I snestorm sammesteds, 15de mars 1914. Magnus Dahl, Haakon Løken, J. W. Cappelen, S. Floberg, J. A. Moldstad, Kjell og Audun Koren, Peer Rundelen.

interesse for Bandens komme. Det var i værste vaarbløten og det baade sneede og regnede; men jeg blev hos Dysthe i tre dage, besøgte redaktørerne og ordnet med tandlæge Ivar Krohn og overrettsagfører Johs. Schroeder

I Hønefoss og Lillehammer var det godt at være.

om at danne en lokal komite. At komiteen forstod sine sager, derom vidner modtagelsen og festlighederne paa Hønefoss, samt de kroner 2116.50, som komiteen overleverede vor kasserer.

Fra Hønefoss var det letvindt at komme til Drammen. Der var baade veir og føre endnu værre; men sangerforbundets formand, grosserer Olaf Johannesen, doktor Erling Lyche, sogneprest Nilsen, pastor Meling og

Moderne kjøregreier i Norge.

andre fandt jeg dog. Hr. Moulin i Jensens boghandel paatog sig arrangementet. En af redaktørerne syntes det var svært komisk, at prof. Sperati var lærer i religion og musik. Jeg forsikret ham, at de to fag passet udmerket sammen.

Den følgende søndag var jeg en snartur indom Toten paa vei til Gjøvik. I denne by fik jeg malermester Mikkelsen og lærer Islandsmoen til at danne en lokal komite. Alle aviserne stillet sig venlig og lovet sin støtte. Saa tog jeg mandag eftermiddag med dampskib over Mjøsen gennem drivisen til Hamar og fortsatte med jernbanen til Lillehammer.

Kirken i Kristiansand.

Tirsdag faldt sneen i tætte lag; men doktor Anders Sandvig tager sig altid en morgentur til Maihaugen, og jeg blev med. De Sandvigske Samlinger fik jeg se under samlerens vejledning, og et godt kvarter var vi inde og saa paa modellen af Maihaugen, som var under arbejde. Dr. Sandvig maatte hjem til sine patienter; og jeg skulde besøge doktor Astrup og bank-

chef Fougner for saa at indfinde mig hos doktor Sandvig til middag. Den følgende dag var første april, og da skulde Cappelens boghandel feire 85-aars jubilæum. Derfor tog baade doktoren og jeg med aftentoget til Kristiania.

Endelig var jeg foreløbig færdig inde i Kristiania. Med Utstillingen var alting ordnet. Universitetets collegium havde velvillig lovet os den nye Aula. Dampskibet "Aafjord" fra Namsos var leiet for turnéen paa vestkysten. Skjærtorsdag eftermiddag drog jeg afsted paa langreis. Den aften stansede jeg paa Hamar og gik straks til biskop Christen Brun for at faa raad. Han anbefalede klokker Trætteberg og skolebestyrer Sandvik. Det var et udmerket raad. Begge var mænd af faget; og vi skylder dem en hjertelig tak. Langfredags eftermiddag fortsattes reisen til det vakre og trivelige Elverum. Her opdaget jeg Peder Olson Skaadens fætter, garver A. Lunke. Sønnen Birger Lunke, der i flere aar har været i Amerika, og som nu var dirigent for Østerdalens jubilæumskor, var netop den mand vi trængte. Han fik fat i kjøbmand Carl Amundsen; og udpaa aftenen begyndte de nok begge saa smaat at tro, at der maaske maatte holdes to koncerter i Elverum. Andre tvilede derpaa; men saadan gik det dog.

I Trondhjem ordner boghandler Brun alting. Han er byens autoritet paa koncert omraadet. Han foreslog tre koncerter der, og jeg indvilget med glæde. Saa indbød jeg avisernes repræsentanter til hotellet og fortalte dem om Luther College og dets musikkorps.

Mens jeg var i Trondhjem fik jeg ogsaa hilse paa biskop Bøckman, sogneprest Nils Magelssen, og grosserer Carl Jacobsen; i deres respektive hjem nød jeg hygge og gæstfrihed.

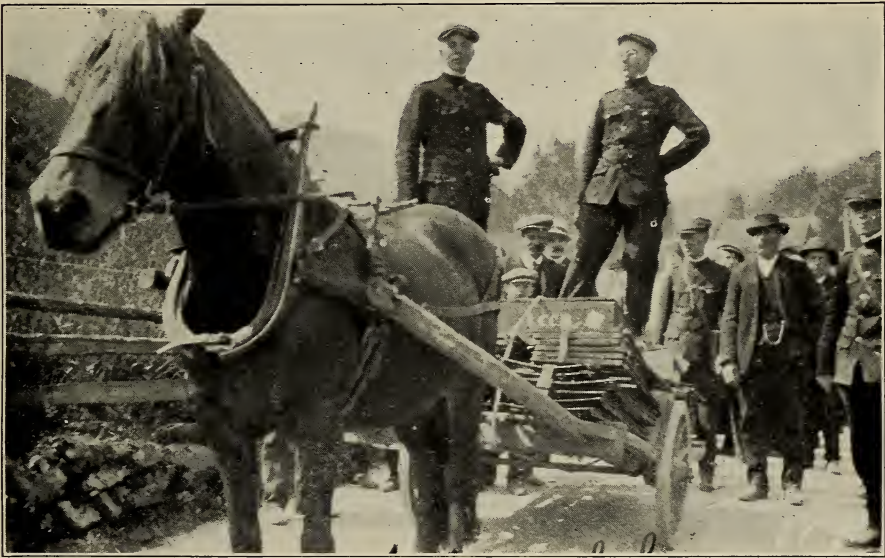
I Stenkjær havde overretssagfører Paul Wist ordnet med ekstramøde af formandskabet og andre ledende mænd, forat jeg kunde faa frembære mit erende. Der var stor begeistring. Paa veien tilbage til Trondhjem fik jeg tale med redaktørerne Foss og Aas i Værdalen; og redaktør M. Gevik lofte at ordne alt med koncerten i Levanger.

Nu bar det afsted sydover langs kysten i veir og vind; men det gik bra. Hustavika var det værste; den og kalvestegen kunde ikke forliges. Over Stadthavet passet jeg paa at være i seng. Paa Bokkensjøen havde vi en forrygende storm, og baaden var liden; vi laa vekselvis paa begge sider og maatte for det meste holde os fast. Ved flittig brug af telefon og telegraf samt ved koncert-bureauernes forekommenhed i at møde paa bryggen sparede jeg tid. Med undtagelse af Romsdalen, Sogn og Hardanger, hvor jeg ordnet per brev, fik jeg besøgt alle de steder, hvor vi kunde vente at koncertere. Mange var forbauset over at vi tænkte at stanse paa steder som for dem syntes umulige. Baade i by og paa bygd vilde man gjerne ha besøg af Banden; men man var svært skeptiske med hensyn til søgningen og det finansielle udbytte. Saa maatte impressarioen vise, hvorfor og hvorledes det vilde lykkes. Troen og optimismen smittet; og resultaterne udeblev aldrig. Dette gjentog sig næsten dagstødt. For eksempel

baade i Egersund og Kristiansand var der dem som spaadde os ilde; men det gik jo brilliant.

De fleste byer i Norge har ialfald ét koncert-bureau, der ligesom har monopol paa at arrangere koncerter og sælge billetter. Saagodt som alle er dygtige, ærlige, hyggelige mennesker, som det er en lyst at ha med at gjøre. Harloff i Bergen sagde: "Vi betragter dette som sport; det er ikke for pengene vi gjør det." Og disse ord passer paa de fleste.

Nogle faa af de mange, jeg traf paa denne kystreise, maa jeg faa lov at nævne og takke for udvist venlighed, nemlig provst Carsten Hansteen, pastorerne Iversen og Høyer, og hr. emissær S. M. Hodneland i Bergen;

Bagagebefordring i Sogndal.

hr. grosserer Torgeir Siqueland, der var mig til stor hjælp i Kristiansand; provst Hirsch i Kragerø; og sogneprest Hans Nilsen Hauge i Skien.

Syv af vore ni koncerter i Kristiania arrangeredes af Brødrene Hals' Koncertbureau; de andre to holdtes paa Utstillingen. Naar jeg nu paa lang afstand betænker den interesse og elskværdighed, hvormed vi blev behandlet, og den energi og det udmerkede system, som præget hele forretningen, maa jeg faa sige baade Sigurd og Thor Hals samt frøken Martha Jensen og frøken Signe Øvstaas en hjertelig tak "uppi haandi."

Kontorchef Rasmussen og hele bestyrelsen for Norges Statsbaner viste os megen velvilje og gjorde os mange tjenester. Idetheletaget fortjener Norges jernbanefolk ros for den behandling vi fik.

Men fremfor alle andre fortjener den norske presse, baade i hovedstaden og udover landet, en særskilt tak. Som én mand reiste hele landets presse sig og slog leir om os. Havde det ikke været for pressens velvilje og hjælpsomhed, havde vor turnée aldrig kunnet bli en saadan sukses. Tak og atter tak skal Norges journalister ha for det velkommen de gav os.

Nationaldragter fra Stryn i Nordfjord.

Som simpel retfærdighed mod de mange, som arrangerede vore koncerter, maa jeg her faa lov at gi deres navne:

I Kristiania, Brødrene Hals' Koncertbureau. Hønefoss, tandlæge Ivar Krohn, overretssagfører Johs. Schrøder, pastor Christophersen og andre. Drammen, Jensens Boghandel. Eidsvold, skolebestyrer Jon Sørensen. Hamar, klokker Trætteberg og skolebestyrer Sandvik. Gjøvik, malermester Mikkelsen, lærer Islandsmoen og andre. Lillehammer, Stribolts Boghandel. Elverum, garver Birger Lunke og andre. Tønset, bankbogholder Olaf Mogeng, bankkasserer Hektoen o. a. Trondhjem, bog-

handler F. Brun. Stiklestad, pastor Veel, lensmanden og andre. Stenkjær, overretssagfører Paul Wist og en komite. Levanger, redaktør Marius Gevik. Kristiansund, boghandler G. Sverdrup. Molde, boghandler Dahl. Veblungsnæs, provst Hatlemark og en komite. Aalesund, boghandler Albert Gjørtz. Moldøen, ordfører Sunde og en komite. Sandene, hotelvert J. Sivertsen og en komite. Visnæs (Stryn), boghandler Peter Tenden. Nordfjordeid, boghandler G. Totland og en komite. Sogndal, past. Johs. Brochmann og en komite. Vik, oberstløytnant Oscar Lunde og en komite. Bergen, Harloffs Musikhandel (den dygtige frøken Hansen). Øistesø, redaktør N. Skaar. Odda, Koncertfor-

Automobil-rundfart i Berlin.

ening. Rosendal, lensmand A. Meidell og en komite. Haugesund, Sunds Boghandel. Stavanger, frøken C. Hals' musikforretning. Egersund, kjøbmand G. Albrethsen, disponent K. Middeltho og organist H. Thu. Flekkefjord, boghandler Engebretsen. Vanse og Farsund, bankchef Johnson, sognepresten o. a. Mandal, boghandler R. Reiersen. Kristiansand Blazeks Koncertbureau. Grimstad, boghandler Gunderson. Arendal, boghandler Danielsen. Risør, boghandler Gunleikson. Kragerø, boghandler Hans M. N. Møller. Skien, G. G. Beilgaards papirforretning. Sandefjord, boghandler Foss. Larvik, boghandler Johan Dyring. Moss, fru Ramleth (Sæbbø's bogh.). Fredrikshald, boghandler T. E. Heltberg. Sarps-

borg, boghandler L. Wang-Henrichsen. Fredrikstad, hr. Johan Grøndahl (Karuds efterfølger). Horten, boghandler Johan Sollie. Tønsberg, boghandler C. Falck. Nesbyen, Hallingdal, sogneprest Schulz og ordfører Jorde. Voss, sogneprest Eiesland og ordfører Finne. Fagernes, redaktør Hovi. Hadeland, disponent Magnus Dahl og en komite. Toten, skolebestyrer B. Heggen.

Jeg blev jo i Europa en maanedstid efter at Banden var reist, var i Norge da krigen brød ud, og der kunde være mangt at fortælle, men der mangler plads.

Som jeg sidder her nu flere maaneder efter og gennemlever paany baade mine strabadser og Bandens turnée, føler jeg endnu sterkere hvorledes Gud var ataat hele tiden. Alt kunde saa let ha gaat anderledes; men han lagde i naade alt tilrette for os. Han alene skal ha æren. Jeg er saa inderlig glad og taknemmelig, at det gik som det gik.

JOHN A. MOLDSTAD.

Chicago, 7de nov., 1914.

L. C. C. B. spiller i Slotskirken i Wittenberg.

KAPITEL XVII

HJEMOVER

SVERIGE — DANMARK — TYSKLAND

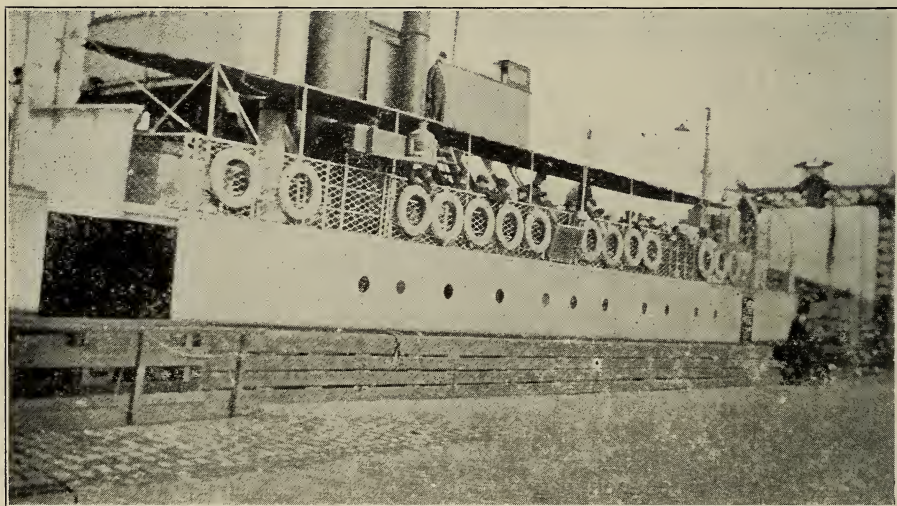
ET var med blandede følelser, vi sank tilbage i sovevognens behagelige sæder, idet toget med tiltagende fart rullede ud af Kristiania. En glad stemning herskede over selskabets 78 medlemmer. Man glædede sig øiensynlig ved tanken paa, at det nu bar hjemover. For gutterne var det en lettelse at vide, at der nu ingen koncert skulde holdes paa over to uger.

Der rørte sig dog ogsaa ganske vist hos de fleste følelser af vemod blandet med taknemmelighed. Vi havde haft det godt i Norge. Vi havde i 7 uger saa at sige været landets hædersgjester. Folk i by og i bygd havde modtaget os med aabne arme. De havde gjort væsen af os ved alle anledninger og paa saa mange forskellige maader. Folket i det store og hele taget skyldte vi tak for det held, som havde fulgt vor turnée landet rundt.

Hvem kunde vel andet end føle sig lidt vemodig stemt, naar han lod tanken gaa tilbage over de mange lyse minder, som laa imellem denne dag og den 14de mai, da vi seilede ind Bergensleden? Det var nu forbi med

flagsmykkede bygder, med store festklædte forsamlinger ved stationer og brygger, med kirker og sale fyldt af folk med intense følelser og begeistring præget paa deres ansigter, med banketter, fester og festtaler, med digt og med sang, med stormende jubel, bravo- og hurraraab. — Minderne alene var tilbage. De var enestaaende skjønne. Derfor virkede de vemod.

Mens vi sad saaledes og drømte, gled toget afsted gennem Moss, Fredrikstad og Fredrikshald. Vi var næsten ude af landet. Saa lød det gennem vognene: "Kornsjø, sidste stans i Norge!" I en hast fik gutterne tag i sine instrumenter, og i et nu var de ude paa perronen. En sidste, rungende afskedshilsen. Et par kjække marscher og saa tilslut "Ja, vi elsker." Et nifoldigt, kraftigt hurra og vi har taget endelig afsked med vore fædres fagre land.

Færgen fra Helsingborg til Helsingør.

SVERIGE

Et kort stykke over grænsen stansede toget i Mon. Her traadte gutterne igjen af med sine instrumenter. Det kan jo have sin betydning for den internationale følelse, at en band af norsk-amerikanere kommer til Sverige og spiller den svenske Kongesang og "Star-Spangled Banner" og anden national musik.

Det var ikke saa meget vi fik se af Sverige. Det var jo nat, selv om det ikke var videre mørkt. De som sad oppe lidt sent, fortæller, at de kort før midnat saa folk arbeide i slaatten. Enkelte af gutterne som er

kyndige paa det gebet, paastaar, at maskinen som de slog højet med, var en amerikansk "mower." De kunde høre det paa lyden, at det var en "McCormick machine." "Morgenidioterne" paastod, at de allerede kl. 5 om morgenen saa folk i fuld virksomhed ude paa marken. Det var vist i nærheden af Gøteborg. Vort almindelige indtryk af Sverige var meget fordelagtigt. Det bestod hovedsagelig deri, at vi forlod landet med den faste overbevisning, at svenskerne er et arbeidsomt folk, og at landet er frugtbart.

Vi kom til Helsingborg lidt tidligere end de fleste gjerne vilde ud af sovevognens behagelige senge. Men, som sedvanlig, det som vi ikke kunde gjøre med fornøielse, det gjorde vi ikkedestomindre. Snart befandt vi os alle mand paa færgen, som skulde føre os over til Danmark.

Det tog ikke længe, før vi var paa dansk grund. Og da vi ikke blev opholdt af toldvæsenet, kunde vi gaa lige til toget, som førte os over til Kjøbenhavn. Her havde vi da dagen for os. Vi trængede ikke længe paa,

Frue Kirke, Kjøbenhavn.

at vi maatte op lidt tidlig. Tiden kom vel med. Der er meget at se i "Kongens Kjøbenhavn."

Vi havde paa forhaand planet ganske nøie, hvad det var vi hovedsagelig burde se i Danmarks hovedstad. Det tog os heller ikke længe at komme igang, da vi vel var indlogerede i et par prægtige hoteller.

I flok og følge begav vi os til den gamle Frue Kirke. Intet af det man ser i Kjøbenhavn, gjør et dybere indtryk paa den reisende end Thorvaldsens "Kristus" og "Tolv Apostle." For at se disse besøger hvert aar turister i tusindvis den ærværdige kirke. Vi skal ikke forsøge at beskrive disse mesterverker. De kan ikke beskrives i ord. De er ogsaa vel kjendte fra billeder.

Vi stak ogsaa som snarest indom de gamle universitetsbygninger. Nær indgangen lagde vi merke til en buste af sprogmanden Madvig, som vi kjender fra den latinske grammatik. En af selskabet foreslaar, at vi

tager hatten af for vor gamle ven og ærer ham med et "yell." Det viser sig snart, at ikke alle regner ham som en ven. Forslaget falder, og vi gaar ind. Først beser vi den prægtige festsal, hvis vakre historiske vægmalerier og

Thorvaldsens "Kristus" i Frue Kirke, Kjøbenhavn.

sjeldne træskjærerarbejde tiltaler os meget. Saa samles vi i et klasseværelse. Ganske naturlig synker vi ned paa de gamle bænke. Anledningen foreviges af "Mons," som fra katedrets høi benytter sin "kodak."

Vi haster videre. Fra Rundetaarnets top betragter vi den vakre by i sin helhed. Derifra faar vi ogsaa øie paa Thorvaldsens museum. Did gaar turen næst. Det er jo Kjøbenhavns stolthed. Paa veien derhen kommer vi forbi bryggen, hvor de gamle fiskerkoner sidder i rad og række

Universitetet, udvendig, indvendig.

med sine kurve og kar. Aalen ligger og vrider sig. Gutterne forsøger at prutte om prisen paa disse glatte væsener, men de kommer ikke lang vei. Konerne er "smarte."

Det nytter ikke at forsøge at fortælle om alt det deilige, man faar se i Thorvaldsens museum. Man faar et aldeles nyt begreb om, hvad billed-

huggerkunsten er, og om hvad en mester i den kunst kan drive det til. Man faar uvilkaarlig følelsen af, at dersom man kun magtede at puste livets aande ind i dem, saa vilde de staa der ganske som Guds skabninger.

Til fastsat klokkeslet samles man igjen udenfor bygningen. Nu skal turen gaa til det gamle Rosenborg slot. Veien er lidt lang, saa damerne kjører. Gutterne drager afsted med raske skridt, og snart er vi fremme. Her koster det en krone at slippe ind, men alle synes de maa benytte anledningen. For nogle øre faar man en kort beskrivelse over samlingerne. Her er en mængde historiske gjenstande fra de danske kongers hof, maaske mest ifra Christian IV's slot. Der er særskilte værelser for hver kongefamilie fra Christian IV og lige ned til Christian IX. Alt er interessant og vakkert.

Paa toppen af Rundetaarn, Kjøbenhavn.

Men ak, idet vi træder ud igjen, øser regnet ned. Der er ikke mange paraplyer i selskabet. Men ingen har tid til at blive staaende. Man bjerger sig afsted saa godt man kan. Der er det bekjendte Glyptotek med dets prægtige kunstsamling, som ikke maa forbigaaes.

Aftenen og næste formiddag benyttes vel. Ved afreisen ved gutter at fortælle om besøg til hovedstadens museum, Christianborg slot, Amalienborg slot, Marmorkirken, Dyrehaven, den botaniske have, Langelinie og, ikke at forglemme, Tivoli. Før afreisen spillede Banden i stationen. Folket som samlede sig, syntes især at blive begejstret ved at høre nationalsangen, "Kong Christian stod ved høien mast." Blandt de tilstedeværende var ogsaa prof. Speratis svoger, hr. overretssagfører Waldemar Carlsen og datter, violinistinden Ebba Sperati Carlsen.

TYSKLAND

Det er en vakker og interessant tur fra Kjøbenhavn til Berlin. Det frugtbare lille Danmark er jo som en eneste have, spækket her og der med smaa landsbyer. Husene er hvide med røde tegltag. Fra Sjælland tager færgen os — toget og altsammen — paa en kort stund over paa øen Falster.

Neset prutter om en aal.

Længer er det med færgen ifra Gjedser paa øen Falster over til Warnemünde i Mecklenburg, men da er vi ogsaa kommet ind paa Europas fastland, ja ind i selve keiserens rige.

Nu gaar det med adskillig fart gennem Rostock og andre byer, hvis navne er os vel kjendt. Landskabet holder hele tiden vor opmærksomhed. Hvilken orden! Hvilket system! Det synes være et nationalt præg.

Markerne ordnes systematisk, skovene plantes systematisk. Det sees af skovstrækningernes forskellige alder. Jernbanevæsenet, hvis grundprincip synes være "safety first," er ordnet paa en fortræffelig maade og giver ud-

Det var en anstrengende dag i Kjøbenhavn.

1. Udenfor Thorvaldsens Museum.

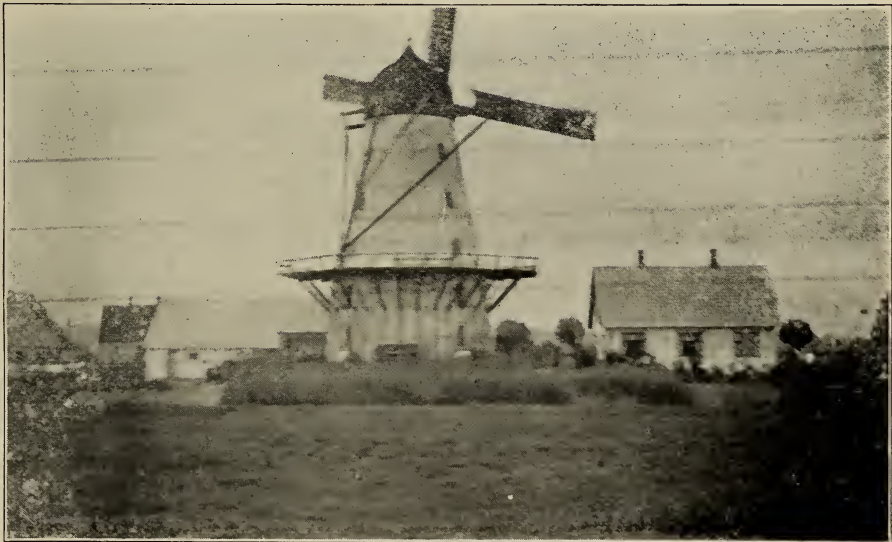
2. Ved Rosenborg slot.

merket "service." Gutterne synes dog det er lidt bagvendt, at de ikke faar lov at aabne dørene og træde ud nogle øieblikke, naar toget stanser ved stationerne. Men det opdager vi snart er "mit Strafe verboten." Heller ikke maa vi række hovedet ud gennem vinduerne. Det er "verboden."

Afreisen fra Kjøbenhavn.

Vi lærte ogsaa, at der er fire grader af forbud i Tyskland: "undersagt," d. v. s. neget, "verboten," "streng verboten" og endelig "mit Strafe verboten." De allestedsnærværende "officials" var dog forholdsvis lemfældige med de nysgjerrige amerikanere.

I Danmark.

Færgen mellem Gjedser og Warnemünde.

Under et lidt længere ophold ved en station hvor der var spiseanretning, skulde gutterne smage tysk mad og forsøge det tyske sprog. Paolo rakte tillidsfuldt opvartersken en mark, forat hun skulde tage hvad der tilkom hende for maden, som han endnu ikke havde faaet. Saa begynde

“Motorbus” i Berlin.

toget at bevæge sig, og i sin fortvilelse raabte Paolo: "Ich habe betalt, aber ich habe nichts!"

Endelig kommer vi til Berlin, hvor vi skal overnatte. Den korte tid vi har til vor raadighed, benyttes paa det bedste. "Motorbusses" kommer fra alle kanter og gaar i alle retninger. Vi stiger ombord paa en, som gaar

I Berlin.

ud forbi "Reichstag"-bygningen og videre til "Brandenburg Tor." Her stiger vi af og betragter den bekjendte "Siegessäule" og andre vakre monumenter i Berlins "Sieges Allée." Saa gaar vi os en tur nedover "Unter den Linden." Gutterne trasker paa, til de er ganske udkjørte. Men saa kan de ogsaa fortælle om at have seet det keiserlige palads, kronprinsens palads, domkirken, universitetet og mange andre seværdigheder.

Hvad vi fremfor alt og overalt maa lægge merke til i Berlin, er den sjeldne renslighed. Naar en om aftenen kjører omkring i byen, saa formelig skinner brolægningen i gaderne. Vi ialfald saa ingen by i Europa, som i saa maade kan sammenlignes med keiserens by.

Næste formiddag er vi i Wittenberg, i Luthers by. Dette var egentlig

Tysk jernbanestation.

Foran Luther-huset.

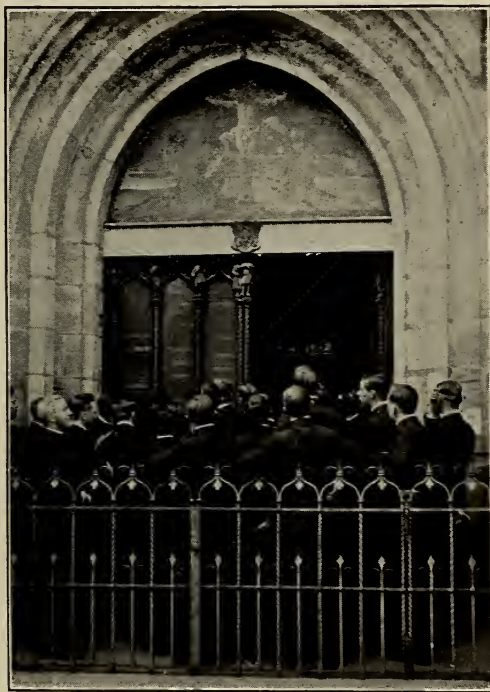

Luther-egen.

maalet for reisen til Tyskland. Byen er ikke stor, saa liden tid spildes. Der er en "street car," som en gang imellem kommer ned til stationen. Den er forresten meget liden og trækkes af én hest. Vi har hverken tid eller taalmodighed til at vente paa og kjøre med saadan befordring. Imidlertid giver dette os et lidet begreb om byens bedagelige tempo.

“Luther-egen” er det første historiske sted, vi kommer forbi. En ny eg staar, hvor det træ stod, under hvis grene Luther siges at have brændt pavens banbulle. Men vi gaar straks videre. Det er slotskirken, vi fremfor alt vil besøge.

Gutterne samler sig udenfor dørene, hvor Luther slog op sine udødelige 95 teser. Nu staar de at læse, indstøbt i mægtige bronsedøre, en gave fra keiser Fredrik III. Vi betragter den vakre kirkes indre lidt nøiere, saa faar gutterne sine instrumenter frem, og “Vor Gud han er saa fast en borg’

Ved Slotskirkedørene.

toner klart og kraftig under kirkens høie hvælvinger. Staaende stemmer forsamlingen i de kjendte vers. Saa spilles “Befal du dine veie.”

Alle staar i dyb andagt omkring Luthers grav umiddelbart foran prædikestolen. Professor Preus træder frem og lægger en krans paa stenen, som merker stedet, hvor støvet af kirkens reformator hviler. I nogle ord udtaler han en tak for, hvad Gud ved Luther havde givet ogsaa os, og det haab, at vi alle maa bevare de skatte vi ved ham er blevet delagtige i, og forblive tro imod den lære og de principer han hævdede. Hovederne bøies, og vi forener os i troesbekjendelsen og fadervor.

Turens mest gribende stund er endt. Vi kaster et blik omkring paa Melanchthons grav, paa støtterne af Fredrik den vise og Johan den standhaftige oppe ved høialteret. Saa gaar vi videre.

Paa tilbageturen passerer vi torvet, hvor to monumenter er reist.

Luthers grav.

Stadskirken i Wittenberg.

Det er statuer af Luther og Melanchthon, som er opstillet udenfor raadhuset. Ved den ene side af torvet er den saakaldte "Stadtkirche," hvor Luther i almindelighed prædikede, og lige ved er den "lille kirke," hvor han allerførst begyndte at prædike.

Vi gaar videre ned forbi Lukas Cranachs hjem og befinder os snart ved Luther-huset. Paa veien nedover har vi kjøbt nogle kopper. Nu skal alle slukke tørsten ved "Luthers brønd." Gutterne ordner sig udenfor og spiller et par passende stykker. Saa gaar vi ind.

Vi føres først op i et større værelse, hvor Luther holdt sine forelæsninger for studenterne. Nu er det et samlingssted for gamle dokumenter,

Foran Luther-huset.

bøger og papirer. Der ser vi dokumenter eller breve med Luthers egen underskrift. Andre er underskrevne af Melanchthon, Calvin eller endog paver. I et glasskrin ser vi blandt andre rariteter Luthers og Katharina von Boras forlovelsesringe saavel som deres bryllupsringe.

I et lidet sideværelse er der en samling malerier af Luthers ven, Lukas Cranach. Der er et portræt af Luther. Det siges at være det bedste som findes. Kun 4 — 5 tommer stort, og dog kjøbtes det til den høie pris

\$7,500.00; et andet er i ti dele og illustrerer de ti bud. Dette kjøbtes for ikke mindre end \$250,000.00.

Af størst interesse er dagligstuen. Det er underlige følelser som griber en, naar man saaledes staar i værelset, hvor Luther pleiede at samle sin familie, læse og udlægge bibelen, lære dem at synge salmer og smaasange, — værelset, hvor han sammen med sine tro medarbeidere virkede for, at det tyske folk kunde faa bibelen i sit eget sprog.

EISENACH

Fra Wittenberg gaar reisen videre til en anden "Luther-by" — Eisenach. Paa veien did passerer vi byen Halle, som August Hermann Francke

Luthers dagligstue.

har udødeliggjort ved opprettelsen af sit bekjendte "Waisenhaus." Her aabner betjenterne, som altid optræder i fuld uniform, dørene til vore kupeer og raaber, eller rettere kommanderer, "umsteigen." Vi skal ind paa et andet tog.

Ud paa eftermiddagen kommer vi til Eisenach. Det er slottet Wartburg, det gjælder. Damerne faar fat paa droscher. Vi marscherer. Veien gaar op igjennem den frodige skov. Veien er noget steil, men efter en halv times rask gang er vi oppe. Frakkerne er dog kommet af. Svede og lidt anpustne sætter vi os og nyder den herlige udsigt. Vi maa vente paa, at der ordnes med billetter for indgangen og med førere.

I WITTENBERG.

1. Luthers "lille kirke." 2. Slotskirken. 3. Raadhuset. 4. Mindesten.

“Umsteigen.” Halle.

Imens tænker vi paa den gang, en liden flok riddere bragte Luther som fange didop, og hvorledes dette besøg har gjort Wartburg til det mest be- kjendte slot i hele Tyskland. Vi er kommet i den rette stemning.

Der er mange ting at se i slottet. Vi fordeles i tre selskaber. Føreren

Paa veien opover til Wartburg.

viser veien. Vi kommer ind i landgrevinde Elisabeths — St. Elisabeths — værelse med dets delige hvælvinger i mosaik, ind i slottets kapel, hvor ogsaa Luther prædikede, og hvor hans og Fredrik den vises sverd hænger. Saa føres vi ind i sangerhallen, hvor den af Wagner i "Tannhäuser" behandlede "sangerstrid" fandt sted. Den er afbildet i et deligt, stort vægmaleri. Videre føres vi op i den store, prægtige festsal, hvor landgreven hvert aar modtager keiseren ved en festmiddag. Ser en ud gennem vinduerne, falder blikket paa "Venus-bjergene," som ogsaa kjendes fra "Tannhäuser." Saa titter vi som snerest indom slottets vaabensal.

Wartburg.

Et andet slot.

Endelig viser føreren veien til en bygning nær borgens ene hjørne, gaar ind igjennem en dør og op igjennem en smal og noget skrøbelig trappe. Den fører op i en smal gang, og før man er sig det fuldt bevidst, staar man i døren til Luthers værelse.

Der ser vi, hvad vi saa ofte har læst om og ofte har seet i billeder. Der staar bordet med den lille hylde paa, stolen ved siden af. Ovnene er der, og bag den en ramponeret væg. Det er der, blækkuset skal have gaaget i knas, som Luther slyngede efter den onde. Der er sengen og skabet, — alt aldeles som vi havde forestillet os det. Vi træder hen til vinduet. Det

I slotsgaarden paa Wartburg.

er aabent. Nu forstaar vi hvorfor Luther sagde, at han boede blandt fuglene. Vi ser ud over store strækninger af skov, langt bort i fjeldene. Vi synes ogsaa faa en ny forstaelse af salmen: "Vor Gud han er saa fast en borg." Her var Luthers billede. Fienderne kunde ikke indtage borgen Wartburg. Heller ikke kan onskabens magter beseire den, hvis borg Herren er.

Livet i Eisenach.

Borgens kommandant er Lukas Cranach, en direkte efterkommer af Luthers ven og beundrer af samme navn. Han blev meget interesseret i vort selskab, da han hørte, at vi var fra en luthersk skole i Amerika, sendte

i Wittenberg

KJØREGREIER

og i Eisenach.

GUVERNØR HANNA
og hans følge.

et større billede af Luther med til colleget og forærede hele selskabet et mindre billede, en kopi af et nys fundet billede af Luther, som nu hænger i hans værelse paa Wartburg.

Om aftenen besaa vi Cotta-huset, hvor Luther boede og havde sit hjem, da han som ung gut gik paa skolen. Vi betragtede ogsaa det prægtige Luther-monument, som staar i byens "public square," ligesaa et vakkert monument af kirkemusikeren Joh. Seb. Bach, som staar foran byens kirke.

Næste morgen, da vi skulde afsted igjen, fik vi et glimt af byens daglige liv. En mand kjørte med et par store hunde, en anden med et par kviger. Kvinderne som paa toget troppede ind fra landdistrikterne, førte med sig i sine kurve endog smaa levende grisunger. Der var hel grisekoncert da vi kom til stationen, men politiet viste dem snart ud.

Paa veien til Köln kom vi til en by som, saa vidt vi erindrre, hedte Elberfeld. Her lød det igjen "umsteigen!" Ud kom vi ogsaa i en hast.

Ind i Kølnerdomen.

Værre blev det da vi skulde ombord paa det andet tog, som netop kom ind. Der var simpelthen ikke plads for alle. Stationsmesteren kommanderede pastor Moldstad og en del af gutterne ind i 4de klasses vogne — disse er lidt bedre end vore fragtvogne. Men Moldstad sagde bestemt "nein!" Saa gik toget, og Moldstad og en tyve gutter stod igjen.

En times tid efter afreisen stansede vi ved en anden station. Mens vi sidder og venter, stryger et tog forbi. Paa platformen af bagerste vogn stod en L. C. gut. Da vi kom til Köln, stod de efterladte der og hilsende os velkommen. De havde faaet kjøre paa et meget fint og hurtigt tog sammen med guvernør Hanna fra Nord Dakota.

Moldstad havde truet med at klage til hovedkontoret i Berlin. Da blev den vigtige stationsmester spag og tilbød det bedste han havde. Vanskeligheden var vist, at han ikke havde faaet besked om, at vi skulde have egen vogn. Men Moldstad havde sin kontrakt. Den gjorde udslaget.

Om besøget i Köln skal kun berettes, at vi blev ganske overvældet af den berømte "Kölner Dom." At man kan bygge saa herlig og fint i pure

Vagt paa Wartburg.

Moldstad som "guide."

sten, synes ufatteligt. Det var en uforglemmelig stund, vi tilbragte i denne herlige kirke.

Vi tog ogsaa en længere kjøretur omkring til byens seværdigheder. Byen er meget vakker. Den gamle del især er interessant.

Næste morgen stod vi færdige til at forlade Tyskland. Nu skulde vi over Belgien til Paris.

KØLNERDOMEN

I Liege i Belgien.

KAPITEL XVIII

BELGIEN — FRANKRIGE — ENGLAND

MANGE og fornøielige var de indtryk og oplevelser fra besøget i Tyskland, som gutterne havde at fortælle om, idet vi drog videre ifra Köln mod Belgiens grænser. De allerfleste havde nok gjort den erfaring, at de ikke netop var mestere i brugen af det tyske sprog. Forresten havde det vist sig, at naar de kun havde mod nok til at forsøge sig, saa var der altid dem, som forstod deres pludder.

En i selskabet havde paastaet, at det norske landsmaal sikkert kunde faa første præmie for lange ord. Eksempelvis nævnte han udtrykket for tæring — “eksande pustepaasebraaning.” Ingen turde modsige ham efter en saadan salve. Men han forandrede selv mening uden et muk, da i Tyskland hans øie mødte ordet “Eisenbahnschlafwagensgesellschaftssuperintendent.”

Et sted kom vi ind i en vogn, hvor der i vinduet stod et skilt “Abteilung für Reisende mit Hunden.” Vi vidste ikke, om det ansaaes som anstændig for tyske hunde at reise i samme kupé som amerikanere, men en flot tysker, som havde forvildet sig derind, fik snart skiltet af veien, saa baade vi og hundene undgik ubehageligheder.

Der var svært mange stuvede ind i den lille kupé. Vi klagede saa godt og saa vakkert vi kunde for en betjent, at der var "zu viel." Men vi fik kort besked. "Das kan nicht vorkommen," svarede manden med uniformen og smeldte døren i.

En af vore største vanskeligheder i Tyskland var at faa drikkevand. Naar vi for eksempel til frokost bad opvarteren om en forsyning drikkevand, var det som om han ikke fuldt forstod hvad vi mente, eller som om det var en spøg. Naar vi saa efter flere forgjæves forsøg endelig søgte at blive fortrolig med ham paa en mer virkningsfuld maade, kom han gjerne med en halvfylt karaffel til hele selskabet. Gutterne klagede ogsaa over, at de paa restauranter maatte betale ekstra, fordi de ikke drak øl.

De mange gamle borge, slotte og slotsruiner, som kneiser her og der paa fjeldtoppene, mindede om middelalderen med dens mange smaa fyrster, riddere og riddervæsen. Hvilken leg var ikke de krige, som de herrer førte, sammenlignet med den verdenskrig, som nu herjer de egne, hvor vi drog igjennem!

Vi stansede nogle øieblikke i den gamle kroningsby Aachen, hvor Karl den store og mange andre fra historien velkendte keisere blev kronet.

I Liege, eller som tyskerne kalder byen, Lüttich, stansede vi paa belgisk grund. Her begyndte først rigtig vore sproglige vanskeligheder. Toldvæsenet var naturligvis paa sin post. Men ingen kunde tale engelsk eller tysk, langt mindre norsk. Saa blev det store spørgsmaal: hvem kan tale fransk? I Kristiania havde en af gutterne forskaffet sig en "Beginner's Book in French," eller hvad nu bogen hed. Denne havde gutterne studeret flittig paa reisen. Men den sagde øiensynlig lidet eller intet om, hvad man maatte kunne sige for at blive klar af toldvæsenet. Saa maatte forretningsføreren forsøge sig.

Han havde i flere dage øvet sig flittig med at tale fransk til medlemmer af selskabet, som selvfølgelig intet forstod deraf. Enkelte havde dog følt sig ganske imponeret. Men nu kneb det. Jo, han forstod. Vi maatte alle tage vore vadsække ud paa perronen. Men nei, meningen var nok, at vi alle skulde blive paa toget med vor bagage. Det gjorde vi ogsaa med glæde. Saa spurgte inspektøren: "Har dere noget?" Da der hertil blev svaret "Pas de déclarer," siger han ganske rolig "Ja, naar der ikke er noget, saa er der ikke noget." Dermed var vi færdige. Det skyldes dog at siges, at da forretningsføreren vel kom paa glid, kunde han baade forstaa og gjøre sig forstaaet paa fransk.

Her i Liege maatte vi ogsaa betale tillægsbilletter for at naa frem til Paris kl. 4 eftermiddag istedenfor sent paa aftenen. Liege gav indtryk af at være en trivelig fabrikby. Der var intet som tydede paa, at her skulde krigens første voldsomme udbrud finde sted et par uger senere.

Da vi ikke længe derefter kom til den franske grænse, maatte vi igjen ikast med toldvæsenet. Her kom inspektøren uden videre ind og kom-

manderede enkelte vadsække aabnet. For det meste traf det damernes. Det er let forklarligt, da det hovedsagelig er tobak, de er paa sporlag efter. Damerne i disse lande er jo saa flotte med sine cigaretter. Da en dames vadsæk aabnedes, faldt inspektørens blik paa et portræt af hendes mand. Det var nok. En som viste saadan kjærlighed til sin mand, brugte sikkerlig ikke tobak!

Saa gik det videre mod Paris. Det er underligt nu at tænke paa, at vi, uden den mindste anelse om kommende begivenheder, drog gennem by efter by, hvis navne siden har været at læse i alle verdens blade. Saaledes strøg vi igjennem Namur, Charleroi, Jaumont og andre steder, hvis navne nu paa grund af krigen faar ny betydning for os.

Paris.

PARIS

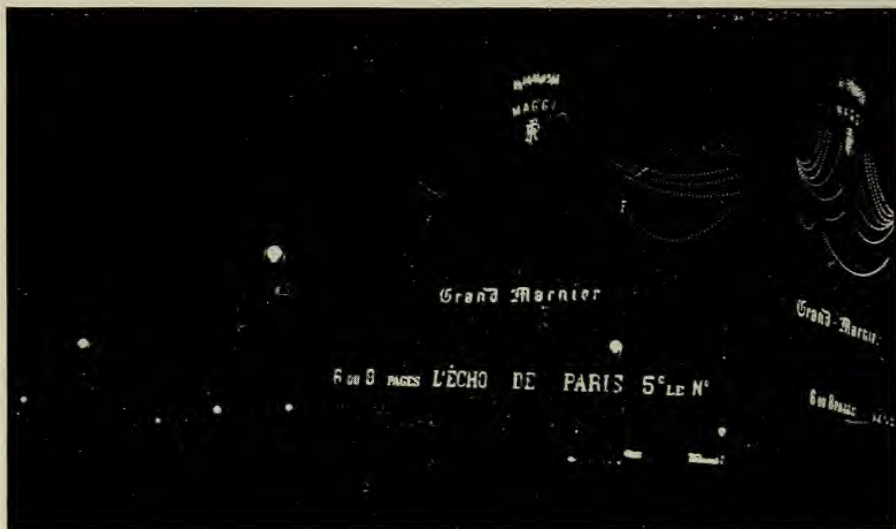
Da vi kom til Paris, regnede det. Det var en streg i regningen. Vi maatte gaa til vort hotel, "Hotel Violet," og herifra forsøge at komme ud og se noget af alle de seværdigheder, som denne verdensstad har at byde den reisende. Ved at kjøre og traske omkring langt udover natten og næste morgen indtil afreisen, fik vi et overblik over meget af det som er byens stolthed.

Saaledes var der jo anledning baade aften og morgen til at bese "Notre Dame," byens berømte katedral. Det er ogsaa et spørgsmaal om de delige Tuileri-haver med de omkringliggende regjeringsbygninger, med Louvre, triumfbuen, den egyptiske obelisk og andre monumenter som "special at-

tractions," nogengang tager sig bedre ud end ved den festlige belysning, som om aftenen kaster saadan glans over det altsammen.

Eiffel-taarnet er let at finde om natten saavelsom om dagen. Om dagen rager det høit op over alt andet. Om natten kaster dets kraftige "search light" sine straalere ud over byen. Faar man dem engang i øiet, ved man nok, hvor taarnet er.

De storslagne "Invalides" med Napoleons grav i midten gjør et mægtigt indtryk. Fra den imponerende triumfbue, som er indskrevet med navnene paa Napoleons seire, faar man den allerbedste udsigt over byen. Man maa ogsaa se den herifra for at faa det rette indtryk af, hvilken stor og prægtig by den franske hovedstad er.

Nat i Paris.

Der var en ting, som vist alle vil tage med sig som et minde ifra dette besøg, nemlig hvad vi saa af det natlige gadeliv. Vi havde jo hørt tale om, hvorledes man i Paris gjør nat til dag. Nu fik vi en levende forestilling om, hvad dette vil sige. Jo længer det led, desto mer liv blev der paa gaderne. I restauranterne allesteds var der fuldt. Udenfor sad folket ved smaaborde paa fortaugene og af og til lige ude paa gaden. De som gik, maatte finde veien udenom. Musik var der overalt. Og det lod til, at man ligesaa gjerne dansede i gaden som paa fortauget. Naar en "street car" ikke straks kunde slippe frem paa grund af en menneskemasse, som havde samlet sig for at betragte et par tusindkunstnere, som gav en forestilling foran et lidet fille teater, saa tog konduktøren det med knusende ro. Og naar

folket — mænd og kvinder om hinanden — som sad og drak, og lykkespil-
lerne med sine roulette-hjul og andre redskaber optog hele fortauet, saa
gik publikum med glæde i gaden.

Det var noksaa interessant engang at se dette natlige liv og at høre,
efterat vi var kommet til ro i vort hotel, hvorledes folk ud paa morgen-
kvisten gik syngende hjem. Alt syntes at være gemytlig lystighed og
glæde. Pariserne tager livet let. Dog vi var enige om, at vi ikke vilde
gjøre noget forsøg paa at indføre denne skik i vore respektive byer i
Amerika.

Et af de hurtigste tog vi reiste med i Europa, var det som tog os fra
Paris til Calais. Vi merkede neppe, at vi drog igjennem Amiens, den by

Fra Calais til Dover.

som er saa vel kjendt fra historien, fordi Peter af Amiens, korstogenses fader,
kom derifra. Nu under krigen er navnet igjen traadt frem i forgrunden.

Det var forfriskende igjen at komme ombord i et skib. Det var ogsaa
en meget vakker tur fra Calais til Dover. Dagen var solblank, sjøen var
stille. Vi var alle spændt paa at se, om klipperne ved Dover virkelig var
saa vakre og saa hvide, som vi havde læst og hørt om. Vi blev ikke skuffet.
Som de begyndte at staa frem, tænkte vi paa digterens ord:

„Hvad er det, som skinner hist
mellem sky og havsens vøver?
Det er England solbelyst, —
klipperne ved Dover.“

Saa laa tilslut Europas fastland bag os. Vi havde reist igjennem det noget hurtig, men ikke desto mindre havde vi faaet mange sterke indtryk af folkets liv og vilkaar baade i by og paa land; vi havde samlet os mange uforglemmelige minder især fra steder der har forbindelse med større historiske personligheder og begivenheder. Overalt maatte vi lægge merke til, at folk var arbeidsomme, nøisomme, trivelige.

Det samme forekom det os var tilfælde i England. Landet, som var meget vakkert, syntes ogsaa være af samme frugtbare beskaffenhed som Frankrige og Tyskland. Var det end ikke saa tæt beboet, saa var der dog den samme samvittighedsfulde benyttelse af hver tomme brugbar landjord som i Belgien. Af fabrikkbyer, store og smaa, laa der et stort antal opover til London.

I den engelske kanal.

LONDON

Besøget i London blev en begivenhed. Det var med store forventninger, vi kom til verdensstaden. Vi fandt ogsaa, at byens seværdigheder holdt maal med det ry som der staar af dem. Men hvad vi havde hørt om byens fattigdom og skiddenhed, viste sig ogsaa at være sandt.

Vi kom til London ud paa eftermiddagen, mandag den 13de juli. Der var mangt at se den samme aften. Næste dag skulde dog være den store dag i byen. Vi leiede tre svære "rubberneck wagons" med hver sin "guide" for hele dagen.

"Seeing London."

Eftersom vi drog omkring, gik det mer og mer op for os, at London ikke var saa fremmed, som man kunde mene. En hel del navne paa gader og steder, som vi passerede eller stansede ved, syntes ligesaa velkendte som navne i vore egne byer her i Amerika. For at nævne blot nogle faa. Der var Fleet Street og The Strand, der var Bank of England og Royal Exchange, der var London Bridge, Cheapside, Old Bailey, der var Trafalgar Square med den imponerende Nelson-søile, der var National Gallery, White-

Albert Memorial.

hall og Houses of Parliament. Vi besaa paa nært hold Buckingham Palace og det vakre Victoria monument, og vi saa kongen i sin gule automobil passere ind igjennem de høie jerngrinde. Vi saa Hyde Park med Wellington monumentet ved Hyde Park Corner, Kensington Palace, Albert Hall med Albert Memorial lige over gaden; vi drog igjennem Piccadilly og Chancery Lane, og om kvelden spadserede vi udover Rotten Row.

Alt dette var selvfølgelig meget interessant. Dog var det ikke dette,

vi helst vilde se i London. Det første sted hvor vi steg ned fra vore høje vogne, var ved St. Paul's Cathedral. Vi maatte selvfølgelig bese lidt nøiere denne mægtige og pragtfulde kirke. Naar en kommer ind, overvældes en fuldstændig af bygningens størrelse. Skibets umaadelige højde og søjlernes tykkelse er ganske betagende. De pragtfulde vinduer og den deilige mosaik i høikorets buegange omkring alteret vækker den højeste beundring for den kunstner, hvis geni og mageløse arbejdskraft frembragte dette mesterverk, nemlig Christopher Wren. Hans grav er her. Faa

Parliament.

Tower.

mindetavlen læser man: "Si monumentum requiris circumspice," d. e. "søger du hans monument, saa se dig om."

Det var ikke frit for, at enkelte i selskabet gryssede lidt, da vor fører sagde, at det nu gik videre til "Tower of London." Har en læst Englands historie de sidste 1000 aar, saa maa jo dette navn i en vis grad vække gru. Dets historie, som begynder med hertug Wilhelm — "William the Conqueror" —, kan siges at være skrevet i blod. Det har til forskellige tider været benyttet som kongeligt palads, som fæstning og fængsel. Nu tjener det som arsenal og opbevarelsessted for de værdifulde kronregalier.

For os stod dog stedet nærmest som et fængsel, hvor de mest grufulde mord og uretfærdige henrettelser havde fundet sted. Vi saa "Traitors Gate," hvor de dødsdømte førtes ind. Vi saa værelset, hvor de to smaa prinser, sønner af Edward IV, blev myrdet; vi betragtede blokken og

Westminster Abbey.

skarpretterens øks eller sverd, som i tidligere dage altid holdtes skarp og blank; vi stod ude ved "Tower Green," selve stedet hvor dronning Anna Boleyn, Lady Jane Grey, Lord Hastings og mange andre historiske personligheder for sidste gang saa dagens lys og drog livets aande.

Kongehusets kronregalier faar man ogsaa lov at betragte. Der er jo

noget vist imponerende ved at se saa meget guld, saa mange og store diamanter og andre vakre ædelstene. Særlig interessant var det at se verdens største diamanter. Der kunde man se, at det vilde gaa an for en mand at bære en hel formue med sig i bukselommen.

Det næste sted, hvor vi opholdt os noget længere, var Westminster Abbey. Her havde vi gjerne tilbragt en hel dag. Det var paa en maade som at komme ind i de døde rige at gaa omkring i dette verdens mest navnkundige begravelsessted. Saa optaget blev man af at læse navnene i gulvet og at betragte de mange kongelige sarkofager omkring sig, at man næsten glemte at betragte og beundre den storslagne byggekunst og det fine stenhuggerarbejde, som allesteds er at se.

Høialteret er særdeles prægtigt, og noget mer vidunderligt end Henry VII's kapel findes vel neppe i hele riget. Hvad man i tagets hvælvinger ser af stenhuggerarbejde, minder uvilkaarlig om den vakreste "Irish lace." "Poets' Corner" var noget af det som selvfølgelig tiltalte gutterne i høj grad. De følte sig ligesom i nærmere berørelse med mænd som de har lært at kjende og beundre gennem studier af engelsk litteratur.

Vi var ogsaa en snartur indom "Victoria and Albert Museum," hvor vi saa nogle af landets herligste kunstsamlinger.

Det sidste store maal for dagens rundreise var British Museum. En noksaa fornøielig episode forefaldt ved indgangen. Da vi vel var kommet indenfor, vilde damerne straks gaa videre for at bese sig men blev med et stanset af en "guard," som lod dem forstaa, at de maatte faa tilladelse fra sekretæren, som sad ved disken. Her forsøgte damerne straks at forklare, at de var amerikanere og ikke "suffragedes." Sekretæren svarede imidlertid tørt: "I speak to the gentlemen." Resultatet blev, at følgets "gentlemen" maatte skriftlig garantere damernes opførsel. Dermed var sagen i orden. Enhver vil forstaa, at disse vanskeligheder opstod paa grund af al den staahei, "suffragedes" netop da havde voldt i London. Blandt de mange gjenstande i de storartede samlinger, som findes her, skal vi blot nævne enkelte sager, som vi føler en vis tilfredsstillelse ved at have betragtet. Der var den berømte Rosetta sten, som gav nøglen til hieroglyfernes tydning. Ligesaa "clay tablets" og "cylinders," som tildels gaar tilbage lige til Abrahams tid. Af stor interesse var det ogsaa at faa betragte de mange gamle manuskripter, dokumenter og breve af historisk betydning og især nogle nytestamentlige codexer. De egyptiske samlinger var selvfølgelig fuldt saa storartede som vi havde forestillet os. Efter det overblik vi fik, faldt det os ikke vanskeligt at forstaa, hvorfor lærde mænd fra nærsagt alle nationer besøger det britiske museum, naar de rigtig skal undersøge tilforladeligheden af gamle historiske beretninger.

Af ganske speciel interesse for os var at faa se originalen til Händels

berømte musikstykker "Messias" og "Largo." Men det som kanske i øieblikket gjorde dybest indtryk paa os, var at faa se kaptein Scotts dagbog fra hans sydpolsfærd, især slutningsordene. Med skjælvende haand skriver han under "last entry:"

"For God's sake, take care of our people."

Om aftenen kjørte nogle omkring paa anden etage af de allestedsnærværende og surrende "autobusses." Paa den maade fik de et indtryk af byen i sin helhed, fik ogsaa se en del af de mange prægtige monumenter, som fortæller et stort folks historie og bedrifter. Andre benyttede anled-

Afreisen fra London.

ningen til at høre førsterangs europæisk musik. Ogsaa næste morgen før afreisen var enkelte omkring for at bese sig.

Hvidestjernelinjens generalagent i Minneapolis, Mr. O. E. Brecke, som selv er en L. C. gut og mangeaarig ven af Luther College, havde sikret os kahytplads ombord paa "Cymric," som skulde afgaa fra Liverpool, den 14de juli. Pludselig faar vi besked om, at "Cymric" ikke kom til at seile. Agent Brecke fik da ordnet det saa, at vi kunde reise med "St. Louis" fra Southampton onsdag den 15de. "St. Louis" var en hurtigere baad, saa forsaavidt stod vi os paa byttet. I det hele er vi Mr. Brecke taknemmelig for den maade, paa hvilken han søgte at varetage vore interesser.

Fra London til Southampton gik det med fart. I Southampton gik vi lige ombord. Vi kom frem efter kl. 11, og kl. 12 gik skibet.

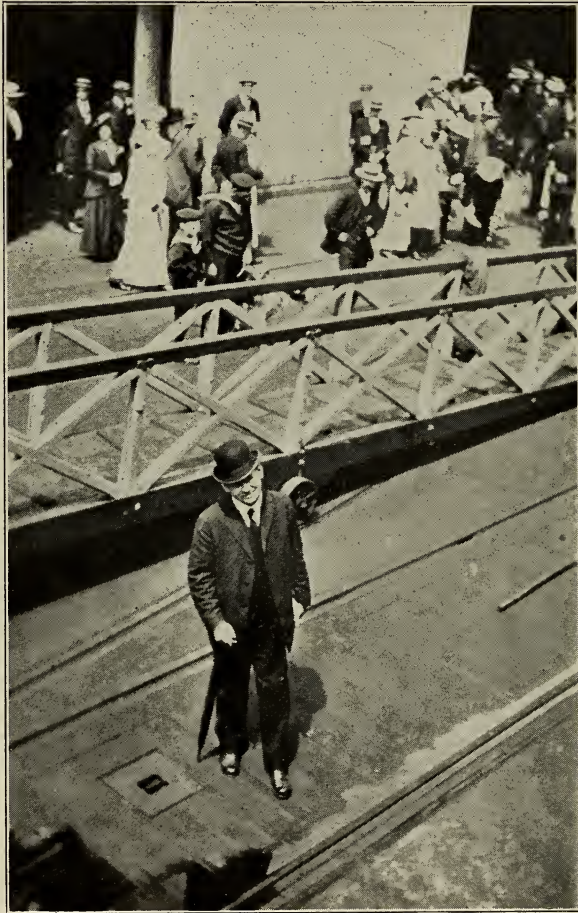
Bagagen, som var sendt direkte fra Kristiania til skibet, var naaet vel frem. Det var vi blevet forsikret om per telegraf allerede i London. Da vi kom paa bryggen stod man ifærd med at bringe de sidste stykker ombord.

MR. O. E. BRECKE,
General Agent,
White Star Line, Minneapolis.

Der var ikke mange til at sige os farvel i Southampton. Pastor Moldstad stod igjen ganske alene paa bryggen. Det kan ikke negtes, at det var lidt trist at reise ifra ham paa den maade. Han havde nu i mange uger været en af selskabets faste medlemmer og uundværlig for os, og vi følte straks, at vi skulde komme til at savne ham. Dog han maatte tilbage til Norge. Han maatte hente sin moder, og desuden havde han været saa

optaget med arbeide, at han endnu ingen fritid havde havt til at besøge sine slegtninger. Ligeledes var der endnu meget at ordne efter vor koncertturnée gennem Norge. Med et "college yell" og rungende hurra fra dækket sagde vi vor impresario farvel.

Moldstad alene igjen i Southampton.

“Han skuer mod vest over sortladne vande.”

KAPITEL XIX

HJEMREISEN MED “ST. LOUIS”

ET var med en usigelig lettelse, at vi ud paa eftermiddagen den 15de juli sank ned i en magelig dækstol og trak en “steamer rug” op omkring ørene. Endelig skulde vi da faa ro! Ro, som vi ikke havde kjendt, siden den dag vi forlod “Kristianiafjord.” Nu, da vi tilhørte baadens aristokrati, saa vi reisen imøde med de behageligste forventninger.

Vi havde heller ikke nogen virkelig grund til at træge paa, at vi kom til at reise med “St. Louis.” Skibet, der er paa omtrent samme størrelse som “Kristianiafjord,” er adskillig hurtigere end baade dette og “Cymric.” Det gaar ogsaa meget stødt, idet det ikke synes ligge saa høit paa vandet som f. eks. “Kristianiafjord.” I lighed med ordningen paa flere andre skibe er passagererne inddelt i kun to klasser: “Cabin passengers” og tredje klasse. Uden tvil en populær ordning.

Dersom der var en ting, vi skulde klage over ved skibet, saa maatte det være, at ventilationen ikke var saa god som den burde være. Den var bedre paa tredje plads i “Kristianiafjord.” Men saa havde vi den fordel, at vi ikke var flere end to i lugarerne, skjønt der var plads for fire.

Maden derimod var fortræffelig. Vi merkede nok, at det ikke var norsk kok. Men naar en engelsk kok har godt stof at lave af og mange slag at vælge iblandt, saa faar han det til han ogsaa. Gutterne syntes faa ny appetit af den friske sjøluft, og da der ingen sjøsyge var, lod de sig rigtig smage de mange gode retter. Forresten skal vi ikke holde noget foredrag over den gode mad. Vi hidsætter en spiseseddel, saa kan enhver dømme for sig selv. Kun det vil vi tilføie, at som regel var maden vel tillavet.

U. S. M. S. "ST. LOUIS"

Wednesday, July 22, 1914.

First Sitting
6 p. m.

Dinner

Second Sitting
7:15 p. m.

Hors d'Œuvres Varies	
::	
Cream à la Reine	Consommé Brunoise
::	
Boiled Codfish, Hollandaise Sauce	
Boiled Potatoes	
::	
Boiled Capon with Bacon, Parsley Sauce	
French Beans	
::	
Tournados of Beef, Mushroom Sauce	
Hominy	
::	
Haunch of Mutton, Red Currant Jelly	
Sweet Corn	New Potatoes
::	
Snowden Pudding	
Apricot Custard	St. Louis Cakes
Ice Cream	
::	
Cheese	
Camembert and American	
Soda Crackers	
::	
Dessert	Coffee

Som regel var der ogsaa meget god musik under middagen. Et strygeorkester opvartede med stykker fra bekjendte operaer, fra forskjellige klassikere, saavel som med sager af en mer populær karakter.

Henimod aften samme dag som vi forlod Southampton, stak vi indom Cherbourg, Frankrige. Det var post og nogle passagerer om at gjøre. Her saa vi "Kronprinzessin Cecilie" drage tilsjøs. Saa fik vi ogsaa et glimt til afsked af en vakker del af Europas fastland. Næste morgen var vi i Queenstown, Irland. Det tog et par timer at faa al posten ombord.

Det manglede ikke paa underholdning de par timer, vi laa for anker i bugten ved den irske by. Omgivelserne var vakre. Alting grønt, som vi ventede det. Dekorationer i form af fæstninger og kanoner saa vi ogsaa omkring os. Men den egentlige underholdning foregik ved selve skibet. Straks vi nærmede os, kom der ud fra land en liden flaade af robaade og smaa seilbaade. Folkene ombord paa disse vilde vi kalde "pedlere." De havde med sig et større antal spadserstokke, "shillalabs," "Irish lace,"

Gode dage ombord.

frugt og endog "candy" fra Chicago. Fra sine smaa baade raabte de op til passagererne og søgte at sælge sine varer. Det varede heller ikke ret længe, før de fik en reisende til at fungere som mellemmand. Til ham kastede de en let line. Med den heisede han varerne op paa dækket. Det var dog kun en midlertidig ordning. Det var naturligvis strengt forbudt disse folk at komme ombord. Men inden ret længe kom dog en mand klatrende op efter et større taug, som han havde faaet fæstet i rælingen. Da han var vel

Selskabelige timer ombord.

oppe, heisede han sin kone op efter sig. Saa gik det slag i slag. Vi var af den formening, at gutterne var aldeles lens for penge. Men snart saa vi den ene efter den anden spankulere omkring med en spadserstok i haanden eller med et fint uld- eller silkeshawl over skuldrene og en "candystick" i munden. Irlænderne gjorde god forretning den dag. Saa bar det vestover.

I det hele taget blev livet ombord ganske roligt og regelmæssigt. Hver formiddag samledes gutterne i skibets rummelige musikværelse. Her holdt prof. Preus andagt, og saa havde Banden prøve et par timers tid. Om eftermiddagen øvede sangkoret sig. Dette var dagens arbeide.

"Kronprinzessin Cecilie".

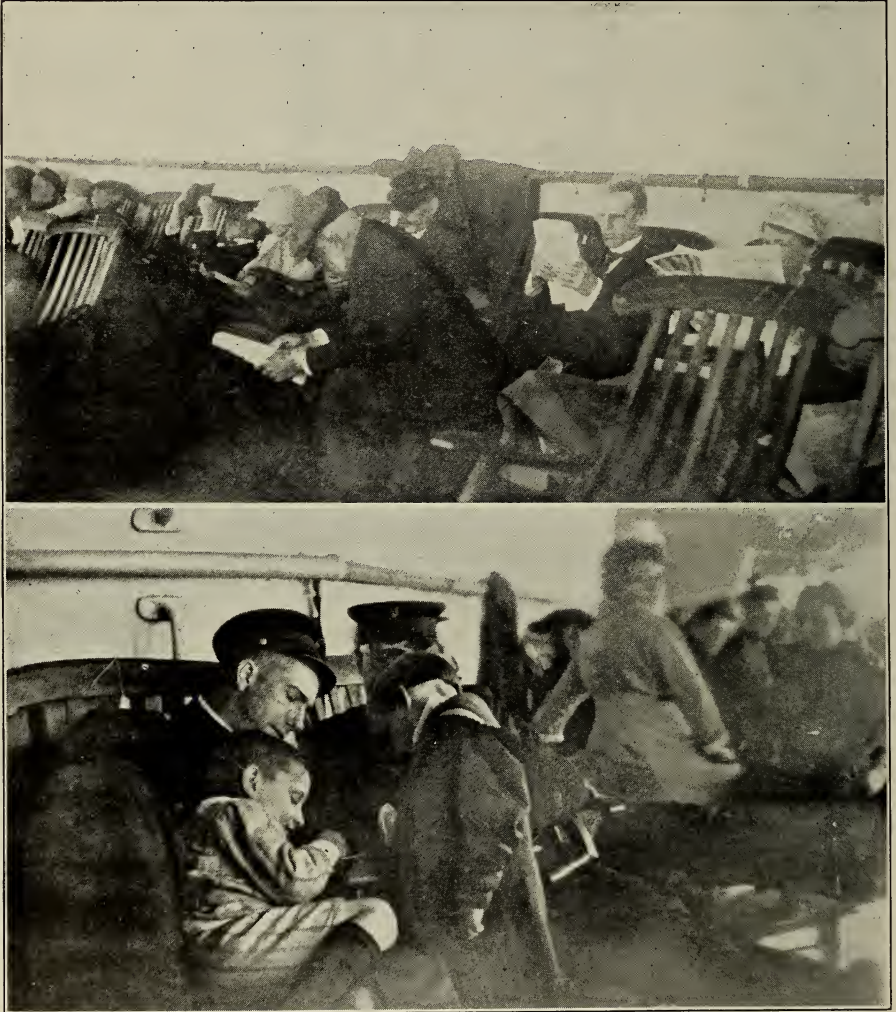
Banden spiller ombord.

Ro og moro.

En begivenhed var den "Complimentary Concert," som Banden gav i spisesalonen mandag aften den 20de juli. Det vakte ikke saa liden opsigt, da gutterne i sine hvide uniformer troppede ind med sine skinnende instrumenter. End mer forundret syntes den store forsamling at blive, da de saa, at programmet indeholdt saadanne gedigne sager som Beethovens "Fifth Symphony," Liszts "Second Hungarian Rhapsody" m. m., og saa paa hvilken overlegen maade hvert nummer blev udført.

Tirsdag aften den 21de var der et "entertainment." Her optraadte en del musikere, sangere og sangerinder, som havde studeret i udlandet. Indtægterne gik til trængende sjømænd og deres efterladte.

Tidsfordriv ombord.

En interessant — enkelte vil vel sige kjedelig — side af livet ombord paa denne tur, var det store antal forskellige nationaliteter ombord. Enkelte i vort selskab, formodentlig saadanne som beskjaeftiger sig specielt med sprogstudium eller etnologi, paastod, at der taltes ikke mindre end otte

forskjellige sprog blandt "cabin passengers." Det kunde en nu næsten gjætte sig til, naar en betragtede den brogede navneliste.

Søndag var paa en maade en festdag ombord, det vil sige, Banden gjorde dagen saavidt mulig til en festdag. Om formiddagen holdtes der gudstjeneste i forskjellige dele af skibet. Professor Preus prædikede i musikværelset, hvor Banden og andre som forstod norsk, samlede sig.

Om eftermiddagen gik gutterne ned paa tredje plads og spillede for

Vakker sjø.

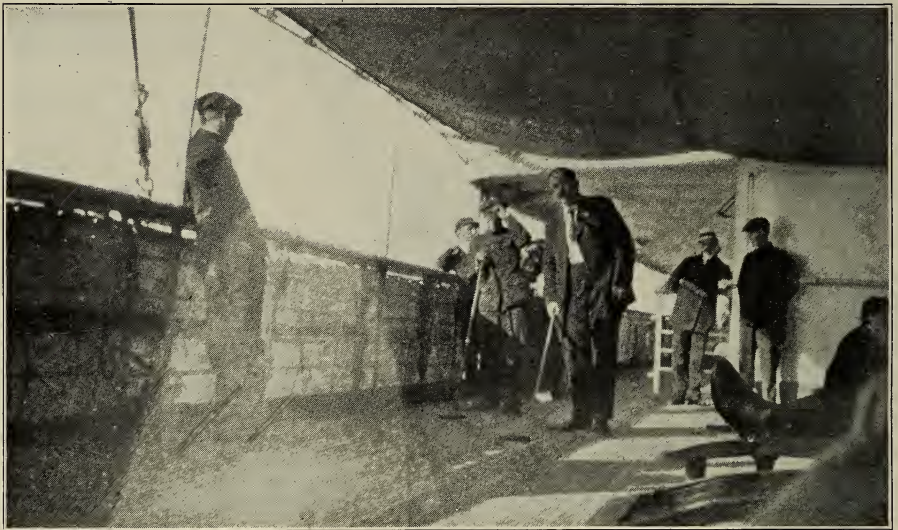
Første hilsen.

passagererne der. Det var for det meste salmer og religiøs musik, de gav tilbedste, skjønt de ogsaa spillede en "medley" af nationalsange. Det var vist de fleste af denne brogede forsamling, som fik høre sit fædrelands kjæreste sang.

Senere spillede Banden oppe paa dækket. Egentlig gav den en "sacred concert" og det for en meget stor forsamling. Det lod til, at folk satte pris paa saadan underholdning. Den er vist sjelden paa sjøen.

Tiden faldt ikke lang for gutterne. Da sjøen for det meste var rolig, kunde de underholde sig paa dækket med forskjellige lege, med "shuffleboard" og andet, som der er plads til paa dækket. Der var ogsaa flere personer, baade yngre og ældre, som gutterne stiftede bekjendtskab med. Blandt disse skal vi nævne en, som vi vel tør kalde en raritet. Det var en dannet og hyggelig neger ved navn Samuel Dash, som talte norsk. Han havde reist adskillig i Norge, men var nu paa veien tilbage til sit hjem i Amerika.

Forresten er det jo ikke altid, en vil have selskab heller. Nu var der anledning til at faa sidde i ro, med en bog, om man saa vilde i timevis. Gutterne underholdt sig ogsaa gjerne med at leve over igjen turen i Norge.

"Shuffleboard".

Mange morsomme historier kom da frem, som de fleste ikke havde hørt. Som oftest gik historien ud over en anden.

En fortalte fra turen til Voss, at en gammel godslig bonde havde nævnt, at han vidste om ialfald to mænd ifra Voss, som havde gjort det godt i Amerika. Den ene var Knute Nelson, den anden var Uncle Sam.

Flere af gutterne fortalte om oplevelser som viste, at deres kundskab i norsk ikke var videre rar. Saaledes var der en som havde forundret sig over, at der var saa mange ved navnet "Luk Grinden." Han havde seet navnet paa "fencet" udenfor gaardene. En anden havde gaaet fra sted til sted og spurgt efter en "blækbrønd," — "inkwell."

Det fortaltes ogsaa af en gut, at da han havde kjøbt noget "gum" —

“Tutti Frutti” —, saa forklarede “frøkenen” meget omstændelig, at dette maatte kun tygges, ikke svælges.

I en mer stille stund kunde vi ogsaa sidde og reflektere paa, hvorledes vi under turen i Norge havde levet os ind i meget af det, som vi i saa mange aar har sunget og læst. Vi havde nu været med at synge “Kjærringa med staven” ogsaa oppe i Hakedalen, om det saa var bare mens toget stod ved stationen. Vi havde spillet “Sæterjentens søndag,” mens vi sad, hvor vi,

Negeren som talte norsk.

som i Sogndal, kunde se over dalen lige op i sæteren og indbilde os, at vi saa sæterjenten udenfor lyttende efter musikkens toner, som dog døde før de naaede frem. Vi havde sunget “Den store hvide flok,” mens de snebedækte fjelde omringede os, som ved kirken i Stryn. Vi havde hørt “Brudefærden” sunget i Hardanger af et hardangerkor ikklædt hardangerdragt. Vi havde staaet paa “Ullenhaugen” og seet udover, hvor “Erling Skjalgs-

Nye bekendtskaber.

"St. Louis" lægger til i New York.

søn fra Sole" havde sit hjem. Vi havde været i "Valdris," hvor de "tuta i bukkehød'n."

Aa jo, der var minder nok for den, som vilde have sig saadan underholdning. Minder som gjorde, at turen stod for os mer og mer herlig og stor.

Der var dog andre tanker og følelser, som mer og mer gjorde sig gjæl-

"St. Louis" i New York.

dende, eftersom dagene gik. Gutterne begyndte at holde til mer i skibets forstavn. Tankerne løb i forveien til det land og de hjem, som vi snart skulde se igjen. Det land, som vi nu med dobbel overbevisning kalder "The best in the world." Det land, hvor der er frihed, lighed og liv! Det land, hvorom vi vil synge "du er vort, du er vort!" og hvorom i ordenes uindskrænkede betydning vi ogsaa kan synge "du er fremtidens land."

Torsdag morgen kl. 8, den 23de juli, mens Banden spillede vore egne nationalsange, lagde "St. Louis" til bryggen i New York. Det tog os ikke længe at komme iland. Bagagen kom ogsaa iland efter amerikansk tempo. Det meget bagtalte toldvæsen slap vi igjennem uden vanskeligheder. Ingen i vort selskab maatte ud med en cent. Men det var ikke smaating, at faa "transferred" 213 stykker bagage.

Emigrantprest E. Petersen og pastor S. Turmo mødte os paa bryggen med det første "velkommen hjem." I løbet af dagen gjorde de hvad der kunde gøres for selskabets bekvemmelighed og hygge. Selskabets "head-

Et amerikansk smil.

quarters" var jo ogsaa emigranthjemmet. Gutterne var øiensynlig glade over atter at staa paa amerikansk grund og faa tale frit det amerikanske sprog. Storbyens støv, støi og staak var os ogsaa en velkomsthilsen.

Kl. 5 bar det igjen tilsjøs. "Cymric" skulde have ført os lige til Boston. Nu maatte vi komme over paa en anden linje og et andet skib. Vi kom ogsaa afsted paa en meget behagelig kystdamper — "Bunker Hill" ved navn. Da det havde været meget varmt i New York, var det en hel vederkvægelse at komme ud paa sjøen igjen. Efter en 15 minutters stormvind og drivende regn i havnen kjølnede luften, og det blev en deilig, klar nat.

Om aftenen holdt Banden en koncert ombord. Da der var mange passagerer, blev forsamlingen stor og begeistringen rigtig amerikansk. En mand holdt tale efter næsten hvert nummer. Paa hans opfordring blev der optaget en kollekt, som blev noksaa respektabel. Han fik ogsaa forsamlingen til at være med i et egte amerikansk hurra for Banden og for Norge.

Næste morgen mellem kl. 8 og 9, efter en forfriskende tur, ankom vi til Boston. To kjendte skikkelser bevægede sig paa bryggen, og da vi gled ind, hilsede pastor Chr. A. Moldstad og pastor Joseph Johnson os velkommen med et to-stemmigt "college yell." Vi gik iland. Vor sjøtur var endt. Havet havde været os mildt og venligt. Det var nødig, vi sagde det farvel.

NIAGARA FALLS.

Kirken i Roxbury, Boston.

KAPITEL XX

FRA BOSTON TIL MINNEAPOLIS

A Banden kom tilbage til Amerika, fandt den, at den endnu havde ca. 40 koncerter igjen, før turnéen vilde være slut. Disse Amerika-koncerter var paa opfordring blevet arrangeret af prof. B. K. Savre, og det fornemmelig af to grunde. For det første var det nødvendigt at strække sig til det yderste for at faa færdens som et hele til at svare sig. For det andet var der fuldt op af begjæringer fra vore folk udigjennem nordvesten allesteds om at faa høre, se og tale med disse gutter, som nu havde gjort en saadan berømmelig færd til det gamle fædreland. Det var oprindeligt tanken at slutte færdens senest den 18de august. Prof. Savre syntes, straks han begyndte paa sit arbejde som impressario, at Banden af hensyn til de mange begjæringer maatte holde paa til 1ste september. Resultatet blev et kompromis: turnéen sluttedes i Decorah den 20de august.

Boston, "the Hub of the Universe," blev stedet for den hjemvendte Norges-Bands første regulære koncert paa amerikansk grund. Og dette var som det burde være. Boston er indbegrebet af alt klassisk i amerikansk kultur. Boston er kjendt af hver skolegut i "U. S. A." Boston og omegn er af største interesse fra et historisk synspunkt. I Bostons forstad Cambridge ligger ogsaa landets fornemste universitet, "Harvard University." Boston er ogsaa det østligste punkt for den norske synodes virke i de forenede stater og burde ogsaa af den grund besøges af Luther College Concert Band paa denne tur. De to Boston-prester og deres menigheder lagde da ogsaa paa den mest overbevisende maade for dagen, at de satte den største pris paa Bandens besøg. Fra ankomstens stund af, da man

Longfellows hjem.

som menighedsfolkets gæster førtes i private sporvogne til Hotel Nottingham, hvor et stort banner udenfor gav tilkjende, at her var "Headquarters for Luther College Concert Band," indtil man den følgende dags aften efter lykkelig afsluttet koncert steg ombord i sovevogne "enroute to Niagara Falls," var Banden og dens følge gjenstand for den største gæstfrihed og kjærlighed.

En del af tiden benyttedes naturligtvis til at bese Boston og omliggende steder, som er af historisk interesse for enhver loyal amerikaner. Som sådanne steder kan nævnes Lexington og Concord, Bunker Hill, Old North Church, Faneuil Hall, "Washington Elm," "Concord Bridge," det gamle "State House," det gamle krigsskib "Constitution," almindelig bekjendt

under navn af "Old Ironsides." Af særlig interesse for gutterne var det ogsaa at besøge Harvard University, det prægtige "Museum of Fine Arts," Longfellows og Lowells hjem og, ikke at forglemme, "Salem Street," hvor man fremdeles kan se "old Solomon Levy's store." Der saa vi ogsaa den bekjendte Leif Ericson støtte.

De kjæreste minder fra besøget i Boston knytter sig dog til det velkommen, som blev budt os af vort folk i Boston. Da vi ved $\frac{1}{2}$ 12-tiden den første dag kom ud til pastor Moldstads kirke i Roxbury, hvor middag serveredes i kirkesalen, følte vort hele følge sig straks som hjemme. Pastor Moldstad er ikke "Luther College boy" for ingenting. Baade hans vel-

"Concord Bridge."

komsthilsen og den hele tilstelning viste, at man her stod Luther College nær og forstod de følelser, som besjæler en organisation fra denne skole. Over hovedbordet var spændt to prægtige flag, et amerikansk, et norsk. Collegets farver, blaat og hvidt, saaes overalt. Paa bordene stod buketter af blaa og hvide blomster. Paa væggene og under taget var der dekoreret med blaa og hvid "bunting." Kvindeforeningens damer, som serverede ved bordene, var klædt i hvidt med blaa belter og sløifer. Endog den "ice cream" som serveredes ved middagen, var tilberedt i blaat og hvidt. Paa væggen og stolper hang Luther College bannere. Idet man traadte ind i salen, hilsedes man af et velkommen i elektrisk lys. Øverst i salen straaled

i elektriske lys skolens motto, "Soli Deo gloria." Den hele tilstelning bar saaledes vidnesbyrd om en forstaaelse og kjærlighed, som man kan finde kun hos sine egne.

Om aftenen deltes selskabet. En del var nemlig indbudt til at spise hos Mr. og Mrs. Chr. Torgersen og resten hos Mr. og Mrs. Thomas Swansen. Disse familier har havt hver sin søn ved Luther College. Unge Swansen var ikke hjemme, men fra West Salem, Wisconsin, hvor han netop holdt norsk

“Washington Elm.”

religionsskole, sendte han sammen med pastor O. Ottersen lykønskings-telegram til Banden i anledning af dens besøg i Boston.

Kl. 8 om aftenen samledes man igjen i kirkens sal. Der blev det en rigtig hyggelig fest, omtrent som en familiefest. Taler holdtes af pastor Moldstad, pastor Johnson og den tysk-lutherske pastor A. Biewend af Missouri-synoden, og prof. Preus holdt svartale og fortalte fra reisen. Menighedens kor sang en velkomsthilsen; melodien kjendte vi straks igjen

fra Griegs "Sangerhilsen," hvormed vi var blevet modtaget paa saa mange steder i Norge; men ordene var forfattede for anledningen af pastor C. A. Moldstad og lyder saa:

Vær velkommen hjem fra færden,
brødre, med jer laurbærkrans!
I har spillet, I har sunget
eder hjem til mor med glans.
Derfor jublende vi ser,
at I kommer hjem til os.
Vær velkommen her hos os!

Længe leve Luther College
og dets store navn saa rent!
Lad hver søn, som hende elsker,
være høit mod maalet vendt.
"Soli Deo gloria"
Straale skal til sidste stund:
Tak for alt, for hvert et pund.

Tilslut sang Luther College Chorus "Gud signe Norrigs land" og "Den store hvide flok." Naturligvis serveredes der forfriskninger.

Koncerten i Boston holdtes i Jordan Hall. En forholdsvis stor forsamling — ca. 500 — var tilstede og hilsende hvert nummer med forstaaelsesfuldt bifald. Der sagdes at være folk tilstede fra alle Ny England-staterne. Under hele koncerten var der en livlig rapport mellem forsamlingen og musikanterne. Om koncerten skriver "The Boston Sunday Globe" den 26de juli:

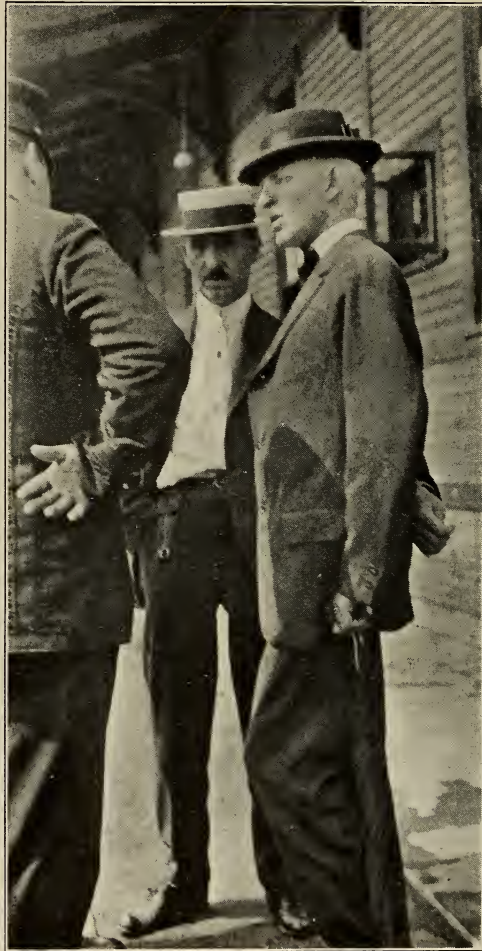
"The fine equipment of these young musicians, the presence in their singularly complete instrumentation, for example, of a quartet of saxophones and of a representative wood-wind choir, all indicates the initiative, courage and generalship of Mr. Sperati, their conductor, in building out of the fluctuating enrollment of a college an organization so well balanced, disciplined and skilled in the performance of music essayed by the best concert bands."

Ved denne koncert oplæstes et telegram fra pastor E. M. Stensrud i San Francisco. Telegrammet meldte, at Luther College Concert Band nu var officielt engageret til at spille ved Panama-Pacific International Exposition i San Francisco i 1915.

Paa veien vestover stansede Banden nogle timer i Buffalo. Egentlig tilbragtes tiden ved Niagara Falls, hvor gutterne fik tid til at betragte vandfaldet. Man kunde næsten sige undersøgte, thi mange af dem gjorde turen baade med "Maid of the Mist" foran vandfaldet og gennem "Cave of the Winds" bagenfor det. Da vi paa reisen igjennem Norge engang fik se noget enestaaende vakkert, var der en af gutterne som sagde, "This beats

America!" Men da vi stod foran Niagaras overvældende vandfald, syntes alle være fuldt enige om, at "this beats Europe."

Jernbaneselskabet havde stillet til vor disposition som "guide" for denne tur til Niagara Falls og fra Buffalo til Chicago Mr. C. A. Asterlin, en meget hyggelig og ligefrem mand.

Grindeland, Asterlin og "Kalla" konfererer.

Til Cleveland ankom vi allerede kl. 7 om morgenen den 27de juli. Her holdtes "return concert" i "Gray's Armory." Der var flere folk tilstede end ved koncerten i mai, før Banden drog til udlandet. Programmet, der var ganske forskjelligt fra det som blev spillet her i mai, modtoges af for-

samlingen med stormende bifald. Det brød løs for alvor, da koret sang Griegs "Baadnlaat." Ingolf Grindeland og Walther Brandt sang duetten, og Sibert Topness var "katta." Banden efterkom ogsaa flere begjæringer om ekstrastykker.

Det var forresten ikke alle i Cleveland, som forstod hvad "Baadnlaat" var for noget. Ifølge en af byens dagsaviser den følgende dag skulde denne sang ("Brumbasken i bumba" altsaa) være "Grieg's Danish humoristic song 'Baadnlaat' (the noise the boat makes)."

Ogsaa under dette ophold i Cleveland fik Banden nyde godt af de derboende norske folks gjestfrihed. Menighedens pigestforening trakterede

Ved Niagara Falls.

baade middag og aftensmad i kirkesalen. Det var ogsaa medlemmer af pigestforeningen der tjente som "ushers" ved koncerten. Som der stod at læse i "Plain Dealer" den næste morgen: "Ten white-garbed girls, with yellow hair, acted as ushers last night at the Gray's armory, when Cleveland's Norwegian colony of 1,000 formed half of an audience that applauded liberally a concert by the students' band of Luther College, Decorah, Ia."

Hidindtil var ikke nogen i Bandens følge kommet forsent til tog eller baad paa hele turen. Men den 28de juli i Cleveland gik det galt. Ikke mindre end ti, deriblandt fem medlemmer af Banden, kom ikke afsted med toget kl. 7 om morgenen. En af disse var forretningsføreren. Han skjød naturligvis skylden paa damerne i følget, og da især paa sin hustru; og

damerne skjød igjen skylden over paa hotellets tjenerskab, der ikke havde vækket dem itide. Det samme gjorde de fem syvsovere fra Bandens medlemskab. Til al lykke er der mere end en bane mellem Cleveland og Chicago, og paa den ene af disse løber ialfald enkelte tog meget hurtigere end andre. Saaledes kunde det ske, som virkelig skede; da Bandens tog anløb stationen i Chicago ved fem-tiden om eftermiddagen, stod de efterladte der for at byde velkommen. Forretningsføreren havde havt akkurat penge nok til at betale de ekstra billetter.

Prof. og Mrs. Sperati ved Niagara Falls.

I Chicago var det Vor Frelzers menighed som var verter denne gang. Menighedens prest, past. Nils M. Ylvisaker, og flere medlemmer af menigheden var mødt frem paa stationen. Flere udenbys var ogsaa tilstede for at byde de hjemvendende velkommen, deriblandt past. og Mrs. R. O. Brandt fra MacFarland, Wis., og professorerne Rovelstad og Ylvisaker fra Decorah. Det var som at komme paa kjendte trakter igjen.

Fra stationen førtes Banden til "Kaffistova" paa W. North Ave., hvor aftensmad serveredes. Det manglede ikke paa appetit. Maden forsvandt nærsagt "med amerikansk fart."

FRA NIAGARA FALLS

1. Ombord paa "Maid of the Mist."
2. Efter "Cave of the Winds" turen.

Koncerten holdtes i Wicker Park Hall. Salen var fyldt til sidste plads. Bandens medlemmer fik høre lovord fra flere, der var blevet forbauset over den maade, hvorpaa de spillede stykker som Beethovens femte symfoni og Wagners ouverture til "Tannhäuser" og andre vanskelige sager. "Skan-

dinaven" siger om denne koncert bl. a.: "Gutterne saa paafaldende godt ud efter turen, de var solbrændte og havde vist haft bare godt af den norske luft. Det lod heller ikke til, at deres sang eller spil havde tabt sig under norgesopholdet. Det er muligt, at 'Bandet' igaar spillede med end mere sikkerhed og mere virtuositet end ved koncerten i Orchestra Hall. Ogsaa koret medbragte friske impulser hjemmefra. Ved siden af Kjerulfs stemningsfulde 'Sidste nat,' fik man nemlig den gamle og evigunge 'Brumbasken,' som tog voldsomt bifald, og som extranummer 'Kjærringa med staven.' Ingolf A. Grindelands udførelse af 'Sidste nat' var meget tiltalende. 'My Old Kentucky Home,' ligeledes med Grindelands i solo-

Foran kirken i Cleveland.

partiet, var forøvrigt ogsaa en af aftenens træffere, vakkert og stemningsfuldt som den blev sunget." — Wicker Park Hall er forresten intet godt koncertlokale.

Efter koncerten fordeltes gutterne blandt menighedens medlemmer, hvor de var gjester, indtil de den næste dag ved middagstider drog videre til Milwaukee. Den populære jernbaneagent Mr. Morken var atter med for at tage vare paa detaljer angaaende befordringen fra Chicago hjem til Decorah.

Mellem Chicago og Milwaukee gaves ordre til "green suits," fordi man havde faaet nys om, at der var "something doing" i Milwaukee. Det var der ogsaa. Besøget i Milwaukee blev noget aldeles enestaaende.

Arrangementskomiteen bestod her af pastor Harry E. Olsen, county-kasserer Theodore Dammann, William L. Pieplow, William Upmeyer og A. Baum. De havde gjort sine sager godt. Først havde de tilveiebragt den af impressarioen forlangte sum for koncerten. Saa havde de sikret sig Mitchell Park og gav byen en fri koncert. Ved Bandens ankomst mødte komiteen frem. Efter en kort marsch gennem byens forretningsstrøg, "med vaiende faner og klingende spil," fik Banden kjøre i autos (i Amerika

PAST. J. C. K. PREUS.

siger vi autos, i Norge sagde man biler) langs Michigan-sjøens bred, gennem parker og boulevarder. Kl. 6 stansede følget ved past. Olsens kirke, hvor menighedens kvindeforening serverede aftensmad. Pastor Olsen ønskede korpset velkommen til byen. Mr. Pieplow lykønskede Banden paa menighedens vegne og takkede, fordi Bandens besøg vilde blive en begivenhed i menighedens historie. Pastor Olsen udtalte sin glæde over at have sin Alma Maters repræsentanter hos sig netop den dag, da det var 8 aar

siden han gik ind i sin gjerning. Prof. Preus udtalte følgets tak for den hjertelige modtagelse baade fra komiteen, der bestod af norske og tyske brødre, og fra Kvindeforeningens side.

I parken mødtes Banden af en stor overraskelse. I to timer havde folk siddet der for at holde sin plads. Det var saa pakkende fuldt, hvor man vendte sig, at politiet havde sin nød med at holde folk borte fra pavillonen. Der var saadan trængsel, at en kone kom tilskade, saa ambulancen maatte budsendes.

Politisergeanten anslag forsamlingen til 32,000. Formanden for parkkommissionen sagde 25 à 30,000. Aviserne meldte næste morgen, at det var den største forsamling, der havde været ved nogen koncert i Milwaukee.

Ved hvert stykke paa programmet blæste politipiben, saa folk længst borte vidste, naar de skulde være stille. Og stille var der trods folkestimmelen. Banden spillede støt og godt. En ligesaa uventet som egte kompliment fik Banden ved denne koncert. Da pludselig katten lod sig høre i "Baadnlaat," sprat en liden hund, som en dame havde med sig, med et op og blev meget nervøs. Ligeledes under "The Death of Custer" kommer pludselig en jagthund farende og stiller sig foran Banden, da man hører kavalleriet komme. Det var ialfald attest for realisme i udførelsen. Publikums begeistring var ogsaa saa stor, at ekstranummere krævedes endog efter sidste nummer paa programmet.

Vi syntes, det var meget paa Maihaugen, i Bergen, paa St. Hanshaugen, men dette var endda mere, og det i en by hvor der er faa norske. Men korpset bar Luthers navn, havde besøgt Luthers by, og Milwaukee har henimod 50 lutherske menigheder, og for dem betyder lutherdom noget.

Kl. 12 var man i god ro i sovevognen og drog nordover til pastor A. O. Alfsens menighed ved Valders, Wisconsin. Her holdtes koncerten ved 10-tiden i en skog, der ikke var saa vakker som Larviks bøgeskog, men dog sjelden vakker, idet træerne var mest høie ranke egetræer med friskt grønsvær under. Det var midt i harvesten, en travel tid for mandfolkene, men næsten hver familie var repræsenteret, og menighedens kvinder serverede frokost i sine hjem og middag ude i skogen paa en maade, der ikke lod noget tilbage at ønske.

Ved denne koncert saaes gamle pastor B. Hovde, der vel var den første A. B. i Synoden. Han tog sin bakkalaureusgrad ved Concordia College i Fort Wayne, Indiana. Valders er ogsaa et gammelt settlement. Hid kom past. Ottesen som prest fra Norge i 1853, før han blev prest paa Koshkonong. Efter opfordring af stedets prest fortalte prof. Preus noget fra Bandens tur til Valders, efter hvilken bygd dette settlement jo har faaet sit navn.

Fra Valders togede Banden samme dag, torsdag den 30te juli, til Manitowoc, Wis., hvor en af de bedste koncerter paa hele turnéen gaves om aftenen for fuldt hus. Stedets prest, pastor E. A. Boyd, havde faaet fart i publikum, saa de mødte frem mandsterke.

Ved ankomsten indbødtes Bandens medlemmer til en autotur, som Mr. Aaron Torrison, den fordums saa bekjendte L. C. "baseball pitcher," havde arrangeret for dem. Ved Luther College er jo Manitowoc især kjendt gennem Torrison-navnet. De 8 Torrison brødre har jo alle frekventeret Luther College. En af dem, past. Isaac B. Torrison, er collegets prest. Moderen, Mrs. O. Torrison, som nu i mange aar har været enke, er fremdeles levende interesseret i colleget og i Synodens gjøremaal forresten.

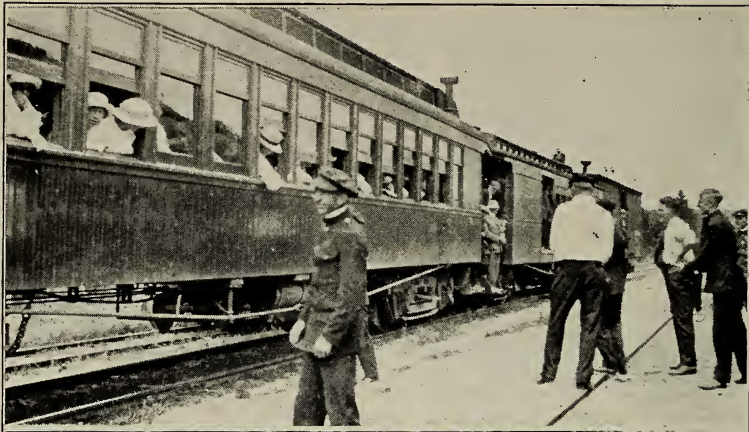
Efter koncerten var der en hyggelig tilstelning i kirkens "basement," hvor Mr. Thomas Torrison udtalte forsamlingens glæde og taknemmelighed over Bandens storartede turnée og dens besøg i Manitowoc. Prof. Preus takkede paa Bandens vegne, og Banden gav tilslut et tredobbelt norsk hurra for komiteen, kvinderne, menighedens prest og Luther College gutter i Manitowoc. Det glædelige var, at de nuværende "L. C. boys" var fornøjet med de gamle "L. C. boys," og de gamle med de unge.

Da Bandens medlemmer næste morgen mødte frem for at drage videre, efter at have takket Manitowocs familier hver for sig for udvist gjestfrihed, overraskedes prof. Sperati og allesammen meget behagelig ved, at "Soo"-banens agent, Mr. Halvor Halvorsen, forærede Banden et nydeligt amerikansk silkeflag til minde om besøget i Manitowoc. Man bevidnede giveren alles tak, gav et "college yell" til ære for ham og Manitowoc, sagde farvel og dampede vestover til Iola.

Ved Hilbert Jc. blev al overflødig bagage aflæst. Det blev en vældig hob. Man kunde jo ikke paatage sig at fragte altsammen med sig landet rundt, naar man ikke allesteds skulde benytte jernbanen. Prof. Preus, der allerede havde mistet ti pund paa turen, blev detaljeret til at reise direkte til Decorah med denne ekstra bagage. Han rapporterede i Spring Grove, Minn., fire dage senere, at det ham paalagte hverv var udført, og blev saa med paa resten af turen.

Følget havde nu forresten skrumpet ind betydelig. Nogle mistede vi i New York, men de allerfleste i Chicago. Der havde ogsaa bladreferenten, past. J. C. K. Preus, sagt farvel og tak for godt følge. Han havde været meget tro i tjenesten, og vi fik siden høre fra flere kanter, at hans vanlige korrespondancer mere end savnedes. Men ingen anden i selskabet kunde tage hans plads, derfor forblev den ledig. Hele følget bestod nu af Bandens 60 medlemmer, den ansvarshavende komite, Mrs. Sperati, Mrs. Tingelstad og jernbanekompaniets repræsentant Mr. Morken, ialt 66. Past. E. M. Stensrud, der havde talt San Francisco-udstillingens sag ved koncerten i Chicago og opmuntret nordmænd i Amerika til at fremme Norges deltagelse i denne udstilling, traf atter sammen med os i Iola og senere igjen i Minneapolis.

Turen fra Hilbert Jc. til Iola blev ogsaa noget for sig selv. Det var ikke saa lang stubben, men vi fik dog lov til at benytte ikke færre end tre jernbaner. Der var "Soo Line" fra Hilbert Jc. til Waupaca; saa Waupaca

FRA TUREN GJENNEM WISCONSIN

1. "Iola special."
2. Uheld paa veien til Beaver Creek.
3. Laante klæder sammesteds.

Green Bay R. R. fra Waupaca til Scandinavia, og endelig Iola & Northern R. R. fra Scandinavia til Iola. De to sidstnævnte kjørte vi over i hele deres udstrækning, og et saadant ekstratog som vort var "something distinctly out of the ordinary." Der kom ogsaa et andet ekstratog vestenfra, fra Amherst Jc. via Scandinavia til Iola, som var mere end fuldpakket; der var mange mennesker ovenpaa kupeerne, og de var ikke "hobos" heller. Past. C. S. B. Hoel havde nemlig forstaaet at avertere saa det forsløg, og han fik som resultat den meget store forsamling paa ca. 1500 mennesker ved koncerten i Iola. Koncerten, der gaves i et stort telt reist for anledningen, blev da ogsaa en udpræget succes. Folk var tildels kommet langveis fra for at høre paa, saaledes f. eks. dr. Møller og Theo. Holum helt fra De-Forest pr. auto.

Banden blev bevertet paa en hyggelig maade til middags i hotellet i Iola og til aftens i hjemmene rundt omkring. Det havde været en straalende solskinsdag, og om aftenen gaves ingen koncert, saa at Banden var vel fornøjet med besøget i Iola.

Efter en forholdsvis kjedelig og meget støvet reise med Green Bay & Western banen, ankom følget til Whitehall, Wis., lidt før kl. 2. Her havde pastor E. B. Christophersen sørget for frit ophold og to koncerter, eftermiddag og aften. Aftenkoncerten var især meget godt besøgt. Middag og aftensmad serveredes i kirkens "basement." Om natten var følgets medlemmer indkvarteret hos gjestfrie familier rundt om i byen. Man havde ogsaa sørget for fri autoskyds til Blair den følgende morgen, hvor næste koncert skulde holdes kl. 10.

De følgende to dage, søndag og mandag den anden og tredje august, bød paa et noksaa anstrengende program for Banden, og da især for dem som skulde haandtere bagagen. Alt maatte kjøres pr. vogn fra Whitehall til Blair, fra Blair til Beaver Creek, fra Beaver Creek til Ettrick, fra Ettrick til French Creek, fra French Creek til Galesville. Fem koncerter paa to dage med hestetransport for bagagen, og saa op igjen tidlig den tredje morgen for at tage med 6:45 toget til La Crosse — det var programmet.

Allerede før kl. 7 søndags morgen var bagagekomiteen paafode og fik sendt instrumenterne, vadsækkerne m. m. ivei. Ved 9-tiden samledes gutterne; automobil-eiere mødte op, og kl. 10 eller saa var man færdige til at begynde koncerten i Blair, Wis., pastor S. S. Urbergs kald. Koncerten holdtes i en vakker lund for en meget stor forsamling. Før koncerten holdt past. Christophersen andagt. Efter koncerten blev Banden og en stor del af forsamlingen bevertet i kirkens "basement."

Man kunde nok have været fristet til at søge skyggen og tage sig en middagslur paa egte norsk vis efter den gode middag, man havde faaet, men man maatte straks ivei igjen i solvarmen. Bagagen var allerede afsendt med to store vogne. Et medlem af bagagekomiteen fulgte med hver vogn, som vanligt var. Paa denne tur var det Henry Lysne og Geo. Baalson

som var de ulykkelige. Det var 8 mil fra Blair til Beaver Creek, og koncerten var der berammet til kl. 3. Denne gang blev der dog brøk i regningen. Det var lummert og varmt og truede med storm. Veiene mellem Blair og Beaver Creek er sandige, derfor tunge. Det gik traat for bagagekjørerne. De gutter som kjørte med "bil," kom nok tidsnok frem, ligeledes nogle af dem som kjørte med hesteskyds. En vogn havde dog det uheld at brække tangen midt i en stor bakke og blev af den grund forsinket.

Imens speidede og speidede man efter bagagevognene. Intet at se. Man kløv op paa taget af "hestesheddet" og speidede. Samme resultat. Derimod saa man nok den store tykke sky trække sig nærmere og nærmere. Saa lynild og torden. Forsamlingen begyndte at blive nervøs. Kl. $\frac{1}{2}$ 4

"Cousins" i Spring Grove.

begyndte koret at synge, først en sang, saa en til, saa flere. Netop som bagagevognene kom tilsyne borte i aasen, kom regnet. Du, saa det siledel! Forsamlingen tyede ind i kirken, men al bagagen blev vaad, og de to før nævnte bagagekomiteemedlemmer blev naturligvis gjenneblødt.

Men hverken folket eller Banden gav op. Kl. 5 begyndte den egentlige koncert og varede indtil vel kl. 6. Saa blev bagagen læsset op paany, og de fleste af gutterne reiste samme aften pr. auto og vogn til Ettrick, hvor past. Urberg holdt gudstjeneste. Resten af gutterne overnattede rundt om i Beaver Creek settlementet og kom efter til Ettrick den følgende morgen.

Her holdtes formiddagskoncert i Ettricks vakre kirke for en pen forsamling. Efter koncerten takkede past. Urberg for Bandens besøg, som

havde været vellykket trods gaarsdagens regn. De sidste tre koncerter havde været holdt i past. Urbergs kald. Ogsaa her havde man kvindeforeningen at takke for god middag serveret i kirkens "basement." Det samme gjentog sig til aften i French Creek kirke, past. C. B. Bestuls kald, hvor eftermiddagskoncerten fandt sted kl. $\frac{1}{2}$ 3.

Gutterne fik kjøre i automobil baade mellem Ettrick og French Creek

"WOODEN WEDDING,"
den fjerde august 1914.

og mellem French Creek og Galesville. Past. Bestul havde alting fiks og færdig; tre vogne anskaffedes for bagagen istedenfor to; og kl. 8 om aftenen var alt parat for dagens tredje koncert, denne gang i Galesville, hvor pastor L. M. Gimmestad er prest og bestyrer for Gale College.

Koncerten holdtes her i byens "Base Ball Park." Der var fuldt af folk baade indenfor og udenfor, og flere ekstrastykker maatte spilles. Om

natten var Bandens medlemmer gjester hos forskellige af byens gode folk. Næste morgen var det blot at sige tak for sig og gaa, thi toget afgik kl. 6:45.

De sidste dage havde været interessante, dog noksaa anstrengende. Ankomsten til La Crosse maatte Banden skifte tog for at komme til Spring Grove, Minn. En af gutterne var dog sovnet sødelig ind og vaagnede først ved næste station. Saa kom der telegram i Spring Grove, at vi maatte nok greie os uden ham ved den koncert. En anden gut efterlod sit instrument, noget som forresten ikke havde hændt siden turens første dag.

Det fortjener at omtales her, at folk deroppe i Wisconsin viste ikke liden opofrelse ved saaledes at fragte et stort følge fra sted til sted i den travle tid.

“Third class passenger, first class man.”

Stor interesse blev ogsaa vist. Enkelte overvar alle tre koncerter som holdtes mandag.

Det var næsten som at komme hjem til Decorah at besøge Spring Grove denne gang. I den store forsamling saaes fuldt op af Decorah-folk, der kom for at hilse paa sine udsendinge. Banden havde jo “put Decorah on the map,” som en sagde, saa at man i Norge kunde tro, at der i Amerika er fire byer værd at nævne: New York, Chicago, Minneapolis og Decorah. Det var slegtninge og venner, som der mødte op, især var der en hel del “cousins.”

En ypperlig fest-middag indtoges i prestegaardens have. Det var prestefolkene, pastor og Mrs. Alfred Johnson, hvis søn Paul var medlem af Banden, som var verter ved denne anledning. Koncerten holdtes om

eftermiddagen baade i og udenfor den prægtige kirke, og der var en hjertelig stemning i den store forsamling.

Ved denne koncert saaes ogsaa Bandens Amerika-impresario, prof. B. K. Savre. Han havde det travelt og reiste sporenstregs tilbage til Decorah. Pr. korrespondance ordnede han alt for denne del af færdens og ordnede det vel.

Om aftenen koncerterede Banden i La Crosse. Det var varmt og en uheldig aarstid; alligevel var der ca. 400 mennesker tilstede, der viste stor begeistring for Bandens spil.

Før koncerten gav doktorerne Christensen, Gunderson, Smedal og Rosholt en fin og stilfuld middag til Bandens ære i Hotel Stoddard. Pastor H. G. Magelssen havde med sin vanlige beredvillighed sørget for Bandens indkvartering over natten hos sine hyggelige menighedsfolk.

Ved middagstid den næste dag, onsdag den femte august, ankom vi til den koselige lille landsby Rushford, Minn. Blandt dem som her mødte frem paa stationen, saaes straks stedets prest, past N. S. Magelssen, og hans onkel, dr. J. W. Magelssen, vor gode kamerat og reisebroder fra overreisen med "Kristianiafjord" som "third class passenger but first class man." Her i Rushford tilbragtes ikke mindre end 24 hyggelige timer hos gjestfrie folk. En koncert gaves om aftenen. Lokalet var stuvende fuldt. Varmt var det ogsaa; mellem de forskellige numre paa programmet maatte en stor "motor fan" sættes igang for at faa en liden bris ind i salen. Forsamlingen var dog begejstret og blev siddende og svede til sidste slut.

Torsdag den 6te august gik saa turen over Austin og Owatonna til Kasson, Minn., hvor koncert gaves om aftenen for mere end udsolgt hus. Past. Clarence Haugen, hvis broder Donald nu fylder hans forrige plads som trommeslager i Banden, havde her oparbejdet stor interesse for koncerten og sørget for privat indkvartering over natten. Kasson viste sig ogsaa at være et overmaade hyggeligt sted.

Fredag morgen drog saa Banden afsted til Minneapolis, hvor den ankom kl. ½5 om eftermiddagen. Komiteen, bestaaende af de herrer O. E. Brecke, I. A. Thorson, Arnold Winnor, J. A. O. Preus, past. Chr. Anderson og andre, havde gjort store forberedelser. Anført af ridende politi togede man op til Auditorium. Banden spillede, og folk stimlede efter i gaderne. Aviserne havde meldt Bandens komme. Man var nysgjerrige efter at se den flok, som var kommet saa vel fra sin europatur nu, da krigen holdt saa mange tilbage.

Da paraden var over, serverede Twin City Luther College Club middag i Odin Clubs vakre lokale. Klubbens formand ønskede velkommen, og prof. Preus takkede paa Bandens vegne.

Kl. 8½ begyndte koncerten. Efter aabningsmarschen, som prof. Sperati i regelen lod spille ved alle koncerter under turnéen, traadte byens mayor, Hon. W. G. Nye, frem og ønskede prof. Sperati og hans gutter vel-

kommen tilbage paa amerikansk grund, særlig til Minneapolis. Han havde med interesse fulgt korpsets triumftog, hørt om dets europatur og var stolt over, at et af vore colleges kunde sende en saadan organisation over havet; men end gladere var han ved just nu at se gutterne i god behold tilbage.

Prof. Preus takkede for interessen og velkomsthilsenen. Var andre glade, saa var visselig vi glade over at være vel hjemme igjen hos "Uncle Sam."

Koncerten i Minneapolis blev en succes, og stor begeistring herskede i forsamlingen.

Baadturen paa "Lake Minnewaska".

KAPITEL XXI

TURNÉENS SIDSTE DAGE

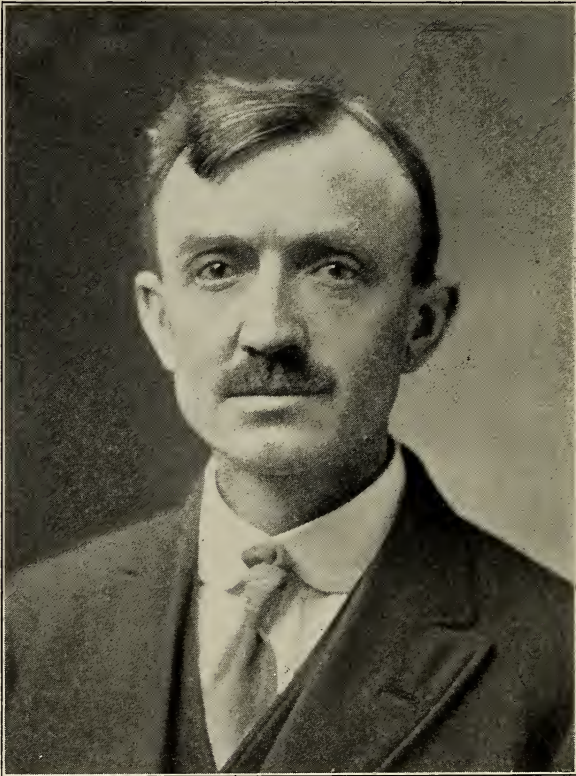
FTER at have været Minneapolis-folks gæster over natten, drog Banden den 8de august vestover. Det stod nemlig endnu tilbage at gjøre en sviptur udover til Fargo, N. Dak., og saa tilbage til Decorah. Ialt indbefattede denne del af turnéen 17 koncerter, slutningskoncerterne i Decorah ikke iberegnet.

Paa stationen i Granite Falls, Minn., mødte modtagelseskomiteen med past. H. O. Svare i spidsen, og automobiler førte selskabet omkring i byens hyggelige hjem. Middagen ventede, og eftermiddagskoncerten bar vidnesbyrd om, at den var styrkende.

Prof. Savre havde for koncerterne her leiet Minnesota distrikts telt, og pastor Svare havde sørget for, at det blev vel fyldt baade eftermiddag og aften. Mange var fremmødt fra Belview og andre omliggende steder, ja helt fra Syd Dakota var folk kommet for at høre den L. C. Band, som havde gjort turen til Norge. Der var fuldt op af automobiler; hovedgaden var saa pakket med dem, at det var vanskeligt at komme frem.

Bandens medlemmer maa have følt det paa sig, at de her var paa en maade paa indiansk grund og just paa de trakter, hvor i seksti-aarene de forfærdelige indianerkampe fandt sted, for neppe nogensinde har de spillet stykket om Custers død mere virkningsfuldt end netop her. Det fortælles, at indianerne fortiden gjør fordring paa en hel del land ved Granite Falls som noget de siden hine krigens dage har lovlig ret til.

Søndag morgen reiste Banden og andre med ekstratog til Willmar.

PROF. B. K. SAVRE,
Bandens impressario i Amerika.

Trods nogle regndraaber og tordenen i det fjerne blev det ikke regnveir. Dagen før havde det været meget varmt; nu blev luften kjøligere og denne dag derfor mindre anstrengende. Efter at have overværet gudstjenesten i den vakre kirke indbødtes selskabet til at være gjester rundt om i hjemmene. Komiteen med Mr. Joseph Estrem i spidsen havde gjort sine sager "to perfection" baade med indkvartering, koncertarrangement og automobiltur.

Koncerten holdtes om eftermiddagen i byens Chautauqualokale, der

har over 1000 siddepladse. Lokalet blev fuldt, og endda sad en del udenfor i sine automobiler.

Under korets præstationer baade her og andensteds var det interessant at iagttage udtrykket i folks ansigter. Mere end et øie glinser, naar Grindeland i "My Old Kentucky Home" synger: "A few more years till we totter on the road." Saa kommer i næste nummer: "Katta slær uppaa trumma — — Mjau!" og da sees først forundring: Hvad er dette for lyd? Saa mjauer Topness igjen, og da bliver smilet bredere og bredere, indtil baade den ene og den anden ler, saa taarerne triller. Voksne folk er ogsaa børn stundom, og det er bra.

I Granite Falls.

Efter koncerten gik det paa indbydelse fra familierne Thorpe og Estrem ud til Eagle Lake, hvor deres "cottages" ligger. Først bar det tilvands og saa tilbords, hvor smørrebrød, kager, vandmeloner m. m. smagte fortrinlig. Gutterne gav sit "college yell" og raabte hurra paa norsk maner, og færdens talsmand takkede for alt godt. Senator L. O. Thorpe takkede for besøget, og saa var det farvel til Willmar og tilbage til Granite Falls, hvor sengene hos de gæstfrie verter kjendtes lige saa gode som natten forud.

"By the way," det var et helt mesterstykke af pastor Svare, at han fik forretningsfolk til at lukke lørdag eftermiddag under koncerten i Granite Falls. Og to velbesøgte koncerter midt i stakkingen i Yellow Medicine

County er ogsaa et mesterstykke. Derfor gav Banden en del ekstranummere tilbedste paa stationen mandag middag ved afreisen fra "Granite."

Watson, Minn., var næste stoppested. Past. E. I. Strøm havde ikke havt lang tid til at sætte op teltet (det samme som var benyttet i Granite Falls), men det var der fiks og færdigt til eftermiddagskoncerten. Han havde rekruteret en gammel kjending af Banden til at tage imod billetterne ved indgangen, nemlig Herman Dale, der netop da holdt paa at sælge dr. Korens verker i det nabolag.

Fra Watson.

Strøget rundt Watson er afdøde pastor O. E. Solseths fordums virkefelt. Mrs. Solseth var tilstede ved koncerten. De mere end 40 aar, hun har boet her, har seet store forandringer, noget som prof. Preus mindede om, da han fortalte lidt om turen og takkede for past. Strøms velkommen og venlige ord om Banden og colleget.

Den sidste del af programmet spillede i anledning af Mrs. Woodrow Wilsons begravelse for at bevidne landets præsident Bandens og forsamlingens deltagelse. Blandt andet spillede Chopins sørgemarsch og koralen

“Befal du dine veie” efter Bach. Den virker altid gribende og gjorde det ogsaa her.

Montevideo fik næste koncert. Pastor Abel Anderson og Mr. L. O. Norheim havde arrangeret koncerten. Følget fordeltes i de forskjellige hjem, hvor alle fik en gjestfri modtagelse. Det gode koncertlokale var om aftenen fyldt til trængsel af en begejstret forsamling, og koncerten gik af med glans.

Næsten allesteds paa denne tur gennem nordvesten mødte Luther College gutter frem. Her i Montevideo f. eks. traf vi bl. a. advokat J. H. Lund fra Webster, S. Dak. Han var med i den første band ved Luther College i 1878. Her havde vi ogsaa den glæde at træffe dr. Knut Gjersets broder, advokat Oluf Gjerset.

Paa veien fra Montevideo, Minn., til Fargo, N. Dak., passeredes Hickson, N. Dak., hvor forretningsføreren og nogle af Bandens medlemmer først saa dagens lys. Ved et-tiden ankom man til Fargo, turnéens vestligste punkt og det eneste sted hvor koncert gaves i Nord Dakota. Her gaves to koncerter for store forsamlinger baade eftermiddag og aften. De som havde med arrangement og indkvartering at gjøre, var “The Norse Society” med prof. J. G. Halland, en fordums lærer ved Luther College, i spidsen og past. Chr. Davick.

Prof. Halland havde sikret sig benyttelsen af gymnastiksalen ude ved Agricultural College. At Banden havde spillet ved Nord Dakota festlighederne i Norge den 4de juli, gjorde vel sit til, at Bandens komme vakte opsigt. Om aftenen optraadte gutterne i sine hvide uniformer, og der blev “stormende begeistring og gjentagne fremkaldelser.”

En speciel overraskelse beredtes Bandens medlemmer derved, at saa mange Luther College gutter, venner og slegtninge mødte frem ved togets ankomst. Der var f. eks. viceguvernør Anton Kraabel med familie, hvis søn Ragnar var medlem af Banden, formand og Mrs. Hendrickson, Mr. og Mrs. E. J. Weiser, som var ifølge med Banden paa “Kristianiafjord.” — Ved en pause i aftenkoncerten gav de tilstedeværende L. C. gutter et rungende “college yell” for Banden. Øieblikkelig fik de svar af samme slag.

Torsdag morgen, den 12te august, bar det saa over grænsen igjen ind i staten Minnesota. Ved 11-tiden ankom man til Twin Valley, hvor Synoden har et af sine barnehjem. Pastor J. R. Vaaler, der havde forestaaet arrangementet her, mødte op ved ankomsten og præsenterede de enkelte medlemmer af Band-følget for deres respektive verter, der straks tog sig af sine gjester. I parentes kan siges, at past. Vaaler har havt fire sønner ved Luther College.

Koncerten var sat til kl. 2 og holdtes i Heiberg, en vakker park et par miles vei nordenfor byen. Her var stor tilstrømning og fuldt op af automobiler og andre kjøregreier, og folk var kommet tildels langveis fra, fra

Crookston og andre steder. Det var ved denne anledning, at folk havde saa nær ikke faaet se og høre den store "Sousaphone," idet Gerhard Dahl havde faaet tilladelse til at gjøre en afstikker fra Fargo op til slegtninge i Hillsboro, naturligvis med den forstaaelse, at han skulde være tilbage til koncerten kl. 3. Men nu begyndte koncerten ved 2-tiden. Havde det ikke været for en chauffeurs tjenstvillighed, idet han gjorde en ekstra tur i en fart til stationen, da Dahl kom med toget, havde forsamlingen kanske ikke engang faaet se det digre horn. Hvilken stor ulykke dette vilde have været, vil fremgaa af følgende citat fra "Hamar Stiftstidende" i Norge: "Banden, over 60 stykker, var udstyret med instrumenter fra de mindste

Ekstra arbeide i Henning.

pikkoloer til et monstrum af et instrument, som heter Sousaphone, og hvis dybeste tone kunde faa en amerikabaad til at sprække af misundelse."

Ankommen til Detroit, Minn., ved fem-tiden den følgende eftermiddag, fandt Banden intet lokale at spille i. Operahuset og flere andre bygninger var brændt ned samme dag. Past. A. G. Quammen fik dog arrangeret det saa, at den brandlidte bys indbyggere fik lytte til en friluftskoncert af Banden, idet den fornødne elektriske belysning blev i en fart skaffet tilveie, saa at koncerten kunde holdes nede ved Northern Pacific jernbanestation. Ihvorvel lokomotiverne og fragttogene var saa stilfærdige som mulig, blev det dog enkelte gange et mindre heldigt akkompagnement; men ikkedestomindre fandt den store tilhørerskare det umagen værd at staa og lytte til Bandens musik i samfulde to timer.

Den næste morgen var det at sige farvel til de kjække folk der havde været følgets verter, og tage med "Soo"-banen nedover til Henning og derfra med Northern Pacific til Fergus Falls, hvor der skulde koncerteres om aftenen. Da der saaledes blev en fire timers stans i Henning, arrangerede Mr. C. M. Anderson, sekretær for byens "commercial club," i al hast en friluftskoncert, der da ogsaa samlede mange mennesker. Byen trakterede ogsaa Banden med en god middag i to hoteller. Vanskeligere var det at faa Bandens jernbanevogne overført fra "Soo"-banens spor til Northern Pacifics. Gutterne tog omsider selv haand i hanke og skiftede med hjælp af et spand heste de bemeldte vogne did hvor de hørte hjemme.

I Fergus Falls forestod prof. D. G. Jacobsen arrangementet, og alt løb heldig af. Koncerten gaves paa Park Region Luther Colleges "campus" lige foran hovedbygningen. Tilstrømningen til koncerten var storartet. Der var ikke mindre end 240 automobiler deroppe rundt tribunen, og forsamlingen ansloges af byens aviser til 2000. "Fergus Falls Ugeblad" siger om Banden:

"Decorah Band er saa vel kjendt for sin dygtighed paa det musikalske omraade, at det er aldeles overflødigt for os at forsøge nogen 'boost.' Gutterne er netop kommet tilbage fra en koncertturnée i Norge og andre europæiske lande, og folket her høstede endog fordel af de nye inspirationer og den videre øvelse de har nydt under sin interessante udenlandsreise. Ugebladets redaktør hørte dette koncertband spille og synge flere gange i Norge og besøgte flere steder hvor det havde givet underholdninger, og fandt at gutterne havde vundet berømmelse for sin musik overalt. De har i særegen grad hjulpet til at give det norske folk en bedre forstaaelse af den kunstudvikling som skandinaverne her i Amerika har at byde paa."

Om Bandens udstyr bemærker "Fergus Falls Free Press" kort og godt: "This band is about as well equipped as the German army." (Jo da, det er en virkelig kompliment.)

Det var naturligvis af stor interesse for Banden at besøge Park Region Luther College, selv om det var i ferien. Besøget i Fergus Falls var meget hyggeligt, og Banden nød hjemmenes gjestfrihed.

Den følgende morgen tog vi med Great Northern til Ashby, kørte saa pr. automobil om Elbow Lake til Barrett "on the Soo," fik os en prægtig middag og en hjertelig velkomsthilsen fra pastor Ivar Sandberg og hans menighedsfolk og tilbragte saa størstedelen af eftermiddagen med at speide efter bagagen. Denne skulde transporteres i vogne den 18 mil lange vei fra Ashby. Men et vognhjul gik i knas paa veien, og hele stasen blev forsinket. Da bagagen endelig kom frem, begyndte det ikke bare at regne men endog at hagle. Koncerten blev dog holdt, omend programmet undergik en total omkalfatring.

Om aftenen var omstændighederne mere gunstige. Et stort og begejstret publikum samledes i pavillonen ved den delige lille indsjø og nød

koncerten, der denne gang slap forstyrrelse. Der raadede en særegen hjertelighed i Barrett, baade ved koncerterne saavel som under kvindeforeningens bevertning og i hjemmene, hvor vi var gæster over natten. Past. Sandberg har al ære af arrangementet.

Søndag den 16de august tilbragtes i Starbuck og Glenwood, Minn. Efter en automobiltur fra stationen i Glenwood ud til Starbuck, samledes Bandens medlemmer kl. 2 i byens "Town Hall," hvor past. og Mrs. N. Førde og kvindeforeningen bød tilbords. Blandt andet vankede der ogsaa rømmegrød.

Kl. 3 var en stor forsamling bænket i det store telt paa høiden nord for byen. Vi syntes, at det var omtrent fuldt, da vi kom derop, men autos

I Starbuck.

kom i en ustanselig strøm fra alle kanter. Da vi spurgte, hvem i al verden der havde forestaaet averteringen, var svaret: "Mrs. Førde og College-gutterne." Luther College har altid haft mange venner i Pope County. Derpaa var det talrige fremmøde bevis. Pastor N. Førde udtalte ogsaa i sin velkomsthilsen hele Pope County befolknings glæde over prof. Speratis og hans kjække gutters succes ude i verden, deres lykkelige tilbagereise, og specielt at Starbuck kunde byde dem velkommen. Prof. Preus takkede, forklarede færdens betydning og forsikrede, at intet klang saa godt som blandt gode venner at høre "velkommen hjem."

Autos havde bragt Bandens medlemmer fra Glenwood til Starbuck; baad bragte dem tilbage igjen over den vakre "lake" Minnewaska. Baad-

turen mindede om baadturen paa Mjøsen med Helgøen, Toten, Ringsaker og amerikaneren som hilsede paa os. "Ved Glenwoods kyster vi stege iland" og bødtes velkommen af G. C. og "Cassie" og en hel del andre Wollaner, som vi alle glædede os ved at træffe. Under anførsel af "Cassie" drog Banden afsted og blev bevertet paa det bedste naturligtvis.

Glenwood har ikke blot den vakre "lake" men ogsaa en prægtig pavillon ved bredden af "laken." G. C. Wollan med andre College-gutters hjælp forestod det vellykkede arrangement og havde sikret sig det fortræffelige lokale. Allerede to gange før, nemlig i 1906 og 1911, havde Banden faaet en hjertelig modtagelse her i pastor G. T. Lees kald og ved begge anledninger spillet i samme lokale. Dette var ogsaa nu fuldt, og snart var der

Hos venner i Albert Lea.

ligesaa mange udenfor som indenfor. De syntes at nyde tonerne fuldt saa godt som publikum inde i pavillonen. De var ialfald meget rolige og opmærksomme. Efter koncerten fik gutterne sig et godt bad i "laken," og saa tilkøjs i "Soo"-banens sovevogne "enroute" til Minneapolis. Opholdet i Glenwood var hyggeligt, morsomt og godt i alle maader.

I Minneapolis fik gutterne blot tid til at spise frokost og sige farvel til Mr. Morken, jernbaneagenten, der ikke kunde afse mere tid til at følge Banden videre. Han blev indbudt til at komme til Decorah til slutningskoncerten den 20de august, men han kunde desværre ikke komme.

I Albert Lea stod en af Luther Colleges lærere, prof. Oswald B. Overn, i spidsen for arrangementet. Alt gik som fod i hose. Selskabet blev som

vanlig gjenstand for den største gjestfrihed rundt om i de forskjellige hjem, hvor de var indkvarteret, og ved koncerten var en vakker forsamling tilstede, der trods det lumre veir lod begeistringens løbe høit. Om natten blev der tordenveir, dog ikke førend de allerfleste var kommet vel hjem.

Her var atter mange fordums L. C. elever tilstede, og de viste en prisværdig loyalitet ved at komme tildels langveis fra. Saaledes kom en hel flok op fra Bode, Ia., hvorfra saa mange gutter er kommet til Luther College i tidens løb.

Men sorg og glæde vandre tilhobe. Det var her i Albert Lea, at et

Den varme dag i Bricelyn.

af Bandens medlemmer, Clarence Hansen, modtog pr. telegraf det sorgens budskab, at hans yngre broder var druknet i Erie-sjøen.

Ved middagstider den næste dag gik turen vestover til Bricelyn, der ligger lige nordenfor statsgrænsen mellem Minnesota og Iowa. Her holdtes koncerten i et lokale, der trygt kan betegnes som enestaaende for hele turnéen, nemlig Weyerhaeusers "lumber sheds." Det var det eneste lokale som kunde rumme forsamlingen. At forsamlingen trods den travle tid blev saa stor, skyldes vistnok først og fremst dr. "Andy" Gullixon og dernæst stedets prest, past. K. Palmer. Koncerten blev holdt midt paa eftermiddagen, og det var saa kogende hedt, at Band-gutterne paa amerikansk (ikke norsk!) vis maatte trække af sig frakkerne — alligevel silede

sveden, der de spillede, — og dog var der ikke mindre end 1000 billetter solgt til denne koncert.

Banden blev rundelig bevertet i kirkens "basement" af stedets kvindeforening efter koncerten og drog saa videre til Lake Mills, Ia., samme aften.

I Lake Mills var ingen tid at spille, da koncerten skulde begynde saasnart gutterne kunde faa iført sig sine hvide uniformer. Det gjorde de da ogsaa, saa fort de kunde, ved lampelys i et telt ved siden af det store telt, der var reist specielt for anledningen. Ogsaa her formelig bølgede det med folk, og det blev en storartet forsamling (sikkert 1500) der hilsede

I bagagevognen.

Banden med kraftig applaus, da den traadte frem paa scenen. Ogsaa her var mange kommet langveis fra, og fra Hanlontown og Joice kom et ekstratog. Pastor H. Ingebritson, der havde ansvaret for dette fremmøde, havde al grund til at smile af tilfredshed den aften.

Der var en egen slags stemning over gutterne ved denne koncert. Det var jo den sidste koncert, de skulde spille før hjemkomsten til Decorah. Og da de kom i seng den nat hos gjestfrie mennesker rundt om i Lake Mills, drømte de nok hellere om morgendagen end om alt det gode, der var blevet dem tildel baade i Lake Mills og paa saa mange, mange andre steder.

Velkommen hjem!

Luther College Greater Band.

Ved turnéens sidstekoncert.

KAPITEL XXII

HJEMKOMSTEN

DEN 19de august bar det tidlig afsted fra Lake Mills til Mason City. Der var noget forunderlig lettet noget ved stemningen den dag. Og det var rimeligt nok. Det var jo reisen sidste dag, den sidste dag efter uafbrudt at have holdt paa at reise siden den 25de april kl. 7 morgen, altsaa næsten samfulde fire maaneder. Det var derfor ikke underligt, om taknemmelighed og tilfredshed stod skrevet paa alles ansigter. For nu var det bare igjen at komme til Calmar og saa — til Decorah.

I Mason City blev der dog en stans paa næsten fem timer. Disse timer benyttede gutterne til at bese byen, hvile sig i parken, spise middag i "Park Inn" og modtage "final orders," de sidste ordre før hjemkomsten til Decorah.

I Calmar mødte nogle af medlemmerne af modtagelseskomiteen op fra Decorah. Det syntes alle var svært morsomt. Det var konsul Wist, Ben Bear, L. S. Dale, desuden prof. Savre, Henning Larsen og andre. At folk ude i verden gjorde stas af os, det kunde endda være saa sin sag; men hjemme, hvor man kjendte os saa vel — som en sagde —, det var en overraskelse. Imidlertid — det var godt at faa høre: "Velkommen hjem."

Da vi gled nedigjennem dalen ind til Decorah, begyndte det pludselig at regne. Det var sørgeligt. Men prof. Sperati vidste raad. "Get your instruments! Play!" Hver spillede det stykke, han selv fandt forgodt, alle paa en gang. Du, hvilket Babel! Men da toget kom ind i Decorah by, lød "Star-Spangled Banner" ud fra jernbanevognens vinduer som "vel mødt!" til de mange, der fra gaardsrum og gade viftede de hjemvendende

imøde. Og saa — pludselig smilede solen og samtidig med den tusinde kjendte ansigter os imøde, da vi steg af ved stationen. Der stod — ja hvem kan nævne dem allesammen.

Ind i automobiler allesammen, og saa op Water Street, hvor fortaugene paa begge sider var tætpakket af unge og gamle, der viftede og vinkede velkommen. Banden marscherede foran saa langt som til operahuset. Derfra "bilet" saa hele følget over til West Decorah og op til colleget, som syntes skjønnere end nogensinde før. Og Alma Mater syntes sige: "Jeg vidste, I vilde gjøre det bra, mine sønner."

Men man skulde ikke stanse der, blot hilse goddag og saa ned til "dinner" hos Mr. og Mrs. George S. Evanson. Det var første gang, hele Banden havde været samlet til middag i et privathus. Mrs. Evanson, som

Turnéens sidste dag.

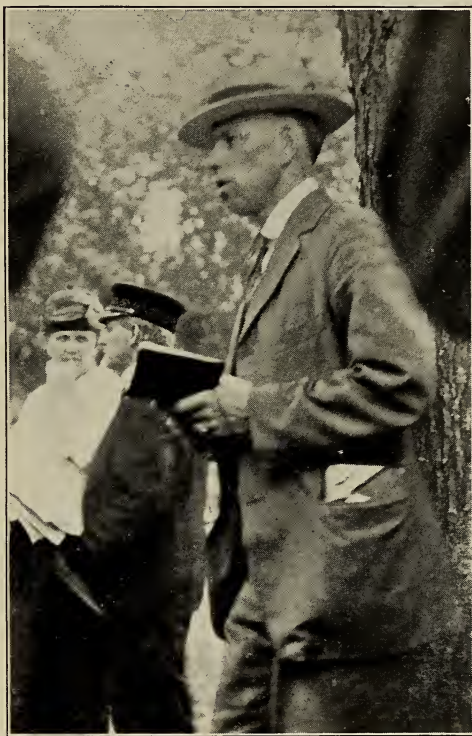
havde været med paa hele europaturen, var kommet hjem i forveien og tog nu imod sine fordums reisefæller. Det var en glad time.

Og saa koncerten om aftenen! Pakkende fuldt operahus. Alt gik med en fei og en fart og en præcision, saa folk skjøjnte, at gutterne havde nok spillet nogle gange siden de reiste hjemmefra. Og det maatte jo monne at spille paa over 125 koncerter. Folk holdt ordentlig pusten, da sekstetten fra Lucia spillede. Aldrig havde Banden spillet den bedre. — "Katta" i "Baadnlaat" fik en speciel ovation.

Aa, hvor godt det var at sove den nat!

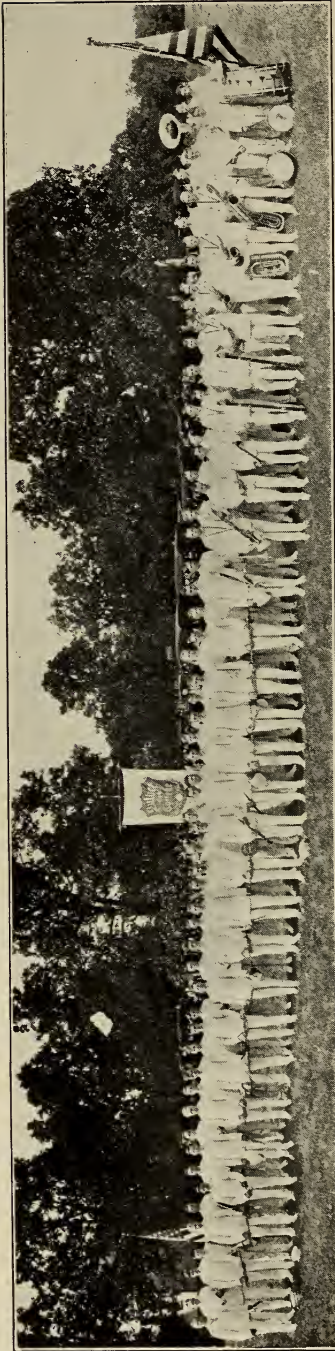
Det var byens borgere, som havde faaet istand modtagelsen og ordnet hele programmet. Efter dette skulde der næste dag være folkekoncert i det fri paa "College campus" om eftermiddagen og "reception" med banket og taler i collegets auditorium om aften. Herom vil vi lade "Decorah-Posten" for 25de august 1914 fortælle:

Sidste torsdag var en straalende festdag i Decorah. Veiret var som bestilt for anledningen, og saavel koncerten i collegets park om eftermiddagen som banketten om aftenen løb heldig af. Det er vistnok den almindelige mening, at byens befolkning har grund til at være tilfreds med arrangementerne for Luther College Bands modtagelse, og hvad tilslutningen baade til de to koncerter og banketten angaar, staar intet tilbage at ønske.

“Final Orders,” Mason City.

Allerede tidlig paa formiddagen begyndte folk at strømme ind til byen fra de omliggende landdistrikter, og mange kom langveisfra. Der var ikke faa fra Northwood, Forest City, Waukon, Waterville, Saude, Ossian og Calmar og forresten fra de fleste andre byer i en omkreds af et halvt hundrede mil fra Decorah. Desuden var der folk fra Minneapolis og fra forskjellige steder i Minnesota og Wisconsin. Lige fra Chicago var der kommet venner af Luther College og Banden tilstede for at deltage i denne “Homecoming”-fest. Der tællede over 200 automobiler oppe ved col-

LUTHER COLLEGE CONCERT BAND 20DE AUGUST, 1914.

Fra venstre til højre: PROF. SPERATI, LYSNE, C. E. SPERATI, O. A. SPERATI, H. A. PREUS, HOLUM, JOHNSON, BAALSON, C. HANSEN, EVANS, GORDER, MOE, ANDREW, KRAABEL, WISNESS, ALFSEN, HEGG, LOKENSGAARD, OPSAHL, GILBERTSON, NARUM, C. N. EVANSON, NESSET, BRUNSDALE, J. T. HANSON, ANDERSON, LOBERG, GRUNDELAND, C. J. EVANSON, HOVDE, A. D. ASKEGAARD, STENSBY, KILNESS, SUBEY, FØRDE, TOPNESS, HOLTER, A. C. ASKEGAARD, FOSS, O. C. THOMPSON, BRANDT, TINGELSTAD, BUSNESS, LONE, LINDE, MONSON, T. E. THOMPSON, OSTLUND, JACOBSEN, P. H. SPERATI, G. ULVILDEN, BREVIG, LARSON, LOFTNESS, W. C. PREUS, R. ULVILDEN, HAUGEN, DAHL, C. V. SPERATI, AUSTIN, FINDAHL.

leget om eftermiddagen, og koncerten holdtes for en forsamling af ca. 2,000 mennesker. Havde det ikke regnet dagen før, vilde der uden tvil været mindst et tusen til.

Nogen anmeldelse af koncerten vil vi ikke inklade os paa. Lad det imidlertid være sagt, at den almindelige dom blandt musikkyndige er, at Banden, hvis fortrinlige præstationer altid har været højt skattet her paa stedet, ved de to afslutningskonserter her i Decorah viste sig at have naaet en fuldkommenhed i udtryksfuldt og harmonisk samspil, der stiller den i klasse med de bedste professionelle musikkorps i landet. Der var sligt liv, begeistring og fart i spillet, at man uvilkaarlig reves med, og der har vel

Decorah.

sjelden været en saa inderlig rapport mellem Banden og publikum selv i dens egen hjemby, som der var ved disse to koncerter.

Prof. L. S. Reque var dagens præsident, og en anslaaende velkomsttale til Banden holdtes af professor O. E. Brandt fra Luther Seminar. Professor C. K. Preus, Luther Colleges bestyrer, fortalte i en af pauserne under koncerten endel interessante træk fra norgesturen.

Ved 6-tiden bænkedes de 350 personer, hvortil der var dækket, omkring banketbordene i den midtre og vestre fløi af det store auditorium. Mange, som havde ønsket at deltage i banketten, maatte tage sin supper andetsteds, skjönt komiteen strakte sig i det længste for at imødekomme de senest ankomnes ønske om at være med.

Professor L. S. Reque, der ogsaa fungerede som aftenens præsident, bød forsamlingen velkommen tilbords. Pastor Torrison holdt bordbøn og forrettede som "toastmaster." Som første taler introducerede han Rev. M. Willett, der paa Decorah bys vegne ønskede Banden velkommen tilbage fra den lange og berømmelige reise. Med stor veltalenhed udtrykte han sin beundring for nordens folk og kultur.

Luther College havde været en god repræsentant for denne kultur, ligesom det var en kraftig faktor til fremme af alle gode kræfter iblandt os. Den omstændighed, at Banden paa sin reise i Europa havde været tolk for

Hvor L. C. C. B. gaar ud og ind.

de kulturelle og ideelle aspirationer blandt vestens folk, mente taleren var af stor betydning. Decorah følte sig stolt over at have en slig organisation inden sin midte og var glad over at se Banden vel hjemme igjen.

Egentlig var det byens mayor, W. F. Baker, som skulde ønsket Banden velkommen tilbage til Decorah, men han var fraværende paa en længere forretningsreise og var ikke istand til at naa hjem itide for banketten. Ogsaa en anden af aftenens talere, advokat J. A. Nelson, havde været bortreist og blev forsinket paa hjemturen, saa man ogsaa gik glip af hans tale. Mr. Nelson havde været ude for et jernbaneuheld, idet han skyndede mod

Decorah, og kom først tilstede, efterat man havde begyndt at bryde op, heldigvis i bedste velgaaende.

Professor Sperati svarede paa Rev. Willetts tale og takkede for den gode modtagelse ved hjemkomsten og for al venlighed og opmuntring, som var vist baade ham personlig og Banden her i dens hjemby. Han nyttede ogsaa leiligheden til at takke medlemmerne af Banden for deres utrættelige flid, troskab og udholdenhed paa den undertiden noksaa besværlige reise. Alting havde gaaet udmerket, og dette skyldtes først og fremst gutternes eksemplariske opførsel under hele turen. Skjönt Banden i musikalsk henseende vistnok, efter hvad folk sagde, havde tilfredsstillende rimelige krav paa norgesturnéen, saa havde den aldrig givet sig ud for at være andet end en amatør-band. Luther College Band er ikke et professionelt musikkorps, sagde taleren, og han mente, at det laa udenfor dens opgave at stille mod et sligt maal. Naar man havde gjort det saavidt bra som man havde, saa kom dette først og fremst deraf, at gutterne havde lagt sig ordentlig i sælen og ingen anstrengelse sparet for at hidføre et godt resultat. Professoren takkede i denne forbindelse ogsaa prof. Tingelstad, som under reisen havde været hans og Bandens høire haand, forretningsfører og oberstløjtnant. Havde det ikke været for ham, kunde turen umulig blevet den succes, som den blev. En tak blev derpaa rettet til professor Preus, som i de fleste tilfælder havde været Bandens ordfører, naar der skulde holdes taler, og til pastor Carl Preus, som fulgte med som følgets korrespondant. Pastor Moldstad blev ogsaa erindret i anerkjendende ord.

Redaktør Wist talte derefter, og idet han bragte Luther College Band en tak for den maade, hvorpaa den havde repræsenteret det norske Amerika i Norge i jubelaaret, og rettede denne tak til professor Sperati, udtalte han de bedste ønsker for det gamle fædreland, hvor følget havde mødt saa megen forstaaelse og høstet saa mange laurbær. Han udtalte, at der kunde være en dobbelt grund til at mindes Norge netop nu, idet virkningerne af den europæiske krig begyndte at blive temmelig trykkende ogsaa der. Hvis Norge kom i nød, sagde han, vilde norsk-amerikanerne ile det tilhjælp paa den maade, som omstændighederne tilsagde.

Den næste taler var professor Preus.

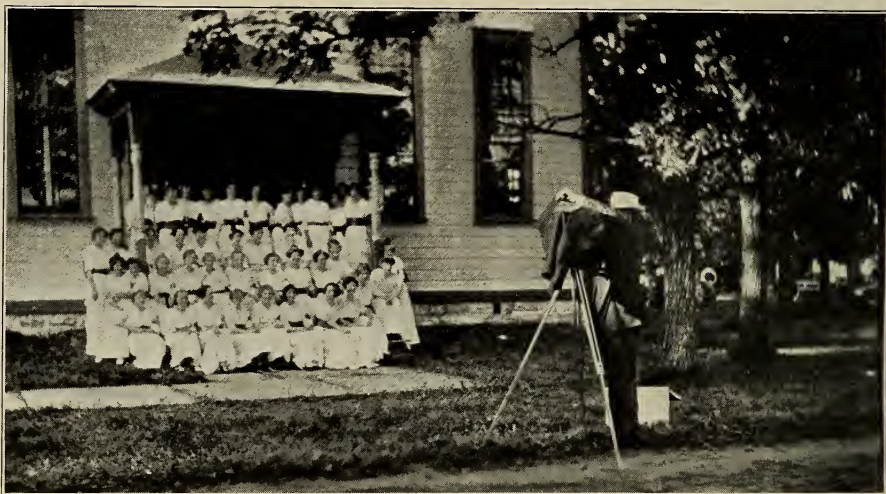
Han udtalte bl. a. følgende: Først vil jeg faa lov at sige tak for modtagelsen, vi har faaet her i Decorah ogsaa her iaften. Det er bare saa altfor meget. Der er maaske ingen, der bedre end jeg ved, hvad det har paa sig at gjøre saadanne forberedelser, som her er gjort til ære for os.

Blot at arrangere og dekorere dette lokale er mere end nogen har ide om, og dog har det vel neppe været vakrere end iaften. For dette og for alle andre beviser paa det hjertelige velkommen man byder os, vil jeg bringe festkomiteen, talerne og alle som har havt med det, vor dybtføjte tak.

Saa vil jeg ogsaa udtale vores alles tak til pressen, "Decorah-Posten"

og andre blade, som har bragt meddelelser om Bandens færd om i saa mange tusen hjem.

Her ved slutningen af norgesfærdens 1914 være det mig tilladt ogsaa paa amerikansk grund at udtale vor tak til Norge og alle derover for den storartede modtagelse, man fra alle kanter gav os, og som gjorde turen saa hyggelig og vellykket. Jeg vil nævne de norske studentersangere, hvis formand bød os velkommen længe før vi kom did, som hin første koncert-aften overrakte professor Sperati turens første laurbærkrans, indbød Banden til sit lokale og dekorerede Sperati med foreningens kommandørkors; jeg vil nævne universitetet, Nordmandsforbundet, Anglo-American Club, Udstillingen, pressen, kirkestyret, der velvillig overlod os benyttelse af sine

De unge damer der opvartede ved banketten i Decorah.

kirker, kommuner, festkomiteer, sangforeninger, ungdomslag og saa mange andre, der bød os velkommen og modtog os paa en maade, der vil gjøre norgesturen til et straalende minde. For alt dette bringer vi vor tak.

Paa Luther Colleges vegne vil jeg ogsaa bringe en tak til professor Sperati, professor Tingelstad, pastor Moldstad og professor Savre, ved hvis dygtighed og uegennyttige loyalitet mod colleget færdens er blevet en succes; ligesaa til eder gutter bringer jeg en tak for eders villighed til haardt arbejde "and to see the thing through."

Professor Tingelstad gav endel interessante oplysninger tilbedste fra norgesreisen og koncerterne efter hjemkomsten til Amerika. Banden havde ialt givet 127 koncerter fra den tid, den reiste fra Decorah i april, til den nu

kom tilbage. Han skildrede sit eget arbejde paa turen i egenskab af ordenspoliti og almindelig faktotum. Det havde i mange henseender været vidtløftig nok, men alting havde gaaet, som det var smurt, takket være især gutterne, som havde udvist en loyalitet, som mer end en gang havde gjort ham varm om hjerte.

Bandens præsident, Mr. Andrew, fik derpaa ordet og udtalte paa gutternes vegne en tak til hver især af Bandens bestyrelse for al opmuntring, overbærenhed og kjærlighed paa turen. Som tegn paa medlemmernes taknemmelighed og hengivenhed overrakte han prof. Sperati en nydelig sølv "Loving Cup," professor Tingelstad et gulduhr og professor Preus en guld-

Hjemme igjen.

beslaet "fountain"-pen. Til pastor J. A. Moldstad, Bandens dygtige impressario paa norgesturen, havde gutterne kjøbt en diamantnaal.

Pastor Carl Preus bad derpaa om ordet, idet han sagde, at siden dette havde udviklet sig til at blive et slags fødselsdagsgilde, hvor man erindrede hverandre med gaver, vilde ogsaa han faa lov til at falde ind i rollen og udele nogle erindringer fra turen. Han gjorde dette som repræsentant for dem, som havde haft den fornøjelse at ledsage Luther College Band-følget uden at være medlemmer hverken af Banden eller bestyrelsen. Disse følte at de var professor Sperati, professor Tingelstad og andre, som havde forestaaet turen, megen tak skyldig, og de ønskede at lægge sin taknemmelig-

hed for dagen. Derfor havde de købt en guld uhrkjæde til professor Tingelstad, en læder vadsæk til professor Sperati og en læder vadsæk til pastor Moldstad.

Mellem talerne var der sang og pianomusik henholdsvis af Mrs. W. C.

“Naar enden er god, saa er alting godt.”

Adams og Mrs. C. S. Marsh. Begge høstede stormende applaus og maatte synge og spille da capo.

Opvartningen ved bordene udførtes af ca. et halvt hundrede unge damer, alle klædt i hvidt, med norsk og amerikansk flag i haaret og Luther College-merke i hvidt og blaat paa ærmet.

Den gennem hyggelige fest afsluttedes ved 10-tiden.

— Saa langt “Decorah-Posten.”

Til denne beretning bør tilføies, at da pastor Preus overrakte ovennævnte gaver fra følget, bad han ogsaa om paa dettes vegne at faa lov at forære Banden det norske flag, som var indkjøbt den 17de mai i Kristiania.

Ved slutningen af denne fest mønstredes gutterne ud af tjenesten, og **Norgesfærden 1914** hørte sagaen til. Fredag den 21de august og de følgende

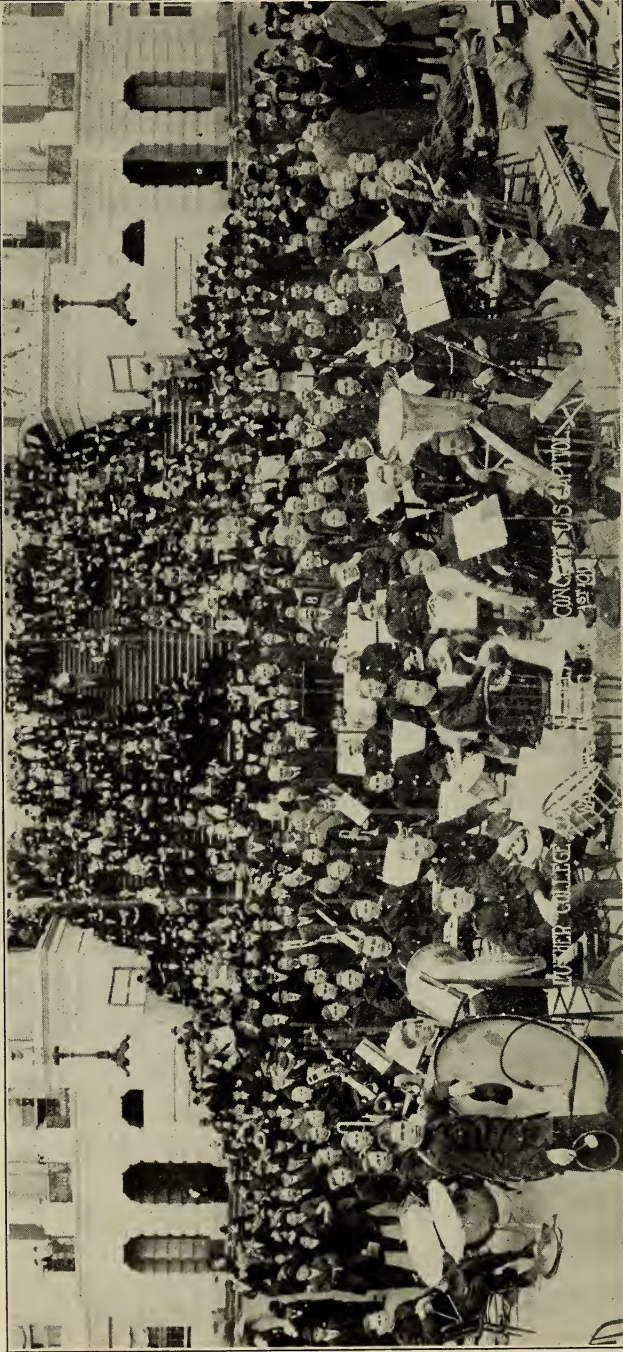

“Dagen derpaa.” Paa stationen i Decorah fredag morgen, den 21de august.

dage spredtes følget, idet den ene reiste hid og den anden did, i de fleste tilfælde for at tilbringe i sine respektive hjem den uges ferie, som endnu var igjen før det nye skoleaars begyndelse den 1ste september.

Det var ligesaa vemodigt som sandt, hvad dirigenten havde sagt ved den sidste banket:

“Luther College Concert Band af 1914 har spillet sin sidste tone.”

L. C. C. B. foran kapitoliets trappe i Washington.

Modtagelsen i Tønsberg.

KAPITEL XXIII

FORRETNINGSFØRERENS KAPITEL

ENSIGTEN med dette kapitel er ikke at give en detaljeret beskrivelse af det arbejde, som en forretningsfører (sekretær, kasserer, faktotum) faar at udføre i forbindelse med en saadan tur. Derom er det nok at sige, at naar man faar en saadan post, finder man meget snart ud, at en saadan norgesfærd er en langt vidtløftigere affære, end man godt kunde have indbildt sig. Hensigten med

kapitlet er at samle paa et bredt enkelte statistiske oplysninger der kan have sin interesse i denne forbindelse. Den som ikke interesserer sig for tal og tørre sager, tilraades derfor ikke at læse dette kapitel.

Luther College Concert Band bestod under denne færd af seksti "studenter" og dirigenten. I Norge studsede man sommetider ved ordet "studenter," naar man saa, hvor unge enkelte af Bandens medlemmer var. Efter norsk-amerikansk talemaade var de dog alle studenter ved Luther College, naar undtages korpsets yngste medlem, Vittorio Sperati, der var blot tolv aar og endnu ikke optaget som elev ved Luther College. Som saa ofte bemærket af os i Norge, kræves der nemlig for optagelse ved col-
legot otte aars skolegang ved "the public schools," almindelig kaldt "com-

mon skolen," svarende til folkeskolen i Norge; saa gennemgaar man et fire-aarigt forberedende kursus og et fire-aarigt college-kursus for at naa graden A. B. Der kræves altsaa i almindelighed 16 aars skolegang for at graduere fra Luther College. Nu har det sin interesse at vide, hvor mange af Bandens medlemmer rimeligvis vilde have været "studenter," om deres skolegang var foregaaet i Norge, d. v. s. hvor mange vilde været færdige med fjorten aars skolegang og rede til at tage eksamen artium. Af Bandens 60 medlemmer havde 14 allerede opnaaet graden A. B. ved Luther College, 13 havde et aar igjen, 14 to aar igjen; der var ogsaa med i Banden to forhen-værende L. C. elever, som sluttede da de havde to aar igjen, og saaledes bliver der at regne 43 af Bandens 60 medlemmer, som har havt ialfald ca.

Eventyr i Norge.

14 aars skolegang. Om dette vilde berettige dem til at kaldes "studenter" efter egte norsk sprogbug, er et andet spørgsmaal.

Af de øvrige 17 medlemmer af Banden havde 9 tre aar igjen til graden A. B., 5 fire aar, 1 fem aar, 1 seks aar og 1 (Bandens yngste medlem) rimeligvis ti aar.

Det har allerede været antydnet, at 2 af Bandens medlemmer repræsenterer første generation af nordmænd i Amerika, 21 anden generation, 36 tredje generation og 1 fjerde generation.

De kom fra 8 forskellige stater: 15 fra Iowa, 14 fra Minnesota, 12 fra Nord Dakota, 8 fra Wisconsin, 8 fra Syd Dakota, 1 fra Ohio, 1 fra Washington og 1 fra Oregon. Fra Ohio til Oregon er omtrent 3000 engelske mil.

Gjennemsnittsalderen for Bandens medlemmer var $21\frac{1}{2}$ aar; den ældste blandt dem var 32, den yngste 12 aar.

Det kan have sin interesse at vide, at 30 af Bandens medlemmer var "farmer"-sønner, 15 prestesønner, 10 sønner af forretningsmænd, 3 sønner af statsembedsmænd, 1 søn af en sjøkaptein og 1 søn af en skolelærer.

Denne Band foretog altsaa en reise, der varede 117 dage. Reisens længde anslaaes til over 15,000 mil. Banden besøgte 10 forskjellige lande under 8 forskjellige flag; disse lande var de forenede stater, Norge, Sverige, Danmark, Tyskland, Belgien, Frankrige, England, Irland og Canada. Det var naturligvis ikke meget, man saa af de to sidstnævnte. Under reisen haandterede forretningsføreren mynt fra følgende 13 lande: de forenede

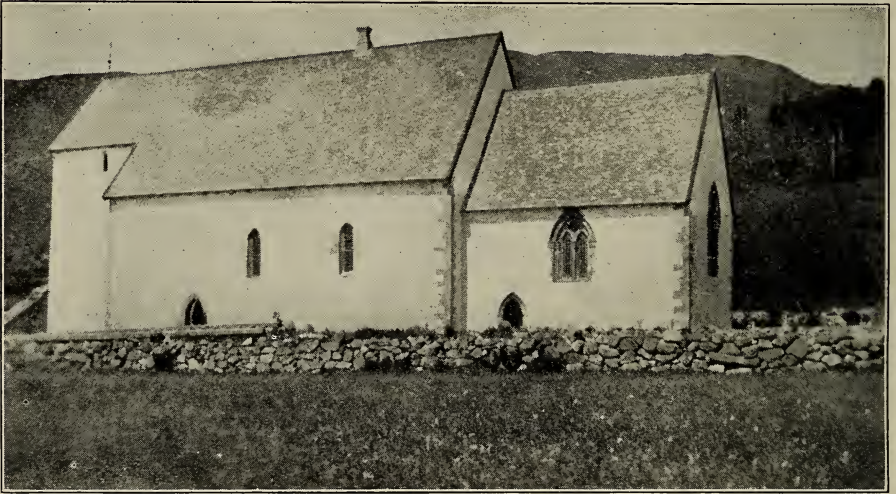

Forberedelse til koncert.

stater, Canada, Norge, Sverige, Danmark, Island, Tyskland, Belgien, Frankrige, Schweiz, Italien, England og Indien. Det anslaaes, at ca. 100,000 mennesker betalte for at høre Banden paa denne tur, og at mindst en halv million fik høre den ved en eller anden anledning.

Paa denne turnée gav Banden ikke mindre end 127 regulære koncerter. Af disse holdtes 73 i Norge paa følgende steder: Kristiania 9 koncerter (foruden 4de juli programmet), Hønefos 1, Drammen 1, Eidsvold 1, Hamar 1, Gjøvik 2, Lillehammer 1, Elverum 2, Tønset 1, Stiklestad 1, Stenkjær 2, Levanger 1, Trondhjem 3, Kristiansund 2, Veblungsnæs 1, Molde 1, Aalesund 2, Moldøen 1, Sandene 1, Stryn 1, Nordfjordeid 1, Sogndal 1, Vik i Sogn 1, Bergen 2, Øistesø 1, Odda 1, Rosendal 1, Haugesund 1, Stavanger 2,

Egersund 1, Flekkefjord 1, Vanse 1, Farsund 1, Mandal 1, Kristiansand 1, Grimstad 1, Arendal 2, Risør 1, Kragerø 1, Skien 1, Larvik 1, Sandefjord 1, Moss 1, Fredrikshald 1, Sarpsborg 1, Fredrikstad 1, Horten 1, Tønsberg 1, Nesbyen i Hallingdal 1, Voss 1, Fagernes 1, Gran 1, Kolbu 1, Bilidt paa Toten 1 og fjerde juli programmet i Kristiania 1. I Amerika holdtes 52 koncerter paa følgende steder: Decorah 4, St. Paul 1, Red Wing 1, La Crosse 2, Rio 1, DeForest 1, Stoughton 1, Beloit 1, Chicago 2, Cleveland 2, Washington 1, Brooklyn 1, Boston 1, Milwaukee 1, Valdars 1, Manitowoc 1, Iola 1, Whitehall 2, Blair 1, Beaver Creek 1, Ettrick 1, French Creek 1, Galesville 1, Spring Grove 1, Rushford 1, Kasson 1, Minneapolis 1, Granite Falls 2, Willmar 1, Watson 1, Montevideo 1, Fargo 2, Twin Valley 1,

Den gamle kirke i Rosendal.

Detroit 1, Henning 1, Fergus Falls 1, Barrett 2, Glenwood 1, Starbuck 1, Albert Lea 1, Bricelyn 1 og Lake Mills 1. Desuden gav Banden en "Complimentary Concert" ombord paa "St. Louis" og ligeledes en koncert ombord paa "Bunker Hill" mellem New York og Boston. Ialt 127, som man vel kan kalde regulære koncerter. Af disse spillede 46 paa de 23 dage som gik umiddelbart forud for den uges ferie, som Banden fik i Norge.

Ved siden af disse regulære koncerter maa nævnes Bandens spil i Kornsjø og Værdalen i Norge, Mon i Sverige, Kjøbenhavn i Danmark. Wittenberg i Tyskland, Southampton i England, LeRoy og New York i Amerika og ombord paa "Kristianiafjord" paa overreisen, desuden korets sang i Buffalo og andre steder. Saa var der sikkert et par hundrede andre

gange, som gutterne fik sine instrumenter ud paa kort varsel for at spille et eller flere stykker.

Ved seks af de regulære koncerter krævedes ingen indtrædelsespenge. Ellers var det almindelig regel ikke at spille for mindre end 50c adgangspenge i Amerika og en krone i Norge. Undtagelse fra denne regel gjordes nogle faa gange af specielle grunde. Indtægterne ved de forskjellige koncerter i Norge varierede fra kr. 251.20 til kr. 2728.70 netto, og i Amerika fra \$93.25 til \$969.38 netto.

Turens hele kostende er omtrent \$30,000, men forretningsføreren haandterede i embeds medfør ca. \$50,000. Heri er ikke indbefattet hvad pastor Moldstad og prof. Savre, de to impresarioer, haandterede, med undtagelse af den nettosum som overdroges forretningsføreren, da de var færdige med sit arbejde. Til alles glædelige overraskelse kom turnéen til at bære sig finansielt; overskuddet blev lidt over \$1000, der nu anvendes

Ved ankomsten til Stavanger.

til udgivelsen af nærværende beretning om turen, der dog koster det dobbelte.

Faa har nogen ide om den bekymring, det spørgsmaal voldte os før afreisen: Vil foretagendet bære sig, eller skal vi løbe i gjæld? Vi, som ikke har glemt det, kan derfor ikke noksom bevidne vor tak til de venner, der loyalt stod os bi og støttede foretagendet dels ved direkte gaver, dels ved at garantere et vist beløb i tilfælde af underbalance. Vi bringer dem herved vor hjertelige tak. Som simpel retfærdighed tillader vi os her at opføre deres navne:

Vegger Gulbrandson, Hans Gulbrandson, A. E. Landsrud, Mrs. Margaret Brunsdale, Mrs. Milla C. Jacobsen, Mrs. Marget Andrew, Theo. Andrew, Albert Andrew, R. J. Bestul, M. C. Bergen, C. F. Hjermstad, E. H. Hobe, David Askegaard, K. I. Haugen, N. J. Loberg, O. E. Brecke, C. H. Bromley, E. B. Steensland, O. C. Styve, O. K. Hellie, S. L. Hanson, S. O. Simonson, C. G. Lembke, Simon Straus, A. C. Erickson, Haas Co.,

O. A. Tenold, Gunder Edwards, G. A. Hauge, Ben Bear, A. L. Haakenson, T. Stabo, Norman Torrison, J. G. Steensland, Karl T. Jacobsen, N. M. Ylvisaker, Karl Thorsgaard, Oscar M. Torrison, Alfred Bredesen, Geo. A. Torrison, G. A. Gullixon, H. G. Haugan, Thomas E. Torrison, Birger Osland, Magnus Swenson, Oscar H. Haugan, H. P. Nelson, C. L. Opsal, H. Allen, Albert Johnson, H. Johnson, C. Boxrud, H. L. Hjermstad, J. Seebach, N. P. Nettet, R. H. Boxrud, C. A. Fjeldstad, S. O. Hanger, T. A.

PROF. O. A. TINGELSTAD.

Rossing, E. O. Vollum, J. B. Unseth, O. T. Gullixon, Eli Lewison, A. Gullixon, I. B. Torrison, Chr. A. Naeseth, E. Hove, John C. Hexom & Son, E. M. Stensrud, E. A. Boyd, B. K. Savre, B. Svanøe.

Det paalaa prof. C. K. Preus at sørge for denne del af forberedelserne. Heri fik han hjælp af dr. Geo. Torrison i Chicago og Mr. Vegger Gulbrandson i Albert Lea. Efter prof. Preus' afreise fortsattes arbeidet af past. I. B. Torrison med bistand af konsul J. B. Wist, indtil det blev klart, at en større garanti rimeligvis ikke vilde behøves.

Norske kjøregreier.

Tilslut maa det siges i denne forbindelse, at næst Gud har Banden det norske folks tilslutning paa begge sider af havet at takke for, at dens foretagende kronedes med held. Dreves man i Norge til at modtage Banden fornemmelig af nationale hensyn og paa grund af slegtsfølelsen, saa traadte i Amerika et hensyn til i forgrunden, nemlig loyalitet mod skolen og mod dens opgave, at hævde og bevare ikke bare norsk kultur men først og fremst

Stationsbygning.

sand luthersk kristendom. At Banden og koret fra et musikalsk synspunkt gjorde sine sager saa godt som man havde ret til at vente, og at de appellerede til de musikalsk interesserede overalt, er noget som er hævet over al tvil. Men paa samme tid indrømmes det ganske vist, at folks musikalske interesse ikke var nok i sig selv til at gjøre en saadan turnée til en financier succes.

“Hun tog os i fanget den gang vi var smaa.”

KAPITEL XXIV

INDTRYK FRA FÆRDEN

UTHER College Concert Bands koncertturnée i 1914 kaldes *Norgesfærden*. Norge var turnéens egentlige maal. De indtryk som vi fik fra Norge, maa derfor ansees for at være af større interesse end vore indtryk fra den øvrige del af færden.

Det første indtryk tør nævnes først. Da vi om eftermiddagen den 14de mai først saa Norges kyst fra “Kristianiafjords” dæk, da maatte fædrelandssangens ord rinde os i hu: “furet, veirbidt, over vandet,” — aa ja, tag ogsaa begyndelsen med: “Ja, vi elsker dette landet, som det *stiger frem, furet, veirbidt, over vandet*, med de tusind hjem.” Digterens ord er ikke fantasi, de er sande.

Som vi drog nærmere, fik vi ogsaa øinene op for, at digterens udtryk, “øer omkring som fugleunger,” — et udtryk, som før havde syntes lidt

tvungent og unaturligt, — ogsaa var korrekt. Det er en nøiagtig beskrivelse af Norges kyst udenfor Bergens havn.

Saa fik vi se et lidet hus, det var kanske et fyrtaarn, kanske en fiskerhytte, — men atter randt et ord fra en digter os i minde: “Der boede en underlig graasprængt en paa den yderste nøgne ø.” Terje Viken stod op fra de døde.

Om lidt saa vi da flere huse, og saa endda flere. De var nette, velstelte, oppudsede, hjemlige. Det var “landet med de tusind *hjem*.” Og

“Den yderste nøgne ø.”

dog var disse hjem blot “hytter og hus og ingen borge.” Norges eneste borge var “klippeborge.” Atter havde digteren talt sandt.

Landet var overmaade vakkert, fagert, og da vi saa det, lyst, deiligt, underskjønt. Hele landet var vakkert, at ligne med en park. Dette gjaldt fjeldet saavel som dalen, østlandets skogklædte aaser og brede bygder saavel som vestlandets øer og holmer og klipper og “fjorde i tunger indover did, hvor det stilner af.” Kort sagt, vi vil underskrive alt, hvad Bjørnson har sagt, der han i et beandet øieblik har seet landet dernord med en dighers syn:

Norge, Norge!
 Blaående op af det graagrønne hav,
 øer omkring som fugleunger,
 fjorde i tunger
 indover did, hvor det stilner af.
 Elve, dale,
 følges fra fjællene, skogaas og li
 langelig efter.
 Straks som det letter,
 sjøer og sletter,
 helgedagsfreden med tempel i.
 Norge, Norge!
 Hytter og hus og ingen borge;
 blidt eller haardt,
 du er vort, du er vort,
 du er fremtidens land.

Norge, Norge!
 Skibakkeløbets skinnende land,
 sjøulkens havn og fiskeleie,
 fløterens veie,
 gjæterens fjælljom og jøkelbrand.
 Agre, enge,
 runer i skoglandet, spredte skaar,
 byer som blomster.
 Elvene skyder
 ud, hvor det bryder
 hvidt ifra havet, der sværmen gaar.
 Norge, Norge!
 Hytter og hus og ingen borge;
 blidt eller haardt,
 du er vort, du er vort,
 du er fremtidens land.

Norge er vakkert, ubetinget vakkert; det kan ingen negte. Digteren tror ogsaa, at det er fremtidens land. Er det sandt? Mange nordmænd har ikke troet det. Mange tror det ikke den dag idag. Mange tænker da hellere paa Amerika. De øvrige frygter for amerikafeberens herjinger. Nogen stor tro paa digterens ord har der vist ikke været før. Men troen vokser vist aar for aar. I den forbindelse merkede vi to ting.

For det første gjøres store fremskridt paa det industrielle omraade, — "framsteg" kalder maalmænd det. Landets naturlige hjælpemidler er for det første konserverede i langt større grad end i Amerika, dernæst har deres udvikling naaet længere end til en god begyndelse. Saadanne store anlæg som ved Rjukan, i Odda, i Hønefos og andetsteds betegner fremskridt. Jernbanernes udvikling og de prægtige veianlæg ligedan.

For det andet er folket præget af nationalbevidsthed. Norge, landet, er deres, og dette land er ét. Og dette land elskes. Det er ikke længer

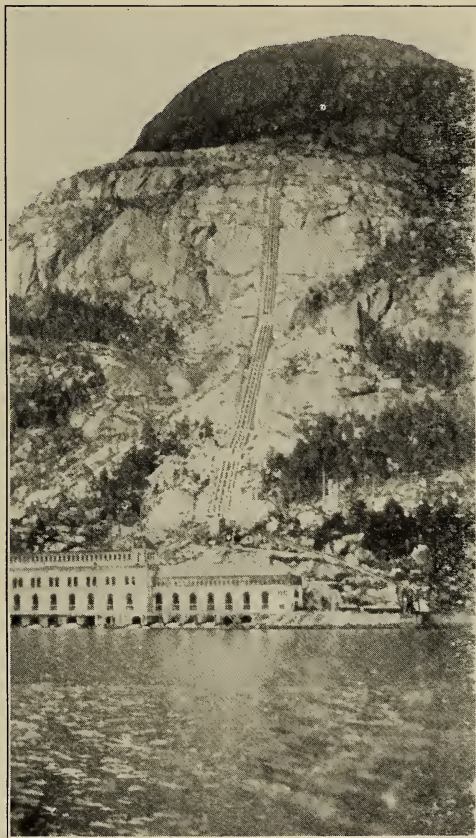

“Hytter og hus, men ingen borgere.”

bare bygden som elskes, det er det hele land. Denne udvikling af nationalfølelsen betegner ogsaa “framsteg.”

Men fremskridt betyder ogsaa fare. Industriel udvikling har sine særegne farer; den bringer nye kaar og nye klasser, nye og store problemer. En saa sterk nationalfølelse kan blive ensidig, afgudisk, indskrænket, blind. De forenede stater nyere historie indeholder mange fingerpeg for Norge nu.

Imidlertid er det vistnok sandt, at folket "stræver trøttig nok." De er strævsomme, arbeidsomme, og alligevel tager de det med ro. Med en knusende ro, synes amerikaneren. Folket i Norge nyder livet i en langt større udstrækning eller ialfald paa en langt anden maade end i Amerika; de spiser oftere, tager sig en middagslur, forhaster sig ikke, spekulerer, filosoferer og digter ikke saa lidet. Vi ifra Amerika er ikke vant med meget

Tysse kraftanlæg (nær Odda).

af dette. Vi gaar hellere til den anden yderlighed. Midt imellem var kanske bedst.

Men dette folket i sin almindelighed, det elsker vi. Vi kan ikke andet. Det er ikke bare det at det er vort. Vi er ogsaa det norske folks. De tog imod os som sønner af slegten i Norge; det var som at komme hjem til mor til jul, endskjønt de fleste af os havde aldrig været der før. Og dette bliver

det største, det mest uforglemmelige indtryk, vi tog med os fra Norge, — denne hjertevarme kærlighed, inderlighed og stolthed, hvormed man tog imod os allevegne i by og bygd. Der var gæstfrihed og festlighed overalt, der vi kom. Dette glemmer vi ikke saa let. Deraf lærte vi ogsaa at forstaa os selv og vore fædre bedre; vi ved bedre nu, hvad arven er, vi tog med os i vuggen; vi ved bedre nu, hvad den indsats er, som vi bør gjøre i den amerikanske folkekarakter. Thi amerikanere forbliver vi, og det netop fordi vi er af norske "godtfolk fødd."

Paa samme tid vil vi ikke negte for, at vi ogsaa tildels lærte svagheder at kjende, som vi som norske kan være udsatte for, men som ikke ligger saa nær for norsk-amerikaneren. Alt let og løst og indifferent, alt aristo-

Sarpfossen.

kratisk og selvgodt byder ham imod. Norsk-amerikanerens ideal er bredt udsyn, jevne forhold, alvorlig tro og et haardt livsvirke. Der er fjeldnatur i os, selv om vi bor paa prærien.

Om det norske folk har vi altsaa det at sige, at vi elsker det; at det lærte os gæstfrihed, høflighed, fædrelandskjærligheds bevisning i færd og i ord, at elske vore hjem og at stille dem vel. Men vi er norske *amerikanere*, og der er enkelte ting, vi saa i Norge, som vi ikke gjerne vilde tage med os hjem.

Man spurgte os ofte, om vi vilde bo i Norge? Dertil svares nei. Er det for smaa kaar? spurgte man. Svaret bliver: nei, ikke i det, som man i Norge mener, de smaa bygninger og jordflækker og hvad man gjerne vil

Norsk gjestfrihed.

Søndagsdragter.

kalde et lidet udkomme. Nei, disse ting kjender vi til her i Amerika ogsaa, og efter vore begreber er *ikke* Norge et fattigt land. Nei, da er det heller i de store forhold, at der er smaa kaar i Norge. En amerikaner kan ikke let bo i et lidet land, og han vil ogsaa mene, at det er ikke godt for nogen

og da især ikke for dem der skal styre landet. Man vrider sig skak af at strække sig for at synes større end man virkelig er.

Netop derfor styrkedes vor tro paa brobyggerarbeide ved denne tur. Det vil være godt for nordmænd i Norge at faa amerikanske nordmænds driftighed, foretagsomhed, "push" og fremfor alt deres videre udsyn. Det vil være godt for nordmænd i Amerika at føle slegtens varme kjærligheds aande, poesien i tilværelsen, norgesnaturens fortolkning af vore medfødte karakter-eiendommeligheder som nordmænd. Norge kan lære af os paa det industrielle og religiøse omraade, vi af Norge paa følelseslivets omraade.

For at sammenfatte vore indtryk fra Norge i en sætning: Norge er fagert og vore fædres land; folket elsker os, og vi elsker det; dets dyder kan

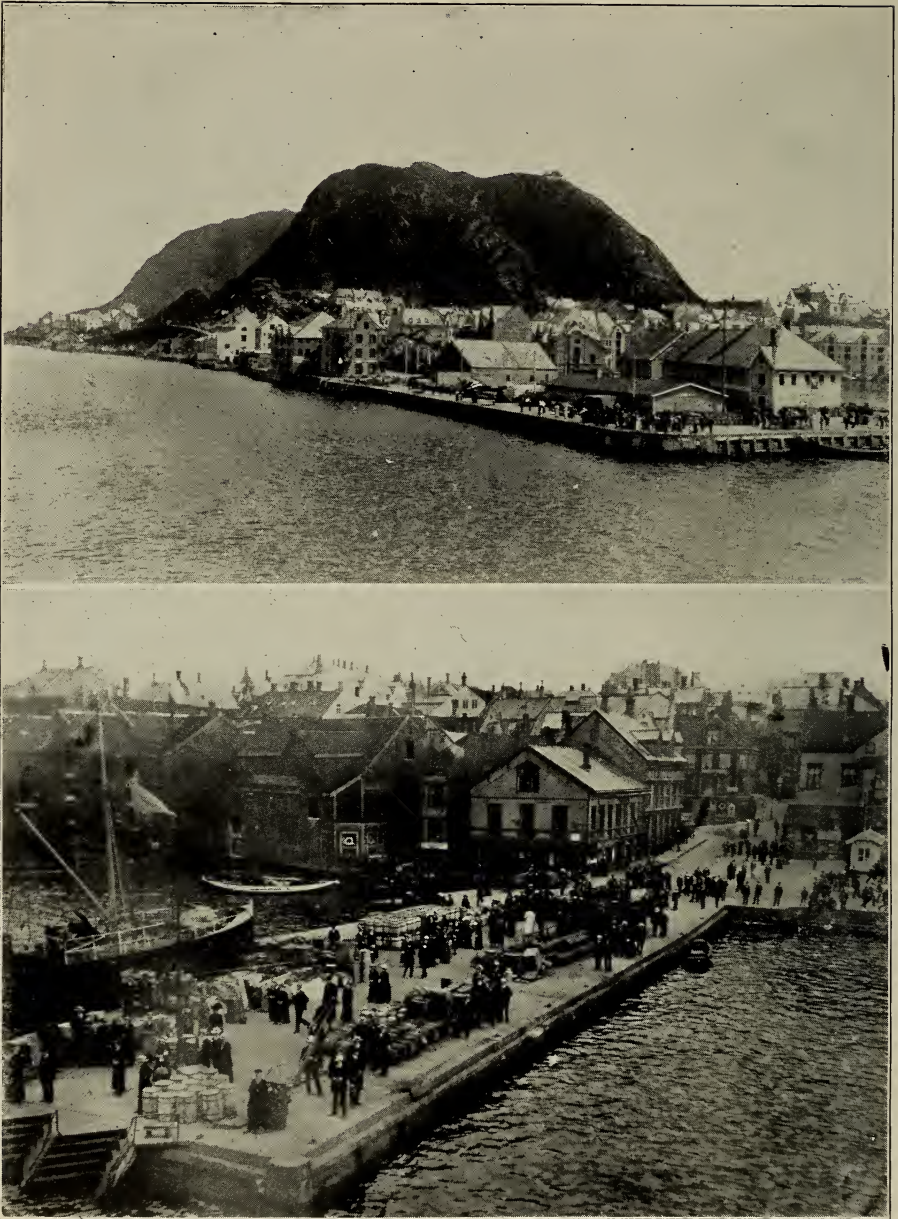
Farvel til amerikanerne.

vi lære og bevare bedst, og dets feil kan vi hjælpe det norske folk bedst af med, blot vi læser den rette mening ind i vort navn: *norsk-amerikanere!* Derfor tør og vil vi heller ikke fornegte hverken vor norske byrd eller vort amerikanske fødeland. Om denne vor troskab mod slegten skal ogsaa denne lille beretning om vor koncertturnée i 1914 bringe bud til vore frænder over havet.

Luther College Concert Bands norgesfærd var en koncertturnée. Hvad man i Norge syntes om Bandens og korets præstationer, fremgaar vel tilstrækkelig af de mange citater, som har været anført i de foregaaende kapitler. Vi bestyrkedes i vor mening, at Norge er et meget musikalsk land. Folket forstaar at skatte musikken og sangen som midler til at tolke

L. C. C. B. I NORGE.
Kristiania — Trondhjem — Nordfjord.

Aalesund og Kristiansund.

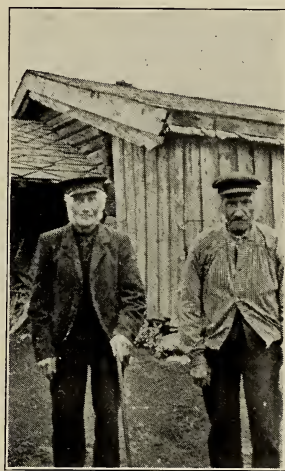
følelseslivets forskjelligste fremtoninger. Derfor staar især norsk mandsang meget høit og naturligvis høiere end hos os noget for materialistiske amerikanere. Vi tilskriver den norske studentsangforening meget af æren for den megen skjønne mandssang i Norge. Den fandtes overalt:

hos den jevne østlænding, den seige nordlænding, den alvorlige vestlænding, den festlige bergenser, den stemningsfulde sørlænding. Band-musik var derimod mindre fremskudt. Vor instrumentation var forskjellig fra alt det, de var vant med. De tænkte paa Banden som et orkester og dømte den efter orkestralsk maalestok, derfor ikke altid korrekt. Men de syntes være meget interesseret og velvillig stemt; og vi er sikre paa, at et folk som i sine barnetog og guttemusikkorps har det, Amerika saagodtsom ikke har, ogsaa vil lære vor band-musik.

Lidt tør vel ogsaa berettes her om vore indtryk fra resten af færden. Af Sverige og Danmark, det lille vi saa deraf, fik vi tildels det samme indtryk som af Norge. Det som især slog os, var den store omhu, med hvilken

I Paris.

To gudbrandsdøler.

man tager vare paa og udnytter al grundeendom. Det er vi ikke saaledes vant med i Amerika, men vi kan vel komme til det med tiden.

I Tyskland merkede vi os især den orden og det system, der fandtes i snart sagt alle ting. Hele Tyskland gav indtryk af at være en eneste organisation. Vi fik det indtryk, at det var en selvhjulpne nation. Folket saa helsigt og triveligt ud. Kvinderne hjalp til med markarbeidet. Det kan vist med sandhed siges, at de fleste af gutterne fik et saa fordelagtigt indtryk af Tyskland, at de ikke deler den gjængse uvilje mod Tyskland i den paagaende krig.

Af Belgien saa vi saa lidet, at vi intet andet har at melde derfra, end at den del af landet som vi for igjennem, ligner det vestlige Tyskland med dets mange fabrikker og industri-anlæg.

Frankrige er et vakkert land, men folket ser ikke saa godt ud som i Tyskland. De er naturligvis høfligheden selv, men vi fik desværre ikke svært meget godt deraf.

Det var noksaa vanskeligt at faa francs i Tyskland og marks i Frankrige. Vi har siden tænkt, at dette faktum stod i forbindelse med den krig, som snart efter blev erklæret.

I England følte vi os mere hjemme, men det var rimeligvis for sprogets skyld. Vi fandt forresten, at der er ikke saa liden forskjel paa engelsk i England og engelsk i Amerika. Vi forstaar nu, hvad en ung dame i Norge mente, naar hun udgav sig for at være lærerinde baade i engelsk og i ame-

“Det udflyttede Norge” ved udstillingen.

rikansk. Det engelske folk saa heller ikke saa kraftigt ud, som vi af historien var blevet oplært til at tro.

I London som allesteds i Europa savnede vi de amerikanske “skyscrapers,” for ikke at tale om det som værre er, “skypiercers.”

Sjøreisen over Atlanteren vilde vist de fleste af os gjerne gjentage. Sjøsygen har tabt sin skræk, og vi er jo i slegt med den norske sjømand, “et gjennembarket folkefærd.”

Men naar alt kommer til alt, saa er dog Amerika vort fødeland. Hvad patriotisme egentlig er, overlader vi til filosoferne; men reisen til Europa har dog gjort os til bedre amerikanske patrioter. At vi har lært at skatte vore fædres land høiere, har ikke gjort os Amerika mindre kjær. Vi forstaar

bedre, hvad nordmanden ifra Norge føler, naar han synger nedenstaaende vers; men ordene faar dog en egen betydning og klang, naar vi gjør dem til vore egne og tænker paa vort amerikanske fødeland:

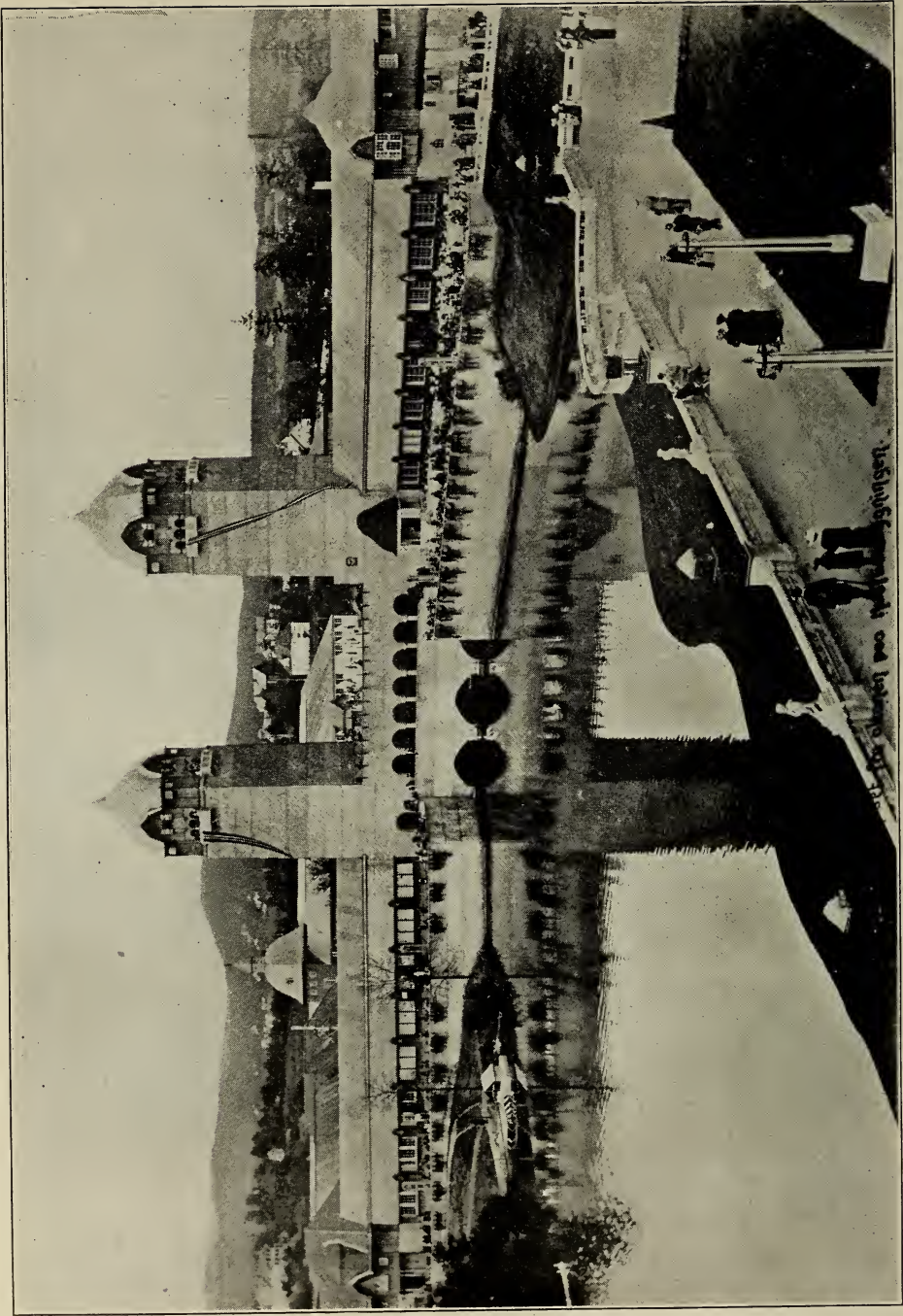
“Hvor i verden jeg gaar, om i syd, om i vest,
 Det er dog ei min hjemlige strand;
 Thi det land som jeg saa i min barndom, er bedst, —
 Jeg er stolt af mit fædreneland.”

Et sidste blivende indtryk fra færden er det, at alle vore venners ønsker og bønner om en lykkelig reise for os blev rigelig opfyldt. Vi undgik alle uheld, mistede ingenting, blev forskaanet for alvorlig sygdom. Folkets tilslutning i Norge var over al forventning, og kjærligheden og gjestfriheden paa begge sider af havet var storslagen. Endog veiret var os gunstigt; paa hele vor lange kystreise i Norge, f. eks., fik vi regnveir ved blot én koncert. Vi var heldige nok til at faa komme til Norge til den 17de mai, just den rette tid, og til at faa gjøre vor europareise før den 1ste august, da verdenskrigen brød løs. Overalt havde vi i sandhed lykken med os.

Alt kunde saa let blevet anderledes. Naar nu Vorherre, som styrer alle ting, paa saa mange maader velsignede denne vor færd, da føler vi en saadan inderlig glæde og taknemmelighed, at vi maa faa sætte som slutningsord til denne beretning om Luther College Concert Bands norgesfærd i 1914 collegets motto:

SOLI DEO GLORIA.

JUBILÆUMSUDSTILLINGEN.

Kværnhuset ved Udstillingen.

TILLÆG

ET OG ANDET FRA FÆRDEN

JUBILÆUMSUDSTILLINGEN var unegtelig en aabenbaring i mange maader for norsk-amerikanerne. De fik et indblik i det norske folks livsvilkaar, arbejdsliv og kultur, som et kort ophold i Norge ellers umulig kunde skaffet dem. Norge mønstrede her sine virksomheder paa alle omraader, i kunster og videnskaber, i arkitektur gammel og ny, i landbrug og industri.

Hovedudstillingen var lagt paa Frogner, mens sjøfarts- og fiskeriudstillingen laa ligeoverfor Bygdø. Udstillingen havde de almindelige kontorer og bygninger som hos os, f. eks. maskinhal, pressekontor, restaurationer, kunsthall, musikpavillon, industribygning, landbrug, sportsafdeling o. s. v. Men saa var der ogsaa ting som vi ikke har, f. eks. hallingstue, tømmerfløtning, turisthytte, skolehave, torvbrug og myrkultur og meget andet.

Noget af det interessanteste at gaa og se paa var udstillingen i husflidsafdelingen. Der kunde vi lære meget af Norge.

Derimod laa der noget tobak i blader. Den var ikke rar at se paa for den der har haandteret Wisconsin-tobak.

Stor interesse baade for norsk-norske og norsk-amerikanere havde "Det udflyttede Norges" pavillon. Der havde det udflyttede Norge udstillet fotografier, modeller, tabeller og skrifter foruden meget andet, der paa en praktisk maade belyste deres liv og virksomhed og kulturelle fremskridt i deres nye fædreland. I denne bygning holdt Nordmandsforbundet protokol over alle besøgende norsk-amerikanere. Her kunde man sætte sig ned i det rummelige læseværelse og læse aviser hjemmefra. Her var ogsaa det bedste sted at træffe slegt og venner fra Amerika.

Udstillingen baade i sin helhed og i alle enkeltheder gjorde som sagt et meget fordelagtigt indtryk. Der var ikke det overvældende indtryk, som f. eks. Chicago og St. Louis udstillingerne gav. Men til gjengjæld var alt arrangeret og anlagt med en smag og en sans, som man skal lede længe efter. Besøget ved udstillingen er et af vore lyse minder.

* * *

En skriver om Kristiania:

Kristiania er en vakker by. Ingen kan sige andet. Indseilingen er betagende. Byen med de maleriske omgivelser, sjøen, aaserne, villaerne — alt er fortryllende. Man bliver ikke træt af at se paa det. Og saa byen selv med de mange parker og frodige anlæg, de ordentlige gader og solide bygninger — alt tager sig godt ud.

Den nyankomne lægger især merke til slottet og stortingsbygningen, universitetet og universitetsbiblioteket og de deilige kirker. Udenfor byen beundrer man især Oscarshal, Bygdø, Holmenkollen og Voksenkollen.

Bygningerne er naturligvis ikke saadanne høie indretninger som over i storbyerne hos os. Men saa er de vel som regel hyggeligere. Ialfald er de hjem, jeg har havt anledning til at komme i, koselige og hyggelige. Og det er de selv om der ikke just er nogen rigdom.

Det er sandt, det gaar ikke med saadan fart i Norge som i Amerika. Arbejdstempoet er som regel langsommere baade i byen og paa landet. Til gjengjæld sliter folk sig vist ikke op saa fort som hos os. Maskineriet holder jo aldrig saa længe, naar det stadig skal gaa med højtryk.

En ting har ofte forundret mig og mange andre, og det er, hvorledes et saa lidet land som Norge kunde frembringe saa mange fremragende mænd, videnskabsmænd, forfattere, digtere, kunstnere o. s. v. Men har man øine og øren med sig i biblioteker, kunstsamlinger, museer, ved koncerter, i de private kredse og hjemmene, saa merker man, at der er en forunderlig — ja hvad skal en norsk-amerikaner kalde det? — rig kulturatmosfære, der baade maa danne og drive til at frembringe. Puster saa den ofte ungdommelige patriotisme til, saa er det jo ikke saa underligt, om

det bliver til noget, iblandt da. For der er jo meget som ikke er tak værd. Men saa er der ogsaa frembragt meget herligt og stort, der har bragt fædrelandet ære, og dertil har unegtelig Kristiania med al sin dannelse og sans for kunster og videnskaber bidraget meget.

Kristiania har gode sporvogne. Man kører fra den ene ende af byen til den anden for 10 øre; "trikke" kalder man det. At gaa med automobil kaldes at "bile." Men der er to ting som amerikanerne ikke liker ved sporvognene, for det første det, at naar et vist antal er kommet paa, saa kan man ikke komme paa, selv om der er god plads paa platformen. Saa vil man ogsaa gjerne gaa af og paa naar man lyster; men i Kristiania er der bestemte holdepladse, der maa man af og paa, ellers ikke. Undres hvad man vilde sagt i Norge, om man havde seet, hvorledes "Reinie" oppe ved Barrett,

Farmere fra Stanwood, Wash., paa reise til Norge.

Minn., kørte paa lokomotivets "cowcatcher" et stykke og hoppede først af igjen da lokomotivet begyndte at gaa noksaa fort.

Det var meget fornøieligt at gaa paa Karl Johan, som det kaldes. Der traf man stadig amerikanere, især omkring den 4de juli. De havde den almindelige klage, at de ikke kunde faa "breakfast" tidlig nok. Ellers syntes de, det var kjækt at gaa saa løse og ledige. Det hænder ikke saa ofte, naar de er hjemme.

Men hvor godt de har det i Norge, saa taler de om sine hjem hinsides havet; det hjem har de selv bygget; der har de alle og alt som er deres eget. Og naar alt kommer til alt, saa er vel ikke det hovedsagen, hvor man har sit hjem, men at man holder af sit hjem, enten det saa er i Norge eller Amerika.

* * *

Professor Preus havde faaet indbydelse til at holde foredrag ved Kristiania Universitet. Disse holdtes midt i juni, den tid vi koncerterede langs vestkysten.

Professoren skildrede norsk-amerikanernes kaar og kulturelle forhold i tre foredrag. Det første beskrev rydningstiden og det grundlæggende arbejde, det andet fremskridt og udvikling, det tredje de kirkelige forhold.

Foredragene holdtes i universitetets gamle aula. Taleren forestilledes for forsamlingen af universitetets rektor, Morgenstjerne. Professor Gerh. Gran udtalte ved foredragenes afslutning en tak for hvad man havde faaet høre om det norske Amerika.

En ting som har interesse for os norsk-amerikanere er, at udflytter-folkets sønner kommer tilbage og holder foredrag, hvor deres forfædre har studeret og gaaet ind og ud.

* * *

Fra sit besøg paa slottet fortæller en af damerne:

“Paa slottet om aftenen den 17de mai var der en meget stor forsam-

Rolige dage.

ling tilstede. De kom fra alle dele af Norge og Amerika, ja vel fra alle lande. Det var interessant at se de kongeliges og hoffets dragter, herrerne med ordener og baand, damerne sterkt nedringet og med langt slæb. De mere almindelige mennesker var forskjellig antrukne. De fleste af herrerne var i selskabsdragt, men mange var i almindelig reisedragt, og nogle brugte lidt af begge dele. Mange af de amerikanske damer var uden slæb. Der var to eller tre norske damer i nationaldragt. En pen ung dame i hallingdragt sagde, da hun blev komplimenteret for sit mod, at hun havde hørt, at dronningen havde en slig dragt, saa syntes hun nok, hun turde bruge sin. Det var umuligt at høre orkestret paa galleriet spille paa grund af alle de hundreder af stemmer nede i salen. Men paa et vink af kongen, efterat kongen og dronningen havde hilst paa mange af amerikanerne, blev alt stille. Kongen holdt en vakker tale for fædrene og fædrelandet, og alle

sang "Ja, vi elsker dette landet." Det kunde vi amerikanere synge meget bedre end — hofdamerne. Stortingspræsident Løvland holdt paa maalet svartale for kongefamilien. Alle sang kongesangen. Saa bød kongen dronningen sin arm og marscherede i spidsen for det lange følge til spiseværelserne. Der var flere spiseværelser, og anretningen var meget fin. Der var en overflod af varme og kolde retter og rigelig at drikke. Og af det som bliver tilovers, gaar intet tilspilde. Det som ikke kan opbevares, bliver uddelt til fattige. — Det var et sjeldent træf, at den venlige pige som opvartede os ved slottet den 17de mai, ogsaa kom til at opvarte ved vort bord ved den store banket den 4de juli.

Efterat kongeparret havde vist sig en kort tid nede i salen, trak de sig tilbage, hvilket var tegn til, at alle kunde bryde op. — Det var en overmaade interessant aften, og at se folkelivet paa Kristianias gader ved midnatstid den 17de mai 1914 paa veien hjem fra slottet var en fornøielig afslutning paa en indholdsrig dag."

* * *

Det trykte program for talerne ved 4de juli banketten i Kristiania var som følger:

SPEECHES

Toastmaster: F. Herman Gade.

The United States	F: Herman Gade
Norway	Minister Schmedemann
Welcome to Governor Hanna . . .	H. O. Oppedal
De norske i Amerika	Præsident Berner
Fra det norske Amerika	Waldemar Ager
Hilsen fra en Amerikafarer	Anth. B. Nilsen
Amerikasangerne og Luther College Band . .	
.	Dr. F. G. Gade

Hans majestæt kongen holdt en tale ved begyndelsen af banketten. Guvernør Hanna svarede paa hr. Oppedals tale; og paa dr. Gades tale svarede Mr. Julius Jæger for amerikangerne og prof. C. K. Preus for Luther College Concert Band.

* * *

Det vakte ikke saa liden opsigt paa flere steder i Norge, at gutterne virkelig reiste som afholdsfolk. Man havde ofte vanskelig for at tro, at det var alvorlig ment. Forholdene var jo anderledes i saa maade i Norge end i Amerika. I Lillehammer fik "Gudbrandsdølen" tag i det amerikanske synspunkt og leverede følgende:

"I samtalens løp med rektor Preus kom vi ind paa studenternes for-

hold under turen. Man var blet forlikt med studenterne om, at de paa norgesreisen ikke skulde nyte hverken spirituosa eller tobak.

— Er studenterne ogsaa avholdsmænd i Amerika?

— De har intet løfte avgit. Det kræver vi ikke; men det er efter skolens reglement, at eleverne ikke skal nyte alkohol. Paa reisen fandt vi det nødvendigt, at gutterne ikke smaker alkohol, da der ved festlige leiligheter her i Norge jevnlig vil bli budt vin eller andet. I amerikanske selskaper vil gutterne fra Luther College ikke bli budt alkohol. I de selskaper hvortil de er budne vil alkohol ikke bli nydt.

— Og tobakken?

— Før 18 aar skal gutterne ikke røke. Deri har vi lægerne med os. Jeg har aldrig røkt; ikke fordi jeg oppfatter det som noget galt at røke med maate, men fordi jeg ikke har lyst paa det. Min far røkte meget, og jeg

Aasen station.

har alle hans vakre merskumspiper. Naar jeg har gjester hos mig byr jeg cigarer.”

Hertil kan tilføies, at forbudet imod brugen af tobak har for alle medlemmer af Luther College Concert Band været i kraft siden 1907. Af flere grunde kræves dette paa det strengeste overholdt.

En anden ting som gutterne heller ikke gjorde paa turen, var at deltag i dans, endskjønt der flere gange ikke manglede paa opfordring. Ogsaa i dette stykke er vore forhold forskjellige fra de norske. Naar det derfor stod at læse i et referat fra festen til Bandens ære i Hamar, at der “veksledes med taler, sang og dans til langt over midnat,” saa var det om dans nyheder for gutterne, da de læste det.

* * *

“Romsdals Amtstidende” for 3dje juni beskriver Band-gutternes udseende og opførsel. Beskrivelsen hidsættes; det skal jo være godt “to see ourselves as others see us.”

“Luther College gutterne har gjennomgaaende norske ansigter, skjønt bare to av dem er født her i landet, nemlig Mikkel Lone fra Røldal og

Theodor Stensby fra Elverum. Flere av dem har forældre som er født derborte. De optræder i corpsuniform, mørkegrøn, tætsiddende dragt, besat med sorte tresser og snorer. Paa jakkekraven L. C. De gir ikke indtryk af nogen dressur, fører sin krop frit og utvungent. De taler engelsk sig imellem. Norsk forstaar de, og de fleste udtaler vort sprog bra.”

* * *

Prof. Sperati som trommeslager seks aar gammel.

Bandens dirigent blev i Lillehammer spurgt om hvilken nationalitet han tilhørte. Hans svar var ifølge "Gudbrandsdølen" som følger:

"Jeg vet nær sagt ikke til hvilken nationalitet, jeg bør henregnes. Jeg er amerikansk borger, født i Norge. Min far var italiener og min mor dansk. Jeg reiste til Amerika, da jeg var 17 aar gammel, studerte teologi og var

prest paa stillehavskysten i 14 aar. Nu er jeg foruten musikleder ved Luther College ogsaa lærer i religionsfag.”

* * *

Under opholdet i Kristiansund blev en af gutterne interviewet, som det synes, af en “reporter” for bladet “Nordmør.” Referatet hidsættes; gjæt nu — hvem var studenten?

HVAD HAN SA,

Amerika-studenten

— Jeg spiller bare jeg, sa han, da jeg nærmet mig med papir og blyant for at kapre. De maa hellere gaa til nogen av vore ledere.

Nei, nu maa De være saa snild at snakke lidt da, sa jeg, naar kom dere hit til landet?

Han gav sig straks:

— 14de mai til Bergen, 17de mai spilte vi i barnetoget og borgertoget i Kristiania. Det var en storartet festdag. Saa reiste vi paa rundreise til Hønefoss og Drammen og tilbake til Kristiania. Saa drog vi ut paa stor turne over Eidsvold, Hamar, Lillehammer, Elverum, Tønset, Trondhjem, Levanger o. fl. steder og hit til Kristiansund.

Hvor gaar saa turen herfra?

— Vi skal rundt kysten til Kristiania — det er omtrent en 20 dages reise. Fra Kristiania reiser vi over Atlanteren igjen omkring 8de juli. — Skolen begynner 1ste septbr.

Fortæl litt om skolen — Luther College!

— Det er en kirkeskole, grundlagt og drevet av den Norsk-lutherske synode i Amerika. Den utdanner teologer, men bare $\frac{1}{3}$ av de ca. 220 elever driver fagstudium. De øvrige tar intet bestemt studium, men gaar bare for almindannelsens skyld. Opholdet varierer mellem 2 og 8 aar — 9 maa- neder for aaret.

Blir norgesfærden kostbar?

— Aa nei, vi spiller ind nok til at dække utgifterne her — det skal 1000 kr. pr. dag til det under opholdet i Norge. Men overfarten kan vi ikke klare uten at skyte til selv. Men vi slipper med 50 dollar, og det er jo svært rimelig for en slik tur.

Er mange av studenterne født i Norge?

Nei, bare to stykker. Men vi taler alle sammen norsk.

Hvordan liker dere reisen rundt landet?

— Der er brukt mange adjektiver: morsom, interessant, vakker. Men det hyppigst brukte er: Storartet!

— Bruker nogen ordet behagelig?

Mit offer smilte, saa nedover sin vinterfrak og mælte:

Sj ø s y k . —

Jeg er altid hensynsfuld og skiftet straks tema:

Hvordan likte De utstillingen?

— Jo, selv efter amerikanske forhold er utstillingen imponerende. Vi har endnu ikke hat tid til at bese alt — vi gik der bare et par gange; men naar vi kommer til Kristiania igjen, skal vi ha en ukes ferie og jeg vil da rigtig gjennemgaa hele utstillingen. Vi skal forresten spille der ogsaa. — Og saa skal vi feire 4de juli tilgagns.

Der blev vel gjort meget for at feire 17de mai i Amerika ogsaa iaar?

Serenade for fru skolebestyrer Sørensen paa Eidsvold.

— Ja, det er sikkert. I min hjemby f. eks. blev alle nordmænd i 25 mils omkreds indbudt til byen til fest.

Og hvad heter Deres hjemby?

— Nei, den er saa liten at De ikke faar vite navnet.

Det var stygt sagt. Men hvad blir der saa gjort i de store byer?

— Oh, I daren't think of it! — hvilket utlagt betyr: Eia, var vi der!

— e.

* * *

Da Banden koncerterede ved Eidsvold folkehøiskole, var fru skolebestyrer Sørensen ved sygdom forhindret fra at overvære koncerten. Banden

forsamlede sig da udenfor skolebygningen og gav fru en liden serenade. Som der kan sees af billedet, truedes der med regn. Samme aften i Hamar kom den mest forsvarlige regnskur vi saa i Norge.

* * *

Det amerikanske "baseball" spil, som gutterne opvartede med paa stadion i Kristiania den 4de juli, var saagodtsom ukjendt i Norge. Derfor uddeltes følgende trykte forklaring paa spillet, der kanske vil have større interesse i Amerika end i Norge.

BASEBALL

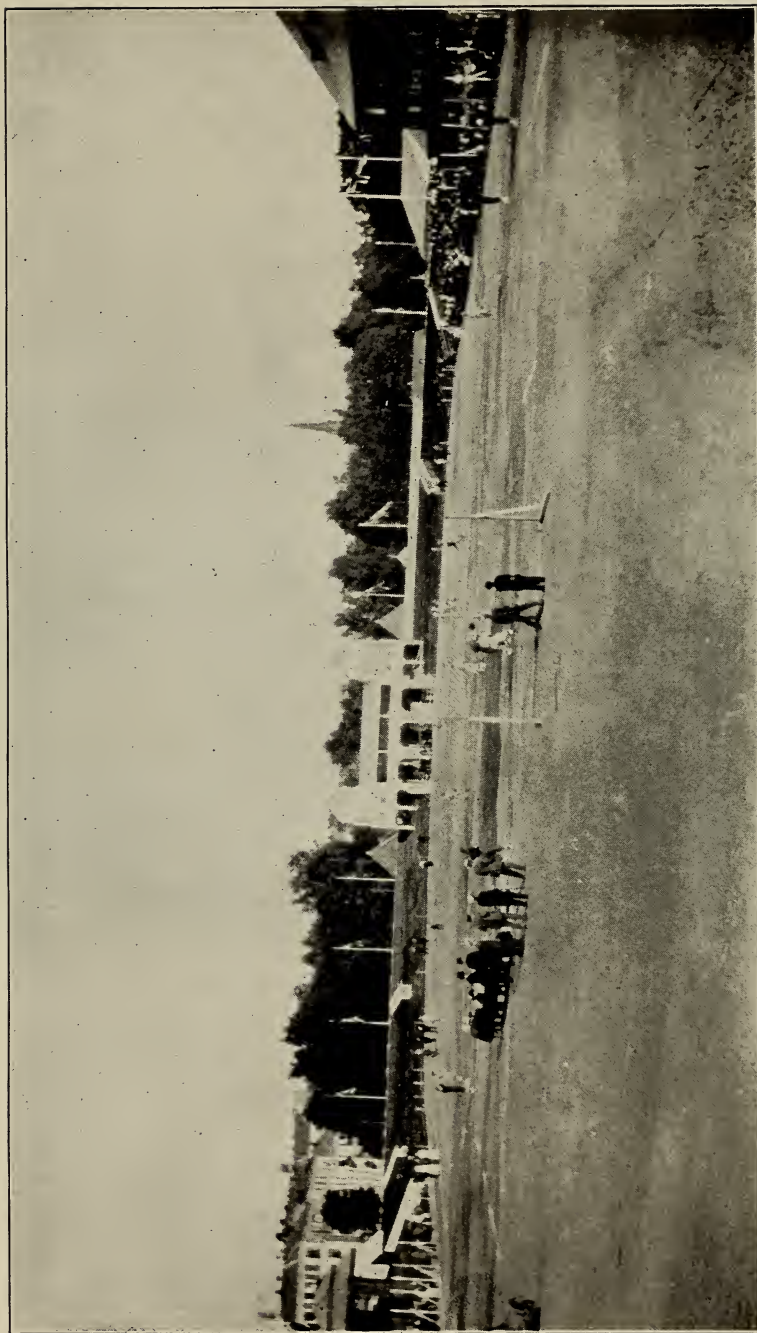
Dette amerikanske ballspil som man vil faa se paa Stadion lørdag 4de juli spilles av to lag hvert paa 9 mand, inden en opmerket avlang firkant, hvis hjørner danner fire maal eller „bases." Den vigtigste base er beliggende i en av firkantens længdehjørner og kaldes „home base"; omkring denne foregaar den vigtigste del av spillet. De andre hjørner kaldes, — regnet til højre 1ste, 2den og 3dje base.

Medlemmerne av det lag som „er inde" gaar efter tur frem paa „the home base" for at slaa ballen; efter vellykkede poler skal de søke at løpe til 1ste base, og videre i spillet efterhvert som der slaes gode poler løpe derfra til 2den og 3dje base for tilsidst om mulig at naa tilbake til „the home base". Lykkes dette for nogen av partiet, vinder dette 1 point eller „score." Det lag som „er ute" er fordelt utover den opmaalte firkant og utenfor denne; specielt staar der en mand ved hver base. Midt i firkanten staar den av ute-partiet som skal „gi op" ballen (the pitcher) for dem som staar inde paa „the home base" og skal slaa den med sit balltræ (the batter). Den som slaar (the batter) har lov til at slaa tre ganger efter en ball som er „git op" ordentlig (strike); træffer han den ikke er han færdig og trær ut af spillet. Træffer han derimot ballen forsøker han at naa 1ste base inden den mand av motpartiet som staar her, har faat sig ballen tilkastet. Under de næste gode poler fra sine medspillere kan han avancere videre til de følgende „baser". Fjerner han sig uforsiktig fra en av disse, kan han bli tat ut av spillet, hvis vedkommende base's vogter med ballen i haand berører ham.

Hvis „pitcheren" gir op ballen galt, faar „the batter" flere end 3 slag og efter 4 daarlige baller („balls") fra „pitcheren" kan han uten videre gaa i fred til 1ste base, som han altsaa naar uten sin egen fortjeneste; det samme sker hvis den ball som er „git op" av pitcheren træffer vedkommendes legeme.

Tar en av partiet som er ute en pole i luften, altsaa før ballen har rørt jorden, er den som har slaat polen færdig (down and out).

Naar 3 mand av det parti som er inde av ovennævnte grunde er sat ut

“BASEBALL” I KRISTIANIA DEN 4de JULI 1914.

av spillet, bytter partierne plads og de som før var ute skal nu til at slaa og forsøke at naa de forskjellige baser.

I spillet brukes en meget haard og noksaa tung ball, og da den slaes og kastes saa haardt spilleren er istand til, maa disse beskytte sin venstre haand, hvormed de tar imot ballen, med en svær polstret handske; deres dragter er tildels polstret og dommeren (the umpire) og den af ute-partiet som staar og vogter „the home base” maa beskytte sine ansigter med staaltraadmasker og brystet og underlivet med et polstret brystskjold.

Publikum maa ogsaa være opmerksom paa hvor ballen gaar og i tide søke at stoppe og uskadeliggjøre den, hvis den farer ind i deres rækker.

Hr. Elstads hjem, „Malastuen,” Værdalsören.

Spillet er rigt paa kombinationer og kræver kraft og megen omtanke fra spillerens side.

* * *

Under norgesfærden modtoges mange lykønskningstelegrammer. Blandt dem som ikke har været nævnt i den foregaaende beretning, men som dog ikke kan tillades at gaa i glemmebogen, var følgende:

“Stjørdalen, 14-5-1914.

Professor Sperati,

‘Kristianiafjord,’ Bergen.

De og gutterne velkommen til Norge.

Elstads.”

Ovenstaaende var fra en gammel ven af dirigenten og modtoges ved ankomsten til Norge. Vi traf hr. Elstad senere oppe i Værdalen, hvor han uddelte Oluf Sneves bog, "Værdalsgodset," til medlemmerne af vort selskab.

Ved indseilingen til Bergen modtog prof. Sperati ogsaa følgende telegram fra en af sine ungdomsvenner, den bekjendte forretningsmand hr. Evald Mathiesen.

"Bergen, 14-5-1914.

Velkommen til gamle Norge.

Din gamle ven

Evald."

Dagen efter ankomsten til Kristiania modtoges følgende telegram fra hr. Holger Thomassen:

"Mandal, 16-5-1914.

Sperati, Luther College Band,
Kristiania.

Mine bedste ønsker for færden. Velkommen
12te juni.

Thomassen."

Hr. Thomassen er vel kjendt i Amerika som et i mange aar meget aktivt medlem af Pacifickystens Norske Sangerforbund. I flere aar var han leder for sangforeningen "Norden" i Eureka, California.

I de dage da Banden koncerterede i Nordfjord, var vedkommende kommuners ordførere samlet til møde i Lærdal og saaledes forhindret fra at være tilstede ved koncerterne. Men følgende telegrafiske hilsener indløb:

"Lærdal, 4-6-1914.

Studenterkoret,

Moldøen.

Modtag min tak fordi De kom, og medtag min
hilsen til sønner og døtre av gamle Norge hinsides
Atlanteren.

Sunde,

Ordfører."

"Lærdal, 6-5-1914.

Det amerikanske musikkor,

Viceordfører Sæter,

Stryn.

Tak til gjester fra hinsides havet
fra mig, som paa amtstinget sitter i kavet.
Amerikaneren som til Norge kommer,
finder kanske ikke varme i den norske sommer,
men hjertevarmen sammenbinder,
den tror jeg nok De i Norge finder.

Rasmus Skaare."

NORSK KIRKE MED DOBBELT GALLERI.

Det har vel ikke været os muligt at samle alle digte, som skreves i anledning af Bandens besøg i Norge; men de digte vi har forhaanden, og som vi ikke har gjort brug af andensteds i bogen, vil vi gjerne faa optrykke her. Hermed vil vi ogsaa faa bringe en hjertelig tak til forfatterne for deres vakre hilsener i vers og især for den kjærlighed, de er et udtryk for.

Følgende stod at læse i "Indherreds Folkeblad" i Værdalen den 28de mai:

TIL SANGERNE

Det land, Leif Eriksons kjæmper saa
 Bak havene blaa,
 Var dunkelt og langt fra hjemmet.
 Det lignet et fata-morgana syn,
 Der dukker op over kimingens bryn
 — Det land er ei længer fremmed.

Nei nu er det straalende frende-fest
 Naar I fra vest
 Kommer til Norges dale.
 Eders sang og spil er sølvklokkeklang,
 der spreder helg over dal og vang
 — som kvægende vennetale.

Der klinger et ekko fra sangen ifjor,
 Endnu i Nord,
 Som velstemte hjerte-streng, —
 Lik maaltrost-sang, lik kaglende røi
 — Lik skjælvende, lokkende kevlømøi,
 Der bjergets mørke vil sprænge.

Vore fædre lik — mot frænder tro —
 Vi bygger en bro
 Mellem Eder og os herhjemme,
 Saa vekselsestrømme av tonernes hær
 Kan bære det bud til frænderne kjær:
 „Vi kan ei hverandre glemme!“

— O. M.

* * *

Efter koncerten i Sogndals kirke den 6te juni uddeltes følgende vakre hilsen i trykt form "fra Leikanger i Sogn til amerikabrødre, Luther College Concert Band and Chorus." Hilsenen er forfattet af sogneprest Bull-Hansen.

Und ogsaa vor bygd den glæde og ære
 blandt dem at være,
 der sier saa hjertelig tak for færden!
 Stor stund er denne.
 Og Dere skal kjende,
 at vi takker for vidne, Dere gav verden.

Aldrig saa liten en gaard eller hytte,
 saa er det et underlig elvebrus
 og skogens sus,
 som med vil flytte,
 og salmesang med seirende tro
 fra kirkehus
 og fra fædrebo
 med fjeldets høihed og sneglans om tinde,
 som aldrig, aldrig vil svinde av minde.

Gud glæde Dere, som fjelde og fjord
 i julbelaaret tilbake sender
 til landsmænd derborte i fremmed land
 med hilsen fra sletter og dale og strand
 og med dette dypt taknemlige ord:

En sogning.

Vi kjender, vi kjender
 de utstrakte hænder!
 Tak! tak for I kom!
 Nu synger I over al Norge^e ud
 det velsignede bud:
 Lad havet skille med storme stride,
 samhug i elsk til fædrenebo
 og fædres tro
 bygger dog skinnende vakker bro
 mellem Norges sønner i verden vide.
 Den samhugsaand bygger trauste borge
 til værn for alle de „Sønner av Norge.“

Bull-Hansen

* * *

I "Kragerø Blad" for 13de juni stod to digte at læse til Bandens ære. Det første var skrevet af Mathilde Wilsbeck.

VEL MØDT!

Til Norsk-Amerikanerne.

Din sjæl blev igjen jo her hjemme,
den fulgte dig aldrig helt med.
Du kaldte med ømmeste stemme,
den kom sig dog aldrig avsted.

Her lekte den skjul mellem birke
mellem graner og li og paa hei,
og fulgte med folket til kirke
mens du gik der ensom din vei.

Den sad under granernes susen
og sendte med hilsen den frem,
den hørte paa fossenes brusen
og bygget blandt Fjelde sit hjem.

Men nu da I atter jo mødtes
i vaarliv og yrende lyst —
da vet jeg da var det den fødtes
den jublende Sang i dit bryst.

For her stod jo træer og grene
saa friske i frodigste knop,
og snart skulde hæg og syrene
jo lukke sit blomsterflor op.

Og nu har den solrike sommer
dit fjeldland i tryllebaand lagt,
det takker dig varmt for du kommer
og ser det i blomsterrik pragt.

Vel mødt nu med folket til kirke,
nu gaar du ei ensom din vei.
Vel mødt mellem graner og birke,
vel mødt nu i li og hei.

Vel mødt under skovenes susen
som sendte sin hilsen dig frem.
Vel mødt nu ved fossenes brusen
blandt fjeldene her er dit hjem.

— M. W.

Det andet digt var skrevet af J. Deppner og lød saaledes:

TIL AMERIKAKORET

Hjem med toner I stævnet til fædrenes sagaland,
hjem did hvor fjeld som blaaner stiger af havets rand.
Hjem did hvor "Ja vi elsker" har bundet hvert hjerte fast,
fast saa det aldrig hændte, Normannabaandet brast.

Hører du ei hvor skovens susen og stille sang
toner i sommerkvælden som mindernes klokkeklang?
Fang den i toner og før den frem over hav til dem,
som ikke kunde slaa følge hid til sit gamle hjem.

* * *

Hr. J. Anker-Paulsen skrev i anledning Bandens ankomst til Larvik følgende vers i "Jarlsberg og Larviks Amtstidende" den 17de juni:

VED AMERIKASANGERNE'S ANKOMST

Hvad er det for mur, som hindrer os synet?
Er det skodde, kaptein, skjønt dagen er klar?
Derute! —
Kapteinen stirrer med næven for brynet,
Og smiler og brygger saa smaat paa et svar:
— Skodde, folkens, nei dette er fjeld.
Det er kysten av Norge.
Vi er inde i kveld.

Da fraader en fossende fryd gennem blodet:
Er det Norge, kaptein, skal det ha en sang
Fra skuten!
Kapteinen blinker som ei han forstod det;
Han hørte det samme saa mangen en gang:
Syng kuns, folkens, den visen I har;
Den visen, I kan om Norge.
Han sang den saa trutt min far.

Der ruller en taare frem under brynet,
Da sangen er sunget fra baatens dæk,
Over hav.
Kapteinen stirrer litt bister i synet.
Det var underlig saa'n at faa drømme sig væk!
— Da capo, folkens, den sang I vet.
Den sangen I vet om Norge,
Og sønnernes kjærlighet. — — — —

Men landet hilser sin sangerskare
 Med sol over fjeld og lokkende kvad
 Ifra skog.
 Og vinden blaaser en munter fanfare,
 Mens ungbjerker nikker og nynner i rad:
 Da capo, sanger, den sang du vet,
 Sangen om Norges hæder
 Og sønnernes trofasthet.

Larvik i Juni 1914.

J. ANKER-PAULSEN

* * *

I denne forbindelse tillader vi os at hidsætte følgende brev fra sogne-
 prest Hirsch til pastor Moldstad, impressario for Banden. Brevet er
 dateret Kragerø den 20de juni 1914 og lyder saa:

“Kjære pastor Moldstad —

Ved avskedsfesten her i Kragerø mandag d. 15-6 citerte jeg
 nogle linjer av en ‘Sangeravsked,’ som vi ofte hørte i mine stu-
 denterdage. Forf. er professor L. Dietrichson. Den lyder saa:

Nys seiled vi en solblank time
 Herind med jubelkor,
 Og hørte pinseklokker kime
 Rundt om den dype fjord.
 |: Og løv og lier kransed
 Vor ferd saa smukt,
 Paa bølgen solskin dansed
 Til toners flugt. :|

Snart glide vi, mens maanen rinder
 Hjemad paa natlig sti,
 Av dag som vandt, skjøt stille minder
 Med ord og melodi
 |: Men som paa bølgegrunden
 Sølvmaanens pragt,
 Staar nu til sangen bunden
 Vor broderpakt. :|

Saa la kun avskedsstunden brede
 Sin skumring om vor sjæl!
 Den sprænges ei — vor broderkjede
 Ved klangen av farvel.
 |: Som glade trækfuglskare
 Vi bort nu fly,
 Fra sang til sang vi fare,
 Velmødt paany! :|

Denne ‘Sangeravsked,’ der først blev sunget i 60-aarene ved
 en sangerfest i Arendal, har ofte lydd i mine øren, siden vi sa hin-

anden farvel. La den faa være et lidet minde om Kragerø kirke-tilsyn og de stemninger, Eders kor og orkester kaldte tillive i de manges hjerter her i denne by!

Hils deltagerne hjerteligt! Lykkelig de menigheter hvis hjem fostrer saadanne sønner! En speciel hilsen til professor C. A. Sperati og til professor Tingelstad, samt til Dem selv!"

* * *

For dem især der ikke fik anledning til at høre Banden, kan det have sin interesse at se, hvad slags programmer der bødes publikum paa turnéen. Det kan nævnes her, at i Amerika venter man i almindelighed, at programmet skal vare i ca. to timer, i Norge derimod i blot fem kvarter. Følgende er det trykte program for koncerten i Orchestra Hall i Chicago den 29de april:

PROGRAM

Antonio Bazzini Overture to Alfieri's "Saul"

Grieg Peer Gynt Suite

- a) Morning
- b) Aase's Death
- c) Anitra's Dance
- d) In the Hall of the Mountain King

Liszt Second Hungarian Rhapsody
LUTHER COLLEGE CONCERT BAND

Dudley Buck On the Sea

Kjerulf Last Night
(Ingolf A. Grindeland, Soloist)

Selmer Norge, Norge!
LUTHER COLLEGE CHORUS

Intermission

Wagner Procession of the Knights, from "Parcifal"

Saint-Saens Phaeton

Hall Wedding of the Winds — Waltz

Lee Johnson The Death of Custer, or The Battle of Little Big Horn
LUTHER COLLEGE CONCERT BAND

* * *

Følgende var programmet ved Bandens afskedskoncert i Decorah den 24de april:

PROGRAM

- Keler Bela Rakoczy Overture
 (First time in Decorah)
- Grieg Peer Gynt Suite
 (a) — Morning.
 (b) — Aase's Death.
 (c) — Anitra's Dance.
 (d) — In the Hall of the Mountain King.
- Liszt Second Polonaise
 (First time in Decorah.)
 Luther College Concert Band.
- Dudley Buck On the Sea
- Kjerulf Last Night
 (Solo by Ingolf A. Grindelund)
- Selmer Norge, Norge!
 Luther College Chorus.

INTERMISSION

- Kristian Knutsen Greetings March
 Dedicated to Prof. Carlo A. Sperati.
 (From manuscript, first time)
- Wagner Procession of the Knights, from "Parsifal"
- Wagner The Ride of the Valkyries, from "Die Walküre"
- Hall Wedding of the Winds — Waltz
- Voelker A Hunt in the Black Forest
 (First time in Decorah)

(SYNOPSIS: — Break of Day. Singing of Birds. Crowing of Rooster. Huntsmen's call to arise. Chimes in the distance. Huntsmen's horns in the distance, to assemble. They mount and start. Call to halt and dismount as they arrive at the forest blacksmith shop. The smith at work. Call to assemble. They mount and start again. After game, firing of guns, barking of hounds, etc. Homeward bound.)

* * *

Det sidste program, Banden spillede i Kristiania var følgende:

**Det norsk-amerikanske
STUDENTER-ORKESTER OG KOR**
(Luther College Concert Band and Chorus)

Dirigent: Carlo A. Sperati

K O N S E R T

paa St. Hanshaugen

Fredag den 3die Juli 1914 Kl. 8½.

PROGRAM.

1. **Losey:** Marsch. Det 74de Regimente.
2. **Franz Erkel:** Hunyady Lászlo. Ungarsk Ouverter.
3. **Llewellyn:** „The Premier” Polka.
Baryton Solo af *Herman W. Monson.*
4. **Verdi:** Ernani.
5. **Donizetti:** Sekstetten af „Lucia”.
Cornet: *Jens O. Holum* og *Leif E. Evans,*
Basun: *Ward A. Subey* og *Sibert M. Topness,*
Baryton: *Herman W. Monson* og *Oscar M. Ostlund.*
6. **Meacham:** American Patrol.
7. **Rossini:** Ouverture til „Wilhelm Tell”.
8. **Abe Holzmann:** „Love Sparks”. Konsert Vals.
9. **Filipovsky:** „Chant du Rossignol.”
Piccolo Solo af *Carsten E. Sperati.*
10. **Lüders:** „Cavalry Charge” (Kavaleri Storm).
(Dagry før Slaget, Infanteriet i Anmarsch.
Kavaleriet stormer og slaar Fienden paa Flugt.)

* * *

De fleste af koncerterne i Norge var kirkekoncerter. Følgende er et typisk program:

PROGRAM

- Wagner:** Bøn af Lohengrin.
Kretschmer: American Festival Ouverture.
Beethoven: Maaneskinsonaten.
 Luther College Concert Band.
Oscar Borg: Gud signe Norigs Land.
Grieg: Den store hvide Flok. (Ingolf Grindeland, solist.)
 Luther College Chorus.
Wagner: Gralsriddernes Indtog af “Parsifal.”
Schubert: Serenade.
Moses-Tobani: Providence, Fantasi over Kirkemusik.
 Luther College Concert Band.

* * *

Følgende program brugtes ofte efter tilbagekomsten til Amerika:

PROGRAM

PART I.

- Reissiger The Mill on the Cliff — Overture
 Beethoven Andante from the Fifth Symphony
 Donizetti Sextette from "Lucia"

LUTHER COLLEGE CONCERT BAND

PART II

- Alfred Paulsen Naar Fjordene blaaner
 Foster My Old Kentucky Home
 Ingolf A. Grindeland and Chorus.

- Grieg Baadnlaat
 Ingolf A. Grindeland, Walther I. Brandt, and Chorus

PART III

- Wagner Tannhauser Overture
 Rubinstein Valse Caprice
 Voelker A Hunt in the Black Forest

LUTHER COLLEGE CONCERT BAND

* * *

En af de første dage i Kristiania blev en pakke bragt fra Provinsboghandelen til Hotel Augustin, adresseret til C. Vittorio Sperati. Pakken fandtes at indeholde tre bøger: Sjørøveren og hans hule, Haakon Haakonsen, og Bjørulv Værholmens eventyr, alle af Falck-Ytter. Paa titelbladet i den ene stod der: "Til C. Vittorio Sperati fra Falck-Ytter. 20-5-1914." Med disse bøger glædede forfatteren en 12-aars gammel gut, som nok liker at spille, men som dog liker endda bedre at læse eventyr.

Nu er den venlige giver død. Men han erindres i taknemmelighed.

* * *

En af damerne i Bandens følge fortæller følgende:

Det var interessant at se, hvorledes musikken virkede paa de forskellige tilhørere. "The Death of Custer," indianerstykket, fremkaldte forskellige følelser. I Levanger, hvor kanonen dundrede voldsomt og gutternes hyl var meget realistisk, var der flere som lo. Da vendte en dame sig forfærdet om til en af følget og sagde: "Dette er ikke noget at le af. Jeg synes det er alvorligt, jeg. Er det virkelig saa skrækkeligt?"

Og i kongsgaarden i Trondhjem sagde en ældre dame, som sad borte paa en trappe, om samme stykke: "Dette er ikke bare musik. Det er jo et helt skuespil. Vi kan jo se det alt livagtig."

Paa et sted, hvor Händels Largo blev spillet, var der nogen som syntes, det var orgel. Det var saa fuldpakket, at de ikke kunde se de spillende. Men da koralerne blev spillet, foldedes uvilkaarlig hænderne. I Nesbyen i Hallingdal sad der yderst til venstre i galleriet en gammel kone i sin bygds høitidsdragt. Saa begyndte Banden at spille. Den gamle foldede sine hænder, læberne bevægede sig, og ord for ord fulgte hun med musikkens toner, "Befal du dine veie og al din hjertesorg til hans trofaste pleie, som bor i himlens borg." Og mens taarerne sagte trillede nedover de furede kinder, fulgte læberne med det andet vers, "Paa Herren maa du agte, hvis det dig vel skal gaa," som slutter med, "thi intet kan du tage, alt kan du faa af Gud." Det er ikke godt at vide hvem som var mest rørt, — den kjære gamle til venstre eller den fremmede til højre.

* * *

Paa Moldøen i Nordfjord saa vi gaarden Gotteberg. Derifra kom den unge missionær Gotteberg, som en tid studerede ved vort teologiske seminar og reiste direkte derifra via Tacoma til Kina. Han reiste med "Olympia" paa taksigelsesdagen for atten aar siden og er i Kina fremdeles. Det var hyggeligt at hilse paa hans broder og søster. — Her traf vi ogsaa en gammel moder, som sukkede efter at høre fra sin søn i Amerika.

* * *

Paa reisen nedover kysten med "Aafjord" kastede to af gutterne en flaske hver overbord, hvori de havde lagt en seddel med deres navn og adresse. Paul G. Johnson kastede sin ud den 15de juni, og den 10de oktober modtog han brev fra fisker Fredrik Johansen, som fortæller, at han havde fundet flasken den 8de august nær Holmsbu, Norge. — O. Angelo Sperati kastede sin i sjøen fra "Aafjord" mellem Egersund og Flekkefjord den 11te juni. Da han kom hjem til Decorah, modtog han følgende brev:

Haar den 26de juli 1914.

Til

Mr. O. Angelo Sperati,
Decorah,
Iowa, U. S. A.

Hermed sendes en seddel, som var indlagt i en flaske og er funden paa gaarden Haar Strand den 25de juli; det er paa den skarpeste (ytterste) tange paa Jæderen, ca. 3 mil nordenfra Egersund.

Ærbødigst,

Sivert Johnson,
Vigrestad Post.,
Jæderen.

Seddelen blev altsaa fundet den dag vi gav koncert i Boston, Mass.

* * *

I Berlin kom nogen af os tilfældig sammen med en ung tysk elektrisk ingeniør, som meget velvillig viste os de fornemste seværdigheder og førte os sikkert tilbage til hotellet. Mon han er blandt de levendes tal!

* * *

Det var oprindelig ikke tanken at reise om Tyskland og Frankrige, men blot at besøge London et par dage paa tilbagereisen. Men da det gik saa godt i Norge, lagdes først Danmark til turen, saa Tyskland og endelig Frankrige (Paris).

* * *

Mange har spurgt, om vi ikke paa vor europareise saa noget der tydede paa, at der om faa dage vilde blive krig. Dertil svares, at vi tænkte mange ting der kunde indtræffe og ramme os paa veien, men ingen ventede eller nævnte krig. Vi saa nok soldater baade her og der, men det troede vi var det sedvanlige. Det eneste der nu synes os kunde have havt nogen betydning i saa henseende, var en liden ting som forefaldt i en jernbanekupe i Belgien.

En ung mand var kommet ind ved en station. Der var noget frit og kjækt ved ham, som tiltrak sig opmærksomhed. Man sad og passiarede. Han syntes interesseret og droges snart ind i samtalen. Det vakte forundring, at han talte saa godt engelsk. Han saa mere ud som tysker eller schweizer, og snart talte han flydende tysk. Paa spørgsmaalet om, hvad landsmand han var, svarede han undvigende. Men han var kjendt over hele Europa, og talte ogsaa flere sprog. Han gav os det raad ikke at tale tysk, naar vi kom til Paris.

En dame af selskabet fik ud af ham, at han var en aviatør og var paa vei til Brüssel, hvor han skulde deltage i en flyvektest. Der udspandt sig da følgende samtale paa tysk:

“Liker Deres mor det?”

“Jeg fortæller ikke hende det før bagefter.”

“Er det ret?”

“Min far ved det altid.”

“Men tror De, det er ret at sætte sit liv i fare paa den maade?”

“Jeg maa gjøre det.”

“Nu, da kan De bede Gud bevare Dem.”

“Det gjør jeg ogsaa altid.”

* * *

I Kragerø havde prof. Sperati den store glæde at træffe fru Slettebo, forhenværende diakonissesøster Elizabeth Fedde, som i sin tid var bestyrerinde for diakonissehjemmet i Brooklyn og senere for den forenede kirkes diakonissehjem i Minneapolis. “Jeg er hans anden mor, jeg, ser De,” sagde hun til Mrs. Sperati. Ja, hun var nok en “anden mor” for mange unge gutter i Brooklyn. De besøgte hende ofte, og var hun ikke hjemme,

forsynede de sig selv i spiskammeret og skrev paa en papirlap "tak for maden" og gik.

* * *

Hammerlund kaldes det sted, hvor hr. Skyberg, den amerikaner der hilsede Banden paa Mjøsen mellem Gjøvik og Lillehammer, har sit hjem. Efter Snorre Sturlasons sagaberetning skal dette være stedet, hvor Hellig-Olav steg iland i Ringsaker i aaret 1017.

* * *

I "Wittenberger Allgemeine Zeitung" for 12te juli stod følgende at læse om vort besøg i Wittenberg:

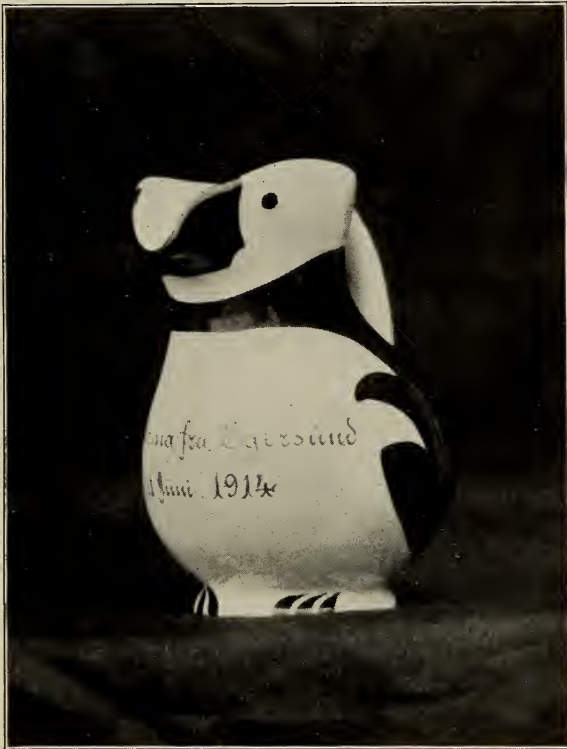

Hammerlund.

„Seltene Gäste weilten am Freitag, dem 10. d. M. in unserer Stadt. Manchem Wittenberger ist vielleicht eine größere Zahl junger Leute in schmucken blauen Uniformen ins Auge gefallen und er hat sich den Kopf zerbrochen, was wohl die geheimnisvollen, eigentümlich geformten Reisekoffer dieser jungen Herren enthielten. Wäre er ihnen in den Lutherhof gefolgt, so hätte er des Rätsels Lösung gehabt. Da öffneten sich plötzlich all die schwarzen Hüllen und ließen die verschiedenartigsten Musikinstrumente frei, deren schöne Klänge sich nun zu dem Lutherchoral: „Ein' feste Burg“ vereinigten. Ein Schild auf einem der Koffer belehrte uns, daß wir es

mit Angehörigen des Luther College aus Decorah in Iowa (Südamerika) zu tun haben. Es ist das eine Art Universitätsvorschule, die von Norwegern lutherischen Bekenntnisses besucht wird. Augenblicklich benutzen sie ihre Ferien, um unter ihrem „Präsident“ C. H. Preus und einiger ihrer Angehörigen eine Reise durch Europa zu machen, wozu sie sich durch Konzerte in allen größeren Städten den erforderlichen Zuschuß verdienen, — echt amerikanisch.“

* * *

“The cutest souvenir of the trip.”

Den lille mugge, som vi fik til erindring om vort besøg i fayancefabrikken i Egersund, er blevet kaldt “the cutest souvenir of the trip.” Se billedet.

* * *

Fra besøget i Drammen fik hver gut en prægtig erindring, idet festkomiteen oversendte forretningsføreren 60 store fotografier fra banketten den 22de mai til uddeling blandt gutterne. Uddelingen foretoges ikke før ved hjemkomsten til Decorah, men fotografierne var ikke mindre kjær-

komne for det. Gutternes ærbødige tak oversendes herved til komiteens medlemmer, de herrer Ferd. Holmen, G. Thielemann, Ant. B. Christensen, O. Isaksen og Johannes Backe.

* * *

Under aftenkoncerten i Aalesund modtog prof. Sperati følgende billet:

“Vi ser til vor store beklagelse, at De ikke gjentar ‘Schuberts Serenade’ paa concerten iaften, og nu er vi saa fri at bede Dem, hvis det er mulig, at la os faa den som extranummer. Det vilde for os bli en uforglemmelig aften, hvis De kunde opfylde denne vor bøn. — Idet vi ber Dem undskylde den frihet, vi har tat os, tegner vi ærbødigst” — — — — —.

De to damer, som undertegnede billetten, fik sin begjæring opfyldt. Senere modtog saa dirigenten et vakkert norsk flag fra dem til minde om begivenheden.

* * *

Der er naturligvis fuldt op af fornøielige ting, der kunde fortælles fra turen. Saaledes vakte det ikke saa liden munterhed, at færdens forretningsfører, prof. Tingelstad, baade i Hamar og i Elverum blev indkvarteret hos politimesteren. Forretningsføreren bar jo “kassa”.

* * *

I Lillehammer fik dr. Sandvig høre fortalt om den Band-gut, som havde dumpet i eksamen i Nordens historie ved Luther College, fordi han ikke havde kunnet gjøre rede for, hvad de Sandvigske Samlinger var for noget. Da dr. Sandvig senere paa dagen sammen med professor Preus mødte en af sine bekjendte, vilde han have historien over igjen. “Fortæl De den,” sagde dr. Sandvig til prof. Preus, “man vilde ikke tro mig, om jeg fortalte den.”

Senere fik den gut, der havde dumpet, sig tilsendt et eksemplar af den vakre bog, som dr. Sandvig har udgivet om sine samlinger. “Det betalte sig at dumpe den gang, ser det ud til,” sagde gutten.

* * *

Det er ikke saa greit, naar man ikke rigtig er sproget mægtig. Da et par af gutterne (i Kristiania var det vist) fik se en “Isenkramforretning,” løb de øieblikkelig derind for at forlange “ice cream.”

End naar man er lidt forvildet i geografi og ikke-geografi, hvad da? Nogle af gutterne siges at have spurgt sig fore med hensyn til muligheden af at tage en tur til Bloksbjerg i ferien. De fik ingen tilfredsstillende oplysning desangaaende.

* * *

Folk i Rosendal maa være meget ærlige mennesker. Sognepresten fortalte om en mand, der havde mistet sit uhr ved veikanten. En anden fandt uhret og hængte det op paa gjærdet lige ved veien. Uhret hang der i to uger, indtil eiermanden kom den vei igjen og fandt det. Om hvorvidt

de forbigaaende havde passet paa at trække uhret op imedens, beretter historien intet.

* * *

Fru Larsen, som syede det amerikanske flag i Hønefos.

I Hønefos var festkomiteen i forlegenhed for et amerikansk flag. Fru Larsen sad da oppe hele natten før vor ankomst og syede et saadant flag. Man satte stor pris paa at se det ved festen den følgende dag.

* * *

Folk i Norge har sans for, hvad der er vakkert og poetisk. Som et eksempel kan nævnes, at da vi passerede nogle damer paa veien fra Eidsvoldbygningen til Eidsvolds folkehøiskole, kastede de blomsterbuketter til os. Dette gjentog sig paa flere andre steder.

* * *

Bandens medlemmer saa kjække og helseige ud. De bar vidnesbyrd om, at den norske slegt i Amerika ikke degenererer, saaledes som enkelte har ment. Man lagde merke til dette i Kristiania, f. eks. Ligeledes gjorde kaptein Hiortdahl den bemerkning, da gutterne indfandt sig ved den middag, han gav for dem ombord paa "Kristianiafjord": "It is the finest looking lot of boys I have ever seen."

* * *

En af gutterne var "laundryman" og sørgede for Bandens vask paa turen. Det var ikke altid saa greit at holde rede paa hvem de forskjellige pakker tilhørte, naar de kom tilbage fra vaskeriet. Hvorledes eiernes navne blev forvrængte, kan sees bedst af nedenstaaende regning fra et vaskeri i Chicago. Lad læseren forsøge, hvor mange af gutternes navne han kan kjende igjen.

1	EXPRESS CHARGES		83
2	GUNDEE	GUIN	20
3	DALL	GHD	46
4	NO NAME	GT	40
5	CLODEN	ERV	32
6	EVANSON	EVAN	47
7	HEGG	ERH	42
8	NADERSON	EMA	69
9	BEACONSON	EB	18
10	HANSON	ERA	65
11	SPRATT	CES	36
12	EVENSON	EC	33
13	HAVOE	BFH	30
14	KEGAN	ALL	57
15	STENSKY	AAS	48
16	AMA	--	52
17	AM	--	27
18	AKEMS	--	34
19	NASKETT	AJN	37
20	HANSON	AH	38
21	ALOEDEN	913	47
22	NO N AME	675	13
23	NO NAME	62H	20
24	GIOS	10	46

1	BRANDT	W1B	53
2	KLANEE	WK	30
3	SONE	WS	44
4	THOMPSON	T67	17
5	TINGHORN	TIN	39
6	GIBERTSON	TB	22
7	SMM	--	23
8	SPERTO	--	28
9	TOPSES	ST	58
10	KROKR	REK	42
11	PRESIS M	P-	75
12	SPERTOS	PROF	10
13	PRESSER	PCJ	50
14	BUS NER	OB	41
15	OSTLMO	OMO	18
16	TINERA	OOT	32
17	OSTUND	--	13
18	PINDALE	NTP	57
19	BROWN	MLB	68
20	LUFERSON	--	13
21	GODER	LWG	37
22	LORDEY	LOR	23
23	LCCB	--	18
24	DCH	KH-X	20
25	OPSOH	JJ2	51
26	THIME	JN	38
27	WARNER	HN	23
28	HANSON	H24	76
29	KIMS	GL	69
30	LYSEMER	HL	22

* * *

Som det vil erindres, gik det galt med en af de vogne som skulde fragte Bandens bagage mellem Ashby og Barrett, Minn., den 15de august. Her- til bringer "Grant County Herald" følgende morsomme forklaring:

"A demise which is greatly to be lamented, occurred between Ashby and Barrett Saturday afternoon, when one of the county's earliest historical relics breathed its last sigh while conveying the instruments and baggage of the Luther College band to the boys for their afternoon concert.

"The details of the early life of this wagon are not at present known to us, but we have it on no less authority than that of B. O. Barlow of Barrett, that this wagon made its first appearance in the county in 1873, when it came over from Sauk Center via the Indian trail. The wagon was at that time the best wagon in the county, in fact about the only one. It

FOSSEGRIMMENS HJEM.

came of good Stoughton parentage, and its decease in the prime of life at the age of 41, will be deeply felt by old acquaintances in the community.

"Although we did not hear the details of the last illness, we understand that the wagon had been in bad shape for the last twenty years. It probably took its flight to the land where all good wagons go, in much the same manner as the wonderful 'One Hoss Chaise.'

"It seemed too bad that the wagon should have been the means of spoiling the afternoon band concert, and yet the man who sent out that particular wagon with the important load can hardly be blamed either. When interviewed he stated, 'Biggest surprise of my life. First time she's

Fruen har pakket bort luen.

broke down since the massacre. Course we ain't used her none nuther since then, but she 'us a good wagon for the shape she was in'."

* * *

Da Mrs. Sperati efter koncerten i St. Paul den 25de april pakkede dirigentens vadsæk som blev sendt med bagagen, gjorde hun det saa forsvarelig, at hr. professoren næste morgen maatte gaa barhodet til jernbanestationen.

* * *

En af de unge damer i selskabet gjorde sig berømt ved sin oversættelse af det engelske udtryk, "I should worry." — "Jag skulde grubla!"

* * *

Gutterne syntes det var uhyre bagvendt og derfor uhyre morsomt at høre folk i Norge sige "God morgen" paa alle tider af døgnet. "Go' mor'n, go' mor'n, da," sagde man i Kristiania kl. 11 om kvelden.

Man sparer heller ikke paa adjektiver og adverbier i Kristiania. Er ikke en ung dame f. eks. "straalende vakker" eller "forskrækkelig hyggelig," saa kan du da være sikker paa, at hun idetmindste er "svinagtig fin."

"Javel," sagde man i Norge allesteds, med eftertryk paa sidste stavelse. Vi kunde ikke det ordet før, vi.

Var korpset "Bandet" eller "Banden" eller "banden" eller "bandet" eller "band'en" eller "Band'en"? Liden b eller stor? Nok en gaade i norsk retskrivning.

* * *

"Sov i ro."

Der er daarlig ventilation i Norges kirker. Man er altfor bange for gjennemtræk. Vinduerne maa ikke aabnes paa mere end den ene side. Gutterne kom i skade flere gange for overtrædelse af denne regel.

* * *

I forbindelse med besøget i Skien kan nævnes, at professor og Mrs. Preus, samt Carl, Wilhelm og Herman Preus, var gjester i statsminister Gunnar Knudsens hjem, Borgestad, og overnattede der.

* * *

Den Lincoln-buste, som Nord Dakotas befolkning overrakte Norge ved guvernør Hanna den 4de juli, staar paa en vakker piedestal. Paa denne er der to bronzeplader med følgende indskriptioner:

"Presented to Norway by the people of North Dakota, U. S. A., July 4th, 1914."

“Government of the people, by the people, for the people shall not perish from the earth.”

* * *

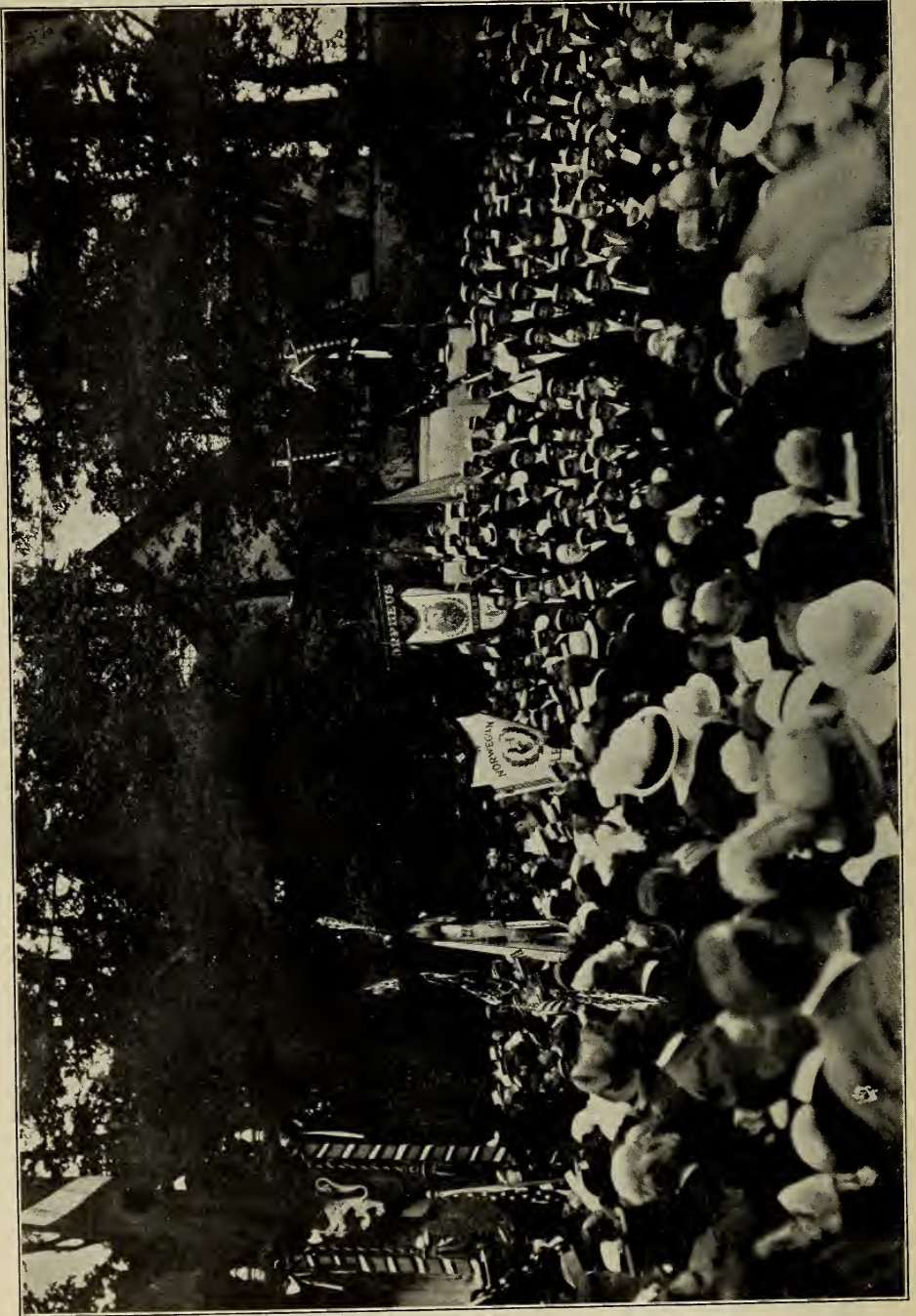
Turen langs Norges kyst med dampskibet “Aafjord” kommer vist til at staa som turens glanspunkt. Idel solskin under hele turen, og liden eller ingen sjøsyge. Paa overreisen med “Kristianiafjord” led nok de fleste af gutterne af sjøsyge, ligedan nogle af damerne i følget. Da var det godt at have oldfrue Mais Johannesen til at komme med suppe og andre delikatesser, og mange i følget erindrer hende med personlig taknemmelighed. Men paa “Aafjord” var alle selskabets medlemmer istand til selv at komme

Lincoln-busten.

og forsørge sig med den ypperlige mad, som der serveredes. Hele “Aafjords” personale bæres i velvillig erindring, og da ikke mindst skibets restauratrice, fru Amunda Christensen, og frøken Laura Haukaas. Fru kaptein Hellem var ogsaa med paa denne tur og bidrog meget med sin personlige elskværdighed til at gjøre opholdet ombord paa “Aafjord” hyggeligt i alle maader.

Den sidste aften ombord paa “Aafjord” trakteredes der med æggedosis. Ved denne anledning havde dr. Ragnvaldson og frue i Tønsberg sendt en masse deilige kager ombord, som naturligvis forsvandt som dug for solen.

LØVLAND MODTAGER LINCOLN-BUSTEN.

"AAF JORD."

Farvel til den gamle verden.

Man bedes venligst undskylde, at ikke alle medlemmer af komiteer, prester, ordførere o. a. som modtog os paa de forskjellige steder, er blevet nævnte ved navn. Det var først mod slutten af turnéen, at vi kom til at tænke paa at udgive denne beretning. Derfor har vi ikke paa denne korte tid været istand til at faa alle aviser og ellers indhente de fornødne oplysninger. Men vi vil gjerne faa udtalt til alle som bød os velkommen, et

HJERTELOG TAK!

LIBRARY OF CONGRESS

0 028 146 884 4